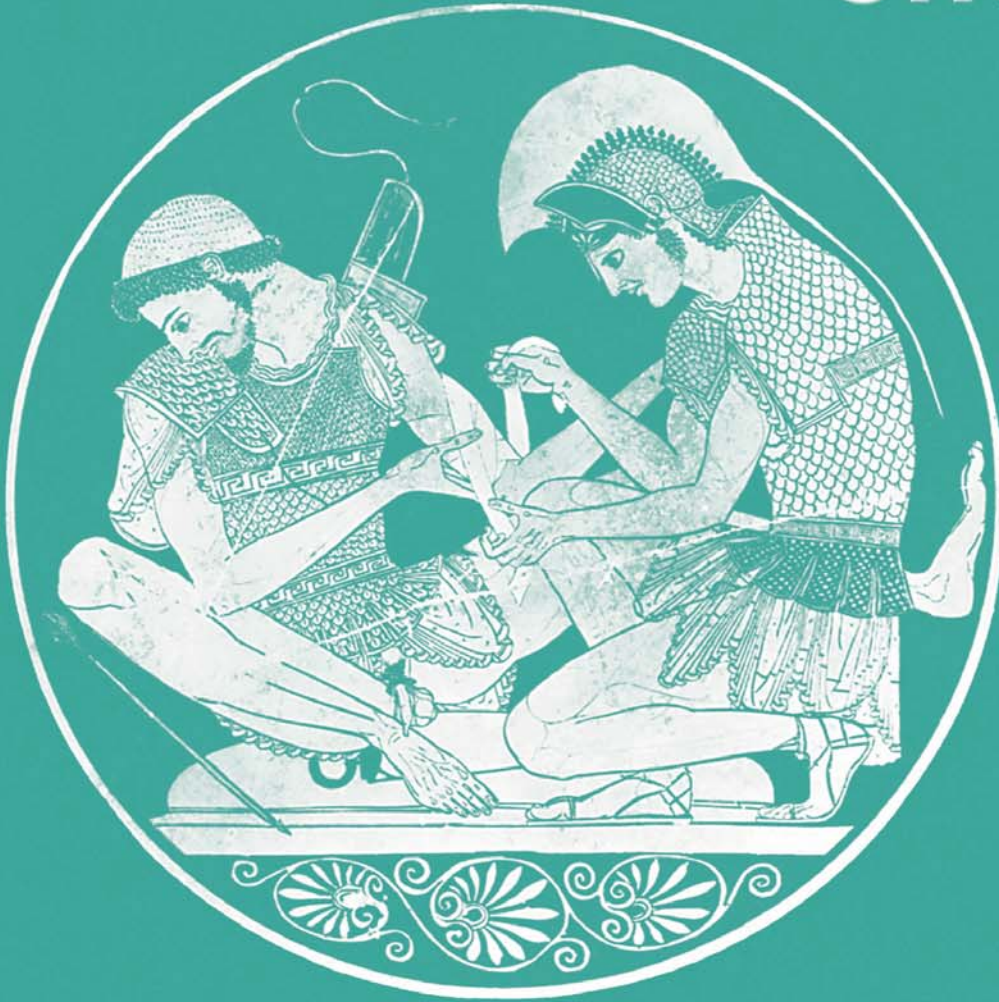

οδηγός σπουδών

2015/2016

τμήμα
νοσηλευτικής

εθνικό & καποδιστριακό
πανεπιστήμιο αθηνών

οδηγός σπουδών

Επιτροπή
Προγράμματος
Σπουδών

2015/2016

τμήμα
νοσηλευτικής

εθνικό & καποδιστριακό
πανεπιστήμιο αθηνών

Αγαπητοί μας φοιτητές και μέλη ΔΕΠ,

Με ευχαρίστηση σας παραδίδουμε τον Οδηγό Σπουδών για το Ακαδημαϊκό έτος 2015-2016. Στις σελίδες που ακολουθούν καταγράφονται σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τη διάρθρωση, τις εγκαταστάσεις, τις δραστηριότητες καθώς επίσης και τα Προγράμματα Προπτυχιακών και Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Νοσηλευτικής.

Οι νοσηλευτικές σπουδές επικεντρώνονται στη φροντίδα υγείας (πρόληψη, θεραπεία, αποκατάσταση) του υγιούς και του ασθενούς ατόμου, της οικογένειας και της κοινότητας. Το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών φιλοδοξεί να παρέχει στους φοιτητές σύγχρονη νοσηλευτική παιδεία και ολοκληρωμένη μόρφωση, τα εργαλεία δηλαδή, που είναι απαραίτητα για την απόκτηση της γνώσης, την προώθηση της έρευνας, την αξιοποίηση των ευκαιριών και την ανταπόκριση στις προκλήσεις των σύγχρονων συστημάτων υγείας.

Ελπίζουμε πως οι δυνατότητες για απόκτηση γνώσης που επιχειρείται να δοθούν με το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών θα αξιοποιηθούν από τους φοιτητές μας. Από την πλευρά του Τμήματός μας καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε το Πρόγραμμα Σπουδών να βελτιώνεται και να ανανεώνεται συνεχώς. Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών είναι ανοικτή σε προτάσεις που θα διορθώνουν πιθανές αδυναμίες και θα προάγουν εν γένει την εκπαιδευτική διαδικασία.

Σας καλούμε επίσης να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα του Τμήματός μας στο διαδίκτυο για άλλες χρήσιμες πληροφορίες (www.nurs.uoa.gr).

Σας ευχόμαστε καλή και παραγωγική ακαδημαϊκή χρονιά για το 2015-2016.

Η Πρόεδρος του Τμήματος Νοσηλευτικής
Καθηγήτρια Χρυσούλα Λεμονίδου

**ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2015 – 2016**

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ελισάβετ Πατηράκη, Καθηγήτρια

ΜΕΛΗ

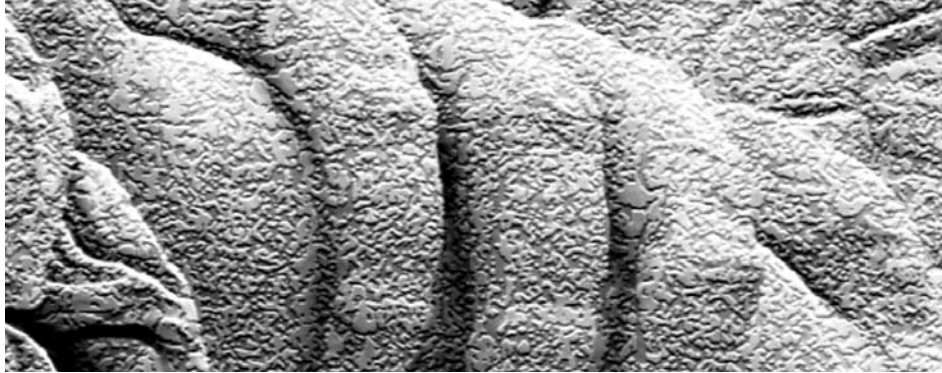
- I. Μαντάς, Καθηγητής
- Δ. Παπαδάτου, Καθηγήτρια
- Χ. Μαυρογιάννης, Καθηγητής
- Β. Μάτζιου, Καθηγήτρια
- Ε. Θεοδοσοπούλου, Καθηγήτρια
- Ε. Κωνσταντίνου, Αναπλ. Καθηγητής
- Δ. Καϊτελίδου, Επίκ. Καθηγήτρια
- Θ. Μαριόλης-Σαψάκος, Επίκ. Καθηγητής
- Ε. Κούκια, Επίκ. Καθηγήτρια

Γραμματέας: Ευαγγελία Δρόση

Αντί Πρόλογος	3
Το ΕΚΠΑ	7
Το Τμήμα Νοσηλευτικής	13
Οι Σπουδές	19
Τα μαθήματα	31
Αναθέσεις Διδασκαλίας	41
Πρώτο Εξάμηνο	59
Δεύτερο Εξάμηνο	77
Τρίτο Εξάμηνο	93
Τέταρτο Εξάμηνο	111
Πέμπτο Εξάμηνο	137
Έκτο Εξάμηνο	157
Έβδομο Εξάμηνο	179
Όγδοο Εξάμηνο	199
Μεταπτυχιακές Σπουδές	217
Curriculum	225
Επικοινωνία	241

**το εθνικό &
καποδιστριακό
πανεπιστήμιο
αθηνών**

Η ιστορία του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΙΔΡΥΣΗ

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών ιδρύθηκε το 1837 με την επωνυμία “Ελληνικόν Πανεπιστήμιον Όθωνος” και συμπεριελάμβανε τις Σχολές: Θεολογική, Ιατρική, Νομική και Φιλοσοφική.

Το 1911, για να εκπληρωθεί όρος της διαθήκης του μεγάλου ευεργέτη του Πανεπιστημίου Ιωάννη Δομπόλη ιδρύθηκε “Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον” στο οποίο υπήχθησαν οι Σχολές Θεολογική, Νομική και Φιλοσοφική. Το “Εθνικόν Πανεπιστήμιον” αποτέλεσαν η Φυσικομαθηματική και η Ιατρική Σχολή. Τα δύο αυτά ιδρύματα με ξεχωριστή καθένα νομική προσωπικότητα, περιουσία, σφραγίδα και σημαία είχαν κοινή διοίκηση. Με τον οργανισμό του 1932 ορίστηκε ότι τα δύο αυτά ιδρύματα συναποτελούν το “Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών” με κοινή διοίκηση. Με το Σύνταγμα της 9ης Ιουνίου 1975 κατοχυρώθηκε η πλήρης αυτοδιοίκηση του Πανεπιστημίου ως Ανωτάτου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.). Σήμερα η οργάνωση και λειτουργία του Πανεπιστημίου διέπεται από τον Ν. 1268/1982 (όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε μεταγενέστερα) που αναμόρφωσε πλήρως το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς.

ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Σύμφωνα με το Νόμο Πλαίσιο (1268/1982) η αποστολή του Πανεπιστημίου είναι:

- α) Να παράγει και να μεταδίδει τη γνώση με την έρευνα και τη διδασκαλία και να καλλιεργεί τις τέχνες.
- β) Να συντείνει στη διαμόρφωση υπευθύνων ανθρώπων με επιστημονική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική συνείδηση και να παρέχει

τα απαραίτητα εφόδια, που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία.

- γ) Να συμβάλει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας.
- δ) Το Πανεπιστήμιο οφείλει επιπλέον να συμβάλει στην αντιμετώπιση της ανάγκης για συνεχιζόμενη εκπαίδευση και διαρκή επιμόρφωση του λαού.

Η ακαδημαϊκή ελευθερία στη διδασκαλία και στην έρευνα καθώς και η ελεύθερη διακίνηση των ιδεών κατοχυρώνονται στα Α.Ε.Ι.

ΣΤΕΓΑΣΗ

Το Πανεπιστήμιο στεγάσθηκε αρχικά στους πρόποδες της Ακρόπολης, στην ιδιωτική κατοικία του αρχιτέκτονα Κλεάνθη. Το σημερινό Κεντρικό Κτήριο του Πανεπιστημίου στο κέντρο της Αθήνας (Πανεπιστημίου 30) σχεδιάσθηκε από τον Δανό αρχιτέκτονα Hansen, θεμελιώθηκε το 1839 και χτίστηκε σταδιακά. Στο Κεντρικό Κτήριο του Πανεπιστημίου στεγάζονται σήμερα οι Πρυτανικές αρχές και ορισμένες από τις διοικητικές υπηρεσίες του.

Οι Σχολές και τα Τμήματα του Πανεπιστημίου στεγάζονται στις παρακάτω εγκαταστάσεις:

Η Θεολογική Σχολή, η Φιλοσοφική Σχολή, η Σχολή Θετικών Επιστημών και το Τμήμα Φαρμακευτικής στη Νέα Πανεπιστημιούπολη. Η ανέγερση των κτιριακών εγκαταστάσεων στη Νέα Πανεπιστημιούπολη άρχισαν μετά το 1963 όταν εκχωρήθηκε στο Πανεπιστήμιο από το Δημόσιο, η δασική έκταση μεταξύ των Δήμων Ζωγράφου και Καισαριανής, 1.550 περίπου στρεμμάτων. Η

Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, κυρίως, στο Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών στο κέντρο της Αθήνας. Η Ιατρική Σχολή και τα Τμήματα Οδοντιατρικής και Νοσηλευτικής, στο Γουδή και σε διάφορα Νοσοκομεία, Κλινικές κ.λπ. Το Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού στεγάζεται στην Παλιά Γυμναστική Ακαδημία, στη Δάφνη.

Στους χώρους της Νέας Πανεπιστημιούπολης έχουν επίσης εγκατασταθεί ο Οίκος του Φοιτητή, το Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο, η Τεχνική Υπηρεσία του Πανεπιστημίου και ο Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Σχολές και Τμήματα του Πανεπιστημίου

Το Πανεπιστήμιο αποτελείται από Σχολές και Τμήματα. Οι Σχολές καλύπτουν ένα σύνολο συγγενών επιστημών, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία για την επιστημονική εξέλιξη αλληλεπίδρασή τους και ο αναγκαίος για την έρευνα και τη διδασκαλία τους συντονισμός.

Οι Σχολές διαιρούνται σε Τμήματα. Το Τμήμα αποτελεί τη βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα και καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας Επιστήμης. Το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος οδηγεί σ' ενιαίο πτυχίο. Τα Τμήματα διαιρούνται σε Τομείς. Ο Τομέας συντονίζει τη διδασκαλία μέρους του γνωστικού αντικειμένου του Τμήματος που αντιστοιχεί σε συγκεκριμένο πεδίο της επιστήμης.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πρόγραμμα Σπουδών περιέχει τους τίτλους των υποχρεωτικών και των κατ' επιλογή υποχρεωτικών, το περιεχόμενό τους, τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας τους, στις οποίες περιλαμβάνεται το κάθε μορφής επιτελούμενο δι-

δακτικό έργο και τη χρονική αλληλοουχία ή αλληλεξάρτηση των μαθημάτων.

Το Πρόγραμμα Σπουδών προσαρμόζεται στον ελάχιστο δυνατό αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου, ο οποίος καθορίζεται για κάθε πτυχίο με Π.Δ. που εκδίδεται μετά από γνώμη του Ε.Σ.Υ.Π. (τ. Σ.Α.Π.) και των Σχολών και δεν μπορεί να είναι μικρότερος από οκτώ.

Κάθε εξαμηνιαίο μάθημα περιλαμβάνει έναν αριθμό "διδακτικών μονάδων" (δ.μ.). Η δ.μ. αντιστοιχεί σε μια εβδομαδιαία ώρα διδασκαλίας επί ένα εξάμηνο προκειμένου περί αυτοτελούς διδασκαλίας μαθήματος και σε μια μέχρι τρεις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας ή εξάσκησης επί ένα εξάμηνο για το υπόλοιπο εκπαιδευτικό έργο, σύμφωνα με σχετική απόφαση της Γ.Σ. Τμήματος.

Η κατανομή των εξαμηνιαίων μαθημάτων σε εξάμηνα είναι ενδεικτική και όχι υποχρεωτική για τους φοιτητές. Ανταποκρίνεται, πάντως, σε συνθήκες κανονικής φοίτησης, προσαρμοσμένης στον ελάχιστο δυνατό αριθμό εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου και στην αλληλοουχία των προαπαιτούμενων και εξαρτώμενων από προαπαιτούμενα μαθημάτων. Με τη διαδικασία κατάρτισης του Προγράμματος Σπουδών ορίζονται τα προαπαιτούμενα και τα εξαρτώμενα από προαπαιτούμενα μαθήματα. Ο φοιτητής υποβάλλει ηλεκτρονικά τη δήλωση των μαθημάτων, στην αρχή κάθε εξαμήνου και σε ημερομηνίες που ορίζονται από τη Γενική Συνέλευση. Τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα καλύπτουν τουλάχιστον το 1/4 του Προγράμματος Σπουδών.

Αρμόδια για την κατάρτιση του Προγράμματος Σπουδών είναι η Γ.Σ. Τμήματος. Το Πρόγραμμα Σπουδών αναθεωρείται κάθε Απρίλιο. Ο Πρόεδρος του Τμήματος συγκροτεί Επιτροπή Προγράμματος από μέλη της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος με ετήσια θτεία, η οποία

υποβάλλει σχετική εισήγηση στη Γ.Σ. Τμήματος, αφού προηγουμένως κωδικοποιήσει τις προτάσεις των Τομέων. Η απόφαση της Γ.Σ. Τμήματος για το Πρόγραμμα Σπουδών κοινοποιείται στην Πρυτανεία και δημοσιεύεται στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος.

Στα Προγράμματα Σπουδών ενός Τμήματος μπορούν να περιλαμβάνονται και μαθήματα που ανήκουν στο γνωστικό πεδίο Τομέα άλλων Τμημάτων της ίδιας ή άλλης Σχολής. Στην περίπτωση αυτή η ανάθεση διδακτικού έργου σε μέλη του Δ.Ε.Π. του Τομέα αυτού γίνεται με απόφαση της Κοσμητείας ή του Πρυτανικού Συμβουλίου αντίστοιχα μετά από πρόταση των αντίστοιχων Τμημάτων ή Σχολών.

Η Γ.Σ. Τμήματος μπορεί να αντικαταστήσει μέρος των κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων των τελευταίων δύο εξαμήνων πριν από το πτυχίο με ισότιμα Προγράμματα εφαρμογών στο γνωστικό πεδίο του Τμήματος σε σύνδεση με την παραγωγική διαδικασία, τα οποία μπορούν να επιλέγουν οι φοιτητές στη θέση των μαθημάτων αυτών. Με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, δημοσιευόμενη στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ύστερα από γνώμη του Ε.Σ.Υ.Π. (τ. Σ.Α.Π.) και των Τμημάτων καθορίζονται οι λεπτομέρειες της οργάνωσης των προγραμμάτων αυτών, οι όροι της απασχόλησης των φοιτητών και της ενδεχόμενης αμοιβής τους, καθώς και οι μορφές συνεργασίας στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών με τους φορείς που μετέχουν στο Ε.Σ.Υ.Π. (τ. Σ.Α.Π.).

Για όλα τα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών καθορίζεται ο Τομέας που έχει αρμοδιότητα για τη διδασκαλία τους. Τα μαθήματα αυτά μπορούν να διδάσκονται από όλα τα μέλη του Δ.Ε.Π. του Τμήματος. Σε περίπτωση μαθήματος που διδάσκεται σε μεγάλα ακροατήρια επιδιώκεται η διαίρεση της αντίστοιχης τάξης σε τμήματα με μικρό αριθμό φοιτητών και η ανά-

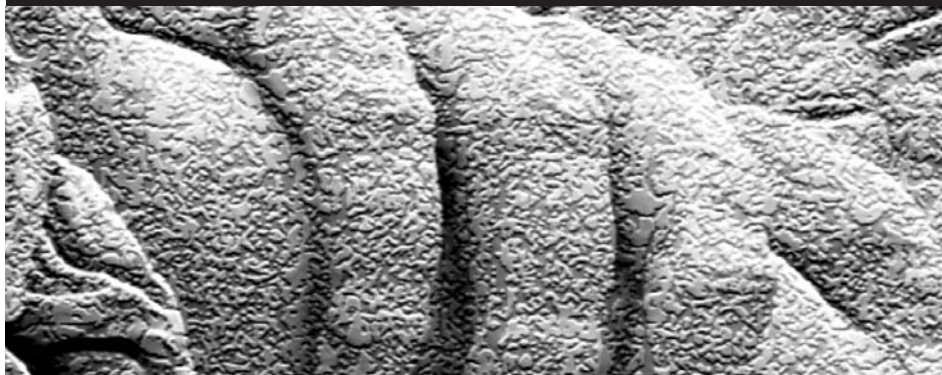
θεση διδασκαλίας του μαθήματος για κάθε τμήμα σε ένα μέλος του Δ.Ε.Π. του αντίστοιχου τομέα. Τα μέλη του Δ.Ε.Π. που παίρνουν τέτοια ανάθεση, συγκροτούν την Επιτροπή του Μαθήματος με συντονιστή μέλος του Δ.Ε.Π. που κατέχει την ανώτατη βαθμίδα. Η Επιτροπή του Μαθήματος συντονίζει την ομοιομορφία της διδασκαλίας, ως προς το περιεχόμενο και την έκταση της διδακτέας ύλης, των ασκήσεων και των εξετάσεων.

Με απόφαση της Συγκλήτου, είναι δυνατή η Οργάνωση **διατμηματικών προπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών** στο ίδιο Α.Ε.Ι. που οδηγούν σε ξεχωριστό πτυχίο. Τα διατμηματικά προγράμματα είναι δυνατό να οργανώνονται είτε στο πλαίσιο μιας Σχολής είτε σε διασχολική βάση. Η ανωτέρω απόφαση της Συγκλήτου λαμβάνεται ύστερα από κοινή πρόταση των γενικών Συνελεύσεων των εμπλεκόμενων Τμημάτων και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αφού προηγουμένως ασκηθεί ο σχετικός έλεγχος νομιμότητας από τον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Σε κάθε διατμηματικό πρόγραμμα σπουδών συγκροτείται με πράξη του πρύτανη Διοικούσα Επιτροπή, η οποία έχει όλες τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης Τμήματος. Η Διοικούσα Επιτροπή αποτελείται από μέλη Δ.Ε.Π. που προέρχονται από το καθένα από τα συνεργαζόμενα Τμήματα και από εκπροσώπους των φοιτητών του προγράμματος σε αριθμό ίσο προς το 50% του αριθμού των μελών Δ.Ε.Π. της Διοικούσας Επιτροπής. Τα συνεργαζόμενα Τμήματα συμμετέχουν στη Διοικούσα Επιτροπή με ίσο αριθμό μελών Δ.Ε.Π. Τα μέλη Δ.Ε.Π., τα οποία μετέχουν στη Διοικούσα Επιτροπή, πρέπει απαραίτητα να έχουν ενεργό εκπαιδευτική συμμετοχή στο διατμηματικό πρόγραμμα σπουδών. Η Διοικούσα Επιτροπή εκλέγει μεταξύ των μελών της τον Πρόεδρο και τον Αναπληρωτή Πρόεδρο, οι

οποίοι πρέπει να ανήκουν στις βαθμίδες του Καθηγητή ή του Αναπληρωτή Καθηγητή. Η εισαγωγή φοιτητών σε ένα διατμηματικό πρόγραμμα σπουδών γίνεται με την ισχύουσα εκάστοτε διαδικασία εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ο δε αριθμός των φοιτητών που θα γίνονται δεκτοί κάθε χρόνο σε ένα διατμηματικό πρόγραμμα σπουδών καθορίζεται με την απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Περί του καθορισμού του αριθμού των εισακτέων κατ' έτος στα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Η διοικητική υποστήριξη κάθε διατμηματικού προγράμματος σπουδών γίνεται από την αντίστοιχη Γραμματεία, η οποία συστήνεται και στελεχώνεται με απόφαση του Πρυτανικού Συμβουλίου του οικείου Ιδρύματος. Με την αναφερόμενη στο εδάφιο α' απόφαση της Συγκλήτου καθορίζεται και κάθε λεπτομέρεια που αφορά στην οργάνωση, τη λειτουργία και τη διοίκηση του διατμηματικού προγράμματος σπουδών. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι ισχύουσες εκάστοτε διατάξεις και ο εσωτερικός κανονισμός του οικείου Ιδρύματος.

νοσηλευτική

**το τμήμα
νοσηλευτικής**

Σύντομη Ιστορική Αναδρομή

Το Τμήμα Νοσηλευτικής ιδρύθηκε το 1979 ως Τμήμα τετραετούς φοίτησης στην Ιατρική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και η λειτουργία του άρχισε το ακαδημαϊκό έτος 1980-81. Από το ακαδημαϊκό έτος 1983-84, το Τμήμα Νοσηλευτικής λειτουργεί ως Τμήμα ισότιμο με τα άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου σύμφωνα με το Νόμο Πλαίσιο για τα ΑΕΙ, την 2424/83 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, την ΒΙ. 959/22-8-83 Υπουργική απόφαση και την από 29-7-83 απόφαση της Συγκλήτου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το Τμήμα Νοσηλευτικής εντάχθηκε στη Σχολή Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου Αθηνών και λειτουργεί ως ανεξάρτητο τμήμα. Η Νοσηλευτική Επιστήμη μαζί με την Ιατρική, την Οδοντιατρική και τη Φαρμακευτική συνιστούν τις Επιστήμες Υγείας.

Από το Ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 η Ακαδημαϊκή εκπαίδευση των φοιτητών της Σχολής Αξιοματικών Νοσηλευτών παρέχεται από το Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών, η δε στρατιωτική εκπαίδευση στις εγκαταστάσεις της Σχολής, σύμφωνα με τον Οργανισμό της.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ – ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Επίκεντρο της νοσηλευτικής είναι ο άνθρωπος σε όλα τα στάδια της εξέλιξής του, στα φυσιολογικά και παθολογικά φαινόμενα της ζωής. Η Νοσηλευτική Επιστήμη μελετά και προσεγγίζει θεραπευτικά, τις αντιδράσεις σε υπαρκτά ή/και δυνητικά προβλήματα υγείας ή τη βελτίωση της συνολικής ευεξίας του ατόμου/οικογένειας/κοινότητας.

Η νοσηλευτική πρακτική στοχεύει στην προστασία και βελτίωση των ικανοτήτων, την πρόληψη της ασθένειας και της βλάβης, την ανακούφιση του "υποφέρειν" και τη συνηγορία στη φροντίδα ατόμων οικογενειών, κοινοτήτων και πληθυσμών.

Αποστολή του Τμήματος Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών είναι να αναπτύξει, να μεταδώσει και να εφαρμόσει τη νοσηλευτική γνώση. Η θεωρητική και η κλινική εκπαίδευση είναι εξίσου αναγκαία για την κατάλληλη προετοιμασία επιστημόνων νοσηλευτών ικανών να ασκήσουν τη Νοσηλευτική σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, καθώς και η διατύπωση και μελέτη ερευνητικών ερωτημάτων και/ή υποθέσεων.

Στο Τμήμα Νοσηλευτικής αξιοδοτείται η καινοτόμος έρευνα και η αριστεία στη φροντίδα των ασθενών και διδάσκεται ο σεβασμός στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα των ατόμων, των οικογενειών και της κοινότητας.

Το διδακτικό προσωπικό του Τμήματος Νοσηλευτικής προσπαθεί να ενδυναμώσει την παραδοχή ότι κάθε ανθρώπινη ύπαρξη είναι μοναδική, υπεύθυνη για τον εαυτό της και ικανή να εξελιχθεί με πολλούς τρόπους καθόλη τη διάρκεια της ζωής. Ο ολιστικός τρόπος προσέγγισης επιβεβαιώνει την αξία, την αξιοπρέπεια και τη μοναδικότητα του κάθε ατόμου.

Το διδακτικό προσωπικό καλλιεργεί την εκπαίδευση ως αμοιβαία ενεργητική διαδραστική διεργασία καθηγητή-φοιτητή σε ατμόσφαιρα αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Ευθύνη του καθηγητή είναι η ανάπτυξη του δυναμικού του φοιτητή στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο.

Το Τμήμα Νοσηλευτικής προάγει το πνεύμα της έρευνας, βοηθά τους φοιτητές να ενσω-

ματώσουν τη θεωρία στην πρακτική και να αναπτύξουν ικανότητες κριτικής σκέψης. Η έρευνα καθοδηγεί την εκπαίδευση και διαμορφώνει την πρακτική που δίνει έμφαση στην αναγνώριση και στην τεκμηριωμένη αντιμετώπιση των αναγκών φροντίδας υγείας της κοινωνίας.

ΟΙ ΧΩΡΟΙ

Το Τμήμα Νοσηλευτικής στεγάζεται στο κτηριακό συγκρότημα επί της οδού Παπαδιαμαντοπούλου 123 στο Γουδή. Το κτήριο, περιλαμβάνει τέσσερις αίθουσες διδασκαλίας, ένα σύγχρονο αμφιθέατρο, επτά χώρους Εργαστηρίων, είκοσιένα χώρους γραφείων και λοιπούς βοηθητικούς χώρους. Στην οδό Τετραπόλιεως 8 (Γουδή) στον 3^ο όροφο, στεγάζεται το Εργαστήριο της Ανατομίας. Στην οδό Φειδιππίδου 55 (Γουδή) στεγάζεται το Παιδιατρικό Ερευνητικό Εργαστήριο. Επί της οδού Δαβάκη Πίνδου 42 (Γουδή) στεγάζεται το Κέντρο Κοινωνικής Ψυχικής Υγιεινής του Τμήματος. Η Γραμματεία του Τμήματος στεγάζεται στους κτηριακούς χώρους του Πανεπιστημίου επί της Δήλου 1α (Γουδή, τηλ. 210.74.61.402).

ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Οι κτηριακές εγκαταστάσεις του Τμήματος Νοσηλευτικής είναι προσβάσιμες σε φοιτητές με Αναπηρία (ΦμΑ). Ράμπες και ανεγκυστήρες επιτρέπουν την πρόσβαση ΦμΑ σε όλες τις αίθουσες διδασκαλίας, τα εργαστήρια και τους άλλους χώρους του τμήματος. Έχει, επίσης, προβλεφθεί και είναι διαθέσιμη τουαλέτα για άτομα με κινητική αναπηρία (2^{ος} όροφος). Οι ΦμΑ έχουν την ίδια δυνατότητα πρόσβασης με τους άλλους φοιτητές στην αίθουσα πολυμέσων και στο εργαστήριο ηλεκτρονικών υπολογιστών.

ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Το προσωπικό του Τμήματος Νοσηλευτικής είναι καταμεμημένο σε πέντε Τομείς:

- Τομέας Βασικών Επιστημών
- Τομέας Παθολογικός – Νοσηλευτικός
- Τομέας Χειρουργικός – Νοσηλευτικός
- Τομέας Δημόσιας Υγείας
- Τομέας Ψυχικής Υγείας και Επιστημών Συμπεριφοράς

ΕΚΛΕΓΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Πρόεδρος:

Καθηγήτρια Χρυσούλα Λεμονίδου

Αναπληρωτής Πρόεδρος:

Καθηγήτρια Ελισάβετ Πατηράκη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΚΛΙΝΙΚΕΣ

Στο Τμήμα Νοσηλευτικής έχουν ιδρυθεί Εργαστήρια και Κλινικές στα οποία γίνεται η πρακτική εκπαιδευτική άσκηση των φοιτητών.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

- Κλινικονοσηλευτικών Εφαρμογών (Τομέας Παθολογικός – Νοσηλευτικός)
- Βιολογίας – Βιοχημείας (Τομέας Βασικών Επιστημών)
- Πρόληψης (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Δημογραφίας (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Κλινικής Επιδημιολογίας (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Ψυχοπαθολογίας – Νευροψυχολογίας. Μονάδα Κοινωνικής Ψυχιατρικής – Κέντρο Ψυχικής Υγείας (Τομέας Ψυχικής Υγείας και Επιστημών Συμπεριφοράς)
- Πληροφορική της Υγείας (Τομέας Δημόσιας Υγείας)

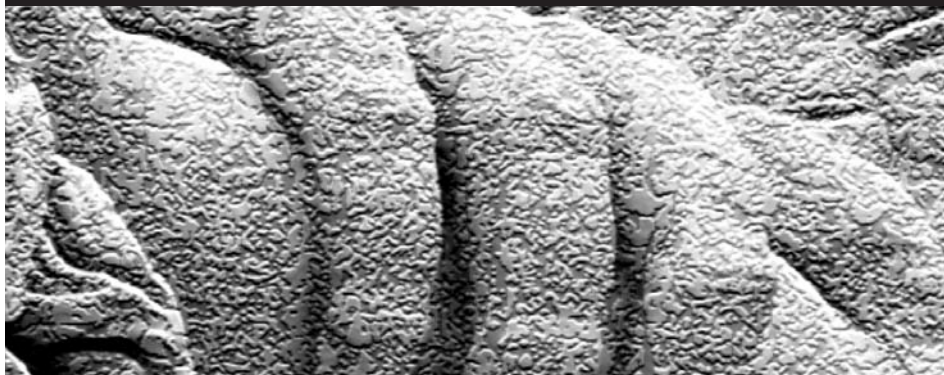
- Οργάνωση και Αξιολόγηση Υπηρεσιών Υγείας (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Λειτουργικού Ελέγχου Πνευμόνων Βρογχοσκοπήσεων και Υπερβαρικής Οξυγονοθεραπείας. Μονάδα Μελέτης Ύπνου-Κέντρο Εκτίμησης και Πιστοποίησης Αναγκών για υποστήριξη της αναπνοής (Τομέας Χειρουργικός – Νοσηλευτικός)
- Ανατομίας-Ιστολογίας-Εμβρυολογίας
- Φυσιολογίας και Κλινικής Νευροφυσιολογίας
- Παιδιατρικό Ερευνητικό Εργαστήριο (Τομέας Παθολογικός – Νοσηλευτικός)
- Ηπατογαστρεντερολογικό Εργαστήριο. (Τομέας Παθολογικός – Νοσηλευτικός)
- Βιοστατιστικής (Τομέας Δημόσιας Υγείας)
- Κοινωνικής Νοσηλευτικής (Τομέας Δημόσιας Υγείας)

ΚΛΙΝΙΚΕΣ

- Παθολογική (Τομέας Παθολογικός – Νοσηλευτικός)
- Χειρουργική (Τομέας Χειρουργικός – Νοσηλευτικός)
- Εντατικής Νοσηλείας (Τομέας Χειρουργικός-Νοσηλευτικός)
  - ✓ Μονάδα Μελέτης και Έρευνας της βαριάς νόσου
  - ✓ Μονάδα Μελέτης και Έρευνας των Παθήσεων του Αναπνευστικού Συστήματος.
- Παιδιατρική (Τομέας Παθολογικός – Νοσηλευτικός)
  - ✓ Μονάδα Ενδοκρινολογική, Μεταβολική, Διαβητολογικό Κέντρο
  - ✓ Μονάδα Κλινικής Γενετικής
  - ✓ Μονάδα Παιδο-Γαστρεντερολογίας, Διατροφής και παχυσαρκίας
- Ψυχιατρική (Τομέας Ψυχικής Υγείας και Επιστημών Συμπεριφοράς)

ΟΙ ΣΠΟΥΔΕΣ

ΟΙ ΣΠΟΥΔΕΣ

Νομικό Καθεστώς & Οργάνωση

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

Ως υποχρεωτικά μαθήματα χαρακτηρίζονται τα μαθήματα στα οποία η παρακολούθηση και η επιτυχής εξέταση θεωρείται απαραίτητη για τους φοιτητές του Τμήματος Νοσηλευτικής. Η παρακολούθηση των μαθημάτων αποτελεί ακαδημαϊκή υποχρέωση του φοιτητή. Η απουσία του φοιτητή από τις φροντιστηριακές, εργαστηριακές και κλινικές ασκήσεις πέραν του 10% των καθορισμένων ωρών σημαίνει αποκλεισμό από τις εξετάσεις και την παρακολούθηση εκ νέου του μαθήματος. Η παρακολούθηση εκ νέου περιλαμβάνει το μάθημα στο σύνολό του. Η απουσία των φοιτητών, που είναι εκπρόσωποι στα συλλογικά όργανα, από τα φροντιστήρια, εργαστήρια και τις κλινικές ασκήσεις θα αναπληρώνεται κατόπιν συνεννοήσεως με τον διδάσκοντα.

Όταν αλληλάζει το διδακτικό βιβλίο ή ο διδάσκων του μαθήματος, ο φοιτητής θα εξετάζεται στη νέα ύλη όπως αυτή διαμορφώνεται από το νέο διδάσκοντα. Επίσης, ο φοιτητής που παρακολουθεί εκ νέου το μάθημα, επειδή αποκλείστηκε λόγω απουσιών ή άλλης αιτίας, δεν δικαιούται νέου δωρεάν συγγράμματος ή σημειώσεων.

Οι εξετάσεις γίνονται από τον διδάσκοντα (ή τους διδάσκοντες) στο τέλος του εξαμήνου σε διδακτέα ύλη σύμφωνα με το αναλυτικό περιεχόμενο του μαθήματος και τις παραδόσεις. Οι εξετάσεις μπορεί να είναι γραπτές ή προφορικές, ή στηριζόμενες σε θέματα ή εργαστηριακές ασκήσεις κατά την κρίση του διδάσκοντα. Η βαθμολογία των μαθημάτων εκφράζεται με την κλίμακα μηδέν-δέκα (0-10) με βάση επιτυχίας

το πέντε (5) και χωρίς τη χρήση κλασματικού μέρους.

■ Κατ' επιλογήν μαθήματα

Ως κατ' επιλογήν μαθήματα χαρακτηρίζονται τα μαθήματα τα οποία ο φοιτητής πρέπει να επιλέξει, ώστε να συμπληρώσει τον αριθμό των μαθημάτων, που απαιτούνται για την απόκτηση του πτυχίου του. Ο φοιτητής είναι ελεύθερος να επιλέξει τα μαθήματα επιλογής του εξαμήνου ή προηγουμένου ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του και με τους περιορισμούς του Προγράμματος Σπουδών. Αναφορικά με τις εξετάσεις, τη βαθμολογία και τον αριθμό των μαθημάτων επιλογής ισχύει ό,τι και στα υποχρεωτικά μαθήματα.

■ Οι φροντιστηριακές, εργαστηριακές και κλινικές ασκήσεις

Οι ασκήσεις αυτές δεν είναι αυτοτελή μαθήματα, αλλά επί μέρους εκπαιδευτικές δραστηριότητες, που συμπληρώνουν τη διαδικασία κάθε μαθήματος με την εμπέδωση της ύλης που διδάσκεται και την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων. Οι ασκήσεις διεξάγονται σε ολιγομελείς ομάδες φοιτητών, γεγονός που επιτρέπει την ενεργό συμμετοχή τους σε αυτές. Η παρακολούθηση είναι απόλυτα υποχρεωτική με την έννοια, ότι ο φοιτητής, αν απουσιάσει πάνω από 10% των ωρών διδασκαλίας δεν μπορεί να προσέλθει στις εξετάσεις και υποχρεώνεται να επαναλάβει την παρακολούθηση του μαθήματος και των ασκήσεων στο επόμενο εξάμηνο.

■ Τα σεμινάρια

Στο πλαίσιο της διδασκαλίας πολλών μαθημάτων μπορεί να διεξάγονται και σεμινάρια κατά την κρίση των διδασκόντων. Τα σεμινάρια μπορεί να περιλαμβάνουν και εργασίες φοιτητών. Σκοπός των σεμιναρίων είναι η διδασκαλία και εξοικείωση των φοιτητών με την έρευνα η οποία μπορεί να οδηγήσει και στην εκπόνηση επιστημονικών εργασιών.

Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το Πρόγραμμα Σπουδών διέπεται από τις διατάξεις του Ν. 1268/1982 και συγκεκριμένα:

1. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνου και λήγει την 31η Αυγούστου του επόμενου.
2. Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται χρονικά σε δύο εξάμηνα.
3. Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) πλήρεις εβδομάδες για διδασκαλία και αντίστοιχο αριθμό εβδομάδων για εξετάσεις. Οι εξεταστικές περιόδους είναι τρεις: του Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου, του Ιουνίου και του Σεπτεμβρίου. Η διάρκεια των εξετάσεων είναι τρεις (3) εβδομάδες για τις περιόδους Σεπτεμβρίου και Ιαν-Φεβρουαρίου και δύο (2) εβδομάδες για την περίοδο Ιουνίου.
4. Διακοπή του εκπαιδευτικού έργου αλλά και της εν γένει λειτουργίας ενός Α.Ε.Ι. πέρα από τα προβλεπόμενα στο νόμο αυτό, είναι δυνατή με απόφαση της Συγκλήτου και μόνο για εξαιρετικές περιπτώσεις.
5. Αν για οποιοδήποτε λόγο ο αριθμός των ωρών διδασκαλίας που πραγματοποιήθηκαν σε ένα μάθημα είναι μικρότερος από τα 4/5 του προβλεπόμενου στο Πρόγραμμα για τις εργάσιμες μέρες του αντίστοιχου εξαμήνου, το αντίστοιχο μάθημα θεωρείται ότι δεν διδάχθηκε.
6. Το πρώτο εξάμηνο αρχίζει το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρίου και το δεύτερο εξάμηνο λήγει το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουνίου. Οι ακριβείς ημερομηνίες καθορίζονται από τη Σύγκλητο. Σε εξαιρετικές όμως περιπτώσεις ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση της Συγκλήτου, ρυθμίζει την έναρξη και τη λήξη των δύο εξαμήνων εκτός των ημερομηνιών αυτών, ώστε να συμπληρωθεί ο αριθμός των εβδομάδων της παραγράφου 3.
7. Με τους εσωτερικούς κανονισμούς των Α.Ε.Ι. ορίζονται τα σχετικά με τη δυνατότητα οργάνωσης και λειτουργίας θερινών εξαμήνων για ταχύρρυθμη διδασκαλία ή συμπλήρωση ύλης εξαμήνου.
8. Ο φοιτητής δικαιούται να εξεταστεί κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου στα μαθήματα και των δύο (χειμερινού και εαρινού) εξαμήνων, ενώ κατά την περίοδο του Ιουνίου στα μαθήματα μόνο των εαρινών εξαμήνων. Κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου, πλην των μαθημάτων των χειμερινών εξαμήνων εξετάζονται και τα μαθήματα του τελευταίου εαρινού εξαμήνου σπουδών των επί πτυχίω φοιτητών. Η βαθμολογία σε κάθε μάθημα καθορίζεται από το διδάσκοντα, ο οποίος υποχρεώνεται να οργανώσει κατά την κρίση του γραπτές ή και προφορικές εξετάσεις ή και να στηριχθεί σε θέματα ή εργαστηριακές ασκήσεις.
9. Αν φοιτητής αποτύχει περισσότερες από τρεις φορές σε ένα μάθημα, με απόφαση του κοσμήτορα εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή καθηγητών της σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον κοσμήτορα. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων. Σε περι-

πτωση αποτυχίας, ο φοιτητής συνεχίζει ή όχι τη φοίτησή του σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στον Οργανισμό του ιδρύματος, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο μέγιστος αριθμός επαναλήψεων της εξέτασης σε ένα μάθημα.

10. Σε περίπτωση αποτυχίας σε υποχρεωτικό μάθημα ο φοιτητής υποχρεούται να το επαναλάβει σε επόμενο εξάμηνο.
11. Σε περίπτωση αποτυχίας σε κατ' επιλογή υποχρεωτικό μάθημα, ο φοιτητής δύναται να το επαναλάβει σε επόμενο εξάμηνο.
12. Ο φοιτητής ολοκληρώνει τις σπουδές του και παίρνει πτυχίο όταν επιτύχει σε όλα τα προβλεπόμενα μαθήματα. Ο τρόπος υπολογισμού του βαθμού του πτυχίου για τους φοιτητές που έχουν εισαχθεί στα Α.Ε.Ι. από το ακαδημαϊκό έτος 1983-1984 και μετά καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
13. Τα σχετικά με τον τύπο των χορηγούμενων πτυχίων και με την καθομολόγηση των πτυχιούχων καθορίζονται στους εσωτερικούς κανονισμούς των Α.Ε.Ι.
14. Το πτυχίο χορηγείται μέσα σε δύο μήνες το αργότερο από την ολοκλήρωση των σπουδών του φοιτητή και υπογράφεται, από τον Πρύτανη, τον Πρόεδρο και το Γραμματέα του οικείου Τμήματος. Μετά την παρέλευση της παραπάνω προθεσμίας των δύο μηνών, το πτυχίο χορηγείται με μόνη την υπογραφή του Πρύτανη και σε περίπτωση κωλύματος ή απουσίας τούτου το πτυχίο υπογράφεται από τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού.

Οι υποχρεώσεις των φοιτητών για την απόκτηση του πτυχίου της Νοσηλευτικής – εγκύκλιες οδηγίες

Ο φοιτητής δεν μπορεί να πάρει πτυχίο εάν

δεν έχει συμπληρώσει τον ελάχιστο αριθμό εξαμήνων που προβλέπεται από το Προεδρικό Διάταγμα. Ο αριθμός των εξαμήνων είναι οκτώ (8).

Για τη λήψη του πτυχίου του ο φοιτητής πρέπει να επιτύχει σ' όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα και σε αριθμό από τα κατ' επιλογή μαθήματα, ο οποίος πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσος με το 1/4 του συνολικού αριθμού μαθημάτων στα οποία έχει επιτύχει. Δηλαδή, σύμφωνα με το ισχύον Πρόγραμμα, από το συνολικό αριθμό των μαθημάτων ο φοιτητής πρέπει να επιτύχει σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα και σε 14 τουλάχιστον από τα κατ' επιλογή υποχρεωτικά μαθήματα.

Ο φοιτητής είναι υποχρεωμένος να επιλέγει και να παρακολουθεί μαθήματα τα οποία διδάσκονται στο συγκεκριμένο εξάμηνο (χειμερινό ή εαρινό) με βάση το Ενδεικτικό Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος.

Η παρακολούθηση του Ενδεικτικού Προγράμματος Σπουδών είναι αναγκαία όπως προσφέρεται από το Τμήμα, επειδή το Πρόγραμμα έχει καταρτιστεί με χρονική αλληλουχία και γνώμονα την προοδευτική απόκτηση της γνώσης. Με το παρόν ωρολόγιο πρόγραμμα ο φοιτητής μπορεί να επιλέγει μαθήματα του ίδιου εξαμήνου ή προηγούμενων με τους παραπάνω περιορισμούς.

Οι φοιτητές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους το ωρολόγιο πρόγραμμα του Τμήματος, ώστε σε περίπτωση επιλογής μαθημάτων από προηγούμενα εξάμηνα, να μην συμπιέτουν οι ώρες διδασκαλίας ή άσκησης, γιατί στις περιπτώσεις αυτές δεν θα λαμβάνεται υπόψη η βαθμολογία τους.

Δικαίωμα παρακολούθησης των μαθημάτων και προσέλευσης στις εξετάσεις έχουν όσοι δηλώσουν συμμετοχή στην αρχή του εξαμήνου και στις καθορισμένες από τη Γραμματεία προθεσμίες. Διευκρινίζεται ότι και για τα υποχρεωτικά μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων η δήλωση συμμετοχής είναι απαραίτητη (για το συγκεκριμένο κάθε φορά εξάμηνο), διαφορετικά ο φοιτητής δεν θα μπορεί να λάβει μέρος στις

εξετάσεις. Αυτό ισχύει και για τους φοιτητές που έχουν διανύσει όλα τα εξάμηνα και οφείλουν μαθήματα για τη λήψη του πτυχίου τους.

Η έννοια του νόμου "να εξετασθεί" αφορά αποκλειστικά την εξέταση και όχι την παρακολούθηση εκ νέου.

Επανεξέταση για αναβαθμολόγηση δεν επιτρέπεται όπως προκύπτει από την απόφαση της Πανεπιστημιακής Συγκλήτου (18.1.1984) και σύμφωνα με σχετικές αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος.

ΟΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΠΤΥΧΙΟΥ

1. Η επιτυχία εξέταση σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα του προγράμματος, καθώς και στον απαιτούμενο αριθμό των κατ' επιλογής υποχρεωτικών μαθημάτων.
2. Ο φοιτητής υποχρεούται την πρώτη εβδομάδα κάθε εξαμήνου να δηλώσει στη Γραμματεία του Τμήματος την προτίμηση των μαθημάτων που θα διδαχθεί με βάση τα εγκεκριμένα από τη ΓΣ του Τμήματος υποχρεωτικά και κατ' επιλογής υποχρεωτικά μαθήματα, όπως αυτά αναγράφονται στην κατανομή μαθημάτων σε εξάμηνα από το πρόγραμμα με τις τροποποιήσεις που τυχόν θα γίνονται από τη Γ.Σ.
3. Ο ανώτατος επιτρεπτός αριθμός μαθημάτων που μπορεί να επιλέξει ο φοιτητής σε κάθε εξάμηνο είναι ο αριθμός $v+5$, όπου v είναι το άθροισμα του αριθμού των υποχρεωτικών και κατ' επιλογής υποχρεωτικών μαθημάτων που δύναται να πάρει ο φοιτητής και πέντε (5) ο αριθμός των μαθημάτων που οφείλει και μπορεί να μεταφέρει σ' άλλο εξάμηνο.
4. Ο μέγιστος αριθμός των μαθημάτων που επιτρέπεται να δηλώσει ο φοιτητής σε κάθε εξάμηνο είναι 11-13. Στον αριθμό αυτό συμπεριλαμβάνονται: (α) τα υποχρεωτικά

μαθήματα, (β) μέχρι δύο (κατ' ανώτατο όριο) μαθήματα επιλογής και (γ) μέχρι πέντε (κατ' ανώτατο όριο) μαθήματα οφειλόμενα. Τα μαθήματα επιλογής ανήκουν είτε α) στο τρέχον εξάμηνο είτε β) σε προηγούμενο εξάμηνο, με την προϋπόθεση όμως ότι στη δεύτερη περίπτωση δεν συμπίπτουν οι ώρες διδασκαλίας με υποχρεωτικό μάθημα του τρέχοντος εξαμήνου.

5. Οι φοιτητές που έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο σπουδών των οχτώ (8) εξαμήνων μπορούν να δηλώνουν μέχρι δεκαπέντε (15) οφειλόμενα. Είτε οφειλόμενα (δηλαδή μαθήματα που έχουν παρακολουθήσει τα εργαστήρια, φροντιστήρια ή άσκηση), είτε μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν τη θεωρητική διδασκαλία και τις εργαστηριακές, φροντιστηριακές ή κλινικές ασκήσεις.
6. Τα κατ' επιλογή υποχρεωτικά μαθήματα καλύπτουν τουλάχιστον το 1/4 του αριθμού των μαθημάτων του Προγράμματος Σπουδών. Ως εκ τούτου ο ελάχιστος αριθμός κατ' επιλογής υποχρεωτικών μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου και που θα πρέπει να έχει δηλώσει και να έχει ολοκληρώσει επιτυχώς ο φοιτητής ανέρχεται σε 14.
7. Η παρακολούθηση των κλινικών και εργαστηριακών ασκήσεων καθώς και των φροντιστηρίων είναι υποχρεωτική για τον φοιτητή.
8. Για την κατάρτιση του ωρολογίου προγράμματος και λόγω του συνεχώς αυξανόμενου αριθμού των φοιτητών που δημιουργεί πρόβλημα στην εξεύρεση αιθουσών διδασκαλίας κρίθηκε αναγκαία η χρονική αλληλοεπικάλυψη της διδασκαλίας των κατ' επιλογής υποχρεωτικών μαθημάτων.
9. Σε περίπτωση αλλαγής του διδάσκοντος, ο νέος διδάσκων έχει την ευθύνη της δια-

μόρφωσης της ύλης και της διεξαγωγής της εξέτασης του μαθήματος.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Η δήλωση μαθημάτων γίνεται ηλεκτρονικά μέσω του "my studies" στην αρχή κάθε εξαμήνου σε καθορισμένες ημερομηνίες που ανακοινώνονται από τη Γραμματεία του Τμήματος. Οδηγίες για την ηλεκτρονική δήλωση των μαθημάτων υπάρχουν στην ιστοσελίδα και στην Κεντρική Γραμματεία του Τμήματος. Εκπρόθεσμη δήλωση μαθημάτων δεν θα γίνεται δεκτή από τη Γραμματεία.

Ο μέγιστος αριθμός μαθημάτων που δηλώνει ο φοιτητής σε κάθε εξάμηνο, βάσει του Ενδεικτικού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος, είναι ο αριθμός v που αντιστοιχεί στον αριθμό των υποχρεωτικών μαθημάτων του εξαμήνου και σε δύο (2) από τα μαθήματα επιλογής (του ίδιου ή προηγούμενου εξαμήνου). Πέραν του αριθμού v , ο φοιτητής μπορεί να δηλώνει μέχρι πέντε οφειλόμενα από προηγούμενα εξάμηνα, τα οποία έχει παρακολουθήσει (είτε απέτυχε είτε δεν προσήλθε στις εξετάσεις).

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί η διδασκαλία των κατ' επιλογήν μαθημάτων από διδάσκοντες εκτός Τμήματος, ορίζεται ως κατώτατο όριο ο αριθμός των δέκα (10) φοιτητών. Για τα κατ' επιλογήν μαθήματα που διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, σε περίπτωση λιγότερων των δέκα (10) φοιτητών, η πραγματοποίηση της διδασκαλίας εξαρτάται από το διδάσκοντα (4η ΓΣ/20-02-2006).

Οι φοιτητές δικαιούνται να προσέλθουν στις εξετάσεις μόνο για τα μαθήματα που έχουν δηλώσει. Οι φοιτητές που έχουν υπερβεί το όριο απουσιών σε μαθήματα με υποχρεωτική παρακολούθηση, πρέπει να δηλώσουν εκ νέου τα μαθήματα, σύμφωνα με το νέο ισχύον πρόγραμμα σπουδών. Οι κατατασσόμενοι από ΑΕΙ και ΤΕΙ παρακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών του εξαμήνου κατάταξης,

με απαίτηση ή χρέωση μαθημάτων σύμφωνα με απόφαση του ΔΣ του Τμήματος.

Για τα μαθήματα που περιλαμβάνουν εργαστήρια, φροντιστήρια και κλινική άσκηση οι ομάδες των φοιτητών θα ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος και στους πίνακες ανακοινώσεων του έτους στο οποίο ανήκει το μάθημα.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

Σύμφωνα με τους Ν. 3549/07 και 3748/09, όπως τροποποιήθηκαν με το Ν. 3848/10, οι φοιτητές δικαιούνται αριθμό συγγραμμάτων ίσο με τον αριθμό των υποχρεωτικών και επιλεγόμενων μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου από κατάλληλο διδακτικών συγγραμμάτων.

ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΤΟΥ ΠΤΥΧΙΟΥ

Για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου λαμβάνονται υπόψη οι βαθμοί όλων των μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου καθώς και ο βαθμός της διπλωματικής εργασίας, εάν αυτή προβλέπεται από το πρόγραμμα σπουδών. Για τον υπολογισμό του βαθμού του πτυχίου των φοιτητών που έχουν εισαχθεί στα ΑΕΙ από το ακαδημαϊκό έτος 1987-88 και τα επόμενα πολλαπλασιάζεται ο βαθμός κάθε μαθήματος επί ένα συντελεστή ο οποίος ονομάζεται συντελεστής βαρύτητας του μαθήματος και το άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με το άθροισμα των συντελεστών βαρύτητας όλων των μαθημάτων αυτών.

Οι συντελεστές βαρύτητας κυμαίνονται από 1,0 έως 2,0 και υπολογίζονται ως εξής:

- Μαθήματα με 1 ή 2 διδακτικές μονάδες έχουν συντελεστή βαρύτητας 1,0.
- Μαθήματα με 3 ή 4 διδακτικές μονάδες έχουν συντελεστή βαρύτητας 1,5.

- Μαθήματα με περισσότερες από 4 δ.μ. καθώς και η διπλωματική εργασία έχουν συντελεστές βαρύτητας 2,0.

Ο βαθμός πτυχίου καθορίζεται από την βαθμολογία όλων των υποχρεωτικών μαθημάτων και του ελάχιστου αριθμού μαθημάτων επιλογής που απαιτούνται για την λήψη του πτυχίου. Ο βαθμός κάθε μαθήματος προσδιορίζεται και από τον συντελεστή βαρύτητας σε σχέση με τις διδακτικές μονάδες. Διπλωματική εργασία δεν προβλέπεται προς το παρόν από το πρόγραμμα, εάν όμως προβλεφθεί θα λαμβάνεται υπόψη και ο βαθμός αυτής.

Οι βαθμοί τυχόν περισσότερων μαθημάτων επιλογής που θα έχει επιλέξει ο φοιτητής δεν υπολογίζονται στο βαθμό πτυχίου προς αποφυγή δημιουργίας ανισοτήτων στο γενικό βαθμό μεταξύ των αποφοίτων. Οι βαθμοί αυτοί φαίνονται μόνο στο αναλυτικό πιστοποιητικό σπουδών που συνοδεύει το πτυχίο τους. Οι φοιτητές επιλέγει το μάθημα ή τα μαθήματα των οποίων οι βαθμοί θα αφαιρεθούν από το μέσο όρο της βαθμολογίας του (βαθμός πτυχίου) με δήλωσή του.

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

Στους φοιτητές χορηγούνται υποτροφίες από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (Ι.Κ.Υ.) με τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στον Κανονισμό των Υποτροφιών του Ι.Κ.Υ., ο οποίος ανακοινώνεται από την Γραμματεία. Οι φοιτητές που δεν θα έχουν κανονική παρακολούθηση δε θα εντάσσονται στο Πρόγραμμα Υποτροφιών του Ι.Κ.Υ. Υποτροφίες χορηγούνται και από τα Κληροδοτήματα του Πανεπιστημίου σύμφωνα με προκηρύξεις που γίνονται από τη Δ/ση Κληροδοτημάτων του Παν/μίου (Χρήστου Λαδά 6) οι οποίες ανακοινώνονται και από τη Γραμματεία του Τμήματος. Επίσης χορηγούνται υποτροφίες από διάφορους οργανισμούς (εσωτερικού-εξωτερικού). Τα ενημερωτικά φυλλάδια για

τις παραπάνω υποτροφίες ανακοινώνονται στις πινακίδες της Γραμματείας και κοινοποιούνται στο Σύλλογο Φοιτητών και Αποφοίτων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΩΚΡΑΤΗΣ-ΕΡΑΣΜΟΣ

Η κύρια δράση του προγράμματος Σωκράτης για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι ο Έρασμος. Σκοπός του προγράμματος είναι η βελτίωση της ποιότητας και η ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο Έρασμος ενθαρρύνει την διαπανεπιστημιακή συνεργασία, την κινητικότητα τόσο των φοιτητών (MS) όσο και των μελών του διδακτικού προσωπικού των Πανεπιστημίων για διαστήματα μικρής διάρκειας (TS) και την προαγωγή ακαδημαϊκής αναγνώρισης σπουδών και ακαδημαϊκών τίτλων σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή ένωση.

Το πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ-ΕΡΑΣΜΟΣ παρέχει τη δυνατότητα σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές και σε υποψηφίους διδάκτορες να φοιτήσουν σε Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια με τα οποία έχουν συναφθεί διμερείς συμφωνίες. Η διάρκεια των σπουδών εξαρτάται από τις επιμέρους συμφωνίες και κυμαίνεται από 3 έως 12 μήνες. Άλλες μορφές συνεργασίας μεταξύ των Ευρωπαϊκών Ιδρυμάτων είναι εντατικά προγράμματα σπουδών μικρής διάρκειας με τη συμμετοχή φοιτητών και διδακτικού προσωπικού Ιδρυμάτων από τουλάχιστον τρεις ευρωπαϊκές διαφορετικές χώρες (IP) καθώς και σχέδια ανάπτυξης προγραμμάτων σπουδών με τη συμμετοχή τριών τουλάχιστον διαφορετικών χωρών (PROG-MODE). Επίσης τα θεματικά δίκτυα (Thematic Networks) για τη βελτίωση της ποιότητας και την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στο πλαίσιο ενός δεδομένου ακαδημαϊκού κλάδου ή γνωστικού πεδίου με τη συμμετοχή Ιδρυμάτων από όλες τις Ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Το τμήμα μας για το **ακαδημαϊκό έτος 2009-2010** έχει συνάψει διμερείς συμφωνίες για

ανταλλαγές φοιτητών και καθηγητών με τα Πανεπιστήμια Turun Yliopisto της Φιλανδίας, (υπευθ. Καθ. Ε. Πατηράκη), Cardiff της Μ. Βρετανίας (υπευθ. Αναπλ. Καθηγ. Μ. Γιαννακοπούλου), Gothenburg (Σουηδίας), City (Μ. Βρετανίας) (υπευθ. Καθ. Π. Σουρτζή), Τεχνολ. Πανεπ. Κύπρου (υπεύθ. Καθηγ. Χ. Λεμονίδου) Wien Universitat της Αυστρίας, Middlesex (Μ. Βρετανίας) (υπευθ. Καθ. Α. Καλοκαιρινού), University of Health Informatics and Technology (Αυστρίας), Technical University of Braunschweig (Γερμανίας) και University of Amsterdam (AMC) (Ολλανδίας) (υπευθ. Καθ. Ι. Μαντάς). Στο πλαίσιο αυτό για τους φοιτητές που εισήχθησαν το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 παρέχεται η δυνατότητα μετακίνησης και φοίτησης τους (από το 2ο έτος σπουδών και μετά) στα παραπάνω Πανεπιστήμια (με βάση κριτήρια επιλογής και σε συνεννόηση με τους υπεύθυνους Καθηγητές).

Ο ακαδημαϊκός υπεύθυνος των διμερών συμφωνιών του κάθε Ιδρύματος είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων που συμπεριλαμβάνονται στις διμερείς συμφωνίες σε συνεννόηση με το Τμήμα των Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Πληροφορίες για τις προϋποθέσεις συμμετοχής, τη διαδικασία επιλογής καθώς και για την αναγνώριση των σπουδών κατά τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ-ΕΡΑΣΜΟΣ παρέχονται από τον Επίκ. Καθηγητή κ. Νικόλαο Φώτο, ακαδημαϊκό υπεύθυνο του προγράμματος και από το Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου 30, τηλ. 210-3689713-4 καθώς και από την ηλεκτρονική διεύθυνση www.interel.uoa.gr/socrates-erasmus/.

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Το Γραφείο Διασύνδεσης του Πανεπιστημίου Αθηνών, χρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II και λειτουργεί στον χώρο της Πανεπιστημιούπολης, στα Ιλίσσια, από το 1997. Το γραφείο αυτό παρέχει υπηρεσίες συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού, πληροφορεί για μεταπτυχιακά προγράμματα εσωτερικού και εξωτερικού, ενημερώνει για τις προσφερόμενες υποτροφίες, οικονομικές ενισχύσεις και κληροδοτήματα. Επίσης προσφέρει πληροφορίες που αφορούν την αγορά εργασίας.

Επικοινωνία:

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ
Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών,
Κεντρικό Γραφείο
Πανεπιστημιούπολη, Ιλίσσια
Τ.Κ. 157 84, Αθήνα
Γραφείο Α22
Τηλ: 210 7275220
Fax: 210 7275214
Email: gd@di.uoa.gr
URL: <http://career-office.uoa.gr>

ΜΟΝΑΔΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΓΙΑ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Η Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΜοΠροΦμεΑ) του Πανεπιστημίου Αθηνών επιδιώκει την ισότιμη πρόσβαση στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες και απαιτήσεις, μέσω της παροχής προσαρμογών στο περιβάλλον, Υποστηρικτικών Τεχνολογιών Πληροφορικής και Υπηρεσιών Πρόσβασης.

Η Μονάδα Προσβασιμότητας προσφέρει:
– Υπηρεσία καταγραφής των συγκεκριμένων αναγκών κάθε ΦμεΑ.

- Τμήμα Προσβασιμότητας στο Δομημένο Χώρο του Πανεπιστημίου.
- Υπηρεσία Μεταφοράς των ΦμεΑ από την κατοικία τους στις Σχολές και αντιστρόφως
- Υποστηρικτικές Τεχνολογίες Πληροφορικής.
- Δωρεάν Λογισμικό για ΦμεΑ.
- Προσβάσιμα Συγγράμματα.
- Προσβάσιμους Σταθμούς Εργασίες στις Βιβλιοθήκες.
- Υπηρεσία Διαμεταγωγής για την άμεση ζωντανή τηλεπικοινωνία των ΦμεΑ, μέσω διερμηνείας στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα, με τους συμφοιτητές, καθηγητές και υπαλλήλους του Πανεπιστημίου.
- Υπηρεσία εθελοντών συμφοιτητών υποστήριξης ΦμεΑ.
- Οδηγίες σχετικά με τους ενδεχόμενους τρόπους εξέτασης των ΦμεΑ.
- Υπηρεσία Ψυχολογικής Συμβουλευτικής Υποστήριξης για ΦμεΑ.

Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ΦμεΑ σε κάθε Τμήμα/Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών έχουν οριστεί:

- α) Σύμβουλος Καθηγητής ΦμεΑ και αναπληρωτής του και
- β) Αρμόδιος υπάλληλος της Γραμματείας και αναπληρωτής του για την εξυπηρέτηση ΦμεΑ

με τους οποίους οι ενδιαφερόμενοι μπορούν επιπλέον να επικοινωνούν τηλεφωνικά, με fax, με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή μέσω της Υπηρεσίας Διαμεταγωγής. Τα στοιχεία επικοινωνίας με τους αρμοδίους κάθε Τμήματος/Σχολής υπάρχουν στην ιστοσελίδα της ΜοΠροΦμεΑ.

Επικοινωνία και περισσότερες πληροφορίες:

Τηλέφωνα: 2107275130, 2107275687,
2107275183
Fax: 2107275193
Ηλ. ταχυδρομείο: access@uoa.gr

Ιστοθέση: <http://access.uoa.gr>
MSN ID: m.emmanouil@di.uoa.gr
οοVoo ID: m.emmanouil
Αποστολή SMS: 6958450861

Για το Τμήμα Νοσηλευτικής
Σύμβουλοι Σπουδών για άτομα με αναπηρία:
Παναγιώτα Σουρτζή, Καθηγήτρια
Τηλέφωνο: 2107461474
E-mail: psourtzi@nurs.uoa.gr

Αθηνά Καλοκαιρινού, Καθηγήτρια
Τηλέφωνο: 2107461449
E-mail: athkal@nurs.uoa.gr

Κεντρική Γραμματεία Τμήματος
Αρμόδιοι Υπάλληλοι:
Γεώργιος Οικονομόπουλος
Τηλέφωνο: 2107461441

Αθανάσιος Θεοδωρόπουλος
Τηλέφωνο: 2107461499

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

- Οι φοιτητές, ανεξάρτητα από το έτος εισαγωγής, ακολουθούν το ισχύον κάθε φορά πρόγραμμα σπουδών για το υπόλοιπο των σπουδών τους μέχρι τη λήψη του πτυχίου.
- Οι φοιτητές που αρχίζουν παρακολουθήση μαθημάτων μετά από αναστολή φοίτησης θα ακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών (μαθήματα, αριθμός μαθημάτων, ώρες, δ.μ., κ.λπ.), που θα ισχύει κατά το χρόνο που θα αρχίσουν τη νέα τους παρακολούθηση, εφαρμοζομένων στην περίπτωση αυτή των διατάξεων της 1013/19.9.85 παρ. 9 εγκυκλίου οδηγίας της Πρυτανείας σχετικά με την τροποποίηση του προγράμματος σπουδών.
- Για όσα θέματα δεν αναφέρεται ρητά ρύθμιση στον παρόντα Οδηγό Σπουδών ισχύουν τα αναφερόμενα στις διατάξεις των νό-

μων, στις εγκυκλίους οδηγίες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και της Πρυτανείας, στις αποφάσεις των Πανεπιστημιακών Οργάνων (Σύγκλητος – Πρυτανικό Συμβούλιο – Πρύτανης – Γενική Συνέλευση Σχολής – Κοσμητεία – Κοσμήτορας – Γενική Συνέλευση Τμήματος – Διοικητικό Συμβούλιο – Πρόεδρος – Γενική Συνέλευση Τομέα – Διευθυντής).

- Οι φοιτητές μπορούν να συμμετέχουν, εφό-

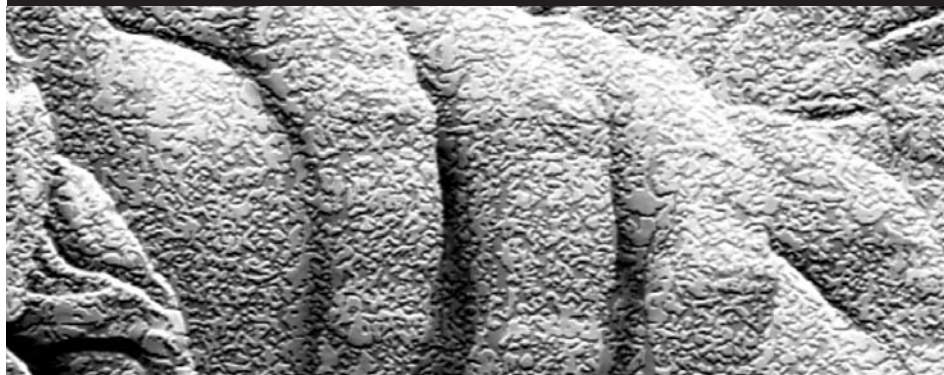
σον επιθυμούν, σε αθλοπαιδιές, εφόσον συνεννοηθούν με τις αρμόδιες υπηρεσίες της Πανεπιστημιακής Λέσχης.

- Οι φοιτητές δικαιούνται υγειονομική περίθαλψη σύμφωνα με το άρθρο 7 του Π.Δ. 327/83 (πληροφορίες στη Γραμματεία).
- Μετά τη λήψη του πτυχίου τους οι απόφοιτοι πρέπει να το δηλώνουν στη Νομαρχία που υπάγονται για να αρχίσει η διαδικασία λήψης αδείας άσκησης επαγγέλματος.

τα μαθήματα

τα μαθήματα

Ώρες διδασκαλίας εβδομαδιαίως

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	Θεωρία	Εργα- στήριο	Φροντι- στήριο	Κλινική άσκηση	Σύνολο	ECTS
1. ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ - ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ - ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ Ι	3	2			5	5,5
2. ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ	3				3	4,5
3. ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ	4	1			5	6,5
4. ΒΙΟΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	2		2		4	4
5. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2				2	3
6. ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ - ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ - ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	2	2			4	4
7. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ Ι	4				4	5
8. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	3				3	4,5
9. ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	3	3			6	6
10. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	2	1	1		4	4
11. ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	2		1		3	3,5
12. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	4				4	5
13. ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	2		1		3	3,5
14. ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΙΙ	2			3	5	4,5
15. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	2			4	6	5
16. ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	2	1			3	3,5
17. ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	1		1		2	2
18. ΠΡΟΛΗΨΗ	2		2		4	4
19. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	2		1	2	5	4,5
20. ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ	2		1		3	3,5
21. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	3		1		4	5
22. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ Ι	2				2	3
23. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ	2			2	4	4
24. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	3			4	7	6,5
25. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	4			3	7	7,5
26. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	1	1		4	6	4

Ώρες διδασκαλίας εβδομαδιαίως

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ	Θεωρία	Εργαστήριο	Φροντιστήριο	Κλινική άσκηση	Σύνολο	ECTS
27. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ II	4			2	6	7
28. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	2		1		3	3,5
29. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	3			3	6	4,5
30. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II	3			4	7	6,5
31. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II	1	1		4	6	4
32. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2			4	6	5
33. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	1		1		2	2
34. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ	2			3	5	4,5
35. ΕΝΤΑΤΙΚΟΛΟΓΙΑ	2			4	6	5
36. ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΙΑ	2			4	6	5
37. ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	4			2	6	7
38. ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2	1		4	7	5,5
39. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	2			2	4	4
40. ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				16	16	16
41. ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ	2			1	3	3,5
42. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	2		1	3	6	5
43. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ	2				2	2

Ώρες διδασκαλίας εβδομαδιαίως

ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ	Θεωρία	Εργαστήριο	Φροντιστήριο	Κλινική άσκηση	Σύνολο	ECTS
1. ΒΙΟΘΕΙΚΗ	2				2	3
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	1		1		2	2
3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	2	1	1		4	4
4. ΒΙΟΦΥΣΙΚΗ	2				2	3
5. ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	2				2	3
6. ΔΙΑΤΡΟΦΟΛΟΓΙΑ	2				2	3
7. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	2		1		3	3,5
8. ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	2				2	3
9. ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ	1		1		2	2
10. ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2				2	3
11. ΑΚΤΙΝΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	1		1		2	2
12. ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	1			1	2	2
13. ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	1		1		2	2
14. ΥΠΕΙΝΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	2	2			4	4
15. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	2				2	3
16. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1	1			2	2
17. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΡΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	2				2	3
18. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	1		1		2	2
19. ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ	2				2	3
20. ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΣΚΟΠΙΚΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ	1			2	3	2,5
21. ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2			2	4	4
22. ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2			2	4	4
23. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΧΡΟΝΙΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ	1			1	2	2

Ώρες διδασκαλίας εβδομαδιαίως

ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ	Θεωρία	Εργαστήριο	Φροντιστήριο	Κλινική άσκηση	Σύνολο	ECTS
24. ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ-ΝΕΥΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	1		1		2	2
25. ΨΥΧΟΔΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ	3				3	4,5
26. ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	1			2	3	2,5
27. ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	1			2	3	2,5
28. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II	2		2		4	4
29. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑΣ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ	2			2	4	4
30. ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ	1			1	2	2
31. ΔΙΑΣΥΝΔΕΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	2				2	2
32. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ	2				2	3
33. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ	2			2	4	4
34. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΧΡΟΝΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ	2			2	4	4
35. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ	1	1			2	2
36. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	2				2	3
37. ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΛΟΓΙΑ	2			2	4	4
38. ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΝΟΗΣ	1			1	2	2
39. ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ	1			1	2	2

Κατανομή Μαθημάτων Ανά Τομέα

ΤΟΜΕΑΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

■ Υποχρεωτικά Μαθήματα

1. ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ-ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ-ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ Ι
2. ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ
3. ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ
4. ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ-ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ-ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ ΙΙ
5. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ Ι
6. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΙΙ
7. ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ
8. ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά Μαθήματα

1. ΒΙΟΘΕΙΚΗ
2. ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
3. ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ
4. ΑΚΤΙΝΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
5. ΒΙΟΦΥΣΙΚΗ
6. ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

■ Υποχρεωτικά Μαθήματα

1. ΒΙΟΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ
2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
3. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι
4. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
5. ΠΡΟΛΗΨΗ
6. ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ
7. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
8. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
9. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
10. ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά μαθήματα

1. ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ
3. ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ
4. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΙΙ
5. ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
6. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι
2. ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΙΙ
3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
4. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ Ι
5. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΙΙ
6. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι
7. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΙΙ
8. ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ
9. ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
10. ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
11. ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά μαθήματα

1. ΔΙΑΤΡΟΦΟΛΟΓΙΑ
2. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
3. ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
4. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΡΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ
5. ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
6. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
7. ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
8. ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ – ΝΕΥΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
9. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΧΡΟΝΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
10. ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ

ΤΟΜΕΑΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

■ Υποχρεωτικά Μαθήματα

1. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
2. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ
3. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
4. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

ΤΟΜΕΑΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
2. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ
3. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ
4. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ
5. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι
6. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΙΙ
7. ΕΝΤΑΤΙΚΟΛΟΓΙΑ
8. ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΙΑ
9. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
10. ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά μαθήματα

1. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ
2. ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ
3. ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
4. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ
5. ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ
6. ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ – ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΣΚΟΠΙΚΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ
7. ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ – ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
8. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑΣ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑΣ
9. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΧΡΟΝΙΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ
10. ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΝΟΗΣ
11. ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά Μαθήματα

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ
2. ΔΙΑΣΥΝΔΕΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
3. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ
4. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
5. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ
6. ΨΥΧΟΔΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ

ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΥΜΦΩΝΑ

	Εξάμηνο 1 ^ο	Εξάμηνο 2 ^ο	Εξάμηνο 3 ^ο	Εξάμηνο 4 ^ο
Ανεξάρτητες λειτουργίες: Προαγωγή της υγείας και πρόληψη της ασθένειας, Πληροφόρηση και εκπαίδευση, Φροντίδα των ασθενών σε καταστάσεις υποφέρειν και θανάτου	<ul style="list-style-type: none"> • Βιοηθική • Εισαγωγή στην Ψυχολογία • Βιοφυσική 	<ul style="list-style-type: none"> • Διατροφολογία • Κοινωνιολογία της Υγείας 		<ul style="list-style-type: none"> • Υγιεινή της εργασίας • Νοσηλευτική αξιολόγηση • Παθοφυσιολογία των νόσων • Δεξιότητες επικοινωνίας
Συνεργατικές λειτουργίες			<ul style="list-style-type: none"> • Ακτινοπροστασία • Βιοϊατρική πληροφορική & τεχνολογία • Οξυγονοθεραπεία 	<ul style="list-style-type: none"> • Νοσηλευτική δερματικών παθήσεων
Έρευνα και ανάπτυξη της νοσηλευτικής φροντίδας		<ul style="list-style-type: none"> • Γενετική του ανθρώπου • Βιολογία συμπεριφοράς 	<ul style="list-style-type: none"> • Θεωρίες της νοσηλευτικής 	
Λειτουργίες σχεδιασμού, συντονισμού και διαχείρισης	<ul style="list-style-type: none"> • Εισαγωγή στην Πληροφορική & επεξεργασία δεδομένων 			<ul style="list-style-type: none"> • Πληροφοριακά συστήματα νοσοκομείων • Διαπολιτισμική νοσηλευτική

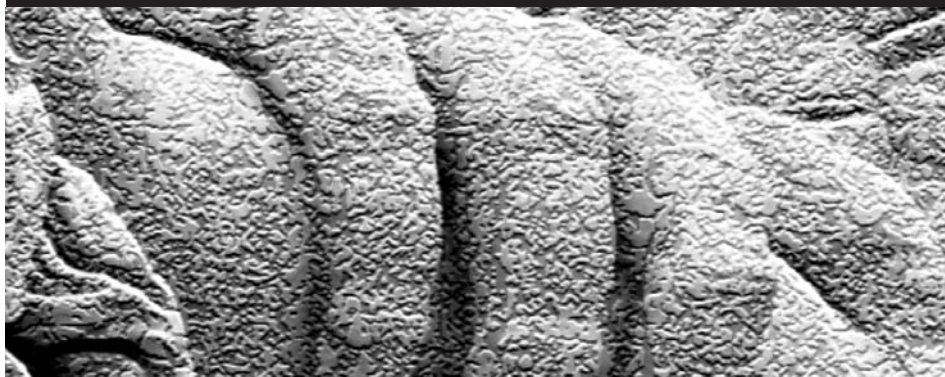

ΜΕ ΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΤΟΥΣ ΠΕΔΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ

<i>Εξάμηνο 5^ο</i>	<i>Εξάμηνο 6^ο</i>	<i>Εξάμηνο 7^ο</i>	<i>Εξάμηνο 8^ο</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες επικοινωνίας • Ογκολογική νοσηλευτική • Γεροντολογική νοσηλευτική • Νευρολογική & νευροχειρουργική νοσηλευτική • Νοσηλευτική αποκατάσταση των χρονίως πασχόντων 	<ul style="list-style-type: none"> • Νεφρολογική νοσηλευτική • Νοσηλευτική καρδιαγγειακών νοσημάτων • Κοινωνική νοσηλευτική II • Ορθοπεδική νοσηλευτική • Ενδοσκοπήσεις πεπτικού-νοσηλευτική ενδοσκόπησης & ενδοσκοπικής χειρουργικής • Νοσηλευτική της μητρότητας-γυναικολογίας 	<ul style="list-style-type: none"> • Πνευμονολογία – Νοσηλευτική αναπνευστικών νοσημάτων • Διασυνδεδετική νοσηλευτική ψυχικής υγείας 	<ul style="list-style-type: none"> • Νοσηλευτικά προβλήματα παιδιών με χρόνια νοσήματα • Παιδικά ατυχήματα και δηλητηριάσεις
	<ul style="list-style-type: none"> • Ψυχοδραστικές ουσίες 	<ul style="list-style-type: none"> • Συμπληρωματικές θεραπείες • Μηχανική υποστήριξη αναπνοής 	<ul style="list-style-type: none"> • Επείγοντολογία • Κοινωνική Ψυχιατρική
			<ul style="list-style-type: none"> • Νοσηλευτική πρακτική βασισμένη σε ενδείξεις

αναθέσεις

**αναθέσεις
διδασκαλίας**

Α' Εξάμηνο

■ Υποχρεωτικά

---

1. ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ - ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ - ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ Ι

Διδάσκων: Θεόδωρος Μαριόλης-Σαψάκος
(Επικ. Καθηγητής)

2. ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ

Διδάσκων: Κωνσταντίνος Τρούγκος
(Αναπλ. Καθηγητής Ιατρικής)

3. ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ

Διδάσκοντες:
Αντώνιος Σταματάκης (Αναπλ. Καθηγητής)
Ευάγγελος Μπόζας (ΕΔΙΠ)

4. ΒΙΟΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

Διδάσκουσα:
Ουρανία Δαφνή (Καθηγήτρια)
Πέτρος Γαλιάνης (ΕΔΙΠ)

5. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Διδάσκουσες: Χρυσούλα Λεμονίδου
(Καθηγήτρια),
Ελισάβετ Πατηράκη (Καθηγήτρια),
Παναγιώτα Σουρτζή (Καθηγήτρια),
Αθηνά Καλοκαιρινού (Καθηγήτρια),
Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου
(Αναπλ. Καθηγήτρια)

Α' Εξάμηνο

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά

---

1. ΒΙΟΗΘΙΚΗ

Διδάσκων: Χρυσούλα Λεμονίδου (Καθηγήτρια)

2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκουσα: Αντωνία Πασχάλη (Επικ. Καθηγήτρια)

3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Διδάσκων: Ιωάννης Μαντάς (Καθηγητής)
Ουρανία Δαφνή (Καθηγήτρια)

4. ΒΙΟΦΥΣΙΚΗ

Διδάσκουσα: Ιουλία Μαθαμίτση (Αναπλ. Καθηγήτρια Τμήμα Ιατρικής ΕΚΠΑ)

Β' Εξάμηνο

■ Υποχρεωτικά

---

1. ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ – ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ – ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ II

Διδάσκων: Θεόδωρος Μαριόλης-Σαψάκος
(Επίκ. Καθηγητής)

2. ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκουσα: Μαριάννα Διομήδους
(Επίκ. Καθηγήτρια)

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Διδάσκουσα: Ο. Σίσκου
(εντεταλημένη διδασκαλίας)

4. ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ I

Διδάσκουσες: Χρυσούλα Λεμονίδου
(Καθηγήτρια),
Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου
(Αναπλ. Καθηγήτρια)
Μαρία Καθαφάτη (ΕΔΙΠ)

5. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Διδάσκων: Ιωάννης Μαντάς
(Καθηγητής)

Β' Εξάμηνο

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά

---

1. ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Διδάσκων: Ευάγγελος Μπόζας (ΕΔΙΠ)

2. ΔΙΑΤΡΟΦΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκουσα:

Θεοδώρα Ψαλτοπούλου
(Επίκ. Καθηγήτρια Ιατρικής ΕΚΠΑ)

3. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Διδάσκουσα: Δανάη Παπαδάτου (Καθηγήτρια)

4. ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Διδάσκων: Αντώνης Σταματάκης
(Αναπλ. Καθηγητής)

Γ' Εξάμηνο

■ Υποχρεωτικά

1. ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκουσα: Χάρης Λιάπη (Av. Καθηγήτρια
Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ)

2. ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκοντες:
Αθανάσιος Τσακρής (Καθηγητής Ιατρικής),
Ευαγγελία Δημητρούλια
(Λέκτορας Ιατρικής)

3. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ I

Διδάσκοντες: Αθηνά Καϊοκαιρινού
(Καθηγήτρια)
Πέτρος Γαλιάνης (ΕΔΙΠ)

4. ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Διδάσκοντες:
Γεώργιος Μπαϊτόπουλος (Καθηγητής),
Γεώργιος Φιλντίσης (Καθηγητής),

5. ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II

Διδάσκουσες: Χρυσούλα Λεμονίδου
(Καθηγήτρια),
Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου
(Αναπλ. Καθηγήτρια)
Μαρία Καθαφάτη (ΕΔΙΠ)

6. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ I

Διδάσκων: Δημήτριος Αναστασόπουλος
(Καθηγητής)

Γ' Εξάμηνο

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά

---

1. ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Διδάσκων: Ευάγγελος Κωνσταντίνου
(Αναπλ. Καθηγητής)

2. ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκων: Ιωάννης Μαντάς
(Καθηγητής)

3. ΑΚΤΙΝΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Διδάσκων: Ευστάθιος Ευσταθόπουλος
(Αναπλ. Καθηγητής Ιατρικής)

4. ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Διδάσκοντες: Γεώργιος Φιλντίσης
(Καθηγητής)
Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

Δ' Εξάμνηο

■ Υποχρεωτικά

1. ΠΡΟΛΗΨΗ

Διδάσκων: Εμμανουήλ Βελιανάκης
(Καθηγητής)

2. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ II

Διδάσκων: Μιχάλης Κουτσιλιέρης
(Καθηγητής Ιατρικής ΕΚΠΑ)

3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Διδάσκουσα: Ελισάβετ Πατηράκη
(Καθηγήτρια)

4. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ I

Διδάσκοντες:
Χρήστος Μαυρογιάννης (Καθηγητής),
Ιωάννης Ελευσινιώτης (Επίκ. Καθηγητής),

5. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Διδάσκοντες:
Δανάη Παπαδάτου (Καθηγήτρια),
Αντωνία Πασχάλη (Επίκ. Καθηγήτρια)

6. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκοντες:
Γεράσιμος Μπονάτσος (Καθηγητής),
Ιωάννης Κακλαμάνος (Αναπλ. Καθηγητής)
Κωνσταντίνος Μπίρμπας (Αναπλ. Καθηγητής)

7. ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Διδάσκουσα: Χρυσούλα Λεμονίδου
(Καθηγήτρια)

Δ' Εξάμνο

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά

---

1. ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Διδάσκουσα: Αθηνά Καθοκαρινού
(Καθηγήτρια)

**2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ**

Διδάσκων: Ιωάννης Μαντάς
(Καθηγητής)

3. ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Διδάσκουσα: Παναγιώτα Σουρτζή
(Καθηγήτρια)

4. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Διδάσκοντες:
Ευάγγελος Κωνσταντίνου (Αναπλ.
Καθηγητής)
Μαρία Καθαράτη (ΕΔΙΠ)

5. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΡΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ

Διδάσκουσα: Αργυρώ Χατζηϊωάννου
(Αναπλ. Καθηγήτρια Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ)

6. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Διδάσκουσες: Δανάη Παπαδάτου
(Καθηγήτρια)
Αντωνία Πασχάλη (Επικ. Καθηγήτρια)

7. ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ

Διδάσκων: Παναγιώτης Βλάχογιαννόπουλος
(Καθηγητής Ιατρικής ΕΚΠΑ)

Ε' Εξάμηνο

■ Υποχρεωτικά

1. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΙΙ

Διδάσκοντες:

Χρήστος Μαυρογιάννης (Καθηγητής),
Ιωάννης Ελευσινιώτης (Επίκ. Καθηγητής)

2. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι

Διδάσκοντες:

Ηρώ Μπροκαλάκη (Καθηγήτρια),
Νικόλαος Φώτος (Επίκ. Καθηγητής)
Μαρία Καθαφάτη (ΕΔΙΠ)

3. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

Διδάσκοντες:

Γεράσιμος Μπονάτσος (Καθηγητής),
Ιωάννης Κακλαμάνος (Αναπλ. Καθηγητής),
Κωνσταντίνος Μπίρμπας (Αναπλ. Καθηγητής)

4. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι

Διδάσκουσα: Ελένη Θεοδοσοπούλου
(Καθηγήτρια)

5. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Διδάσκουσες: Δάφνη Καϊτελίδου
(Επίκ. Καθηγήτρια)
Όλγα Σίσκου (Εντεταλμένη διδασκαλίας)

Ε' Εξάμηνο

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά

---

1. ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Διδάσκουσα: Ελισάβετ Πατηράκη
(Καθηγήτρια)

2. ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Διδάσκουσες:
Αθηνά Καλιοκαιρινού (Καθηγήτρια),
Παναγιώτα Σουρτζή (Καθηγήτρια)

3. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΟΝΙΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ

Το μάθημα δε θα διδαχθεί κατά
το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016.

4. ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ – ΝΕΥΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Διδάσκουσα: Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου
(Αναπλ. Καθηγήτρια)

5. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Διδάσκουσες: Δανάη Παπαδάτου
(Καθηγήτρια)
Αντωνία Πασχάλη (Επίκ. Καθηγήτρια)

ΣΤ' Εξάμηνο

■ Υποχρεωτικά

1. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

Διδάσκοντες:

Γεώργιος Αñεβιζόπουλος (Καθηγητής),
Γεώργιος Καλλιέργης (Αναπλ. Καθηγητής),
Μιχαήλ Χατζούλης (Επικ. Καθηγητής)

2. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II

Διδάσκοντες:

Ηρώ Μπροκαλάκη (Καθηγήτρια),
Νικόλαος Φώτος (Επικ. Καθηγητής)

3. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II

Διδάσκουσα: Ελένη Θεοδοσοπούλου
(Καθηγήτρια)

4. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Διδάσκουσα: Ευμορφία Κούκια
(Επικ. Καθηγήτρια)

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Διδάσκοντες:

Μανώλης Βεθονάκης (Καθηγητής),
Ουρανία Δαφνή (Καθηγήτρια),
Αντώνιος Σταματάκης (Αναπλ. Καθηγητής),
Πέτρος Γαλιάνης (ΕΔΙΠ)

6. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Διδάσκων:

Θεόδωρος Κατσούλας (Επικ. Καθηγητής)

ΣΤ' Εξάμηνο

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά

1. ΨΥΧΟΔΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ

Διδάσκων: Γεώργιος Αθεβιζόπουλος
(Καθηγητής)

2. ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΣΚΟΠΙΚΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ

Διδάσκοντες:
Γεράσιμος Μπονάτσος (Καθηγητής)
Χρήστος Μαυρογιάννης (Καθηγητής)
Κωνσταντίνος Μπίρμπας (Αν. Καθηγητής)

3. ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Διδάσκουσα: Βασιλική Μάτζιου
(Καθηγήτρια)

4. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II

Διδάσκουσα: Αθηνά Καλοκαιρινού
(Καθηγήτρια)

5. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΜΗΤΡΟΤΗΤΑΣ – ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Διδάσκων: Νικόλαος Σαλιάκος
(Αναπλ. Καθηγητής Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ)

6. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

Διδάσκοντες:
Ηρώ Μπροκαλιάκη (Καθηγήτρια)
Νικόλαος Φώτος (Επίκ. Καθηγητής)

7. ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Το μάθημα δεν θα διδαχθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-16

Ζ' Εξάμηνο

■ Υποχρεωτικά

---

1. ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Διδάσκουσα: Βασιλική Μάτζιου
(Καθηγήτρια)

2. ΕΝΤΑΤΙΚΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκοντες:
Γεώργιος Μπαλιτόπουλος (Καθηγητής),
Γεώργιος Φιλντίσης (Καθηγητής),
Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

3. ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΙΑ

Διδάσκοντες: Θεόδωρος Κατσούλας
(Επικ. Καθηγητής)
Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

4. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκων: Ευάγγελος Κωνσταντίνου
(Αναπλ. Καθηγητής)

5. ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ

Διδάσκοντες:
Κωνσταντίνος Τσουμάκας (Καθηγητής),
Ιωάννα Παυλοπούλου (Επικ. Καθηγήτρια)
Ευάγγελος Μπόζας (ΕΔΙΠ)

Ζ' Εξάμηνο

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά

**1. ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ – ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑ-
ΠΝΕΥΣΤΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ**

Διδάσκοντες:

Παύλος Μυριανθεύς (*Καθηγητής*),
Άννα Κορομπέλη (*ΕΔΙΠ*)

**2. ΔΙΑΣΥΝΔΕΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ
ΥΓΕΙΑΣ**

Διδάσκοντες:

Γεώργιος Καλλιέργης (*Αναπλ. Καθηγητής*)
Ευμορφία Κούκια (*Επικ. Καθηγήτρια*)
Αντωνία Πασχάλη (*Επικ. Καθηγήτρια*)
Μιχάλης Χατζούλης (*Επικ. Καθηγητής*)

3. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ

Διδάσκουσα: Ελένη Θεοδοσοπούλου
(*Καθηγήτρια*)

**4. ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ
ΑΝΑΠΝΟΗΣ**

Διδάσκοντες:

Παύλος Μυριανθεύς (*Καθηγητής*)
Άννα Κορομπέλη (*ΕΔΙΠ*)

Η' Εξάμνο

■ Υποχρεωτικά

1. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Διδάσκουσες: Δάφνη Καϊτελίδου

(Επικ. Καθηγήτρια)

Όλγα Σίσκου *(Εντεταλμένη διδασκαλίας)*

2. ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Διδάσκοντες: Μέλη ΔΕΠ Νοσηλευτές

Μαρία Καθαφάτη *(ΕΔΙΠ)*

Άννα Κορομπέλη *(ΕΔΙΠ)*

Υπεύθυνη: Ηρώ Μπροκοθάκη *(Καθηγήτρια)*

3. ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Διδάσκοντες: Ελισάβετ Πατηράκη

(Καθηγήτρια)

Δανάη Παπαδάτου *(Καθηγήτρια)*

Στυλιανός Κατσαράγκης *(Λέκτορας Πανεπιστημίου Πελοποννήσου)*

4. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Διδάσκοντες:

Γεώργιος Αθεβιζόπουλος *(Καθηγητής),*

Μιχαήλ Χατζούλης *(Επικ. Καθηγητής)*

Η' Εξάμηνο

■ Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά

**1. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ
ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ**

Διδάσκουσα:

Μαρία Καθαφάτη (ΕΔΙΠ)

**2. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΧΡΟΝΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ**

Διδάσκουσα: Βασιλική Μάτζιου
(Καθηγήτρια)

3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

Διδάσκων:

Γεώργιος Καθημέργης (Αναπλ. Καθηγητής)

4. ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

Διδάσκοντες:

Γεώργιος Μπαθτόπουλος (Καθηγητής),

Παύλος Μυριανθεύς (Καθηγητής),

Γεώργιος Φιλντίσης (Καθηγητής)

Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

5. ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ

Διδάσκων: Κωνσταντίνος Τσουμάκας
(Καθηγητής)

α'

α' εξάμηνο

ΕΞΑΜΗΝΟ 1^ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας εβδομάδας				Ώρες διδασκαλίας εξαμήνου				
	Θεωρ.	Ασκήσεις			Θεωρ.	Ασκήσεις			Σύνολο
		Φροντ.	Εργ.	Κθιν.		Φροντ.	Εργ.	Κθιν.	
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ – ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ – ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ Ι	3		2		39		26	65	
2. ΒΙΟΧΗΜΕΙΑ	3				39			39	
3. ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ	4		1		52		13	65	
4. ΒΙΟΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	2	2			26	26		52	
5. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2				26			26	
								247	
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΒΙΟΘΕΙΚΗ	2				26			26	
2. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	1	1			13	13		26	
3. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	2	1	1		26	13	13	52	
4. ΒΙΟΦΥΣΙΚΗ	2				26			26	
								130	

α'

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. Ανατομική – Ιστολογία – Εμβρυολογία Ι (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Το μάθημα διδάσκεται ως ενιαία γνωσιολογική οντότητα. Κάθε παράδοση δηλαδή απαιτείται από τα απαραίτητα στοιχεία Περιγραφικής, Τοπογραφικής, Ακτινολογικής και ιδιαίτερα Κλινικής Ανατομικής που συμπληρώνονται με την Ιστολογία και την Εμβρυολογία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος (σε εβδομαδιαίες ενότητες)

- Βασικές γνώσεις Ιστολογικών Τεχνικών – Κυτταροσκελετός – Οργάνωση και είδη Ιστών (Επιθηλιακά κύτταρα – Αδένες – Εξωκυττάρια θεμέλια ουσία – Στηρικτικά κύτταρα).
- Κύτταρα του αίματος – Ανοσοποιητικό σύστημα
- Μυοσκελετικό σύστημα (Τύποι οστών, Αρθρώσεις – Σύνδεσμοι – Σπονδυλική στήλη – Ισορροπία).
- Θώρακας – Θωρακικό τοίχωμα – Διάφραγμα
- Ώμος – άνω άκρο – Κάτω άκρο – Ισχίο
- Κεφαλή – Τράχηλος – Κορμός – Ράχη
- Μυϊκός κάματος – Μυϊκός συντονισμός – Κατάγματα – Κακώσεις μυοσκελετικού συστήματος
- Πύελος – Πυελικά τοιχώματα
- Νευρικό σύστημα (κύτταρα νευρικού συστήματος – Εγκέφαλος – Νωτιαίος μυελός)
- Μήνιγγες – Εγκεφαλονωτιαίο υγρό – Στέλεχος – Πυρήνες Νευρικού Συστήματος
- Θάλαμος – Υποθάλαμος – Υπόφυση – Δι-κτυωτός σχηματισμός
- Οδοί των αισθήσεων – Πόνος – Πυραμιδικό και Εξωπυραμιδικό σύστημα
- Εγκεφαλικές συζυγίες – Αυτόνομο Νευρικό Σύστημα

Εργαστηριακό μέρος (Τετραπώλεως 8, 3ος όροφος)

ΑΙΘΟΥΣΑ ΑΝΑΤΟΜΩΝ – ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΩΝ

Με τη βοήθεια προπλάσμάτων οι φοιτητές εκπαιδεύονται κατά ομάδες στην Ανατομική και παρουσιάζουν εργασίες επί του περιεχομένου του μαθήματος με στόχο την ενημέρωση και την προσέγγιση των πηγών γνώσης (Βιβλιοθήκες, Internet).

Μικροσκόπηση Ιστολογικών παρασκευασμάτων, μέθοδοι παρατήρησης και ερμηνεία της Μικροσκοπικής Ανατομικής (Ιστολογία).

Κλινική εξέταση, επισκόπηση, ψηλάφηση μονιμοποιημένων Ανθρώπινων οργάνων και Εμβρύων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

1Α. Κλινική Ανατομία, 2η έκδοση

Συγγραφέας: Moore K.L.

Εκδόσεις: Π.Χ. Πασχαλίδης – Broken Hill

Αθήνα 2011

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Gray's Ανατομία (1, 2)

Συγγραφέας: R. Drake, W. Vogl, A. Mitchell.

Εκδόσεις: Π.Χ. Πασχαλίδης – Broken Hill

Αθήνα, 2007

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Θεόδωρος Μαριόλης-Σαψάκος (Επικ. Καθηγητής)

2. Βιοχημεία (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Το μάθημα της Βιοχημείας επικεντρώνεται στην κατανόηση των βασικών μεταβολικών οδών και της ρύθμισής τους στον ανθρώπινο οργανισμό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Ένζυμα: ιδιότητες, τρόπος λειτουργίας, κινητική και ρύθμιση της ενζυμικής δραστηριότητας.
- Βασικές αρχές του μεταβολισμού (καταβολισμός, αναβολισμός, ρύθμιση)
- Γλυκόλυση, Γλυκονοεογένεση, οδός των φωσφορικών πεντοζών
- Κύκλος του κιτρικού οξέος (Krebs)
- Αναπνευστική αλυσίδα - Οξειδωτική φωσφορυλίωση
- Μεταβολισμός των λιπιδίων
- Μεταβολισμός των αμινοξέων – κύκλος της ουρίας
- Μεταβολισμός των νουκλεοτιδίων
- Ολοκλήρωση του μεταβολισμού (μεταβολισμός σε κατάσταση καλής σίτισης, σε κατάσταση νηστείας, σε κατάσταση κόπωσης και στον σακχαρώδη διαβήτη).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτή εξέταση σε όλη την ύλη του μαθήματος στο τέλος του εξαμήνου.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**
Harper's Εικονογραφημένη Βιολογική Χημεία, Harper H., R.K. Murray, D.A. Bender, K.M. Botham, Επιμέλεια: Α.Γ. Παπαβασιλείου. Εκδότης Broken Hill Publishers LTD, 1η Έκδοση 2011
- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**
Βασικές Αρχές Βιοχημείας με Στοιχεία Παθοβιοχημείας, Loffler G., Γενική Επιμέλεια: Α.Γ. Παπαβασιλείου, Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδης – Broken Hill Αθήνα 2007.
- **3^η ΕΠΙΛΟΓΗ**
Βιοχημεία στην Ιατρική 2, Μεταβολικά Διαγράμματα, Διονυσίου-Αστερίου Α. Εκδότης Broken Hill Publishers Ltd, 1η Έκδοση 2003.
- **4^η ΕΠΙΛΟΓΗ**
Βιοχημεία, P. Champe, R. Harvey, Επιμέλεια: Γ. Παθαιοιόγος. Εκδότης: Παρισιάνου, 1η έκδοση 2001. Εκδότης Broken Hill Publishers Ltd, 1η Έκδοση 2003.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Κωνσταντίνος Τρούγκος (Αναπλ. Καθηγητής Ιατρικής)

3. Βιολογία του Κυττάρου (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η κατανόηση των μηχανισμών που διέπουν τα έμβια όντα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στα Κύτταρα (Τα κύτταρα κάτω από το μικροσκόπιο. Το ευκαρυωτικό κύτταρο. Ομοιότητα και ποικιλιότητα των κυττάρων). Χημική σύσταση των κυττάρων (Χημικοί δεσμοί. Τα μόρια των κυττάρων).
- Δομή και λειτουργία των πρωτεϊνών (Το σχήμα και η δομή των πρωτεϊνών. Ο τρόπος λειτουργίας των πρωτεϊνών).
- DNA (Η δομή και η λειτουργία του DNA. Η αντιγραφή του DNA. Επιδιόρθωση του DNA).
- Από το DNA στις πρωτεΐνες (Από το DNA στο RNA. Από το RNA στις πρωτεΐνες. Το RNA και η προέλευση της ζωής).
- Τα χρωμοσώματα και η ρύθμιση των γονιδίων (Η δομή των ευκαρυωτικών χρωμοσωμάτων. Ρύθμιση των γονιδίων).
- Γενετική ποικιλιότητα (Η γενετική ποικιλιότητα των βακτηρίων. Οι πηγές των γενετικών αλλαγών στο γονιδίωμα των ευκαρυωτών. Η φυλετική αναπαραγωγή και η ανακατανομή των γονιδίων).
- Η τεχνολογία του DNA (Τεχνικές ανάληψης του DNA. Υβριδισμός νουκλεϊνικών οξέων. Κλωνοποίηση του DNA. Γενετική Μηχανική).
- Δομή των μεμβρανών (Η λιπιδική διπλοστοιβάδα. Μembranικές πρωτεΐνες). Μembranική μεταφορά (Οι πρωτεΐνες – φορείς και η λειτουργία τους. Ιοντικοί διάλυτοι και το δυναμικό της μεμβράνης. Ιοντικοί διάλυτοι και σηματοδότηση σε νευρικά κύτταρα).
- Παραγωγή ενέργειας στα μιτοχόνδρια και στους χλωροπλάστες (Τα μιτοχόνδρια και η οξειδωτική φωσφορυλίωση. Αθυσίδες μεταφοράς ηλεκτρονίων και αντίληψη πρωτονίων. Χλωροπλάστες και φωτοσύνθεση. Οι μονοκύτταροι πρόγονοί μας).
- Ενδοκυττάρια διαμερίσματα και μεταφορά (Μembranικά οργανίδια. Διαλογή των πρωτεϊνών. Μεταφορά με κυστίδια. Οδοί έκκρισης. Οδοί ενδοκυττάρωσης).
- Κυτταρική επικοινωνία (Γενικές αρχές της κυτταρικής σηματοδότησης. Υποδοχείς που συνδέονται με G-πρωτεΐνες. Υποδοχείς που διασυνδέονται με ένζυμα).
- Κυτταροσκελετός (Ενδιάμεσα ινίδια. Μικροσωληνίσκοι. Νημάτια ακτίνης).
- Κυτταρική Διαίρεση (Επισκόπηση του κυτταρικού κύκλου. Μίτωση. Κυτταροκίνηση. Μείωση). Έλεγχος του κυτταρικού κύκλου και κυτταρικός θάνατος (Το σύστημα ελέγχου του κυτταρικού κύκλου).

Εργαστηριακό μέρος

Έχει ως στόχο την εμπέδωση των θεωρητικών γνώσεων με την πρακτική εφαρμογή τους και την ανάπτυξη εργαστηριακών δεξιοτήτων. Περιλαμβάνει 3 εργαστηριακές ασκήσεις:

Άσκηση 1^η: Παρατήρηση κυττάρων στο φωτομικροσκόπιο,

Άσκηση 2^η: Το αίμα – Παρατήρηση χρωμοσωμάτων,

Άσκηση 3^η: Το γενετικό υλικό.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Μια γραπτή εξέταση σε όλη την ύλη του μαθήματος στο τέλος του εξαμήνου. Δικαίωμα συμμετοχής στις γραπτές εξετάσεις θα έχουν όσοι έχουν παρακολουθήσει ανελλιπώς το εργαστήριο και έχουν επιτύχει στις εργαστηριακές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Βιολογία του Κυττάρου. Μοριακή προσέγγιση**

Συγγραφέας: Β. Μαυμάρα, Μ. Λαμπροπούλου
Εκδότης: Τυπόραμα
Τόπος, έτος έκδοσης: Πάτρα, 2005, 5η έκδοση

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Βασικές Αρχές Κυτταρικής Βιολογίας**

Συγγραφέας: Alberts B. et al
Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD,
2η Έκδοση, Αθήνα 2006

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Βιολογία Κυττάρου**

Συγγραφέας: Λ. Μαργαρίτης
Εκδότης: Λίτσας
4η Έκδοση: Αθήνα 2004

• 4^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Το Κύτταρο. Μία Μοριακή Προσέγγιση, Επίτομη Έκδοση,**

Συγγραφέας: Geoffrey M. Cooper & Robert E. Hausman.

Εκδότης: Ακαδημαϊκές εκδόσεις Ι. Μπάσδρα & Σια Ο.Ε.,
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 1η Έκδοση 2013

Εκτός των ανωτέρω επιλογών, σε όλους του φοιτητές θα διανεμηθούν οι: "Εργαστηριακές Ασκήσεις Βιολογίας" Φ. Στυλιανοπούλου, Α. Σταματάκη.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Αντώνιος Σταματάκης (Αναπλ. Καθηγητής)
Ευάγγελος Μπόζας (ΕΔΙΠ)

4. Βιοστατιστική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η Εισαγωγή στις έννοιες της Βιοστατιστικής, η κατανόηση της στατιστικής μεθοδολογίας καθώς και η εφαρμογή στατιστικών τεχνικών στο χώρο των επιστημών υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος / Φροντιστήριο

- Περιγραφικό Μέρος της Βιοστατιστικής / Παρουσίαση Δεδομένων.
- Αριθμητική Περιγραφή Δεδομένων.
- Θεωρία Πιθανοτήτων.
- Θεωρητικές Κατανομές Πιθανοτήτων.
- Δειγματική Κατανομή του Μέσου.
- Διαστήματα Εμπιστοσύνης.
- Έλεγχος Υποθέσεων.
- Σύγκριση Δύο Μέσων.
- Ανάλυση Διασποράς.
- Μη Παραμετρικές Μέθοδοι.
- Συμπερασματολογία για Αναλογίες.
- Πίνακες Συνάφειας / Πολλαπλοί 2 x 2 Πίνακες.
- Συσχέτιση.
- Γραμμική Παλινδρόμηση.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις (ερωτήσεις θεωρίας και ασκήσεις).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Βιοστατιστική**
 Συγγραφέας: Βασίλειος Σταυρινός,
 Δήμος Παναγιωτάκος
 Εκδότης: Εκδόσεις Guttenberg
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2007

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Αρχές Βιοστατιστικής**
 Συγγραφέας: Marcello Pagano,
 Kimberlee Gauvreau
 Επιμέλεια Ουρανία Δαφνή
 Εκδότης: ΕΛΛΗΝ
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2000

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Ουρανία Δαφνή (Καθηγήτρια)
 Πέτρος Γαλιάνης (ΕΔΙΠ)

5. Εισαγωγή στη Νοσηλευτική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισαγάγει τον φοιτητή στην επιστήμη της Νοσηλευτικής. Η νοσηλευτική παρουσιάζεται μέσα στο επιστημονικό της πλαίσιο και γίνεται αναφορά στη φιλοσοφία, τη θεωρία και τις κλινικές πρακτικές της, ώστε ο φοιτητής να έρθει σε επαφή τόσο με το εύρος της επιστήμης αυτής, όσο και με ιστορικά στοιχεία της εξέλιξής της που επηρεάζουν τις επαγγελματικές και επιστημονικές συνθήκες του χώρου. Παρουσιάζονται οι αρχές του ολισμού, και ορισμένα από τα φαινόμενα που ενδιαφέρουν τη νοσηλευτική αναλύονται αδρά στις παθοφυσιολογικές και ψυχοκοινωνικές τους συνιστώσες για να καταδειχθεί η ανάγκη ανάπτυξης των θεραπευτικών παραμέτρων της νοσηλευτικής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

1. Ορισμοί βασικών εννοιών στη νοσηλευτική- Ιστορική εξέλιξη της νοσηλευτικής στην Ελλάδα και διεθνώς
2. Υγεία και ασθένεια-προαγωγή της υγείας
3. Εξελικτικά στάδια στη ζωή του ανθρώπου και ο ρόλος της νοσηλευτικής
4. Βασικές ανθρώπινες ανάγκες: Άτομο, οικογένεια και κοινότητα
5. Επιδράσεις της κουλτούρας στη νοσηλευτική φροντίδα
6. Εισαγωγή στη θεωρία της νοσηλευτικής, εννοιολογικά μοντέλα, γενικές θεωρίες της νοσηλευτικής
7. Εισαγωγή στη νοσηλευτική διεργασία: Λήψη κλινικών αποφάσεων/κριτική σκέψη

8. Φροντίδα υγείας στην κοινότητα ατόμων, οικογενειών και ομάδων
9. Φροντίδα υγείας ατόμου-οικογένειας στο σπίτι
10. Αρχές ολιστικής νοσηλευτικής
11. Η ολιστική νοσηλευτική ως θεραπεία
12. Ρόλοι και επαγγελματική εξέλιξη των νοσηλευτών
13. Νομική και Ηθική Ευθύνη στη Νοσηλευτική

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Θεμελιώδης αρχές της νοσηλευτικής. Η επιστήμη και η τέχνη της νοσηλευτικής φροντίδας**

Συγγραφείς: C. Taylor, C. Lillis, P. Lemone
Επιμέλεια: Χρ. Λεμονίδου, Ελ. Πατηράκη-Κουρμπάνη

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ

Χρυσούλα Λεμονίδου (Καθηγήτρια),
Ελισάβετ Πατηράκη (Καθηγήτρια),
Παναγιώτα Σουρτζή (Καθηγήτρια),
Αθηνά Καλοκαιρινού (Καθηγήτρια),
Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου (Αναπλ. Καθηγήτρια)

α'

■ Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1. Βιοηθική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές αρχές της βιοηθικής, όπως αυτές ενσωματώνονται στα διεθνή κείμενα και στην ελληνική νομοθεσία.

Ο φοιτητής θα πρέπει να μπορεί να:

- κατανοεί τις βασικές αρχές της βιοηθικής και να αναγνωρίζει την εφαρμογή τους στη σχετική νομοθεσία και νομολογία
- κατανοεί πώς οι βασικές αρχές της βιοηθικής επηρεάζουν την άσκηση των επαγγελματιών υγείας
- κατανοεί τα ηθικά ζητήματα που ανακύπτουν στο χώρο της υγείας
- να κατανοεί τις προκλήσεις και τα διλήμματα που δημιουργεί η πρόοδος των βιοϊατρικών επιστημών
- αντιληφθεί τη σχέση έρευνας και ηθικής
- εφαρμόζει τις θεωρητικές γνώσεις, που απέκτησε στα πλαίσια του μαθήματος, για την ανάλυση συγκεκριμένων περιπτώσεων-περιστατικών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Το **θεωρητικό μέρος** του προγράμματος περιλαμβάνει:

- Εισαγωγή
- Βασικές αρχές βιοηθικής
- Διλήμματα κατά την άσκηση της νοσηλευτικής
- Δικαιώματα ασθενών (ενημέρωση, συναίνεση, προσωπικά δεδομένα κλπ)
- Βιοηθική και Δημόσια Υγεία
- Θέματα που αφορούν στην αρχή της ανθρωπίνης Ζωής (ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, μητρότητα, προγεννητικός έλεγχος, κλωνοποίηση κλπ)
- Θέματα που αφορούν στη διάρκεια της ανθρωπίνης Ζωής (πχ μεταμοσχεύσεις)
- Θέματα που αφορούν στο τέλος της ανθρωπίνης Ζωής (πχ ευθανασία)
- Έρευνα
- Άλλα θέματα

Το **πρακτικό μέρος** περιλαμβάνει το σχολιασμό σεναρίων – περιπτώσεων με βάση τις γνώσεις που αποκτήθηκαν στα πλαίσια του θεωρητικού μέρους του συγκεκριμένου μαθήματος και παρουσίαση των εργασιών των φοιτητών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές Εξετάσεις ή γραπτή εργασία

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Ιατρικό δίκαιο,
Στοιχεία Βιοηθικής,**
Συγγραφείς: Ψαρούλης Δ., Βούιτσος Π..
Εκδόσεις: University Studio Press
Θεσσαλονίκη, 2010.

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Ηθική και
Δεοντολογία της Υγείας,**
Συγγραφείς: Παναγοπούλου Φερενίκη
Εκδόσεις: BROKEN HILL PUBLISHERS LTD. 1η έκ-
δοση
Αθήνα 2011.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Χρυσούλα Λεμονίδου (καθηγήτρια)

α'

2. Εισαγωγή στην Ψυχολογία (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρέχει στους φοιτητές εισαγωγικές γνώσεις στην επιστήμη της ψυχολογίας και στις κυριότερες ψυχολογικές θεωρίες που συμβάλλουν στην κατανόηση της προσωπικότητας και συμπεριφοράς του ανθρώπου. Παράλληλα, μέσω ομαδικών εργασιών οι φοιτητές θα έχουν την ευκαιρία να επεξεργαστούν συγκεκριμένα θέματα από το χώρο της εξελικτικής ψυχολογίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στην επιστήμη της Ψυχολογίας. Ιστορική αναδρομή – Αντικείμενο και κλάδοι της ψυχολογίας.
- Προσωπικότητα και ψυχολογικές θεωρίες.
- Ψυχοδυναμική προσέγγιση – Ψυχαναλυτική θεωρία και θεραπεία.
- Συμπεριφοριστική προσέγγιση – Θεωρία και θεραπεία της συμπεριφοράς.
- Γνωστική προσέγγιση – Θεωρία των νοητικών ερμηνευτικών κατασκευών.

- Γνωστική θεραπεία – Λογικο-θυμική θεραπεία.
- Ανθρωπιστική προσέγγιση – Θεωρία της αυτοπραγμάτωσης.
- Προσωποκεντρική συμβουλευτική
- Θεωρία και θεραπεία της Ατομικής Ψυχολογίας.
- Συστημική προσέγγιση και θεωρία.
- Κριτική ανασκόπηση θεωρητικών προσεγγίσεων και θεραπευτικών παρεμβάσεων.

Φροντιστηριακό μέρος

Συμμετοχή σε ασκήσεις μέσα στην τάξη, που στόχο έχουν να βοηθήσουν τους φοιτητές να καταλάβουν καλύτερα τις κυριότερες ψυχολογικές θεωρίες και να εμβαθύνουν σε έννοιες που συμβάλλουν στην κατανόηση της προσωπικότητας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση θα γίνει μέσω γραπτών εξετάσεων και τη συμμετοχή των φοιτητών στις ασκήσεις και συζητήσεις που γίνονται στην τάξη.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Βασικές Γνώσεις**

Ψυχολογίας για Επαγγελματίες Υγείας

Συγγραφέας: Δανάη Παπαδάτου,
Θάλεια Μπελλιάλη

Εκδότης: Εκδόσεις Κριτική

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2008

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Εισαγωγή στην**

Ψυχολογία του HILGARD

Τόμος Α

Συγγραφέας: Rita L. Atkinson et all

Εκδότης: Εκδόσεις Παπαζήση

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2004

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Αντωνία Πασχάλη (Επικ. Καθηγήτρια)

α'

3. Εισαγωγή στην Πληροφορική και την Επεξεργασία Δεδομένων (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Το μάθημα της Εισαγωγής στην Πληροφορική και την Επεξεργασία Δεδομένων έχει ως σκοπό να εισάγει τον φοιτητή στις βασικές έννοιες της πληροφορικής, τη δομή του υπολογιστή, των λειτουργικών συστημάτων, των τηλεπικοινωνιών, του διαδικτύου, των εφαρμογών των υπολογιστών και των βασικών αρχών του προγραμματισμού. Επίσης ο φοιτητής θα διδαχθεί βασικές μεθόδους και τρόπους συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος / Φροντιστήριο

1. Ορισμοί. Ιστορική εξέλιξη πληροφορικής.
2. Δομή υπολογιστή.
3. Λογισμικό υπολογιστών. Διαγράμματα ροής, αλγόριθμοι.
4. Λειτουργικά συστήματα.
5. Τηλεπικοινωνίες – Ορισμοί. Ψηφιακές επικοινωνίες.
6. Ενσύρματες – ασύρματες επικοινωνίες.
7. Διαδίκτυο – Πρωτόκολλο TCP/IP. Επικοινωνίες ανοικτών συστημάτων – OSI.
8. Αρχές προγραμματισμού – Δομημένος προγραμματισμός.
9. Επεξεργασία δεδομένων – συλλογή δεδομένων.
10. Εισαγωγικά περιγραφικής στατιστικής.

Εργαστηριακό/Φροντιστηριακό μέρος

1. Περιγραφή του υπολογιστή (χρήση πληροφορολογίου, ποντικιού).
2. Λειτουργικό σύστημα - Επιφάνεια λειτουργίας.
3. Εκμάθηση προγράμματος επεξεργασίας κειμένου.
4. Εκμάθηση προγράμματος επεξεργασίας λογιστικών φύλλων.
5. Εκμάθηση προγράμματος δημιουργίας παρουσιάσεων σε διαφάνειες.
6. Εκμάθηση προγράμματος πλοήγησης στο διαδίκτυο.
7. Εκμάθηση προγράμματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
8. Αρχές δομημένου προγραμματισμού.
9. Εκμάθηση προγράμματος στατιστικής ανάλυσης
10. Παραδείγματα περιγραφικής στατιστικής ανάλυσης

Σημείωση. Οι ενότητες 9 και 10 στο θεωρητικό/διδακτικό μέρος καθώς και οι ενότητες 9 και 10 στο εργαστηριακό μέρος καλύπτουν το 20% της αντίστοιχης θεωρητικής και εργαστηριακής ύλης.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

70% από γραπτή εξέταση
30% από εργαστηριακή εξέταση

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Εισαγωγή στην Πληροφορική**

Συγγραφέας: Ιωάννης Μαντάς

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2007

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Εισαγωγή στη Σύγχρονη Επιστήμη των Υπολογιστών**

Συγγραφέας: Les Coldschlager, Andrew Lister

Επιμέλεια Κ. Χαλιάτσος

Εκδότης: Δίαυλος

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 1996

Εκτός των ανωτέρω επιλογών θα αναρτηθούν στο e-class: "Εργαστηριακές Ασκήσεις Εισαγωγή στην Πληροφορική και Επεξεργασία των Δεδομένων" Ιωάννη Μαντά, Ουρανία Δαφνή.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Ιωάννης Μαντάς (Καθηγητής)

Ουρανία Δαφνή (Καθηγήτρια)

α'

4. Βιοφυσική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι α) να εισαγάγει το φοιτητή στις φυσικές αρχές που απαιτεί η σύγχρονη επιστημονική προσέγγιση για την κατανόηση τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά των βιοφυσικών διεργασιών και φαινομένων που διέπουν τη λειτουργία του ανθρώπινου σώματος και β) η διδασκαλία βασικών αρχών της φυσικής που συνδέονται με τη χρήση των ακτινοβολιών στην Ιατρική και την ιατρική τεχνολογία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Το μάθημα περιλαμβάνει δέκα ενότητες θεωρητικού περιεχομένου

- Φυσικά μεγέθη, μονάδες μέτρησης και χρήσιμες μαθηματικές έννοιες
- Στοιχεία σύγχρονης φυσικής (δομή της ύλης: η ατομική θεώρηση και ο ατομικός πυρήνας), αλληλεπίδραση ακτινοβολίας και βιολογικού ιστού
- Στοιχεία δοσιμετρίας και βιολογικά αποτελέσματα ιοντιζουσών ακτινοβολιών, στοιχεία ακτινοπροστασίας
- Διαγνωστικές εφαρμογές ιοντιζουσών ακτινοβολιών (Ακτινολογία, Πυρηνική Ιατρική)
- Κύματα και διαγνωστικές εφαρμογές υπερήχων
- Ηλεκτρομαγνητισμός και απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού
- Μύες και δυνάμεις στο σώμα
- Φυσική των πνευμόνων και της αναπνοής
- Οπτική
- Πίεση στο σώμα, φυσική του καρδιαγγειακού συστήματος

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- Φυσικά μεγέθη, μονάδες μέτρησης και χρήσιμες μαθηματικές έννοιες (2 ώρες, Ε. Παντελής)
- Στοιχεία σύγχρονης φυσικής (δομή της ύλης: η ατομική θεώρηση και ο ατομικός πυρήνας), αλληλεπίδραση ακτινοβολίας και βιολογικού ιστού (2 ώρες, Ε. Παντελής)
- Στοιχεία δοσιμετρίας και βιολογικά αποτελέσματα ιοντιζουσών ακτινοβολιών, στοιχεία ακτινοπροστασίας (2 ώρες, Π. Δημητρίου)
- Διαγνωστικές εφαρμογές ιοντιζουσών ακτινοβολιών (Ακτινολογία, Πυρηνική Ιατρική) (2 ώρες, Ε. Γιακουμάκης & Ι. Μαθαμίτση)
- Κύματα και διαγνωστικές εφαρμογές υπερήχων (2 ώρες, Π. Καραϊσκος)
- Ηλεκτρομαγνητισμός και απεικόνιση μαγνητικού συντονισμού (2 ώρες, Π. Καραϊσκος)
- Μύες και δυνάμεις στο σώμα (2 ώρες, Ε. Γιακουμάκης)
- Φυσική των πνευμόνων και της αναπνοής (2 ώρες, Ι. Μαθαμίτση)
- Οπτική (2 ώρες, Σ. Κόττου)
- Πίεση στο σώμα, Φυσική του καρδιαγγειακού συστήματος (2 ώρες, Σ. Κόττου)

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Ιατρική Φυσική: Διαγνωστικές και θεραπευτικές εφαρμογές των ακτινοβολιών.**

Συγγραφείς: Γεωργίου Ε.

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD,

Τόπος, έτος έκδοσης: 2η Έκδοση, Αθήνα, 2013

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Φυσική Ιατρική του Ανθρώπινου Σώματος**

Συγγραφείς: Irving P. Herman

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD,

Τόπος, έτος έκδοσης: 1η Έκδοση, Αθήνα, 2009

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Ιουλία Μαθαμίτση

(Αν. Καθηγήτρια Ιατρικής)

α'

β'

β' εξάμηνο

ΕΞΑΜΗΝΟ 2^ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας εβδομάδας				Ώρες διδασκαλίας εξαμήνου				
	Θεωρ.	Ασκήσεις			Θεωρ.	Ασκήσεις			Σύνολο
		Φροντ.	Εργ.	Κθιν.		Φροντ.	Εργ.	Κθιν.	
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΑΝΑΤΟΜΙΚΗ – ΙΣΤΟΛΟΓΙΑ – ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	2		2		26		26		52
2. ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ	2	1			26	13			39
3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	3				39				39
4. ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	3		3		39		39		78
5. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	2	1	1		26	13	13		52
									260
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΓΕΝΕΤΙΚΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ	2				26				26
2. ΔΙΑΤΡΟΦΟΛΟΓΙΑ	2				26				26
3. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	2	1			26	13			39
4. ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	2				26				26
									117

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. Ανατομική – Ιστολογία – Εμβρυολογία II (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Το μάθημα διδάσκεται ως ενιαία γνωσιολογική οντότητα. Κάθε παράδοση δηλαδή αναπτύσσεται από τα απαραίτητα στοιχεία Περιγραφικής, Τοπογραφικής, Ακτινολογικής και ιδιαίτερα Κλινικής Ανατομικής που συμπληρώνονται με την Ιστολογία και την Εμβρυολογία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος (σε εβδομαδιαίες ενότητες)

- Ειδικά Αισθητήρια Όργανα (Οφθαλμός – Ους) – Δέρμα και μαζικός αδένας (Μαστός)
- Αναπνευστικό σύστημα (Ρινοφάρυγγας – Ώσφρηση – Λάρυγγας – Πνεύμονας – Αναπνοή) Υπεζωκότας – Μεσοθωράκιο – Τραχειοτομή – Κωνιοτομή
- Αιμοφόρο Κυκλοφορικό σύστημα – Λεμφαγγεία – Λέμφος
- Καρδιά – Κυκλοφορία (Αρτηρίες - Φλέβες - Ανατομικές αλληλώσεις των Αγγείων)
- Πεπτικό σύστημα (Στοματική κοιλότητα και περιεχόμενα αυτής – Γεύση – Κατάποση - Σιελογόνοι αδένες), Βραγχιακή Συσκευή.
- Πεπτικό σύστημα (Πεπτικός σωλήνας - Αδένες στομάχου και εντέρου)
- Ηπατικό – Χοληφόρο σύστημα (Κίρρωση - Πυλθαία Υπέρταση – Χολόλιθοι – Χολοκυστίτιδα – Ίκτερος)
- Ουροποιητικό σύστημα (Νεφρώνες – Αγγειώδες σπείραμα – Σωληνιακό και Αθροιστικό σύστημα – Νεφρική ανεπάρκεια)
- Γεννητικό σύστημα άρρενος (Όρχεις – Επιδιδυμίδα – Προστάτης – Βοήβο-ουρηθραίοι αδένες – Ενδοκρινικός έλεγχος)

- Γεννητικό σύστημα θήλειος (Εξωτερικά και Εσωτερικά Γεννητικά όργανα – Έμμηνος κύκλος – Κύηση)
- Ενδοκρινείς αδένες – Νευροενδοκρινικό σύστημα (Υπόφυση – Υποθάλαμος – Κωνάριο – Θυρεοειδής – Παραθυρεοειδής)
- Ενδοκρινείς αδένες – Νευροενδοκρινικό σύστημα (Επινεφρίδια – Ωοθήκη – Όρχις)
- Πάγκρεας – Παραγάγγλια – Διάχυτο Νευροενδοκρινικό σύστημα – Παραγάγγλια (Καρωτιδικό – Αορτικό σωματίο)

Εργαστηριακό μέρος (Τετραπώλεως 8, 3ος όροφος)

ΑΙΘΟΥΣΑ ΑΝΑΤΟΜΩΝ-ΜΙΚΡΟΣΚΟΠΙΩΝ

Με τη βοήθεια προπλάσμάτων οι φοιτητές εκπαιδεύονται κατά ομάδες στην Ανατομική και παρουσιάζουν εργασίες επί του περιεχομένου του μαθήματος με στόχο την ενημέρωση και την προσέγγιση των πηγών γνώσης (Βιβλιοθήκες, Internet).

Μικροσκόπηση Ιστολογικών παρασκευασμάτων, μέθοδοι παρατήρησης και ερμηνεία της Μικροσκοπικής Ανατομικής (Ιστολογία).

Κατά την διάρκεια του δεύτερου εξαμήνου οι φοιτητές σε ομάδες εκπαιδεύονται στην Ανατομία με την κατάτμηση φρέσκων ιστών και οργάνων αφού ενημερωθούν για τον τρόπο χρήσης των απαραίτητων χειρουργικών εργαλείων (ανατομική χειρουργική λαβίδα, ψαλίδα, νυστέρι).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ – ΙΣΤΟΛΟΓΙΑΣ – ΕΜΒΡΥΟΛΟΓΙΑΣ

(Παροχή υπηρεσιών), (Παπαδιαμαντοπούλου 123, 2-18)

- Εκπαίδευση κυρίως των μεταπτυχιακών φοιτητών
  - A. στις τεχνικές της Μικροσκοπικής Ανατομικής που χρησιμοποιούνται στη μελέτη και έρευνα της δομής των ιστών και οργάνων του ανθρώπινου σώματος. Βασικές γνώσεις Ιστολογικών τεχνικών - Χειρισμός Ιστολογικών παρασκευασμάτων (Μονιμοποίηση, Σκλήνωση, Χρώση, Ανοσοϊστοχημεία).
  - B. Επί του πτώματος με ανατομές πτωματικού υλικού και κρανιοτομές στη βάση του κρανίου (κροταφικό οστό).
  - Γ. Στις τεχνικές της Μοριακής Βιολογίας και της Γενετικής, με έμφαση στην Ανατομία του ανθρώπινου γονιδιώματος.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές Εξετάσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Η Ανθρώπινη Διάπλαση: Εμβρυολογία Κλινικού Προσανατολισμού

Συγγραφείς: K.L., Persaud T.V.N.

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

1η Έκδοση, Αθήνα 2009.

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ιστολογία με Στοιχεία Κυτταρικής Βιολογίας

Συγγραφέας: A. Kierszenbaum

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

1η Έκδοση, Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Θεόδωρος Μαριόλης-Σαψάκος (Επικ. Καθηγητής)

2. Επιδημιολογία (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Να κατανοηθούν:

- α) Ο τρόπος μέτρησης της νοσηρότητας και θνησιμότητας
- β) Τα χαρακτηριστικά του ατόμου (γενετικά, περιβαλλοντικά, συμπεριφοράς) από τα οποία εξαρτώνται οι συχνότητες των νοσημάτων (προσδιοριστές ή παράγοντες κινδύνου)
- γ) Τα μέτρα σχέσης ή σύγκρισης, οι έννοιες του συχνητή και τροποποιητή.

Να μπορεί ο φοιτητής να καταλαβαίνει τα αποτελέσματα μιας επιδημιολογικής μελέτης που αποτελούν την επιστημονική βάση των γνωστικών προϋποθέσεων της φροντίδας υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Εισαγωγή: Ορισμοί, Ιστορία.
- Μέτρα συχνότητας των νοσημάτων.
  - Εμπειρικά μέτρα.
  - Θεωρητικά μέτρα.
- Μέτρα σχέσης (ή σύγκρισης).
- Πηγές δημογραφικών δεδομένων, αναπαραγωγή, αναπαραγωγικότητα, γεννητικότητα, παράγοντες που επηρεάζουν την αναπαραγωγή.
- Πληθυσμιακές πυραμίδες.
- Προσδιοριστές, συχνητές και τροποποιητές.
- Αιτιολογικές / αιτιογνωστικές επιδημιολογικές έρευνες.
  - Η έννοια της αιτίας.
  - Σχεδιασμός του αντικειμένου και της μεθόδου.
  - Υποκείμενος (source) και μελετώμενος πληθυσμός (Ανοικτός και κλειστός).
  - Αιτιογνωστικός χρόνος.

- Διαγνωστικές επιδημιολογικές έρευνες.
  - Προδρομικές.
  - Αναδρομικές.
- Προγνωστικές επιδημιολογικές έρευνες.
  - Περιγραφικές.
  - Παρεμβάσεις. Κλινικές δοκιμές.
- Ανάλυση δεδομένων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Επιδημιολογία. Αρχές, Μέθοδοι, Εφαρμογές**

Συγγραφέας: Δ. Τριχόπουλος

Εκδότης: Παρισιάνου Α.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2004

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Εγχειρίδιο Επιδημιολογίας**

Συγγραφέας: Π. Γαλιάνης, Λ. Σπάρος

Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2010

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Επιδημιολογία και Δημόσια Υγεία στη Νοσηλευτική**

Συγγραφείς: Μ. Διομήδους

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2014

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Μαριάννα Διομήδους (Επικ. Καθηγήτρια)

3. Οικονομικά της Υγείας (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να βοηθήσει τους φοιτητές (και μελλοντικούς μάχιμους νοσηλευτές) να αντιληφθούν την πολυπλοκότητα των οικονομικών παραμέτρων που διέπουν τη λειτουργία των συστημάτων υγείας με επίκεντρο τη νοσηλευτική επιστήμη. Απώτερος στόχος είναι, οι μελλοντικοί νοσηλευτές να αποκτήσουν όλες τις θεωρητικές γνώσεις και πρακτικές δεξιότητες ώστε να διαχειρίζονται με ορθολογικό τρόπο τους πεπερασμένους υλικούς και ανθρώπινους πόρους προκειμένου να ικανοποιούν τις ανάγκες υγείας με το βέλτιστο δυνατό τρόπο, περιορίζοντας κάθε ενδεχόμενο σπατάλης.

Κατά τη διδασκαλία δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη διασύνδεση των θεωρητικών εννοιών με τη νοσηλευτική πρακτική. Παρατίθενται και κύρια συζητούνται συγκεκριμένα παραδείγματα καλών πρακτικών μέσα από το νοσηλευτικό χώρο, ενώ παράλληλα σχολιάζονται και πρακτικές του παρελθόντος οι οποίες αποδείχτηκαν ανεπιτυχείς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Η διαμόρφωση του Οικονομικού Περιβάλλοντος στο χώρο των υπηρεσιών υγείας- οι Ιδιαιτερότητες του τομέα της υγείας (η αποτυχία των «αγορών» στον τομέα της υγείας)
- Η μελέτη των νοσηλευτικών δομών ως Οικονομικών Μονάδων
- Η ορθολογική διαχείριση (παραγγελία-παραλαβή-αποθήκευση-παρακολούθηση ανάληψης) των αναλωσίμων ενός νοσηλευτικού τμήματος /νοσηλευτικής υπηρεσίας
- Οι βασικές αρχές κατάρτισης-παρακολούθησης Προϋπολογισμού σε επίπεδο Νοσηλευτικού Τμήματος
- Η Οικονομική Αξιολόγηση των Υπηρεσιών Υγείας
- Η μελέτη της εξέλιξης της Υγειονομικής Δαπάνης στην Ελλάδα και Διεθνώς καθώς και η κατανομή αυτής ανά είδος νοση-

λευτικών υπηρεσιών

- Οι παράγοντες που διαμορφώνουν τη Ζήτηση για υπηρεσίες υγείας, μελέτη του φαινομένου της «Προκλητής» Ζήτησης, η Ελαστικότητα της Ζήτησης
- Το Πρόβλημα της Επιλογής στον Υγειονομικό Τομέα
- Η θεωρία της Παραγωγής και η μελέτη των Συναρτήσεων Παραγωγής
- Η Χρηματοδότηση των Υπηρεσιών Υγείας
- Η λειτουργία της Ασφάλισης Υγείας (κοινωνικής και ιδιωτικής)
- Οι μέθοδοι Αποζημίωσης των Προμηθευτών Υγείας (Νοσηλευτήρια, Γιατροί, Νοσηλευτές)
- Η διερεύνηση εναλλακτικών τρόπων για την εξασφάλιση της Οικονομικής Βιωσιμότητας των Νοσηλευτικών Υπηρεσιών

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις και συμμετοχή σε προαιρετικές εργασίες κατά τη διάρκεια του εξαμήνου

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Τα Οικονομικά της Υγείας**

Συγγραφέας: Γιάννης Ν. Υφαντόπουλος
Εκδότης: Γ. Δαρδανός, Κ. Δαρδανός Ο.Ε
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2006

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Τα Οικονομικά της Υγείας σε επανεξέταση**

Συγγραφέας: Thomas Rice
Επιμέλεια: Μάνος Μασσαγγάνης
Εκδότης: Εκδόσεις Κριτική
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2006

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Όλγα Σίσκου (Εντεταλμένη Διδασκαλή)

4. Βασική Νοσηλευτική Ι (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

- Η απόκτηση βασικών επιστημονικών γνώσεων αναγκαίων για την παροχή αποτελεσματικής νοσηλευτικής φροντίδας σε άτομα, οικογένειες ή ομάδες ατόμων.
- Κατανόηση των αρχών που στηρίζουν, ερμηνεύουν και τεκμηριώνουν τις νοσηλευτικές εφαρμογές
- Η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων για την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε διάφορες καταστάσεις υγείας/αρρώστιας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Αρχές αξιολόγησης των ζωτικών σημείων του ασθενούς.
- Αρχές υγιεινής και ασφάλειας στη φροντίδα υγείας.
- Αρχές ασηψίας-αντισηψίας.
- Αρχές χορήγησης φαρμάκων από το στόμα.
- Αρχές χορήγησης φαρμάκων από παρεντερικές οδούς.
- Αρχές χορήγησης υγρών και ηλεκτρολυτών-ευθύνες του νοσηλευτή.
- Αρχές χορήγησης αίματος και παραγώγων αίματος.
- Αρχές και μέθοδοι χορήγησης οξυγόνου
- Αρχές φροντίδας δέρματος.
- Αρχές πρόληψης και φροντίδας ηλικιών πίεσης.
- Αρχές φροντίδας στομίων.
- Αρχές μηχανικής σώματος στη διαχείριση των ασθενών με μειωμένη κινητικότητα.
- Αρχές πρόληψης μυοσκελετικών τραυματισμών κατά το χειρισμό ασθενών.

Εργαστηριακό μέρος

Επίδειξη και εξάσκηση σε βασικές νοσηλευτικές διαδικασίες που αφορούν στα ακόλουθα:

- Προσανατολισμός – Εισαγωγή ασθενούς στο νοσοκομείο.
- Μέτρηση ζωτικών σημείων.
- Αγγειακή προσπέλαση περιφερικών αγγείων. Πλύσιμο χεριών.
- Ενδοφλέβια χορήγηση διαλυμάτων μεγάλου όγκου.
- Τραχειοβρογχική αναρρόφηση – Φροντίδα τραχειοστομίας.
- Καθετηριασμός ουροδόχου κύστεως σε άνδρα – Υποκλιση.
- Καθετηριασμός ουροδόχου κύστεως σε γυναίκα.
- Χορήγηση φαρμάκων από όλες τις οδούς (από το στόμα, υποδόρια, ενδομυϊκά, ενδοφλέβια).
- Χορήγηση ινσουλίνης – Ανάμιξη ινσουλινών – Μέτρηση σακχάρου αίματος με ανακλισίμετρο.
- Προφυλακτικά μέτρα κατά τη χορήγηση χημειοθεραπευτικών φαρμάκων.
- Υλικά και μέθοδοι μετάγγισης αίματος και παραγώγων.
- Υλικά και μέθοδοι χορήγησης οξυγόνου.
- Φροντίδα κλινήριου ασθενούς – Φροντίδα κατακλίσεων και στομίων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις 50% – Επίδειξη νοσηλευτικών διαδικασιών στο Εργαστήριο Κλινικονοσηλευτικών Εφαρμογών 50%

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Κλινικές Δεξιότητες
και Νοσηλευτική Διεργασία**

Συγγραφέας: Pamela Lynn

Επιμέλεια: Χρυσούλα Λεμονίδου

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ

Χρυσούλα Λεμονίδου (Καθηγήτρια),
Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου
(Αναπλ. Καθηγήτρια)

5. Πληροφορική Υγείας (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Το μάθημα της Πληροφορική της Υγείας έχει ως σκοπό να εισάγει τον φοιτητή στις βασικές έννοιες των εφαρμογών της πληροφορικής στις επιστήμες υγείας και ιδιαίτερα στις κλινικές εφαρμογές των υπολογιστών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Ορισμοί.
- Ιστορική εξέλιξη της πληροφορικής υγείας.
- Βάσεις δεδομένων.
- Πληροφοριακά συστήματα νοσοκομείων
- Συστήματα ταξινόμησης – Πρότυπα.
- Μέθοδοι ανάλυσης δεδομένων.
- Διαγνωστικά συστήματα – Έμπειρα συστήματα.
- Επεξεργασία και ανάλυση βιο-ιατρικών σημάτων και εικόνων.

Εργαστηριακό/Φροντιστηριακό μέρος

- Συστήματα διαχείρισης βάσεων δεδομένων
- Ανάπτυξη πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης ηλεκτρονικού ιατρικού φακέλου
- Σύστημα επεξεργασίας δεδομένων
- Σύστημα ανάπτυξης εμπειρών συστημάτων
- Πηγές αναζήτησης γνώσης επιστημών υγείας στο διαδίκτυο

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- 70% από γραπτή εξέταση
- 30% από εργαστηριακή εξέταση

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Πληροφορική της Υγείας - Νοσηλευτική Προσέγγιση**
 Συγγραφέας: Ι. Μαντάς, Α. Hasman
 Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2007

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Βιο-Πληροφορική - Εφαρμογές Υπολογιστών στη Φροντίδα υγείας και τη Βιοϊατρική**
 Συγγραφέας: E. Shortliffe - J. Cimino
 Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2013

Εκτός των ανωτέρω επιλογών θα αναρτηθούν στο e-class: Εργαστηριακές Ασκήσεις "Πληροφορική της Υγείας" Ιωάννη Μαντά.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Ιωάννης Μαντάς (Καθηγητής)

■ Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1. Γενετική του Ανθρώπου (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η κατανόηση της δομής και λειτουργίας του ανθρώπινου γενετικού υλικού, καθώς και των διαταραχών του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Δομή και λειτουργία των γονιδίων και των χρωμοσωμάτων.
- Μενδελιανή κληρονομικότητα.
- Πληθυσμιακή γενετική και πολυπαραγοντική κληρονομικότητα.
- Μοριακή γενετική: Οργάνωση, ρύθμιση και χειρισμός γονιδίων.
- Μοριακή γενετική της ανθρώπινης ασθένειας: αιμοσφαιρινοπάθειες.
- Βιοχημική και μοριακή γενετική της ανθρώπινης ασθένειας.
- Κυτταρογενετική
- Ανατομία του ανθρώπινου γονιδιώματος: Γονιδιακή χαρτογράφηση, σύνδεση και κλωνοποίηση βάσει θέσης.
- Το πρόγραμμα του ανθρώπινου γονιδιώματος.
- Γενετική του καρκίνου.
- Κλινική γενετική.
- Γονιδιακή θεραπεία.
- Ηθικές διαστάσεις.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Thompson & Thompson Ιατρική Γενετική, Nussbaum R., McInnes R.R., Willard H.F. Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD 8η Έκδοση, 2011

• **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Εισαγωγή στη Γενετική

Συγγραφέας: Σ. Αθασιώτης
Εκδοτικός Οργανισμός Λιβάνη ABE
1η Έκδοση, Αθήνα, 2011

• **3^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Εγχειρίδιο Γενετικής

Συγγραφέας: Passarge Eberhard
Εκδότης: Κ. κ' Ν. Λίτσας Ο.Ε.
1η έκδοση, Αθήνα 2005

• **4^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Σύγχρονη Κλινική Γενετική,

Συγγραφέας: Read Andrew, Donnai Dian
Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD
1η έκδοση, Αθήνα 2010.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Ευάγγελος Μπόζας (ΕΔΙΠ)

2. Διατροφολογία (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στην επιστήμη της διατροφής: χαρακτηριστικά των θρεπτικών συστατικών, απαιτούμενες προσλήψεις και αντίστοιχες πηγές τροφίμων, αξιολογες ελλείψεις – υπερβολές και ανισορροπίες στην διατροφή. Επίσης σκοπός είναι η εξοικείωση με τις αρχές του διαιτητικού σχεδιασμού που οδηγούν στη διαμόρφωση διαιτητικών συστάσεων του γενικού πληθυσμού και στην εξατομικευμένη διαιτητική αγωγή σε καταστάσεις υγείας και επιλεγμένων νόσων. Τέλος, σημαντική είναι η κατανόηση της διαδικασίας της διατροφικής φροντίδας ως καιρία κλινική πρακτική στη διαμόρφωση κατάλληλης διαιτητικής παρέμβασης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Ο ρόλος της διατροφής στην υγεία του ανθρώπου
- Ορισμός ισορροπημένης διατροφής: σύγχρονες διαιτητικές συστάσεις για την προαγωγή υγείας και την πρόληψη νόσων
- Ενεργειακό ισοζύγιο, καθορισμός ενεργειακών απαιτήσεων, παράγοντες που εμπιέκονται στη διαχείριση του σωματικού βάρους
- Κύριες διατροφικές πηγές και λειτουργίες θρεπτικών συστατικών (μακρο- και μικροθρεπτικά συστατικά)
- Υπολογισμός και ερμηνεία θρεπτικής σύνθεσης τροφίμων
- Ο ρόλος της διατροφής στον κύκλο της ζωής
- Αλληλαγές στις διατροφικές ανάγκες κατά τη

διάρκεια της ώριμης ενήλικης ζωής - εμφάνιση χρόνιων νοσημάτων

- Τροποποίηση διατροφικής πρόσληψης για την αντιμετώπιση κοινών χρόνιων νοσημάτων (παχυσαρκία, σακχαρώδης διαβήτης τύπου 2, κοινή υπερλιπιδαιμία, υπέρταση)
- Αρχές κλινικής διατροφής: ενσωμάτωση αρχών διατροφής, κλινικής αξιολόγησης και ανάπτυξης διαιτητικής αγωγής βάσει της διαδικασίας διατροφικής διαλογής και επακόλουθης διατροφικής φροντίδας

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Διατολογία**

Συγγραφέας: M.C. Moore

Εκδότης: ΒΗΤΑ

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2000

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Εισαγωγή στη Διατροφή του Ανθρώπου**

Συγγραφέας: Gibney M., Vorster H., Kok F.J.

Εκδότης: Παρισιάνου Α.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2007

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Θεοδώρα Ψαλτοπούλου (Επίκ. Καθηγήτρια Ιατρικής ΕΚΠΑ)

3. Κοινωνιολογία της Υγείας (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Οι δημογραφικές και οικονομικές ανακατατάξεις των τελευταίων δεκαετιών στη νοτιοανατολική Ευρώπη έχουν κάνει επιτακτική για την ελληνική κοινωνία την ανάγκη για μεγαλύτερη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας από όσον το δυνατό μεγαλύτερες πληθυσμιακές ομάδες καθώς και την ορθολογική διαμόρφωση ενός πιο αποτελεσματικού συστήματος υγείας με την αντίστοιχη μείωση του χάσματος μεταξύ επένδυσης και επιπέδου υπηρεσιών. Σε αυτά τα πλαίσια, το εισαγωγικό αυτό μάθημα της κοινωνιολογίας της υγείας και της ασθένειας έχει τρεις κύριες επιδιώξεις: (α) να φέρει στο προσκήνιο τη θεμελιώδη σημασία του κοινωνικού περιβάλλοντος στην υγεία και την εμφάνιση της ασθένειας, (β) να εξηγήσει τους λόγους και τις διαδικασίες που συγκεκριμένες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες και παράγοντες επηρεάζουν το είδος και την κατανομή των ασθενειών στις διάφορες πληθυσμιακές κατηγορίες και (γ) να αναλύσει τη δομή, οργάνωση και στελέχωση των συστημάτων παροχής ιατρικών υπηρεσιών καθώς και των τρόπων ανταπόκρισής τους. Για τη διερεύνηση αυτών των τριών σημαντικών θεματικών ενοτήτων θα προσφύγουμε σε δεδομένα και περιπτώσεις από τη διεθνή καθώς και την ελληνική πραγματικότητα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Ενότητα I. Υγεία και Ασθένεια στις Σύγχρονες Κοινωνίες

- Βιολογικά αίτια της ασθένειας – Το βιοϊατρικό μοντέλο
- Επιδράσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος στην υγεία και την ασθένεια
- Κοινωνική κατανομή των προβλημάτων υγείας και των ασθενειών

Ενότητα II. Η Εμπειρία της Ασθένειας και η Σημασία της

- Κοινωνική και πολιτισμική σημασία της υγείας και της ασθένειας
- Η εμπειρία της χρόνιας ασθένειας, των λοιμωδών νοσημάτων και της ψυχικής ασθένειας
- «Ιατρικοποίηση» κοινωνικών προβλημάτων

Ενότητα III. Συστήματα Παροχής Υπηρεσιών Υγείας και Νοσηλευτικά Ιδρύματα

- Συμβατικά και εναλλακτικά συστήματα υγείας
- Νοσοκομεία, άθλιοι χώροι παροχής υπηρεσιών υγείας, φαρμακευτικές εταιρίες και ο αυξανόμενος ρόλος της τεχνολογίας
- Πολιτικές υγείας (πρόληψη και προαγωγή υγείας, κ.λπ.)

Ενότητα IV. Προσωπικό Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων και Βιοηθική

- Ιατρονοσηλευτικά επαγγέλματα
- Σχέσεις μεταξύ προσωπικού διαφόρων ιατρονοσηλευτικών ειδικοτήτων
- Σχέσεις μεταξύ ιατρονοσηλευτικού προσωπικού και ασθενών
- Θέματα βιοηθικής

Φροντιστηριακό μέρος

Σαν ένα αναπόσπαστο μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αυτό περιλαμβάνει συζήτηση και διαλεύκανση αποριών και προβληματισμών από τις διαλέξεις και από την ατομική/ομαδική ερευνητική μελέτη, επιπλέον εμπάθυνση σε περιοχές ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, ασκήσεις εμπέδωσης, παρουσίαση κλινικών περιπτώσεων, παρακολούθηση σχετικών ταινιών και καθοδήγηση για τις ατομικές και ομαδικές εργασίες.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση στο μάθημα της κοινωνιολογίας της υγείας και της ασθένειας είναι βασισμένη σε συνδυασμό διαφόρων μορφών (γραπτών και προφορικών) εξετάσεων καθώς και στην ενεργό συμμετοχή των φοιτητών/τριών στις διαλέξεις και στα εργαστηριακά/φροντιστηριακά μαθήματα. Τα κύρια βαθμολογικά κριτήρια συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Συστηματική παρατήρηση στο «Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών» μεγάλου αστικού νοσοκομείου επικεντρωμένη σε συγκεκριμένο ιατρονοσηλευτικό θέμα και κριτική ποιοτική ανάλυση των πρωτογενών δεδομένων (Ατομική γραπτή εργασία, 30%)
- Χρήση ερωτηματολογίου «Γνώσεων, Στάσεων, Συμπεριφορών», συλλογή δεδομένων και ποσοτική ανάλυση για την μελέτη επίκαιρου ιατρονοσηλευτικού θέματος και παρουσίασή του στην ολομέλεια της τάξης (Ομαδική γραπτή εργασία, 30%).
- Τελική γραπτή εξέταση πολλαπλών τρόπων (40%).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Κοινωνιολογία της Υγείας και της Ασθένειας**
 Συγγραφέας: Sarah Nettleton
 Εκδότης: Γ. Δαρδανός – Κ. Δαρδανός Ο.Ε.
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2002

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Υγείας και της Ασθένειας**
 Συγγραφέας: Hannah Bradby
 Εκδότης: Εκδόσεις Πεδίο Α.Ε.
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2010

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Κοινωνιολογία για Επαγγελματίες Υγείας**
 Συγγραφέας: Porter Sam
 Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2010

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Δανάη Παπαδάτου (Καθηγήτρια)

4. Βιολογία Συμπεριφοράς (Ε)

Το μάθημα θα διδάσκεται 2 ώρες εβδομαδιαίως (2 Δ.Μ.).

ΣΚΟΠΟΣ

Η κατανόηση των βιολογικών μηχανισμών ρύθμισης τύπων συμπεριφοράς από τον εγκέφαλο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Οργάνωση και ανάπτυξη εγκεφαλικών περιοχών εμπλεκόμενων στη συμπεριφορά
- Νευρικά κύτταρα, συνάψεις και συμπεριφορά
- Γενετική συνιστώσα της συμπεριφοράς
- Ερευνητικές μέθοδοι
- Ορμόνες και αναπαραγωγική συμπεριφορά
- Φυλετικός διμορφισμός εγκεφάλου
- Εγκεφαλικοί μηχανισμοί ελέγχου πρόσληψης τροφής
- Νευροβιολογία του στρες
- Βιολογία Φόβου
- Βιολογία ανταμοιβής-εθισμού
- Βιολογία μάθησης και μνήμης
- Εγκεφαλικοί μηχανισμοί ύπνου και εγρήγορσης

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτή εξέταση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Νευροεπιστήμη και Συμπεριφορά,
E.R. Kandel
Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης,
1η Έκδοση, Αθήνα, 2009

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Εγκέφαλος και Συμπεριφορά των Bryan
Kolb, Ian Q. Whishaw.
Εκδόσεις Broken Hill Publishers LTD
1η Έκδοση, Αθήνα, 2009

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Αντώνης Σταματάκης (Αναπλ. Καθηγητής)

γ' εξάμνηνο

ΕΞΑΜΗΝΟ 3^ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας εβδομάδας				Ώρες διδασκαλίας εξαμήνου				
	Θεωρ.	Ασκήσεις			Θεωρ.	Ασκήσεις			Σύνολο
		Φροντ.	Εργ.	Κθιν.		Φροντ.	Εργ.	Κθιν.	
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	2	1			26	13			39
2. ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	2	1			26	13			39
3. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	2			4	26			52	78
4. ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	2		1		26		13		39
5. ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΙΙ	2			3	26			39	65
6. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ Ι	4				52				52
									312
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ	1	1			13	13			26
2. ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ & ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	2				26				26
3. ΑΚΤΙΝΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	1	1			13	13			26
4. ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ	1			1	13			13	26
ΣΥΝΟΛΟ									104

γ'

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. Φαρμακολογία (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Στη διάρκεια των θεωρητικών διαλέξεων που εντάσσονται στην Φαρμακολογία, οι δευτεροετείς φοιτητές του τμήματος διδάσκονται τις γενικές αρχές της φαρμακοκινητικής και φαρμακοδυναμικής, τις αρχές συνταγογραφίας και της θεραπευτικής των νόσων του ανθρώπου. Τα κεφάλαια της διδακτέας ύλης καλύπτουν τις απαραίτητες για τη νοσηλευτική φροντίδα γνώσεις της φαρμακευτικής αγωγής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Γενικές αρχές Φαρμακολογίας
- Φαρμακοκινητική
- Φαρμακοδυναμική
- Ανεπιθύμητες ενέργειες Αλληλεπιδράσεις Φαρμακοεπαγρύπνιση
- Φάρμακα σε ιδιαίτερες ομάδες πληθυσμού
- Αρχές συνταγογράφησης
- Γενικές αρχές Χημειοθεραπείας λοιμώξεων
- Χημειοθεραπεία λοιμώξεων
- Φαρμακολογία ενδοκρινικού
- Φάρμακα για τον σακχαρώδη Διαβήτη

- Εισαγωγή στο Αυτόνομο Νευρικό Σύστημα
- Χολινεργικά φάρμακα- Αντιχολινεργικά φάρμακα
- Γαγγλίο- Μυοπληγικά
- Συμπαθομιμητικά φάρμακα
- Συμπαθολυτικά φάρμακα
- Φαρμακολογία Κυκλοφορικού
- Αντιπηκτικά
- Φάρμακα στις αναιμίες
- Φάρμακα αναπνευστικού
- Αντιαλλεργικά Φάρμακα
- Φάρμακα γαστρεντερικού
- Φαρμακολογία της Φλεγμονής/ Πόνου- ΜΣΑΦ
- Εισαγωγή στην ψυχοφαρμακολογία
- Αντιψυχωσικά φάρμακα
- Αντικαταθλιπτικά φάρμακα
- Ηρεμιστικά- Αγχολυτικά-Υπνωτικά φάρμακα
- Αντιπαρκινσονικά- Φάρμακα Νευροεκφυλιστικών παθήσεων
- Αντικαρκινικά Φάρμακα
- Κλινικές εφαρμογές

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Νοσηλευτική Φαρμακολογία των Simonsen, Aarbakke, Kay, Coleman, Sinnott, Lysaa.

Επιμέλεια: Μαρία Τσιρώνη.

Εκδόσεις Broken Hill Publishers LTD

1η Έκδοση, Αθήνα, 2009.

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Φαρμακολογία των R.A. Harvey, P.C. Champe.

Εκδόσεις Παρισιάνου Ανώνυμη Εκδοτική Εισαγωγική Εμπορική Εταιρία Επιστημονικών Βιβλίων, 3η Έκδοση, Αθήνα 2007.

- **3^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Η Φαρμακολογική Βάση της Θεραπευτικής, Goodman & Gilman Brunton L, Εκδόσεις Broken Hill Publishers LTD, 1η έκδοση, 2015.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Χ. Λιάπη

(Αν. Καθηγήτρια Ιατρικής)

2. Μικροβιολογία (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιασθούν με πληρότητα και με βάση τις τρέχουσες εξελίξεις τα θέματα εκείνα της Μικροβιολογίας που σχετίζονται με τη βιολογία των μικροοργανισμών και την αλληλεπίδρασή τους με το μεγαλύτερο οργανισμό. Τα στοιχεία αυτά θα συντελέσουν στη διαμόρφωση κατάλληλης υποδομής για την περαιτέρω απόκτηση γνώσεων σε θέματα λοιμώξεων και θεραπευτικής αντιμετώπισής τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Ιστορική αναδρομή στη Μικροβιολογία
- Ταξινόμηση – Ταυτοποίηση και Τυποποίηση μικροοργανισμών

Ταξινόμηση Ιών

- Δομή και μορφολογία των μικροοργανισμών. Μεταβολισμός και ανάπτυξη βακτηρίων – Φυσιολογία βακτηρίων – Καλλιιεργητικά υλικά
- Γενετική μικροβίων – Δομή και λειτουργία του γενετικού υλικού – Μεταλλάξη – Βακτηριακή μεταμόρφωση και σύζευξη – Μεταγωγή – Πλασμίδια
- Δομή και αναπαραγωγή των ιών
- Αποστείρωση – Αποθύμανση – Αντισηψία – Φυσικοί και Χημικοί Παράγοντες ελέγχου της μικροβιακής ανάπτυξης – Βασικές αρχές ανοσολογίας
- Μηχανισμοί παθογένειας των μικροβίων - Παράγοντες που επηρεάζουν τη λοιμογόνο δύναμη των μικροβίων – Φυσιολογική χλωρίδα
- Συλλογή και χειρισμοί του κλινικού δείγματος – Η διερεύνηση των λοιμώξεων και η συμβολή του Εργαστηρίου – Επιδημιολογία λοιμώξεων

- Αντιμικροβιακή χημειοθεραπεία (Μηχανισμοί δράσης αντιβιοτικών – Μηχανισμοί αντοχής των μικροβίων στα αντιβιοτικά - Διερεύνηση του Εργαστηρίου στη διερεύνηση της αντοχής και των πολιτικών χρήσης των αντιβιοτικών)

Αντιική θεραπεία

- Λοιμώξεις από gram-θετικούς κόκκους- Σταφυλόκοκκοι, Στρεπτόκοκκοι, Εντερόκοκκοι
- Λοιμώξεις από gram-θετικά βακτηρίδια-Κορυνοβακτηρίδια, Λιστέρια και Αναερόβια μη σπορογόνα – Bacteroides, Prevotella, Mobiluncus, Gardnerella
- Λοιμώξεις από gram-αρνητικά βακτηρίδια, εντεροβακτηριακά, ψευδομονάδα και άλλα αζυμωτικά
- Campylobacter, Helicobacter, Δονάκιο της χολέρας, Brucella, Bartonella, Legionella, Borrelia, Leptospira, Rickettsia, Χλαμύδια, Μυκοπλάσματα, Φυματίωση
- Αιτιολογικοί παράγοντες και μικροβιολογική διερεύνηση λοιμώξεων ανώτερου και κατώτερου αναπνευστικού
- Αιτιολογικοί παράγοντες και μικροβιολογική διερεύνηση λοιμώξεων ουροποιητικού και σεξουαλικά μεταδιδόμενων νοσημάτων
- Αιτιολογικοί παράγοντες και μικροβιολογική διερεύνηση λοιμώξεων ΚΝΣ – Μικροβιαίμια – Σηψαιμία
- Ιογενείς λοιμώξεις κεντρικού νευρικού συστήματος
- Ιογενείς λοιμώξεις αναπνευστικού συστήματος
- Ιογενείς γαστρεντερίτιδες
- Ιογενής μυοκαρδίτιδα και περικαρδίτιδα

Φροντιστηριακό μέρος

- Επίδειξη λήψης επιχρισμάτων (φαρυγγικό, ρινικό) για μικροβιολογική εξέταση.
- Παρουσίαση μικροβιολογικών παρασκευασμάτων στο μικροσκόπιο και καλλιιεργειών σε κοινά και εκλεκτικά θρεπτικά υλικά.
- Παρουσίαση αντιβιογραμμάτων με τη μέθοδο της διάχυσης σε άγαρ και με τη μέθοδο αραιώσεων σε άγαρ.
- Ερμηνεία των μικροβιολογικών αποτελεσμάτων και του αντιβιογράμματος.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**
Ιατρική Μικροβιολογία των D. Greenwood, R. Slack, J. Peutherer, M. Barer.
Επιμέλεια: Α. Τσακρής. Εκδόσεις Broken Hill Publishers LTD, 1η έκδοση, 2011.
- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**
Εισαγωγή στη Μικροβιολογία των G.J. Tortora, B.R. Funke, C.L. Case. Επιμέλεια: Α. Τσακρής.
Εκδόσεις: Ιατρικές Εκδόσεις Broken Hill Publishers LTD, 1η Έκδοση, 2009.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Αθανάσιος Τσακρής (Καθηγητής Ιατρικής)
Ευαγγελία Δημητρούλια (Λέκτορας Ιατρικής)

3. Κοινωνική Νοσηλευτική Ι (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Δίδεται η δυνατότητα στους φοιτητές να κατανοήσουν τη σημασία ανίχνευσης των αναγκών υγείας της κοινότητας της οικογένειας και των ατόμων, της επίδρασης των κοινωνικών, και οικολογικών προβλημάτων καθώς και η επιρροή των περιβαλλοντικών κινδύνων στην υγεία. Η σημασία του ορθού προγραμματισμού και της παροχής υπηρεσιών υγείας – πρόληψης, προαγωγής και διατήρησης της αγωγής υγείας, συντονισμού και συνεχιζόμενης νοσηλευτικής φροντίδας για αποτελεσματική αντιμετώπιση προβλημάτων, των υγείων πληθυσμιακών ομάδων σε υπηρεσίες παροχής Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και Κοινωνικής Νοσηλευτικής. Υπογραμμίζεται η διεπιστημονική προσέγγιση για συμμετοχή στη φροντίδα υγείας του πληθυσμού καθώς και ο ρόλος και οι δραστηριότητες του Κοινωνικού Νοσηλευτή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στην Κοινωνική Νοσηλευτική και ιστορική αναδρομή της
  - Νοσηλευτική Διεργασία στην Κοινωνική Νοσηλευτική, καθώς και οι μέθοδοι αξιολόγησης αναγκών ατόμου-οικογένειας-κοινότητας
  - Θεωρίες Κοινωνικής Νοσηλευτικής: Betty Neuman (Θεωρία συστημάτων), Dorothea Orem (Θεωρία αυτοφροντίδας), Callista Roy (Θεωρία προσαρμογής)
  - Αρχές και κριτήρια άσκησης της Κοινωνικής Νοσηλευτικής για ποιότητα και ασφάλεια κατά την άσκησή της
- Εφαρμογές Κοινωνικής Νοσηλευτικής σε Τομείς της Δημόσιας Υγείας (μοντέλο Minnesota – MDH)
  - Εφαρμογές Νοσηλευτικών Διαγνώσεων στην Κοινότητα, Οικογένεια, Άτομο (σύστημα Omaha, σύστημα NANDA)
  - Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας, ρόλοι και δραστηριότητες νοσηλευτών
  - Κέντρα Υγείας, σκοποί λειτουργίας τους
  - Περιβάλλον και Υγεία. Διαστάσεις του ρόλου του νοσηλευτή
  - Διαπολιτισμική προσέγγιση της υγείας της κοινότητας
  - Προαγωγή Υγείας- Αγωγή Υγείας, Μεθοδολογία, Μοντέλα Αγωγής Υγείας
  - Σχολική Νοσηλευτική
  - Νοσηλευτική και Επαγγελματική Υγεία
  - Προαγωγή Υγείας Ηλικιωμένων στην Κοινότητα
  - Συμβουλευτική και Νοσηλευτική
  - Νομοθεσία στην άσκηση της Κοινωνικής Νοσηλευτικής

Κλινικό – Φροντιστηριακό μέρος

Δίνεται μεγάλη έμφαση σε Νοσηλευτικές εφαρμογές στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας από τους φοιτητές. Η άσκηση αυτών γίνεται σε Κοινωνικές Υπηρεσίες Υγείας (μελέτη κατανομής συχνότητας νοσημάτων και αξιολόγηση αναγκών υγείας πληθυσμού στην κοινότητα). Πολυδύναμα Κέντρα Υγείας (συμμετοχή στις δραστηριότητες του Κέντρου Υγείας), Σχολική Νοσηλευτική (παρουσίαση διαλέξεων με τη μεθοδολογία αγωγής υγείας καθώς και εμβολιασμοί στο σχολικό πληθυσμό). Εργασιακούς

χώρους (ενημέρωση για παροχή νοσηλευτικών υπηρεσιών στο χώρο εργασίας και παρουσίαση διαλέξεων). Παρουσίαση φροντιστηριακών ασκήσεων με δημογραφικά κοινοτικά προβλήματα και ταυτόχρονη χρήση βιβλιοθήκης της σχολής. Κατά τη διάρκεια της άσκησης γίνεται κυκλική εναλλαγή των φοιτητών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- 50% τελικής βαθμολογίας μαθήματος
Εργασία από φροντιστηριακή και άσκηση σε υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. Συμπλήρωση ειδικού εντύπου εργαστηριακών ασκήσεων κοινοτικής νοσηλευτικής
- 50% τελικής βαθμολογίας μαθήματος από τελική γραπτή εξέταση ή εξέταση προφορική

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Κοινοτική Νοσηλευτική**

Συγγραφέας: Α. Καθοκαρινού, Π. Σουρτζή
Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2005

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Κοινοτική Νοσηλευτική – Νοσηλευτική Δημόσιας Υγείας. Προάγοντας την Υγεία των Πληθυσμών**

Συγγραφέας: Mary A. Nies, Melanie Mac Ewen
Επιστημονική Επιμέλεια: Σαπουντζή Δέσποινα
Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις Λαγός Δημήτριος
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2003

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Επιδημιολογία και Δημόσια Υγεία στη Νοσηλευτική**

Συγγραφέας: Μ. Διομήδους
Εκδότης: Broken Hill Publishers, LTD
Αθήνα, 2014

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Αθηνά Καθοκαρινού (Καθηγήτρια)
Πέτρος Γαλιάνης (ΕΔΙΠ)

4. Πρώτες Βοήθειες (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων:

- που θα επιτρέψουν την ακριβή εκτίμηση και τη σωστή θεραπευτική και νοσηλευτική παρέμβαση στην αντιμετώπιση κρίσιμων και επείγουσών καταστάσεων σε ασθενείς, μέχρι την επέμβαση του ειδικού
- που θα επιτρέψουν την αντιμετώπιση συμπτωμάτων, όπως αυτά περιγράφονται από τον ασθενή, με μη συνταγογραφούμενα φάρμακα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Πρώτες βοήθειες

- Τι είναι πρώτες βοήθειες
- Τι πρέπει να κάνετε σε μια επείγουσα κατάσταση (πως θα πλησιάσετε το θύμα, πως θα ειδοποιήσετε για βοήθεια, τι προφυλάξεις πρέπει να πάρετε, πως θα πλησιάσετε ένα θύμα όταν δεν είναι εύκολο)
- Απόφραξη αεραγωγών
- Υποστήριξη των βασικών λειτουργιών της ζωής
- Προχωρημένη υποστήριξη των λειτουργιών της ζωής
- Μεταφορά ασθενών
- Πώς θα δράσετε για να διαπιστώσετε πιο είναι το πρόβλημα
- Shock, λιποθυμία, βαριές αλλεργικές αντιδράσεις, αναφυλαξία
- Εξωτερική-εσωτερική αιμορραγία, τραύματα, ακρωτηριασμοί, ριομώξεις, τέτανος
- Επίδεσμοι και γάζες

- Κακώσεις κεφαλής, οφθαλμών, ρινός, οδόντων, θώρακα, κοιλίας, δακτύλων
- Δήγματα εντόμων ζώων και ανθρώπων
- Εγκαύματα – Βλάβες της υγείας από ζέστη ή κρύο
- Κακώσεις οστών, αρθρώσεων και μυών-Εξαρθήματα των κυριότερων αρθρώσεων
- Δηλητηριάσεις
- Καρδιακή προσβολή, στηθάγχη, εγκεφαλικό επεισόδιο, επιληψία, άσθμα, διαβήτης (υπερ- υπο-γλυκαιμία)
- Απαραίτητα υλικά / εξοπλισμός για την παροχή πρώτων βοηθειών
- Κανόνες ασφαλείας στην οικογενειακή και κοινωνική ζωή.

Πρακτική Θεραπευτική Συνήθων Καταστάσεων

- Λήψη ιστορικού από τον ασθενή, εντοπισμός των συμπτωμάτων, αναγνώριση του προβλήματος υγείας και ανάπτυξη σχεδίου αντιμετώπισης του, που μπορεί να περιλαμβάνει είτε πρακτική αντιμετώπιση είτε φαρμακοθεραπεία.
- *Αναπνευστικών προβλημάτων*
Κρυοηογήμα και γρίπη, βήχας, "πονόλαιμος, αλλεργική ρινίτιδα, αναπνευστικών συμπτωμάτων, που χρειάζονται ιατρική φροντίδα
- *Προβλήματα του γαστρεντερικού σωλήνα:*
έληκη στοματικής κοιλότητας, αίσθημα καύσου, δυσπεψία, ναυτία και εμετός, ναυτία κίνησης και πρόληψή της, δυσκοιλιότητα, διάρροια, σύνδρομο ευερέθιστου εντέρου, αιμορροΐδες

- *Δερματολογικές καταστάσεις:*
έκζεμα/ δερματίτιδα, ακμή, μυκητιάσεις/
"το πόδι του αθλητή", επιχειρίσιος έρπης,
ψώρα, απώλεια μαλλιών
- *Σύνδρομα οξέος πόνου:*
κεφαλαλγία-ημικρανία, μυοσκελετικοί πό-
νοι, κολλικοί
- *Υγιεινή γυναίκας:*
κυστίτιδα, δυσμηνόρροια, κολλικές μυκη-
τιάσεις
- *Προβλήματα οφθαλμού και ακοής:*
Προβλήματα οφθαλμού: επιπεφυκίτιδα
- *Προβλήματα στην παιδική ηλικία:*
Κοινά εξανθήματα στο παιδικό δέρμα
"εξάνθημα της πάνας", ψείρες του τριχω-
τού της κεφαλής, στοματικές καντιντιάσεις
- *Άλλες καταστάσεις:*
αϋπνία, εγκαύματα, ηλίαση, ζάλη, αντιμε-
τώπιση καθημερινών προβλημάτων διαβη-
τικών και υπερτασικών

Κλινικό Μέρος

Η άσκηση θα γίνει με προπλάσματα και εξο-
μωτές.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ερωτήσεις με απαντήσεις πολλαπλών επιλο-
γών.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Α' Βοήθειες και
Πρακτική Θεραπευτική Συνήθων Καταστά-
σεων**

Συγγραφέας: Μπαλτόπουλος Γ.

Εκδότης: Π.Χ. Πασχαλίδης – Broken Hill

Χαρτόδετο, σελ.: 448, έτος έκδοσης: 2009

ISBN: 960-399-032-9

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γεώργιος Μπαλτόπουλος (Καθηγητής),

Γεώργιος Φιλντίσης (Καθηγητής),

5. Βασική Νοσηλευτική II (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

- Η απόκτηση βασικών επιστημονικών γνώσεων αναγκαίων για την παροχή αποτελεσματικής νοσηλευτικής φροντίδας σε άτομα, οικογένειες ή ομάδες ατόμων.
- Κατανόηση των αρχών που στηρίζουν, ερμηνεύουν και τεκμηριώνουν τις νοσηλευτικές εφαρμογές.
- Η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων για την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε διάφορες καταστάσεις υγείας/αρρώστιας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή – Οδηγίες – Προσανατολισμός για την ανάπτυξη κλινικών εμπειριών.
- Αρχές διαχείρισης ασθενών με προβλήματα ύπνου-ανάπαυσης.
- Αρχές διαχείρισης ασθενών που βιώνουν stress.
- Αρχές διαχείρισης ασθενών με προβλήματα κένωσης του εντέρου και της ουροδόχου κύστεως.
- Αρχές διαχείρισης ασθενών με προβλήματα διατροφής.
- Αρχές διαχείρισης ασθενών με εντερική διατροφή.
- Αρχές εκπαίδευσης ασθενών με οξεία και χρόνια προβλήματα.
- Το φαινόμενο του πόνου.
- Αρχές περιεχρηπτικής νοσηλευτικής φροντίδας.

- Αρχές διαχείρισης ασθενών με προβλήματα από το αναπαραγωγικό σύστημα.
- Αρχές διαχείρισης ασθενών που υποβάλλονται σε επεμβατικές και μη επεμβατικές διαγνωστικές μελέτες. Αρχές συλλογής δειγμάτων.
- Βασικές αρχές και αξίες που αιτιολογούν τη λήψη ηθικώς αποδεκτών αποφάσεων στη Νοσηλευτική.
- Κώδικες δεοντολογίας στο χώρο της φροντίδας υγείας.

Κλινικό μέρος

Σκοπός είναι οι φοιτητές να:

- Αναπτύξουν δεξιότητες για την εφαρμογή βασικών νοσηλευτικών πράξεων και μεθόδων.
- Αναπτύξουν δεξιότητες στην αξιολόγηση, στο σχεδιασμό και στην παροχή νοσηλευτικής φροντίδας για την ικανοποίηση των βασικών αναγκών των ασθενών. Παρέχουν φροντίδα σε ασθενείς, κυρίως με την εφαρμογή βασικών διαδικασιών, για να κατανοήσουν πώς το σχέδιο φροντίδας εφαρμόζεται και πώς οι νοσηλευτικές ανάγκες των ασθενών αλληλάζουν.
- Συνθέτουν και να σκέπτονται κριτικά με βάση το θεωρητικό τους υπόβαθρο.
- Αναπτύξουν δεξιότητες στο γραπτό και προφορικό τρόπο περιγραφής των παρατηρήσεων και παρεμβάσεων καθώς και της σχετικής αιτιολόγησης των διαφόρων επιλογών.
- Αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας με τους νοσηλευτές και τα άλλα μέλη της ομάδας υγείας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις: 50%.
Γραπτή εργασία (ημερολόγιο μαθησιακών εμπειριών): 50%.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Bates' Οδηγός για την κλινική εξέταση**

Συγγραφείς: Bickley Lynn A, Szilagyi Peter G.

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2006

Επίτομο

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Κλινική Εξέταση**

Συγγραφείς: Epstein Owen

Εκδότης: Λίτσαρ Ο.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2004

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Κλινική Διάγνωση, Ιστορικό και Φυσική Εξέταση**

Συγγραφείς: Swartz Mark

Εκδόσεις: Λαγός Δημήτριος

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ

Χρυσούλα Λεμονίδου (Καθηγήτρια),

Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου

(Αναπλ. Καθηγήτρια)

Μαρία Καθαφάτη (ΕΔΙΠ)

6. Φυσιολογία Ι (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος παρουσιάζονται συστηματικά όλοι οι τομείς της Φυσιολογίας του Ανθρώπου με έμφαση στην συζήτηση των φυσιολογικών και ιδιαίτερα προσαρμοστικών μηχανισμών που εξηγούν τις διάφορες λειτουργίες και όχι απλά και μόνο περιγραφή των φυσιολογικών λειτουργιών. Θα επιχειρηθεί επίσης, όπου αυτό είναι δυνατόν, η συσχέτιση των παρεχομένων γνώσεων με τα προβλήματα που συχνά θα αναφύονται στην επαγγελματική ζωή του απόφοιτου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Εισαγωγή στη λειτουργία του Νευρικού Συστήματος
- Μembrάνη νευρικού κυττάρου, δυναμικού, ηρεμίας – διέγερση.
- Συνάψεις
- Φυσιολογία του μυϊκού ιστού
- Φυσιολογία των αισθήσεων
- Φυσιολογία κίνησης
- Φυσιολογία φλοιού – βασικών γαγγλίων – παρεγκεφαλίδα
- Φυσιολογία όρασης
- Φυσιολογία ανωτέρων λειτουργιών – αυτόνομου νευρικού συστήματος
- Ορμόνες
- Αναπαραγωγή
- Διατροφή
- Θερμορύθμιση
- Παθοφυσιολογία νόσου του Πάρκινσον και άλλων κινητικών διαταραχών. Σκλήρυνση κατά πλάκα. Αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια. Νευροπάθειες.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην συζήτηση των φυσιολογικών μηχανισμών κάτω από το φως των γνωστών φυσικών και χημικών νόμων και όχι απλά και μόνο η περιγραφή των φυσιολογικών λειτουργιών χωρίς σύνδεση με άληθες επιστημονικές ιδιότητες. Η ύλη που παρουσιάζεται εμπλουτίζεται όπου είναι δυνατόν με την περιγραφή των πειραμάτων που οδήγησαν στην αποσαφήνιση βασικών φυσιολογικών λειτουργιών. Ταυτόχρονα, όμως θα χρησιμοποιούνται, όπου είναι αυτό δυνατό, έννοιες από τα Μαθηματικά και τη Φυσική που θα επιτρέπουν τη γενίκευση.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Εγχειρίδιο Φυσιολογίας**

Συγγραφέας: Silbernagel S., Desporoulos A.
Εκδότης BROKEN HILL PUBLISHERS LTD,
1η έκδοση/2010.

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Συνοπτική Φυσιολογία του ανθρώπου**

Συγγραφέας: Schmidt R.
Εκδότης BROKEN HILL PUBLISHERS LTD,
1η έκδοση/2010.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Δημήτριος Αναστασόπουλος (Καθηγητής)

■ Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1. Θεωρίες της Νοσηλευτικής (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Κριτική παρουσίαση των σύγχρονων νοσηλευτικών θεωριών και της θεωρητικής τοποθέτησης της Ελληνικής Νοσηλευτικής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Κύριες έννοιες και ορισμοί ανάπτυξης μιας θεωρίας.
- Περιγραφή και εκτίμηση μιας θεωρίας
- Ιστορική αναδρομή των θεωριών.
- Σύγχρονη Νοσηλευτική – Florence Nightingale.
- Θεωρία του περιβάλλοντος – Florence Nightingale.
- Ορισμός και περιεχόμενο Νοσηλευτικής – Henderson.
- Τυπολογία Νοσηλευτικών προβλημάτων – Ablellah.
- Θεωρία διατήρησης της ενέργειας και της ακεραιότητας – Levine.
- Διαπροσωπική θεωρία της Νοσηλευτικής – Travelbee.
- Θεωρία του συστήματος προσαρμογής – Roy.
- Ψυχοδυναμική θεωρία της Νοσηλευτικής – Perlaui.
- Θεωρία της αυτοφροντίδας – OREM.
- Θεωρία του ελλείμματος αυτοφροντίδας – OREM.

Φροντιστηριακό μέρος

Φροντιστηριακές ασκήσεις και κασσέτες video για την εφαρμογή των συγκεκριμένων νοσηλευτικών θεωριών και μοντέλων με σκοπό την κατανόηση της χρησιμότητάς τους στους τομείς της εκπαίδευσης, της πρακτικής και της Διοίκησης.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Συμμετοχή και επίδοση στις φροντιστηριακές ασκήσεις: 30%
Γραπτές εξετάσεις: 70%

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Θεωρίες της Νοσηλευτικής**

Συγγραφέας: Ελένη Αποστολοπούλου
Εκδότρια: Ελένη Αποστολοπούλου
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 1999

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Δεν υπάρχει άλλο βιβλίο στην Ελληνική γλώσσα που να καλύπτει το περιεχόμενο του μαθήματος.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Ευάγγελος Κωνσταντίνου (Αναπλ. Καθηγητής)

2. Βιοϊατρική Πληροφορική & Τεχνολογία (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσει στον νοσηλευτή τις τελευταίες εξελίξεις στη σύγχρονη τεχνολογία της πληροφορικής, των τηλεπικοινωνιών και της μηχανικής που σχετίζονται με μεθόδους και συσκευές διάγνωσης και θεραπείας στο χώρο της υγείας. Ο φοιτητής θα κατανοήσει αρχές λειτουργίας βιοϊατρικών συστημάτων και συσκευών, τη σημασία της βαθμονόμησης και του ελέγχου ποιότητας και ασφάλειας των συσκευών που θα πρέπει να λαμβάνονται για τον ίδιο και τον ασθενή. Επίσης, ο φοιτητής θα διδαχθεί τις σύγχρονες εξελίξεις στο χώρο της ανάλυσης των πληροφοριών του ανθρώπινου γονιδιώματος με τη χρήση της βιο-πληροφορικής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος/Εργαστήριο

- Βασικές αρχές βιοϊατρικής τεχνολογίας, πληροφορικής της υγείας και βιο-πληροφορικής.
- Μέθοδοι ανάλυσης σήματος και επεξεργασία δεδομένων.
- Βιο-αισθητήρες, ανιχνευτές, όργανα καταγραφής και επεξεργασίας σήματος.
- Μέθοδοι επεξεργασίας βιο-ιατρικών εικόνων. Συσκευές απεικόνισης.
- Αξονική τομογραφία – Μαγνητική Τομογραφία.
- Βιο-υλικά – Προσθετική – Μέθοδοι αποκατάστασης.
- Έλεγχος ποιότητας συσκευών – Ασφάλεια.
- Βιο-πληροφορική.
- Μέθοδοι επεξεργασίας μεγάλων βάσεων δεδομένων (ακολουθίες DNA), υπολογιστι-

κές μέθοδοι επεξεργασίας και σύγκρισης γονιδιώματος και δομής πρωτεϊνών.

Φροντιστηριακό μέρος

Το φροντιστήριο περιλαμβάνει επίλυση ασκήσεων βιο-ιατρικής πληροφορικής καθώς και επίδειξη λειτουργίας βιο-ιατρικών οργάνων και συσκευών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Βιο-Πληροφορική-Εφαρμογές Υπολογιστών στη Φροντίδα Υγείας και τη Βιοϊατρική**

Συγγραφέας: E. Shortliffe - J. Cimino

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2013

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Πληροφορική της Υγείας – Νοσηλευτική Προσέγγιση**

Συγγραφέας: I. Μαντάς, A. Hasman

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2007

Σημειώνεται ότι τα παραπάνω συγγράμματα και στις δύο επιλογές έχουν διανεμηθεί στο μάθημα Πληροφορική της Υγείας και δε χρειάζεται να διανεμηθούν ξανά. Δηλαδή θα αρκείστούν στην επιλογή του μαθήματος Πληροφορική της Υγείας.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Ιωάννης Μαντάς (Καθηγητής)

3. Ακτινοπροστασία (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιάσει τις βασικές αρχές Ακτινοπροστασίας στην Ιατρική. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα πρέπει να έχουν αποκτήσει τις βασικές γνώσεις για:

- α) Τη χρήση των ιοντιζουσών ακτινοβολιών (και των συστημάτων που τις παράγουν), για διαγνωστικούς σκοπούς στην ιατρική
- β) Τους κανονισμούς Ακτινοπροστασίας από ιοντίζουσες ακτινοβολίες στις ιατρικές εφαρμογές
- γ) Πρακτικούς τρόπους ακτινοπροστασίας ασθενών και προσωπικού κατά τη χρήση ιοντιζουσών ακτινοβολιών για διαγνωστικούς σκοπούς στην ιατρική

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

1. Εισαγωγή στην Ακτινοπροστασία
2. Παραγωγή ακτίνων-Χ και κίνδυνοι από την έκθεση σε ακτινοβολία
3. Ακτινοπροστασία Προσωπικού και Ασθενών στην Επεμβατική Ακτινολογία
4. Ακτινοπροστασία Παιδιών σε Ακτινολογικές εξετάσεις
5. Ακτινοπροστασία σε προληπτικό μαστογραφικό έλεγχο (screening), Υπολογιστική Τομογραφία (ΥΤ) και Τομογραφία Εκπομπής Ποζιτρονίων
6. Ακτινοπροστασία Προσωπικού και Ασθενών στην Πυρηνική Ιατρική
7. Εγκυμοσύνη και Ιοντίζουσες Ακτινοβολίες

8. Ακτινοπροστασία και Περιβάλλον
9. Ευρωπαϊκές Οδηγίες Ακτινοπροστασίας

Εργαστηριακό μέρος

10. Επίσκεψη σε Εργαστήριο Επεμβατικής Ακτινολογίας
11. Επίσκεψη σε Μονάδα Αξονικού Τομογράφου
12. Επίσκεψη σε Εργαστήριο Πυρηνικής Ιατρικής και Μονάδα Μαστογραφίας

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ιατρική Φυσική – Διαγνωστικές και Θεραπευτικές Εφαρμογές των Ακτινοβολιών

Συγγραφέας: Γεωργίου Ε.

Εκδότριας: Broken Hill Publishers LTD

2η Έκδοση: Αθήνα, 2013

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ιατρική Φυσική και Ακτινοφυσική

Συγγραφέας: Άννινος Φ.Α.

Εκδότριας: Παρισιάνου

1η Έκδοση: Αθήνα, 2010

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Ευστάθιος Ευσταθόπουλος

(Αναπλ. Καθηγητής Ιατρικής)

4. Οξυγονοθεραπεία (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση των φοιτητών στη θεραπεία με Οξυγόνο κάτω από ισοβαρικές και υπερβαρικές συνθήκες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Περί οξυγόνου γενικά. Φυσικοχημικές ιδιότητες οξυγόνου και τρόποι παρασκευής του. Σύσταση ατμοσφαιρικού αέρα, Φυσικοί νόμοι των αερίων.
- Φυσιολογία της ανταλλαγής των αερίων στον πνεύμονα. Μεταφορά του οξυγόνου στο αίμα και τους ιστούς.
- Βιολογική σημασία και κατανάλωση του Οξυγόνου. Υποξυγοναιμία και υποξία.
- Μορφές διαθέσιμου οξυγόνου - αποθήκευση - μεταφορά - κανόνες ασφαλείας. Συσκευές χορήγησης οξυγόνου στο νοσοκομείο και στο σπίτι.
- Ενδείξεις, αντενδείξεις και επιπλοκές της οξείας και χρόνιας οξυγονοθεραπείας.
- Αέρια αίματος- τεχνική λήψης, συνήθη σφάλματα. Ερμηνεία και αξιολόγηση των διαταραχών της οξυγόνωσης και της οξεοβασικής ισορροπίας. Οξυμετρία σφυγμού.
- Υποξυγοναιμική αναπνευστική ανεπάρκεια. Καρδιογενές και μη καρδιογενές πνευμονικό οίδημα.
- Αρχές Υπερβαρικής Οξυγονοθεραπείας. Ιστορική εξέλιξη.
- Παθοφυσιολογική δράση υπερβαρικού O₂.

- Ενδείξεις, αντενδείξεις και επιπλοκές υπερβαρικής οξυγονοθεραπείας.
- Μονάδες Υπερβαρικής Οξυγονοθεραπείας. Τύποι υπερβαρικών θαλάμων.
- Προδιαγραφές λειτουργίας και κανόνες ασφαλείας των Μονάδων Υπερβαρικής Οξυγονοθεραπείας.
- Ο ρόλος των νοσηλευτών στην οξυγονοθεραπεία. Η συμμετοχή των νοσηλευτών στη φροντίδα των προβλημάτων οξυγόνωσης γενικά.

Κλινικό μέρος

Η άσκηση των φοιτητών θα γίνεται στην Κλινική Εντατικής Νοσηλείας και στο Εργαστήριο Λειτουργικού Ελέγχου Πνευμόνων, Βρογχοσκοπήσεων και Υπερβαρικής Οξυγονοθεραπείας ή/και αθλήου αν τούτο κριθεί σκόπιμο.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ονομασία συγγράμματος: **Ισοβαρική και Υπερβαρική Οξυγονοθεραπεία**
 Συγγραφείς: Γ. Φιλντίσης, Γ. Μπαητόπουλος
 Εκδότης: Π.Χ. Πασχαλίδης – Broken Hill
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2005

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γεώργιος Φιλντίσης (Καθηγητής)
 Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

δ'

δ' εξάμνηνο

ΕΞΑΜΗΝΟ 4^ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας εβδομάδας				Ώρες διδασκαλίας εξαμήνου				
	Θεωρ.	Ασκήσεις			Θεωρ.	Ασκήσεις			Σύνολο
		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.	
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΠΡΟΛΗΨΗ	2	2			26	26			52
2. ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ II	4				52				52
3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΝΟΣΗ-ΛΕΥΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	2	1		2	26	13		26	65
4. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ I	2				26				26
5. ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	3	1			39	13			52
6. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΣΗΜΕΙΟΛΟΓΙΑ	2			2	26			26	52
7. ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	1	1			13	13			26
									325
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	1	1			13	13			26
2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	2				26				26
3. ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	2		2		26		26		52
4. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	1		1		13		13		26
5. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΡΜΑΤΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ	2				26				26
6. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	1	1			13	13			26
7. ΠΑΘΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΟΣΩΝ	2				26				26
									208

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. Πρόληψη (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η ανάδειξη της σημασίας της πρόληψης για την ατομική και δημόσια υγεία. Η εξοικείωση με την επιστημονική μεθοδολογία της πρόληψης και η γνώση της πρόληψης των σημαντικότερων για τη δημόσια υγεία νοσημάτων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Το περιεχόμενο και η σημασία της πρόληψης.
- Μεθοδολογία πρόληψης και αξιολόγηση προληπτικών μέτρων.
- Προσυμπτωματικός έλεγχος.
- Πρόληψη κληρονομικών νοσημάτων και πρόληψη ατυχημάτων και κακώσεων.
- Πρόληψη καρδιαγγειακών παθήσεων.
- Πρόληψη κακοήθων νεοπλασιών.
- Γενική πρόληψη λοιμωδών νοσημάτων. Εμβολιασμοί.
- Πρόληψη φυματίωσης και άλλων αερογενώς μεταδιδόμενων νοσημάτων.
- Πρόληψη νοσημάτων που μεταδίδονται αιματογενώς ή σεξουαλικά.
- Τροφιμογενή νοσήματα και υγιεινή διαχείρισης τροφίμων.
- Υγιεινή του περιβάλλοντος.
- Υγιεινή του νερού.
- Υγιεινή διατροφή.

Φροντιστήριο

Ανάλυση επιδημικών εκρήξεων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Προληπτική Ιατρική & Δημόσια Υγεία**

Συγγραφέας: Δ. Τριχόπουλος, Β. Καλαποθάκη, Ε. Πετρίδου

Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις ΖΗΤΑ.

Κ & Γ Ζερμπίνης

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2000

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Κοινωνική και Προληπτική Ιατρική**

Συγγραφέας: Μ. Αρβανιτίδου - Βαγιωνά

Εκδότης: University Studio Press

Τόπος, έτος έκδοσης: Θεσσαλονίκη, 2009

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Εμμανουήλ Βεληνάκης (Καθηγητής)

2. Φυσιολογία II (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος παρουσιάζονται συστηματικά όλοι οι τομείς της Φυσιολογίας του Ανθρώπου με έμφαση στην συζήτηση των φυσιολογικών και ιδιαίτερα προσαρμοστικών μηχανισμών που εξηγούν τις διάφορες λειτουργίες και όχι απλά και μόνο περιγραφή των φυσιολογικών λειτουργιών. Θα επιχειρηθεί επίσης, όπου αυτό είναι δυνατόν, η συσχέτιση των παρεχομένων γνώσεων με τα προβλήματα που συχνά θα αναφέρονται στην επαγγελματική ζωή του απόφοιτου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Καρδιαγγειακό Σύστημα
- Φυσιολογία Αναπνοής
- Ουροποιητικό Σύστημα
- Αίμα/ Ανοσολογία

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην συζήτηση των φυσιολογικών μηχανισμών κάτω από το φως των γνωστών φυσικών και χημικών νόμων και όχι απλά και μόνο η περιγραφή των φυσιολογικών λειτουργιών χωρίς σύνδεση με άληθες επιστημονικές ιδιότητες. Η ύλη που παρουσιάζεται εμπλουτίζεται όπου είναι δυνατόν με την περιγραφή των πειραμάτων που οδήγησαν στην αποσαφήνιση βασικών φυσιο-

λογικών λειτουργιών. Ταυτόχρονα, όμως θα χρησιμοποιούνται, όπου είναι αυτό δυνατό, έννοιες από τα Μαθηματικά και τη Φυσική που θα επιτρέπουν τη γενίκευση.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Φυσιολογία του ανθρώπου (επίτομος)**

Συγγραφέας: A. Vander, J. Sherman, D. Luciano

Εκδότης: BROKEN HILL PUBLISHERS LTD
1^η έκδοση/2011.

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Ganong's Ιατρική Φυσιολογία**

Συγγραφέας: K. Barrett

Εκδότης: BROKEN HILL PUBLISHERS LTD
1^η έκδοση/2011

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Μιχάλης Κουτσιλιέρης (Καθηγητής Ιατρικής ΕΚΠΑ)

3. Συστήματα Νοσηλευτικής Φροντίδας (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η ανάπτυξη της ικανότητας των φοιτητών για κριτική αξιολόγηση, επιλογή και συμμετοχή στην εφαρμογή των σύγχρονων συστημάτων οργάνωσης και παροχής νοσηλευτικής φροντίδας ατόμων, οικογενειών σε ποικίλες υπηρεσίες παροχής φροντίδας υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Σφαίρες ελέγχου της Νοσηλευτικής
Η συστηματική προσέγγιση στη Νοσηλευτική.
- Διαχρονική εξέλιξη των συστημάτων οργάνωσης και παροχής Νοσηλευτικής φροντίδας.
- Ορισμός – Εφαρμογή – Πλεονεκτήματα/Μειονεκτήματα των συστημάτων:
  - Πλήρους ή Ολικής Φροντίδας.
  - Λειτουργικού ή Κατ' εργασίας .
  - Ομαδικής Νοσηλευτικής.
- Ορισμός – Εφαρμογή – Πλεονεκτήματα/Μειονεκτήματα των συστημάτων:
  - Πρωτοβάθμιας Νοσηλευτικής.
  - Κατά Περίπτωση Διαχείρισης ατόμου.
- Σύγκριση των τεσσάρων συστημάτων (Πλήρους ή Ολικής Φροντίδας, Λειτουργικού ή Κατ' εργασίας, Ομαδικής Νοσηλευτικής, Πρωτοβάθμιας Νοσηλευτικής, Κατά Περίπτωση Διαχείρισης ατόμου) οργάνωσης Νοσηλευτικής Φροντίδας.
- Επιλογή συστήματος Νοσηλευτικής Φροντίδας στην Κλινική Πρακτική. Ερευνητικά δεδομένα Διεθνής και Ελληνική πραγματικότητα.
- Οργάνωση και Διαχείριση της εξατομικευ-

μένης Φροντίδας ασθενών. Νοσηλευτική Αξιολόγηση.

- Νοσηλευτική Διάγνωση.
- Σχεδιασμός Νοσηλευτικής Φροντίδας
- Εφαρμογή Νοσηλευτικής Φροντίδας. Ανεξάρτητες και εξαρτημένες νοσηλευτικές παρεμβάσεις.
- Εκτίμηση των αποτελεσμάτων της Παρεχόμενης Νοσηλευτικής Φροντίδας
- Υπηρεσίες παροχής φροντίδας υγείας. Ο ρόλος των Νοσηλευτών στη συνέχεια της Φροντίδας των ασθενών.
- Τεκμηρίωση της Παρεχόμενης. Νοσηλευτικής Φροντίδας. Αναφορά και Σύσκεψη.
- Διεπιστημονική συνεργασία και ομαδική προσέγγιση στην παροχή Νοσηλευτικής Φροντίδας.

Φροντιστηριακό μέρος

Στις φροντιστηριακές ώρες επιδιώκεται η ανάπτυξη της ικανότητας των φοιτητών για τη χρήση της επιστημονικής μεθόδου στην εξατομικευμένη νοσηλευτική προσέγγιση των χρηστών των υπηρεσιών υγείας. Οι φοιτητές σε ομάδες θα ασκηθούν στην οργάνωση διαχείριση και τεκμηρίωση νοσηλευτικής φροντίδας ατόμων με πραγματικά ή δυνητικά προβλήματα υγείας με τη συμμετοχή τους στην ανάληψη ασκήσεων που θα αφορούν κλινικές περιπτώσεις. Η παροχή ευκαιριών εμπέδωσης της θεωρητικής γνώσης και η δυνατότητα συζήτησης ερωτήσεων και προβληματισμών που εγείρονται από την επεξεργασία κλινικών περιπτώσεων θα τους προετοιμάσει για αποδοτικότερη κλινική άσκηση.

Κλινικό μέρος

Στην κλινική άσκηση ο κάθε φοιτητής διατηρεί βάσει οδηγού ατομικό αρχείο – ημερολόγιο των κλινικών εμπειριών του από την παρακολούθηση του τρόπου λειτουργίας της μονάδας και από την ενεργό συμμετοχή του στην οργάνωση και παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε μικρή ομάδα ασθενών με τις αρχές του συστήματος της πρωτοβάθμιας νοσηλευτικής. Στόχος της κλινικής άσκησης είναι η ενθάρρυνση της κριτικής παρατήρησης καθώς και της ενεργητικής συμμετοχής και μάθησης.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτή εργασία από την κλινική άσκηση: 50%
Γραπτές ή προφορικές Εξετάσεις: 50%

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Οδηγός Ανάπτυξης Σχεδίου Νοσηλευτικής Φροντίδας: Διαγνώσεις – Παρεμβάσεις – Αιτιολογήσεις**
Συγγραφέας: M. Doenges, F. Moorhouse, A. Murr

Επιμέλεια: Ελισάβετ Πατηράκη-Κουρμπάνη
Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Δεν υπάρχει.

Εκτός της ανωτέρω επιλογής σε όλους τους φοιτητές θα διανεμηθούν οι Σημειώσεις: “Συστήματα Νοσηλευτικής Φροντίδας” Ελισάβετ Πατηράκη-Κουρμπάνη.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Ελισάβετ Πατηράκη (Καθηγήτρια)

4. Παθολογία Ι (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Εκμάθηση και εφαρμογή των μεθόδων κλινικής αξιολόγησης του ασθενούς. Απόκτηση γνώσεων ειδικής νοσηλείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Κλινική αξιολόγηση ασθενούς.

- Νόσος, σύμπτωμα, φυσικό σημείο, διάγνωση, διαγνωστική προσπέλαση.
- Λήψη ιστορικού, μέθοδοι κλινικής εξέτασης των διαφόρων συστημάτων, περιοχών σώματος και οργάνων.

Νοσήματα των διαφόρων συστημάτων και οργάνων:

- **Ανοσιακού:** Στοιχεία φυσιολογίας. Αυτοάνοσες παθήσεις Ανοσο-ανεπάρκειες, Αλλεργικές αντιδράσεις.
- **Μυοσκελετικού:** Κοινά κλινικά και εργαστηριακά ευρήματα. Συχνότερα νοσήματα των Αρθρώσεων, του Συνδετικού ιστού και των Οστών. ΙΡευματοειδής. Αγκυλοποιητική, Νεανική, Ψωριασική, Ουρική, Εκφυλιστική και Σηπτική αρθρίτιδα. Συστηματικός Ερυθηματώδης Λύκος. Σκληροδερμία. Δερματο – Μυοσίτιδα. Αγγείτιδες. Οζώδες ερύθημα. Επώδυνα σύνδρομα. Οστεομυελίτιδα και Οστεοπόρωση].
- **Ενδοκρινών Αδένων:** Δομή και δράση των ορμονών. Σύνδρομα υπό και υπερλειτουργίας: υπόφυσης, θυρεοειδούς και παραθυρεοειδών, επινεφριδίων και γονάδων. Εν-

δοκρινείς όγκοι παγκρέατος, σακχαρώδης διαβήτης.

- **Αναπνευστικού:** Στοιχεία Φυσιολογίας. Λειτουργικός έλεγχος. Παρακλινικές εξετάσεις. Κλινικές εκδηλώσεις νόσων του αναπνευστικού. Οξεία και χρόνια βρογχίτιδα. Πνευμονίες. Αλλεργικές παθήσεις, Βρογχεκτασία. Εμφύσημα Πνευμοθώρακας. Σύνδρομο αναπνευστικής δυσχέρειας. Σύνδρομο άπνοιας. Πνευμονοκονιώσεις. Όγκοι του πνεύμονα, Παθήσεις του υπεζωκότα. Πνευμονική φυματίωση.
- **Πεπτικού σωλήνα:** Κύρια συμπτώματα και σημεία, παρακλινικές εξετάσεις.

Κλινικό μέρος

Στόχοι

- Εξάσκηση στη φυσική εξέταση του ασθενούς
- Απόκτηση εμπειρίας στην εκτέλεση παρεμβατικών τεχνικών

Δραστηριότητες

- Λήψη και καταγραφή ιστορικού παθολογικών ασθενών
- Πλήρη φυσική εξέταση και καταγραφή των ευρημάτων
- Παρακολούθηση της πορείας και ενημέωση του φύλλου νοσηλείας του ασθενούς
- Ενεργός συμμετοχή και απόκτηση εμπειρίας στις αιμοληψίες και φλεβοκεντήσεις
- Παρακολούθηση και παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στην εκτέλεση παρεμβατικών τεχνικών. [Καθετηριασμός ουροδόχου κύ-

στης, Παρακέντηση κοιλίας, θώρακος, ήπατος, οσφυο-νωτιαία. Τοποθέτηση ρινογαστρικού καθετήρα, ενδοσκοπήσεις πεπτικού

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **CECIL Βασική Παθολογία**

Συγγραφείς: Andreoli Thomas, Carpenter Charses, Griggs Robert

Εκδότης: Λίτσας

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Παθολογία**

Συγγραφείς: Kumar Parveen, Clark Michael

Εκδότης: Λίτσας

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Χρήστος Μαυρογιάννης (Καθηγητής),

Ιωάννης Εθελουσιώτης (Επίκ. Καθηγητής),

5. Ψυχολογία στο Χώρο της Υγείας (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρέχει στους φοιτητές: α) τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση του αρρώστου και την ανάπτυξη μιας «θεραπευτικής» σχέσης μαζί του σε καταστάσεις κρίσης ή στα πλαίσια της χρόνιας πορείας της υγείας του και β) την ευκαιρία να ευαισθητοποιηθούν στις προσωπικές τους αντιδράσεις απέναντι στον άρρωστο, την αναπηρία, τον πόνο το θάνατο και τη ζωή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Το βιοϊατρικό και το βιο-ψυχο-κοινωνικό μοντέλο υγείας – Ο ρόλος της ψυχολογίας στο χώρο της υγείας.
- Ψυχοσωματική προσέγγιση και κατανόηση διαταραχών υγείας.
- Στρες και υγεία: θεωρητικές προσεγγίσεις και ερευνητικά δεδομένα.
- Πρόληψη και αντιμετώπιση του στρες.
- Το στρες και η επαγγελματική εξουθένωση του επαγγελματία της υγείας.
- Ο άρρωστος με οξύ πρόβλημα υγείας – Παρέμβαση στην κρίση.
- Ο άρρωστος με χρόνια πρόβλημα υγείας - Ψυχολογική στήριξη στις διάφορες φάσεις της αρρώστιας.
- Το υποκειμενικό βίωμα του αρρώστου στην πορεία της χρόνιας και απειλητικής για τη ζωή αρρώστιας – Συμβάλλοντας στην ποιότητα της ζωής του ασθενή.

- Η ένταξη της εμπειρίας της αρρώστιας στην ιστορία της ζωής του ατόμου – Η ανάπτυξη «θεραπευτικής σχέσης» αρρώστου – επαγγελματία της υγείας.
- Ο άρρωστος που πεθαίνει και το άμεσο περιβάλλον του.
- Οι ανάγκες των συγγενών και η στήριξή τους
- Το άρρωστο παιδί: Ψυχολογικές επιπτώσεις από τη νοσηλεία του.
- Το παιδί με χρόνια και σοβαρό πρόβλημα υγείας και η οικογένειά του.

Φροντιστηριακό μέρος

- Ανάλυση κλινικών περιπτώσεων μέσω παρακολούθησης βιντεοταινιών που αναφέρονται στις προσωπικές εμπειρίες ασθενών. Οι περιπτώσεις αυτές αφορούν παιδιά και ενήλικες με χρόνια πρόβλημα υγείας που θεραπεύθηκαν ή που απειλείται η ζωή τους από μια σοβαρή αρρώστια.
- Συμμετοχή σε ασκήσεις που θα βοηθήσουν τους φοιτητές να κατανοήσουν τη στάση τους απέναντι στον άρρωστο και τους συγγενείς του, αλλήλ και το ρόλο που αναλαμβάνουν όταν παρέχουν υπηρεσίες υγείας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση θα γίνει μέσω γραπτών εξετάσεων και της συμμετοχής στις ασκήσεις και συζητήσεις που γίνονται μέσα στην τάξη.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Ψυχολογία στο χώρο της Υγείας**

Συγγραφείς: Δ. Παπαδάτου,
Φ. Αναγνωστόπουλος

Εκδότης: εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Εισαγωγή στην Ψυχολογία της Υγείας**

Συγγραφείς: M. Robin DiMatteo,
Leslie R. Martin

Εκδότης: εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2006

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ

Δανάη Παπαδάτου (Καθηγήτρια)

Αντωνία Πασχάλη (Επικ. Καθηγήτρια)

6. Χειρουργική Σημειολογία (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η κατανόηση της μεθοδολογίας στην διαγνωστική προσπέλαση του χειρουργικού ασθενούς, η παρουσίαση της σημειολογίας των χειρουργικών παθήσεων και η θεωρητική κατάρτιση στις βασικές αρχές που διέπουν τον μεταβολισμό του χειρουργικού ασθενούς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Χειρουργική Σημειολογία: Εισαγωγή στη Χειρουργική – Ιστορική εξέλιξη της Χειρουργικής – Λήψη ιστορικού και κλινική εξέταση – Κλινική εξέταση κεφαλής, τραχήλου, θώρακα, καρδιάς και μεγάλων αγγείων – Ο θυρεοειδής και οι παραθυρεοειδείς αδένες – Κλινική εξέταση μαστού – Χειρουργική ανατομία της κοιλίας – Κλινική εξέταση της κοιλίας – Κήλεις του κοιλιακού τοιχώματος – Οξεία κοιλία – Παθήσεις του πρωκτού – Οι αρθρώσεις του ώμου και του αγκώνα, ο βραχίονας, η άκρη χερι, ο άκρος πους – Κλινική εξέταση των περιφερικών αγγείων – Η αντιμετώπιση του πολυτραυματία – Ο οφθαλμός.

Χειρουργική: Ύδωρ και ηλεκτρολύτες – Οξεοβασική ισορροπία – Shock – Σύνδρομο πολυοργανικής ανεπάρκειας – Ενδοκρινική και μεταβολική απάντηση στο τραύμα – Χειρουργικές λοιμώξεις – Διαταραχές της θρέψης και τεχνητή διατροφή – Μετεγχειρητικές επιπλοκές – Φυσιολογία και παθολογία της επούλωσης – Αρχές Χειρουργικής Ογκολογίας – Χειρουργική παθολογία ενδοκρινών αδένων – Παθήσεις του μαστού – Λαπαροενδοσκοπική Χειρουργική – Ελάχιστον χειρουργικές πράξεις – Χειρουργική Ανατομική της κοιλίας – Παθήσεις του οισοφά-

γου – Παθήσεις του στομάχου και του δωδεκαδακτύλου – Παθήσεις του εντέρου – Ραγδαία αιμορραγία από το πεπτικό – Οξεία κοιλία – Οξεία εντερική απόφραξη – Περιτονίτιδα – Παθήσεις του ήπατος και του σπληνός – Λιθίαση και λοιμώξεις των χοληφόρων – Αποφρακτικός ίκτερος – Παθήσεις του παγκρέατος – Βαριατρική Χειρουργική – Μεταμοσχεύσεις οργάνων – Πειραματικό χειρουργείο.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Προφορικές ή γραπτές εξετάσεις (ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και θέματα προς βραχεία ανάπτυξη).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Hamilton Bailey**

Χειρουργική Σημειολογία

Συγγραφέας: Lumley J.

Εκδότης: Π.Χ. Πασχαλίδης – Broken Hill

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2010

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Σύγχρονη**

χειρουργική (Τόμος Α')

Συγγραφέας: Αθικιβιάδης Κωστάκης

Εκδότης: Π.Χ. Πασχαλίδης – Broken Hill

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2005

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γεράσιμος Μπονάτσος (Καθηγητής),

Ιωάννης Κακλαμάνος (Αν. Καθηγητής),

Κωνσταντίνος Μπίρμπας (Αν. Καθηγητής)

7. Δεοντολογία στο Χώρο της Υγείας (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση θεωρητικών γνώσεων αναφορικά με:

1. Τους Κώδικες Νοσηλευτικής Ηθικής και Δεοντολογίας.
2. Τα Ηθικά Ζητήματα που προκύπτουν στη νοσηλευτική πρακτική.
3. Τις κύριες έννοιες της νοσηλευτικής για τη λήψη ηθικά αποδεκτών αποφάσεων.
4. Το πλαίσιο και τη διαδικασία λήψης ηθικά αποδεκτών αποφάσεων στη φροντίδα υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

1. Εισαγωγή – Ορισμοί.
2. Ικανότητες για τη λήψη ηθικώς αποδεκτών αποφάσεων.
3. Κώδικες Δεοντολογίας: ιστορική εξέλιξη, σημαντικά κείμενα, πειθαρχικά συμβούλια.
4. Ζητήματα επαγγελματισμού, η Νοσηλευτική ως επάγγελμα.
5. Διαμόρφωση αξιών.
6. Σύγκρουση αξιών (επαγγελματικών, πολιτισμικών, θρησκευτικών).
7. Αρχές της Ηθικής.
8. Έννοιες της ηθικής για τη νοσηλευτική πρακτική.
9. Σχέσεις με συναδέλφους και συνεργάτες.
10. Δεοντολογία νοσηλευτικής έρευνας + επιτροπές ηθικής & δεοντολογίας

11. Δεοντολογία σε περιπτώσεις κρίσης: νοσηλευτικό καθήκον κατά τη διάρκεια πανδημίας, σε φυσικές καταστροφές, αλλιά και λόγω οικονομικής κρίσης (κατανομή πόρων).
12. Πρότυπα για ηθική συμπεριφορά.
13. Ηθικά διλήμματα, ηθική ανάλυση και λήψη αποφάσεων στη νοσηλευτική πρακτική.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις 100%.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Όνομασία συγγράμματος: **Ζητήματα Ηθικής στη Νοσηλευτική Πρακτική: Ένας Οδηγός για τη Λήψη Ηθικώς Αποδεκτών Αποφάσεων**

Συγγραφέας: Sara Fry & Megan-Jane Johnstone.
Μετάφραση-Επιμέλεια Ελληνικής Έκδοσης: Χρυσούλα Λεμονίδου.

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2005.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Χρυσούλα Λεμονίδου (Καθηγήτρια)

■ Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1. Διαπολιτισμική Νοσηλευτική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρέχει εμπειριστατωμένη διαπολιτισμική επιστημονική γνώση και δεξιότητες που θα συμβάλουν στην κατανόηση και την απόκτηση επάρκειας των φοιτητών που εργάζονται σε διαφορετικά συστήματα παροχής φροντίδας υγείας, όπου νοσηλεύονται άτομα προερχόμενα από διαφορετικούς πολιτισμούς. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας, η οποία θα καταστήσει τους φοιτητές ικανούς:

- α) να αναγνωρίζουν τη σπουδαιότητα της διαπολιτισμικής γνώσης και την παροχή φροντίδας υγείας (πρόληψη, θεραπεία, αποκατάσταση) χρησιμοποιώντας τη νοσηλευτική διάγνωση και επικοινωνία,
- β) να εκτιμούν τις πολιτισμικές επιδράσεις στην καθημερινή ζωή,
- γ) να ανακαλύπτουν τις πολιτισμικές διαφορές που δημιουργούν αλληλεπιδράσεις μεταξύ των επαγγελματιών υγείας και των χρηστών υπηρεσιών των συστημάτων φροντίδας υγείας,
- δ) να αναλύουν τις πολιτισμικές διαφορές και ομοιότητες και τη δυνατότητα πολιτισμικών συγκρούσεων ή διαχωρισμών και τέλος
- ε) να αξιολογούν μετά από κριτική επεξεργασία τα συστήματα παροχής υπηρεσιών φροντίδας υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Νοσηλευτική.
- Εννοιολογικοί προσδιορισμοί.

- Θεωρητικό πλαίσιο Διαπολιτισμικής Νοσηλευτικής.
- Θεωρία της Διαπολιτισμικής Νοσηλευτικής της Leininger (1995),
- Θεωρία της ασφάλειας της Ramsden (1995),
- Θεωρία της πολιτισμικής ευαισθησίας της Talabere (1995), η
- Θεωρία της πολιτισμικής ικανότητας της Cammpinha Bacote (1994).
- Διαπολιτισμική προσέγγιση της υγείας της κοινότητας.
- Ρόλοι και δραστηριότητες των νοσηλευτών σε υπηρεσίες υγείας μεταναστών και προσφύγων.
- Πολιτικές προσαρμογής, ολοκλήρωσης, αφομοίωσης, διαχωρισμού, απομόνωσης και εκπολιτισμού στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι επιδράσεις τους στα συστήματα φροντίδας υγείας παραδοσιακού και δυτικού τύπου, στη νομοθεσία και στους εθνικούς κανονισμούς καθώς και στην καθημερινή ζωή του Ευρωπαϊκού πληθυσμού.
- Ειδικές υπηρεσίες Π.Φ.Υ. μεταναστών και προσφύγων στην Ελλάδα.
- Νομοθεσία στην άσκηση της Διαπολιτισμικής Νοσηλευτικής.
- Μεθοδολογία PBL σε ειδικά πολιτισμικά θέματα φροντίδας υγείας σε όλες τις ηλικιακές ομάδες.

Φροντιστηριακό μέρος

Ομαδική επεξεργασία, συγγραφή και παρουσίαση σχετικού θέματος με κριτική ανάλυση και σύνθεση.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

50% τελικής βαθμολογίας μαθήματος Εργασία από φροντιστηριακή άσκηση.

50% τελικής βαθμολογίας μαθήματος από τελική γραπτή ή προφορική εξέταση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Διαπολιτισμική Νοσηλευτική και Πολιτισμική Επάρκεια για τους Επαγγελματίες Υγείας**

Συγγραφέας: Αθ. Καθοκαιρινού,
Ι. Παπαδόπουλος, Χρ. Κούτα

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 2^{ου} συγγράμματος: **Η Μετανάστευση από και προς την Ελλάδα. Αποθροισμοί και προοπτικές**

Συγγραφέας: Σάββας Γ. Ρομπόλης

Εκδότης: Εκδόσεις Επίκεντρο Α.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2008

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 3^{ου} συγγράμματος: **Πολιτισμός και ψυχική υγεία: Η κοινότητα ως θεραπευτής**

Συγγραφέας: Μ.Γ. Μαδιανός

Εκδότης: Εκδόσεις Καστανιώτης

Τόπος, έτος έκδοσης: Υπό έκδοση

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Αθηνά Καθοκαιρινού (Καθηγήτρια)

2. Πληροφοριακά Συστήματα Νοσοκομείων (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Το μάθημα των Πληροφοριακών Συστημάτων Νοσοκομείων έχει ως σκοπό να διδάξει στον φοιτητή τις βασικές αρχές λειτουργίας των πληροφοριακών συστημάτων νοσοκομείων, του ηλεκτρονικού φακέλου υγείας ασθενών και τα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από την ορθή λειτουργία τους όσον αφορά την εξοικονόμηση πόρων και τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος/Εργαστήριο

- Ορισμός πληροφοριακού συστήματος.
- Ιστορική εξέλιξη των πληροφοριακών συστημάτων νοσοκομείων.
- Μέθοδοι ανάπτυξης πληροφοριακών συστημάτων.
- Αρχιτεκτονικές πληροφοριακών συστημάτων νοσοκομείων.
- Συστήματα ορολογίας ιατρικής και νοσηλευτικής – Πρότυπα.
- Ηλεκτρονικός φάκελος υγείας ασθενών
- Νοσηλευτική διεργασία – Νοσηλευτική πληροφορική.
- Ιατρικό απόρρητο.
- Διοικητικό υποσύστημα.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Βιο-Πληροφορική-Εφαρμογές Υπολογιστών στη Φροντίδα Υγείας και τη Βιοϊατρική**
 Συγγραφέας: E. Shortliffe - J. Cimino
 Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2013

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Πληροφορική της Υγείας – Νοσηλευτική Προσέγγιση**
 Συγγραφέας: I. Μαντάς, A. Hasman
 Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD
 Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2007

Σημειώνεται ότι τα παραπάνω συγγράμματα έχουν διανεμηθεί στους ίδιους φοιτητές στο μάθημα Πληροφορική της Υγείας και επομένως δεν χρειάζεται να διανεμηθούν ξανά. Δηλαδή θα αρκестούν στην επιλογή του μαθήματος ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Ιωάννης Μαντάς (Καθηγητής)

3. Υγιεινή της Εργασίας (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση σύγχρονων θεωρητικών γνώσεων σχετικά με την υγιεινή και ασφάλεια στους χώρους εργασίας και ιδιαίτερα αυτών που αναφέρονται στην ισχύουσα νομοθεσία, στην αλληλεπίδραση υγείας και εργασίας και στη μελέτη των παραγόντων που επηρεάζουν αυτή τη σχέση. Επίσης επιδιώκεται η απόκτηση ικανοτήτων πρακτικής εφαρμογής, μέσω της άσκησης στην ολοκληρωμένη προληπτική εξέταση του εργαζόμενου και επισκέψεις σε χώρους εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Ορισμός και σκοποί της υγιεινής της εργασίας, ιστορική αναδρομή, σχέση υγείας και εργασίας.
- Νομοθεσία υγιεινής της εργασίας, οργάνωση και λειτουργία υπηρεσιών υγιεινής της εργασίας.
- Νοσηλευτική υγιεινής της εργασίας, ορισμός και πλαίσιο λειτουργίας. Οργάνωση συστήματος πρώτων βοηθειών στο χώρο εργασίας.
- Παρακολούθηση της υγείας των εργαζομένων.
- Αγωγή υγείας και προαγωγή της υγείας στο χώρο της εργασίας.
- Αναγνώριση και παρακολούθηση βλαπτικών παραγόντων του περιβάλλοντος εργασίας, Αρχεία δεδομένων του χώρου εργασίας.
- Ένταξη και επανένταξη στην εργασία ατόμων με ειδικές ανάγκες.
- Εργατικό ατύχημα, νομοθεσία, στατιστικά στοιχεία. Παράγοντες πρόκλησης ατυχημάτων, αρχές ασφαλήους εργασίας και πρόληψη ατυχημάτων.
- Επαγγελματική ασθένεια, νομοθεσία, στατιστικά στοιχεία.
- Τοξικολογία, όρια έκθεσης
- Επαγγελματικά νοσήματα κατά συστήματα, επαγγελματικός καρκίνος.
- Εργονομία και ψυχολογία της εργασίας.
- Επιδημιολογία, εφαρμογές στην υγιεινή της εργασίας.

Εργαστηριακό μέρος

- Μελέτη εικονικών καταστάσεων –με τη χρήση πολλαπλών εποπτικών μέσων– ώστε να δοθεί η δυνατότητα εμβάθυνσης σε ειδικά θέματα υγείας και ασφάλειας της εργασίας.
- Λήψη επαγγελματικού ιστορικού και εκμάθηση και εξάσκηση στη σπιρομέτρηση, ακοομέτρηση, οπτική εξέταση, ηλεκτροκαρδιογράφημα, κ.λπ., στα πλαίσια της ολοκληρωμένης προληπτικής εξέτασης του εργαζομένου στο χώρο του εργαστηρίου πρόληψης και στις υπηρεσίες υγιεινής της εργασίας όπου γίνονται επισκέψεις.
- Πολυπαραγοντική ανάλυση θέσης εργασίας, με χρήση ερωτηματολογίου και παραδείγματα από το χώρο παροχής φροντίδας υγείας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Υγεία και Εργασία**

Συγγραφέας: Ε. Βελιονάκης, Π. Σουρτζή

Εκδότης: ΒΗΤΑ

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Ιατρική της Εργασίας,**

Επιδημιολογία και Πρόληψη

Συγγραφέας: Α. Λινού

Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2005

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Παναγιώτα Σουρτζή (Καθηγήτρια)

4. Νοσηλευτική Αξιολόγηση (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση των απαραίτητων θεωρητικών γνώσεων και δεξιοτήτων, προκειμένου ο φοιτητής να αξιολογεί και να τεκμηριώνει τα υποκειμενικά και αντικειμενικά δεδομένα που απαιτούνται για το σχεδιασμό της ολοκληρωμένης νοσηλευτικής φροντίδας του ασθενή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Δομή του Νοσηλευτικού Ιστορικού. Συγκρότηση του Νοσηλευτικού Φακέλου.
- Συλλογή υποκειμενικών δεδομένων. Η συνέντευξη με τον ασθενή και την οικογένεια.
- Μέθοδοι συλλογής αντικειμενικών δεδομένων. Κλινική Νοσηλευτική Αξιολόγηση.
- Εκτίμηση της διανοητικής κατάστασης ασθενούς.
- Αξιολόγηση της Διατροφικής Κατάστασης και της Ενυδάτωσης.
- Συλλογή αντικειμενικών δεδομένων κατά την αξιολόγηση του Δέρματος και των Λεμφαδένων.
- Νοσηλευτική αξιολόγηση της Καρδιακής Λειτουργίας
- Αξιολόγηση δεδομένων που σχετίζονται με την ακεραιότητα και λειτουργία των Περιφερικών Αγγείων.
- Αντικειμενικά δεδομένα κατά τη νοσηλευτική αξιολόγηση της Αναπνευστικής Λειτουργίας.
- Αξιολόγηση της Κινητικότητας ασθενούς.

- Αξιολόγηση της Απεκκριτικής Λειτουργίας ασθενούς.
- Ιδιαιτερότητες κατά την αξιολόγηση ειδικών ομάδων ασθενών (Ηλικιωμένοι, άτομα με αναπηρία, χρόνιοι ασθενείς, κ.λπ.).
- Αξιολόγηση Εργαστηριακών Δεδομένων.

Εργαστηριακό μέρος

- Επίδειξη τεχνικών νοσηλευτικής αξιολόγησης ανά λειτουργία, με τη χρήση εποπτικών μέσων.
- Πρακτική άσκηση σε προπλάσματα.
- Συζήτηση κλινικών περιπτώσεων σε ομάδες.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- *1^η ΕΠΙΛΟΓΗ*

Όνομασία συγγράμματος: **Grant's Ατлас Ανατομίας.**

Συγγραφέας: A. Agur

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2010

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Ευάγγελος Κωνσταντίνου (Αναπλ. Καθηγητής)

Μαρία Καθαφάτη (ΕΔΙΠ)

5. Νοσηλευτική Δερματικών Παθήσεων (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η παροχή βασικών γνώσεων στους φοιτητές ώστε να γίνουν ικανοί:

- να αναγνωρίζουν τις πρωτογενείς και δευτερογενείς στοιχειώδεις βλάβες του δέρματος, τα συνθεότερα δερματικά εξανθήματα, τις δερματικές εκδηλώσεις που συνοδεύουν συστηματικά νοσήματα και τη διεργασία γήρανσης καθώς και τις μεταβολές που τη συνοδεύουν.
- να αναγνωρίζουν, να αξιολογούν και να κατευθύνουν τα άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο για ανάπτυξη κακοήθους μελανώματος, για πρωτογενή και δευτερογενή πρόληψη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στη Δερματολογία. Ανατομία – Φυσιολογία δέρματος. Εξαρτήματα δέρματος. Στοιχειώδεις βλάβες. Λήψη ιστορικού. Εξέταση δέρματος.
- Ψωρίαση. Ομαλός λειχήνας. Ροδόχρους πιτυρίαση. Ερυθροδερμία.
- Εκζεμα, βασικές αρχές/δερματίτιδα από επαφή. Ατοπικό έκζεμα. Σμηγματορροϊκή δερματίτις. Αστεατωτικό έκζεμα.
- Χρόνια και οξεία Κνίδωση. Αγγειόδημα
- Βακτηριακές και ιογενείς λοιμώξεις δέρματος (πυοδερματίτιδες, έκθυμα, απλής έρπητας, έρπητας ζωστήρας, μυρμηκίες, μολυσματική τέρμινθος).
- Μυκητιασικές λοιμώξεις δέρματος, τριχών και ονύχων.
- Παρασιτικά νοσήματα δέρματος (παρασιτική κνήφη, ψώρα, φθειριώσεις).
- Νοσήματα σμηματογόνων αδένων (ακμή, ροδόχρους νόσος).
- Νοσήματα τριχών (ανδρογενετική αλωπεκία, γυροειδής αλωπεκία). Νοσήματα νυχιών.
- Πομφολυγώδη νοσήματα (κοινή πέμφιγα, πομφολυγώδες πεμφιγοειδές).
- Χρόνιος δισκοειδής ερυθρηματώδης λύκος, εντοπισμένη σκληροδερμία, δερματομυοσίτιδα.
- Δερματικές εκδηλώσεις παθολογικών νοσημάτων.

- Σμηγματορροϊκές υπερκερατώσεις. Πυογόνο κοκκίωμα. Σπίλοι.
- Κακόηθες μελάνωμα. Βασιλοκυτταρικό και ακανθοκυτταρικό καρκίνωμα δέρματος. Ακτινικές υπερκερατώσεις.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Δερματολογία και Αφροδισιολογία**, Επίτομο
Συγγραφείς: Χριστίνα Αντωνίου, Ανδρέας Κατσάμπας
Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2014

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Andrew's Νοσήματα Δέρματος**, Επίτομο
Συγγραφείς: William James, Timothy Berger, Dirk Elston
Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Αργυρώ Χατζηιωάννου
(Αναπλ. Καθηγήτρια Ιατρικής ΕΚΠΑ)

6. Δεξιότητες Επικοινωνίας (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος η κατανόηση των ιδιομορφιών που παρουσιάζει η σχέση και επικοινωνία μεταξύ αρρώστου και προσωπικού υγείας καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων που συμβάλλουν στην ψυχολογική στήριξη του αρρώστου και της οικογένειάς του σε διάφορες φάσεις της αρρώστιας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Επικοινωνία: Ορισμός και παράμετροι που την προσδιορίζουν.
  - Βασικές αρχές των θεωριών της επικοινωνίας: Το γραμμικό μοντέλο.
  - Βασικές αρχές των θεωριών της επικοινωνίας: Το συστημικό μοντέλο.
  - Η συναλληλική προσέγγιση και κατανόηση της επικοινωνίας.
  - Η φαινομενολογική προσέγγιση.
  - Η μη ηλεκτική επικοινωνία – Η γλώσσα του σώματος.
  - Φραγμοί στην επικοινωνία – Προϋποθέσεις εποικοδομητικής επικοινωνίας.
  - Δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης (I): Η πρώτη συνάντηση με τον άρρωστο.
  - Δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης (II): Κατανόηση του υποκειμενικού βιώματος του αρρώστου.
  - Δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης (III): Αναγνώριση των αναγκών και προσδιορισμός των προβλημάτων που απασχολούν τον άρρωστο, ή συγγενή.
  - Διαχείριση έντονων συναισθηματικών αντιδράσεων.
- Ανακοίνωση «δυσάρεστων» πληροφοριών σχετικά με θέματα υγείας.
  - Ενημέρωση του αρρώστου και των συγγενών σε κρίσιμες καταστάσεις υγείας.

Διδακτικό μέρος

- Συμμετοχή σε ασκήσεις και σε role play με στόχο την ανάπτυξη των φραγμών επικοινωνίας και την απόκτηση δεξιοτήτων ενεργητικής ακρόασης στη σχέση νοσηλευτή-αρρώστου.
  - Προϋποθέσεις για την εδραίωση «θεραπευτικής σχέσης».
  - Δεξιότητες μη-ηλεκτικής επικοινωνίας
  - Δεξιότητες επανάληψης, παράφρασης και αντανάκλασης του συναισθήματος.
  - Δεξιότητες προσδιορισμού του προβλήματος που απασχολεί τον άρρωστο.
  - Δεξιότητες στήριξης και συνοδείας του αρρώστου και των συγγενών του.
  - Δεξιότητες που αφορούν την ενημέρωση του αρρώστου σε θέματα υγείας.
- Ανάλυση περιπτώσεων μέσω της παρακολούθησης βιντεοσκοπημένων συνεντεύξεων με ασθενείς ή συγγενείς του αρρώστου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση θα γίνει μέσω προφορικών εξετάσεων (70%) σε συνδυασμό με τον προφορικό βαθμό του φοιτητή που θα πηγάζει από τη συμμετοχή του στις εργαστηριακές ασκήσεις κατά τη διάρκεια του εξαμήνου (30%).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Η τέχνη της επικοινωνίας στο χώρο της υγείας: ένας πρακτικός οδηγός**

Συγγραφέας: Melissa Piasecki

Εκδότης: Εκδόσεις Παπασωτηρίου

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2008

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Βασικές Δεξιότητες Συμβουλευτικής**

Συγγραφέας: Richard Nelson-Jones

Εκδότης: Πεδίο Α.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: “Δεξιότητες Επικοινωνίας στο χώρο της υγείας”, Δανάη Παπαδάτου 2011 (σε ηλεκτρονική μορφή)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ

Δανάη Παπαδάτου (Καθηγήτρια)

Αντωνία Πασχάλη (Επικ. Καθηγήτρια)

7. Παθοφυσιολογία των Νόσων (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η κατανόηση της απόκλισης από την φυσιολογική λειτουργία που οδηγεί στην γένεση και έκφραση των νοσημάτων

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Τραύμα-φλεγμονή-επιδιόρθωση ιστών. Ενδογενή και εξωγενή αίτια ιστικής βλάβης, Γεγονότα που ακολουθούν το τραύμα, Νέκρωση, Εκφύλιση, Απόπτωση, Φλεγμονή, Επιδιόρθωση, Φλεγμονή - Οξεία και χρόνια
- Παθήσεις ανοσοποιητικού συστήματος. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας του ανοσοποιητικού συστήματος, Ανοσοανεπάρκειες, Αντιδράσεις υπερευαισθησίας, Αυτόνοσες παθήσεις
- Παθήσεις Κεντρικού και περιφερικού νευρικού συστήματος. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας, Αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια, Λοιμώξεις, Πονοκέφαλος, Επιληψία, Εκφυλιστικές παθήσεις, Διαταραχές του ύπνου, Νευροανοσολογία, Περιφερικές νευροπάθειες
- Παθήσεις μυοσκελετικού συστήματος. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας, Μυϊκή αδυναμία, Μυϊκή δυστροφία, Μυοσίτιδες, Βαρεία Μυασθένεια, Αρθρίτιδες, Οστεοαρθρίτιδες, Οστεοπενία και οστεοπόρωση
- Αγγειακό Σύστημα. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας. Αθηροσκληρήνωση, Φλεβοθρόμβωση-θρομβοφλεβίτιδα, Ανεπάρκεια αγγείων, Κίρσοι, Αγγειίτιδες, Αρτηριακή υπέρταση και οι επιπτώσεις της
- Καρδιά και κυκλοφορικό σύστημα. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας, Αθηροσκληρήνωση στεφανιαίων αρτηριών, Σπληνίτιδα, Έμφραγμα μυοκαρδίου, Συμφορητική καρδιακή ανεπάρκεια, Υπερτασική καρδιακή νόσος, Ρευματική καρδιακή νόσος, Αιφνίδιος θάνατος-Αίτια και μηχανισμοί αυτού, Μυοκαρδιοπάθεια
- Αιμοποιητικό Σύστημα. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας, Αναιμίες, Διαταραχές αιμοπεταλίων, Αιμορραγικές διαταραχές και διαταραχές πήξεως, Λευχαιμία, Λέμφωμα, Πολυθηλώδη μυέλωμα, Γενική εξέταση αίματος
- Πνεύμονας. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας, Καρκίνος του πνεύμονα, Πνευμονία-πνευμονίτιδα, Χρόνια αποφρακτική πνευμονοπάθεια, Κυστική ίνωση. Ατελεκτασία, Βρογχεκτασία, Αναπνευστική ανεπάρκεια
- Γαστρεντερικός σωλήνας. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας, Δυσκοιλιότητα, Διάρροια, Σύνδρομο ευερεθίστου εντέρου, Σύνδρομο δυσαπορρόφησης, Πεπτικό έλκος, Γαστρο-οισοφαγική παλινδρόμηση, Βουβωνοκήλη, Οξεία σκληροειδίτιδα, Καρκίνοι γαστρεντερικού- Αιμορραγίες
- Ήπαρ, χοληδόχος κύστη και πάγκρεας. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας, Χοληλιθίαση, Χοληκυστίτιδα, Ηπατίτιδα, Κίρρωση, Ηπατοκυτταρικό καρκίνωμα, Παγκρεατίτιδα, Παγκρεατικός καρκίνος
- Ενδοκρινικό Σύστημα. Ανασκόπηση δομής και λειτουργίας, Σακχαρώδης διαβήτης, Μεταβολικό Σύνδρομο – Παχυσαρκία, νοσήματα του θυρεοειδούς, νοσήματα της υπόφυσης, νοσήματα επινεφριδίων, ορμόνες του καταμήνιου κύκλου

- Λοιμώδεις νόσοι. Λοίμωξη και αμυντικοί μηχανισμοί του οργανισμού, η επίδραση των λοιμωδών νόσων στην υγεία του πληθυσμού, Βακτηριακές λοιμώξεις, Ιογενείς λοιμώξεις, Λοιμώξεις από ρικέτσιες, Μυκητιασικές λοιμώξεις, Λοιμώξεις από πρωτόζωα, Λοιμώξεις από έλημινθες
- Μοριακή και εξατομικευμένη ιατρική. Γενετικές μελέτες πολυμορφισμών, γενωμική – πρωτεωμική - μεταβολομική, Βιοδείκτες και η χρησιμότητα τους στην διάγνωση και την θεραπευτική των νοσημάτων

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Παθοφυσιολογία Νόσων**

Συγγραφέας: Hart & Loeffler, επιμέλεια Τζιούφας, Βλάχογιαννόπουλος, Βουλγαρέλης,
Εκδότης: BROKEN HILL PUBLISHERS LTD
1η έκδοση/2013.

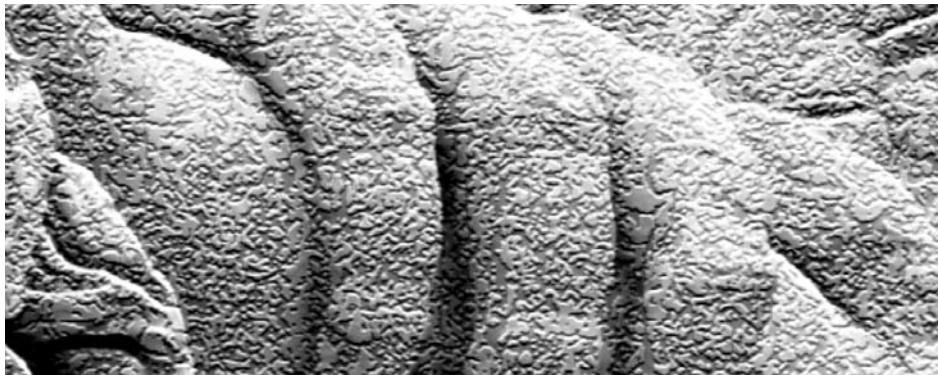
- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Παθοφυσιολογία**
Συγγραφέας: Damjanov, επιμέλεια
Μουτσόπουλος
Εκδότης: ΠΑΡΙΣΙΑΝΟΥ
1η έκδοση/2009.

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Παναγιώτης Βλάχογιαννόπουλος, Καθηγητής
Ιατρικής ΕΚΠΑ

ε'

ε' εξάμηνο

ΕΞΑΜΗΝΟ 5^ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας εβδομάδας				Ώρες διδασκαλίας εξαμήνου				
	Θεωρ.	Ασκήσεις			Θεωρ.	Ασκήσεις			Σύνολο
		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.	
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΙΙ	4			2	52			26	78
2. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	3			4	39			52	91
3. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	4			3	52			39	91
4. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ Ι	1	1		4	13	13		52	78
5. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	2	1			26	13			39
									377
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2			2	26			26	52
2. ΓΕΡΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2			2	26			26	52
3. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΟΝΙΩΣ ΠΑΣΧΟΝΤΩΝ	1			1	13			13	26
4. ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΗ – ΝΕΥΡΟΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	1		1		13		13		26
5. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (ΟΡΙΟ 40)	1	1			13	13			26
									182

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. Παθολογία II (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

- Απόκτηση γνώσεων ειδικής νοσολογίας
- Παρακολούθηση της διαγνωστικής διαδικασίας και της θεραπευτικής αντιμετώπισης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Νοσήματα των διαφόρων συστημάτων και οργάνων:

- **Παθήσεις Οισοφάγου:** [Οισοφαγίτιδα. Σύνδρομο Mallory Weiss. Διαφραγματοκήλη, αχαιλασία, καρκίνος]. Στομάχου [πεπτικό έλκος – επιπλοκές εντέρου [σύνδρομο δυσαπορρόφησης. Μη ειδικές φλεγμονώδεις εντερίτιδες. Νεοπλασμάτα ήπατος και παχέος εντέρου]. Διάρροια. Δυσκοιλιότητα. Αιμορραγία ανωτέρου και κατώτερου πεπτικού. Οξεία γαστρεντερίτιδα. Εκκοληλώματωση. Διαγνωστική και θεραπευτική ενδοσκόπηση.
- **Παγκρέατος:** Οξεία και χρόνια παγκρεατίτιδα. Καρκίνος και ενδοκρινείς όγκοι του παγκρέατος.
- **Ήπατος και χοληφόρων:** Στοιχεία φυσιολογίας. Κύρια συμπτώματα και σημεία. Οξεία και χρόνια ηπατική ανεπάρκεια. Λειτουργικός και αιτιολογικός εργαστηριακός έλεγχος. Τεχνικές απεικόνισης. Ίκτερος. Κίρρωση ήπατος [αίτια – επιπλοκές]. Πυλαία υπέρταση – επιπλοκές. Ιογενείς και μη ιογενείς οξείες και χρόνιες ηπατίτιδες. Ενεργητική και παθητική ανοσο-προφύλαξη. Καρκίνος του ήπατος. Μεταμόσχευση ήπατος. Χοληλιθίαση. Τεχνικές απεικόνισης, Ενδοσκοπική Παλίνδρομη Χολαγγειο-Παγκρεατογραφία [E.R.C.P].
- **Αιμοποιητικού:** Αιμοποιητικά όργανα. Τα κύτταρα του αίματος. Παράγοντες πήξεως και μηχανισμός αιμόστασης. Γενική αίματος. Αναιμίες [Σιδηροπενική, Μεγαλοβλαστικές. Απληστική, Αιμολυτικές, Ερυθραιμία. Ακοκκιοκυτταραιμία Λευχαιμίες. Λεμφώματα Διαταραχές πήξεως του αίματος [θρομβοπενία, αιμορροφιλία, διάχυτη ενδαγγειακή πήξη]. Ομάδες αίματος. Μετάγγιση αίματος – αντιδράσεις.
- **Λοιμώδη νοσήματα:** Κύριες εκδηλώσεις, Πρόληψη, Διαγνωσνήθεις λοιμώξεις από θετικά και αρνητικά κατά Gram Βακτήρια [σταφυλόκοκκο, στρεπτόκοκκο, σαλμονέλλες, μηνιγγιτιδόκοκκο, σπειροχαίτες, μυκοβακτηρίδια, αναερόβια, ρεκέτσιες]. Ιούς [ερπητο-ιοί, εντερο-ιοί, εξανθηματικές ιογενείς λοιμώξεις, λοιμώξεις αναπνευστικού και νευρικού συστήματος]. Μύκητες [ασπεργίλλωση, ιστοπλάσμωση, μονιλιόση]. Πρωτόζωα και Παράσιτα [ελινοσσία, αμοιβάδωση, τοξοπλάσμωση, ηεϊσμανίαση]. Λοιμώξεις νοσοκομειακές και σε ανοσοκατασταλημένα άτομα. Σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις. Σύνδρομο επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας [AIDS]. Λοιμώδη Νοσήματα Ταξιδιωτών.
- **Ουροποιητικού:** Κύρια συμπτώματα και σημεία. Ευρήματα από τα ούρα. Κλινικές εκδηλώσεις της ουραιμίας. Οξεία και χρόνια νεφρική ανεπάρκεια. Σπειραματονεφρίτιδες. Διάμεσες νεφρίτιδες. Νεφρωσικό σύνδρομο. Εξωνεφρική κάθαρση. Νεφρολιθίαση. Λοιμώξεις ουροφόρων οδών. Συγγενείς παθήσεις. Μεταμόσχευση νεφρού.

- **Νευρικού:** Αγγειακά εγκεφαλικά επεισόδια. Μηνιγγίτιδες. Εγκεφαλίτιδες. Επιληψία. Κώμα. Κεφαλαλγία. Ίλιγγος. Νευρίτιδες.
- **Κυκλοφορικού:** Κλινική εξέταση και παρακλινικές εξετάσεις. Κύρια συμπτώματα και σημεία. Συγγενείς καρδιοπάθειες, βαλβιδοπάθειες, ενδοκαρδίτιδα, περικαρδίτιδα, μυοκαρδίτιδα, ρευματικός πυρετός, καρδιακή ανεπάρκεια, αρρυθμίες, στηθάγχη, έμφραγμα, επείγοντα καρδιολογικά συμβλήματα, παθήσεις των αγγείων, υπέρταση.

Κλινικό μέρος

Στόχοι

- Εξάσκηση στη φυσική εξέταση του ασθενούς
- Απόκτηση εμπειρίας στην εκτέλεση παρεμβατικών τεχνικών
- Εξοικείωση με την διαγνωστική διαδικασία και τη θεραπευτική αντιμετώπιση του ασθενούς.
- Απόκτηση εμπειρίας στην εφαρμογή παρεμβατικών τεχνικών.

Δραστηριότητες

- Λήψη και καταγραφή ιστορικού παθολογικών ασθενών
- Πλήρη φυσική εξέταση και καταγραφή των ευρημάτων
- Παρακολούθηση της πορείας και ενημέρωση του φύλλου νοσηλείας του ασθενούς
- Ενεργός συμμετοχή και απόκτηση εμπειρίας στις αιμοληψίες και φλεβοκεντήσεις
- Παρακολούθηση και παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στην εκτέλεση παρεμβατικών τεχνικών. [Καθετηριασμός ουροδόχου κύστης,

Παρακέντηση κοιλίας, θώρακος, ήπατος, σσφυο-νωτιαία. Τοποθέτηση ρινογαστρικού καθετήρα, ενδοσκοπήσεις πεπτικού]

- Εκτέλεση διαγνωστικών και παρεμβατικών τεχνικών [Καθετηριασμός ουροδόχου κύστης. Τοποθέτηση ρινογαστρικού καθετήρα. Λήψη Η.Κ.Γ. κ.α.]
- Παρακολούθηση ιατρικής επίσκεψης και συμμετοχή με την υποβολή ερωτήσεων προς διαλεύκανση αποριών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Έγχρωμος Άτλας των Εσωτερικής Παθολογίας**

Συγγραφέας: Braunwold Ed.

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2012

• **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Έγχρωμος Άτλας με Διαγνωστικά Προβλήματα Κλινικής Ιατρικής**

Συγγραφέας: Chessell G.

Εκδότης: Κ. Κ' Ν. Λίτσας Ο.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 1987

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Χρήστος Μαυρογιάννης (Καθηγητής),

Ιωάννης Ελευσινιώτης (Επίκ. Καθηγητής)

2. Παθολογική Νοσηλευτική Ι (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση θεωρητικών και κλινικών γνώσεων για την παροχή εξατομικευμένης φροντίδας, με τη μέθοδο της νοσηλευτικής διεργασίας, σε ενήλικες ασθενείς με οξεία ή χρόνια παθολογικά νοσήματα. Η νοσηλευτική φροντίδα θα αναλυθεί μέσα σε ένα πλαίσιο, στο οποίο προτάσσονται οι νοσηλευτικές διαγνώσεις και παρεμβάσεις, με έμφαση στην αιτιολόγηση της κάθε παρέμβασης. Οι φοιτητές θα καθιεργήσουν την κριτική σκέψη και θα αναπτύξουν δεξιότητες λήψης απόφασης στην κλινική πρακτική.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Εκτίμηση, νοσηλευτική διάγνωση, προγραμματισμός, εφαρμογή προγράμματος και αξιολόγηση αποτελέσματος της νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με:

- Πόνο
- Διαταραχές του ισοζυγίου υγρών-ηλεκτρολυτών
- Λοίμωξη
- Διαταραχές του ανοσοποιητικού συστήματος
- Μεταμόσχευση ιστών και οργάνων
- Καρκίνο
- Διαταραχές του καρδιακού συστήματος
- Διαταραχές των ενδοκρινών αδένων
- Σακχαρώδη διαβήτη
- Διαταραχές της θρέψης
- Διαταραχές του πεπτικού συστήματος
- Διαταραχές του ήπατος και παγκρέατος
- Διαταραχές της λειτουργίας του εντέρου

Κλινικό μέρος

Κλινική άσκηση σε επιλεγμένες παθολογικές κλινικές, εξωτερικά ιατρεία και εργαστήρια. Στο πλαίσιο της κλινικής άσκησης ο φοιτητής θα συμμετέχει στη νοσηλευτική φροντίδα, υπό την εποπτεία κλινικών εκπαιδευτών/νοσηλευτών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική. Κριτική σκέψη κατά τη φροντίδα του ασθενούς**

Συγγραφέας: Priscilla LeMone, Karen Burke, Genevieve Bauldoff

Εκδότης: Δημ. Λαγός

Επιμέλεια: Ηρώ Μποροκαλάκη

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2014

Τόμος Α

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική. Έννοιες και Πρακτική**

Συγγραφέας: Susan C. Dewit

Εκδότης: Π.Χ. Πασχαλίδης - Broken Hill

Επιμέλεια: Αικ. Λαμπρινού, Χρυσ. Λεμονίδου

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009, Τόμος Α

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Ηρώ Μποροκαλάκη (Καθηγήτρια)

Νικόλαος Φώτος (Επικ. Καθηγητής)

Μαρία Καθαφάτη (ΕΔΙΠ)

3. Χειρουργική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Παρουσιάζονται οι χειρουργικές παθήσεις των διαφόρων οργάνων και συστημάτων με ιδιαίτερη έμφαση στην επιδημιολογία, την αιτιολογία, την κλινική παρουσίαση, τον διαγνωστικό έλεγχο και τις βασικές αρχές της διαγνωστικής προσέγγισης. Επίσης παρουσιάζονται σε κάθε διδακτική ενότητα οι εφαρμογές των τελευταίων τεχνολογικών εξελίξεων οι τελευταίες τεχνολογικές εξελίξεις (Λαπαροενδοσκοπική Χειρουργική) καθώς και ο εξοπλισμός ενός σύγχρονου χειρουργείου, συμπεριλαμβανομένων των χειρουργικών εργαλείων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Αρχές Χειρουργικής Ογκολογίας.
- Χειρουργική Παθολογία των ενδοκρινών αδένων.
- Λαπαροενδοσκοπική Χειρουργική.
- Επιάσσονες χειρουργικές πράξεις.
- Χειρουργικές παθήσεις του τραχήλου.
- Παθήσεις του μαστού.
- Χειρουργική ανατομία της κοιλίας.
- Παθήσεις του οισοφάγου.
- Παθήσεις του στομάχου και του 12δακτύλου.
- Παθήσεις του εντέρου.
- Παθήσεις του πρωκτού.
- Ραγδαία αιμορραγία από το πεπτικό.
- Οξεία εντερική απόφραξη.
- Περιτονίτιδα.

- Οξεία κοιλία.
- Λιθίαση και λοιμώξεις των χοληφόρων.
- Αποφρακτικός ίκτερος - χολόσταση.
- Χειρουργική παθολογία του ήπατος και του σπληνός.
- Χειρουργική παθολογία του ήπατος και του παγκρέατος.
- Κήλεις του κοιλιακού τοιχώματος.
- Παθήσεις των αγγείων.
- Η αντιμετώπιση του πολυτραυματία.
- Μεταμοσχεύσεις οργάνων.

Κλινική άσκηση

- Εξοικείωση των φοιτητών με τις καθημερινές δραστηριότητες της Χειρουργικής Κλινικής.
- Επισκέψεις στους θαλάμους νοσηλείας.
- Επισκέψεις στο Χειρουργείο.
- Επισκέψεις στο ΤΕΠ.
- Εξάσκηση στην λήψη ιστορικού.
- Εξάσκηση στην κλινική εξέταση.
- Ιεράρχηση παρακλινικών εξετάσεων.
- Διαγνωστική μεθοδολογία.
- Προεγχειρητική προετοιμασία.
- Παρακολούθηση εγχειρήσεων ποικίλης βαρύτητας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Προφορικές ή γραπτές εξετάσεις (ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και θέματα προς βραχεία ανάπτυξη).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Χειρουργική
Παθολογία**

Συγγραφέας: Μπονάτσος, Μπίρμπας,
Γοθεμάτης

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2010

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Σύγχρονη
χειρουργική** (Τόμος Β')

Συγγραφέας: Αθ. Κωστάκης

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2005

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γεράσιμος Μπονάτσος (Καθηγητής),
Ιωάννης Κακλαμάνος (Αν. Καθηγητής),
Κωνσταντίνος Μπίρμπας (Αν. Καθηγητής)

4. Χειρουργική Νοσηλευτική Ι (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση από το φοιτητή θεωρητικών και κλινικών γνώσεων σχετικά: με τη νοσηλευτική και σημειολογική αξιολόγηση ασθενών με χειρουργικά προβλήματα, με την αιτιολογία και τη συχνότητα κλινικών συμπτωμάτων και επιπλοκών τα οποία χρήζουν νοσηλευτική θεραπευτική φροντίδα, την περιεχειρητική φροντίδα των ασθενών, καθώς και την περιγραφή και εφαρμογή παρεμβατικών δεξιοτήτων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Ιστορία της χειρουργικής νοσηλευτικής.
- Οργάνωση και διοίκηση του χειρουργείου-εξοπλισμός.
- Αποστείρωση – ασηψία- αντισηψία.
- Προεχειρητική φροντίδα του αρρώστου.
- Διεχειρητική φροντίδα του αρρώστου.
- Μετεχειρητική φροντίδα του αρρώστου.
- Εγχειρητικοί χρόνοι κατά τη διαδικασία μιας επέμβασης.
- Αντιμετώπιση του οξύ και χρόνιου χειρουργικού πόνου.
- Στοιχεία κλινικής διατροφής για το χειρουργημένο ασθενή.
- Μετεχειρητικές επιπλοκές που χρήζουν νοσηλευτική θεραπευτική αντιμετώπιση.
- Πρόληψη και αντιμετώπιση της ναυτίας και του εμμέτου μετεχειρητικά.
- Ο ρόλος της νοσηλευτικής στην αντιμετώπιση των ελκών.
- Νοσηλευτική θεραπευτική αντιμετώπιση ασθενών με εγκυματική νόσο.
- Ο ρόλος της νοσηλευτικής στη φροντίδα ασθενών που υποβάλλονται σε παρακεντήσεις.

Εργαστηριακό μέρος

Οι φοιτητές εκπαιδεύονται κατά ομάδες με τη βοήθεια εργαστηριακών προσομοιωτών –

προπλάσμάτων στην εφαρμογή παρεμβατικών δεξιοτήτων και στη χρήση βασικών χειρουργικών εργαλείων. Επίσης, γίνεται παράθεση κλινικών περιπτώσεων (case study) για την κατανόηση και νοσηλευτική αντιμετώπιση χειρουργημένων ασθενών με νοσολογικές οντότητες και διαταραχές που παρουσιάζονται στην κλινική πρακτική, προκειμένου στη συνέχεια να ενταχθούν ομαλά στην κλινική τους άσκηση.

Κλινικό μέρος

Κλινική άσκηση:

- Στο χειρουργικό τμήμα – Συμμετοχή στην προεχειρητική και μετεχειρητική πορεία του αρρώστου.
- Στο χειρουργείο.
- Στην αποστείρωση.
- Στα εξωτερικά ιατρεία.
- Στο τμήμα επείγουσών περιπτώσεων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Χειρουργική Νοσηλευτική, Τόμος Α**

Συγγραφέας: Αηγοσίλλας Γρ. Σουμιάλας

Εκδότης: Λίτσας

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 1997

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Παθολογική Χειρουργική Νοσηλευτική, Τόμος Α**

Συγγραφέας: Osborn K.S., Wraa C.E., Watson A.

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Ελένη Θεοδοσοπούλου (Καθηγήτρια)

5. Οργάνωση & Ποιότητα Υπηρεσιών Υγείας (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η οργάνωση των υπηρεσιών υγείας ορίζεται ως "η διαδικασία μετασχηματισμού του άμορφου τομέα της υγείας σε ένα οργανωμένο σύστημα υγείας". Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στη ρύθμιση της προσφοράς υπηρεσιών υγείας με τρόπο που ικανοποιεί τη ζήτηση, σε κόστος που η κοινωνία είναι διατεθειμένη να διαθέσει, για τη διαμόρφωση ενός επιπέδου υγείας που μεγιστοποιεί την κοινωνική ευημερία, έτσι όπως την αντιλαμβάνεται η κάθε κοινωνία σε κάθε ιστορική στιγμή. Σκοπός του μαθήματος είναι να δώσει στον φοιτητή μια συνολική εικόνα του τρόπου λειτουργίας του συστήματος υγείας και των επιμέρους στοιχείων του. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές θα κατανοήσουν την έννοια της ποιότητας στις υπηρεσίες υγείας, την αξιολόγηση της, τα συστήματα πιστοποίησης, τη διοίκηση ολικής ποιότητας. Επίσης θα γίνει εκτενής αναφορά στη μέτρηση της ποιότητας διεθνώς και στην ανάλυση σχετικών δεικτών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Ο κοινωνικός τομέας ως το πεδίο αναφοράς του συστήματος υγείας
- Η υγεία και η σχέση της με τις υπηρεσίες υγείας. Η διαμόρφωση και η μέτρηση του επιπέδου υγείας
- Η οργάνωση των υπηρεσιών υγείας ως γνωστικό αντικείμενο
- Το οικονομικό περιβάλλον στον τομέα της υγείας

Η Προσφορά Υπηρεσιών Υγείας

- Η παραγωγή της υγείας. Οι υπηρεσίες υγείας

- Πρωτοβάθμια και εξωνοσοκομειακή φροντίδα υγείας
- Νοσοκομειακή περίθαλψη
- Φαρμακευτική περίθαλψη
- Οι φυσικοί πόροι, το ανθρώπινο δυναμικό και οι υποδομές
- Η τεχνολογία της υγείας (ορισμοί, εξέλιξη)
- Η ισοτιμία στην κατανάλωση (προσφορά, επιβάρυνση)

Η Ζήτηση για Υπηρεσίες Υγείας

- Ορισμός, ανάγκη και ζήτηση, η επίδραση του συστήματος υγείας
- Οι δαπάνες (μέτρηση, σύστημα λογαριασμών, ο έλεγχος των δαπανών)
- Η χρηματοδότηση (ανακατανομή, προοδευτικότητα)
- Η ιδιωτική ασφάλιση υγείας (ηθικός κίνδυνος, δυσμενής επιλογή)

Το Σύστημα Υγείας

- Τι είναι το σύστημα υγείας: ορισμοί, αρχές, χαρακτηριστικά
- Διεθνές συστήματα υγείας
- Σχεδιασμός, προγραμματισμός, αξιολόγηση
- Η διοίκηση των συστημάτων και μονάδων υγείας

Ποιότητα Υπηρεσιών Υγείας

- Αναγκαιότητα και ιστορική εξέλιξη της διασφάλισης της ποιότητας στο χώρο παροχής υπηρεσιών υγείας
- Η ποιότητα στις υπηρεσίες φροντίδας υγείας
- Μέτρηση της ποιότητας-ανάλυση δεικτών
- Εργαλεία-πρότυπα ποιότητας
- Διοίκηση ολικής ποιότητας

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις πολλαπλών επιλογών.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Οργάνωση**

Υπηρεσιών & Συστημάτων Υγείας

Συγγραφέας: Λυκούργος Λιαρόπουλος

Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2007

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Πολιτικές Υγείας**

στην Ελλάδα και τις Ευρωπαϊκές Κοινωνίες

Συγγραφέας: Χαράλαμπος Οικονόμου

Εκδότης: Μαρία Τσακουρίδου και ΣΙΑ Ο.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2004

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ

Δάφνη Καϊτελίδου (Επικ. Καθηγήτρια)

Όλγα Σίσκου (Εντεταλημένη Διδασκαλίας)

■ Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1. Ογκολογική Νοσηλευτική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η ανάπτυξη ικανότητας των φοιτητών για ανίχνευση, αξιολόγηση και αποτελεσματική θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση των πολύπλευρων προβλημάτων που δημιουργεί ο καρκίνος και οι αντineοπλασματικές θεραπείες στη ζωή των ασθενών- οικογενειών τους με εξατομικευμένο σχεδιασμό φροντίδας. Επίσης η καλλιέργεια θετικών στάσεων προς τη νόσο και τη θεραπεία της καθώς και η αναγνώριση των απαιτήσεων του ρόλου τους σ' όλο το φάσμα της πορείας της χρόνιας νόσου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Το πρόβλημα του καρκίνου. Στάσεις, πεποιθήσεις και μύθοι ασθενών, οικογενειών, κοινού και επιστημόνων υγείας για τον καρκίνο και τη θεραπεία του. Η αντιμετώπιση του ασθενούς με καρκίνο ως ομαδική προσπάθεια.
- Οι επιπτώσεις του καρκίνου στον ασθενή – οικογένεια στην πορεία της χρόνιας νόσου. Ο ρόλος των νοσηλευτών στην πρωτογενή και δευτερογενή πρόληψη κακοηθών νεοπλασιών.
- Η εμπειρία της αντineοπλασματικής θεραπείας. Πληροφόρηση και υποστήριξη ασθενή και οικογενειακού περιβάλλοντος στη φάση της διάγνωσης και προγραμματισμού της θεραπείας,
- Θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση ασθενών που υποβάλλονται σε χειρουργική θεραπεία.
- Θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση ασθενών με καρκίνο που υποβάλλονται σε ακτινοθεραπεία.
- Θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση ασθενών με καρκίνο που υποβάλλονται σε χημειοθεραπεία.
- Θεραπευτική νοσηλευτική αντιμετώπιση ασθενών με καρκίνο που υποβάλλονται σε άλλες θεραπείες.
- Νοσηλευτική θεραπευτική αντιμετώπιση ασθενών-οικογενειακού περιβάλλοντος στο τελικό στάδιο της ζωής. Ανακουφιστική φροντίδα.
- Αρχές αξιολόγησης και αντιμετώπισης ασθενών με καρκίνο με καταστολή του μυελού των οστών.
- Αρχές αξιολόγησης και αντιμετώπισης των βιοψυχοκοινωνικών των προβλημάτων των ασθενών με καρκίνο. Νοσηλευτική θεραπευτική υποστήριξη ασθενών με τα συνθεστέρα συμπτώματα,
- Νοσηλευτική υποστήριξη ασθενών με συνθεστέρα ψυχολογικά προβλήματα, Αντιμετώπιση ασθενών με άγχος και κατάθλιψη.
- Αντιμετώπιση και αποκατάσταση των ασθενών με μακροπρόθεσμες επιπτώσεις της αντineοπλασματικής θεραπείας.
- Εξασφάλιση ποιότητας φροντίδας στον ογκολογικό ασθενή. Εναλλακτικές μορφές υπηρεσιών παροχής φροντίδας υγείας στην ογκολογία.

Κλινικό μέρος

Η άσκηση των φοιτητών γίνεται σε ογκολογικές μονάδες, όπου ο φοιτητής συμμετέχει στην οργάνωση και παροχή νοσηλευτικής

φροντίδας ασθενών. Επιδίωξη της κλινικής άσκησης αποτελεί η καλλιέργεια των απαραίτητων ικανοτήτων αλληλά και θετικών στάσεων στην εξατομικευμένη ολοκληρωμένη νοσηλευτική φροντίδα ασθενών με καρκίνο και η συνεργασία με την οικογένεια και τη θεραπευτική ομάδα. Ο φοιτητής βάσει γραπτού οδηγού πραγματοποιεί κλινική μελέτη αντιμετώπισης ενός επιλεγμένου προβλήματος από την κλινική πρακτική.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτή εργασία από την κλινική άσκηση: 50%.
Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις: 50%.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Νοσηλευτική**

Ογκολογία Το πλαίσιο Φροντίδας

Συγγραφέας: Jecica Corner, Christopher Bailey

Επιμέλεια: Ελिसάβετ Πατηράκη

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2006

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Νοσηλεύοντας**

ασθενείς με καρκίνο, Αρχές και Πρακτική

Συγγραφέας: Nora Kearney, Alison Richardson

Επιμέλεια: ΕΛΛΗΝ

Επιμέλεια: Ανδρέας Χαραλάμπους

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2006

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Ελिसάβετ Πατηράκη (Καθηγήτρια)

2. Γεροντολογική Νοσηλευτική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκπαίδευση των φοιτητών στην αναγνώριση της πορείας του φυσιολογικού γήρατος, στην αξιολόγηση των ψυχοσωματικών και κοινωνικών αναγκών, προβλημάτων υγείας και νοσηρών συμπτωμάτων των ηλικιωμένων και στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας στη φροντίδα ηλικιωμένων με οξείες ή χρόνιες παθήσεις και αναπηρίες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Η γήρανση του πληθυσμού και οι επιπτώσεις της:

- Επιπτώσεις της γηράσκων του πληθυσμού στο σύστημα υγείας
- Δημογραφικές μεταβολές – Πρόκληση για τη νοσηλευτική
- Αντικειμενικοί σκοποί της Γεροντολογικής Νοσηλευτικής

Φυσιολογία του Γήρατος

- Θεωρίες του γήρατος
- Γενικές αλλαγές που σχετίζονται με το γήρας
- Μεταβολές στο καρδιαγγειακό σύστημα
- Μεταβολές στο ουροποιητικό σύστημα
- Μεταβολές στο αναπνευστικό σύστημα
- Μεταβολές στο γαστρεντερικό σύστημα
- Μεταβολές στο αίμα και στην ανοσία του οργανισμού
- Μεταβολές στο μυοσκελετικό και στο νευρικό σύστημα
- Αισθητηριακές μεταβολές

Αρχές Γεροντολογικής Νοσηλευτικής

- Ειδικές αρχές
- Νοσηλευτική αξιολόγηση του ηλικιωμένου
- Περιοχές νοσηλευτικής αξιολόγησης

Προβλήματα Υγείας Υπερήλικων

- Πόνος
- Διαταραχή ύπνου
- Οι πτώσεις στους ηλικιωμένους
- Ακράτεια κοπράνων
- Απώλεια ούρων
- Νοσηλευτικές παρεμβάσεις

Ειδικές Παθολογικές Καταστάσεις

- Προβλήματα διατροφής
- Αφυδάτωση
- Νοσηλευτικές παρεμβάσεις
- Ουρολοιμώξεις
- Ο καρκίνος στους ηλικιωμένους
- Αναπνευστικές λοιμώξεις

Ψυχοκοινωνικά Προβλήματα Ηλικιωμένων

- Η μοναξιά
- Ηλικιωμένος και σύγχυση
- Η κατάθλιψη στους ηλικιωμένους
- Νοσηλευτικές παρεμβάσεις
- Η κακοποίηση των ηλικιωμένων

Η Άνοια στους Ηλικιωμένους

- Πρωτοπαθής εκφυλιστική άνοια τύπου Alzheimer
- Άλλοι τύποι άνοιας
- Νοσηλευτικές παρεμβάσεις.
- Ηθικά και δεοντολογικά προβλήματα στη φροντίδα των ηλικιωμένων ασθενών

Κλινικό μέρος

Κλινικές ασκήσεις θα πραγματοποιούνται σε:

- Οικοτροφεία ηλικιωμένων
- Κέντρα Ανοικτής Περίθαλψης Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ)

Οι ασκήσεις των φοιτητών θα γίνονται βάσει γραπτού οδηγού (Νοσηλευτικό Ιστορικό για ηλικιωμένους) με σκοπό την καλλιέργεια και εκμάθηση δεξιοτήτων αξιολόγησης και παροχής εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας ηλικιωμένων ατόμων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Συμμετοχή σε κλινικές ασκήσεις 40%
- Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις 60%

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Γεροντολογική Νοσηλευτική**

Συγγραφέας: Χρυσάνθη Πλατή

Εκδόσεις: Ιωάννης Παρισσιάνος

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2008

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Νοσηλευτική Φροντίδα Ηλικιωμένων**

Συγγραφέας: Red Fern SJ, Ross FM

Επιμέλεια: Β. Ραφτόπουλος

Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ

Αθηνά Καλοκαιρινού (Καθηγήτρια)

Παναγιώτα Σουρτζή (Καθηγήτρια)

3. Νοσηλευτική Αποκατάσταση Χρονίως Πασχόντων (Ε)

Το μάθημα δε θα διδαχθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016.

4. Νευρολογική – Νευροχειρουργική Νοσηλευτική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση επιστημονικών γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων, αναγκαίων για την παροχή ολοκληρωμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς και οικογένειες ασθενών με νευρολογικά προβλήματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Συλλογή αντικειμενικών και υποκειμενικών δεδομένων κατά την νοσηλευτική αξιολόγηση του ασθενή με νευρολογικά-νευροχειρουργικά προβλήματα.
- Διαταραχές της διατροφικής κατάστασης και της ενυδάτωσης ασθενούς που σχετίζονται με νευρολογικά προβλήματα. Φροντίδα ασθενών με προβλήματα κατάποσης.
- Νοσηλευτική φροντίδα ασθενών με κινητικο-αισθητηριακές διαταραχές και με προβλήματα στην επικοινωνία.
- Νοσηλευτική αξιολόγηση και φροντίδα ασθενών με κάκωση των περιφερικών νεύρων.
- Λειτουργικές διαταραχές και φροντίδα ασθενών με αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο.
- Αξιολόγηση ασθενών με ημικρανίες. Νοσηλευτική φροντίδα και διδασκαλία.
- Νοσηλευτική φροντίδα ασθενών με σπασμούς-επιληψία.
- Νοσηλευτική αξιολόγηση και φροντίδα ασθενών με λοιμώξεις του νευρικού συστήματος.

- Φροντίδα ασθενών με εκφυλιστικές νόσους του νευρικού συστήματος.
- Ιδιαιτερότητες στην προεγχειρητική και μετεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα ασθενή που υποβάλλεται σε νευροχειρουργική επέμβαση.
- Αξιολόγηση ασθενών με κήλη μεσοσπονδυλίου δίσκου. Προεγχειρητική και μετεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα.
- Προεγχειρητική και μετεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα ασθενών με εγκεφαλικό ανεύρυσμα – αρτηριοφλεβικές δυσπλασίες.
- Συζήτηση κλινικών περιπτώσεων ασθενών με νευρολογικά νευροχειρουργικά προβλήματα.

Εργαστηριακό μέρος

Χρήση εποπτικών μέσων για την επίδειξη τεχνικών νοσηλευτικής αξιολόγησης και φροντίδας ασθενών με νευρολογικά προβλήματα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Πανεπιστημιακές σημειώσεις της Μαργαρίτας Γιαννακοπούλου (Αν. Καθηγήτρια)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου (Αν. Καθηγήτρια)

5. Δεξιότητες Επικοινωνίας (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος η κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζει η σχέση και επικοινωνία μεταξύ αρρώστου και προσωπικού υγείας καθώς και η ανάπτυξη δεξιοτήτων που συμβάλλουν στην ψυχολογική στήριξη του αρρώστου και της οικογένειάς του σε διάφορες φάσεις της αρρώστιας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Επικοινωνία: Ορισμός και παράμετροι που την προσδιορίζουν.
  - Βασικές αρχές των θεωριών της επικοινωνίας: Το γραμμικό μοντέλο.
  - Βασικές αρχές των θεωριών της επικοινωνίας: Το συστημικό μοντέλο.
  - Η συναλληλική προσέγγιση και κατανόηση της επικοινωνίας.
  - Η φαινομενολογική προσέγγιση.
  - Η μη ηλεκτική επικοινωνία – Η γλώσσα του σώματος.
  - Φραγμοί στην επικοινωνία – Προϋποθέσεις εποικοδομητικής επικοινωνίας.
  - Δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης (I): Η πρώτη συνάντηση με τον άρρωστο.
  - Δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης (II): Κατανόηση του υποκειμενικού βιώματος του αρρώστου.
  - Δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης (III): Αναγνώριση των αναγκών και προσδιορισμός των προβλημάτων που απασχολούν τον άρρωστο, ή συγγενή.
  - Διαχείριση έντονων συναισθηματικών αντιδράσεων.
- Ανακοίνωση «δυσάρεστων» πληροφοριών σχετικά με θέματα υγείας.
  - Ενημέρωση του αρρώστου και των συγγενών σε κρίσιμες καταστάσεις υγείας.

Διδακτικό μέρος

- Συμμετοχή σε ασκήσεις και σε role play με στόχο την ανάπτυξη των φραγμών επικοινωνίας και την απόκτηση δεξιοτήτων ενεργητικής ακρόασης στη σχέση νοσηλευτή-αρρώστου.
  - Προϋποθέσεις για την εδραίωση «θεραπευτικής σχέσης».
  - Δεξιότητες μη-ηλεκτικής επικοινωνίας
  - Δεξιότητες επανάληψης, παράφρασης και αντανάκλασης του συναισθήματος.
  - Δεξιότητες προσδιορισμού του προβλήματος που απασχολεί τον άρρωστο.
  - Δεξιότητες στήριξης και συνοδείας του αρρώστου και των συγγενών του.
  - Δεξιότητες που αφορούν την ενημέρωση του αρρώστου σε θέματα υγείας.
- Ανάλυση περιπτώσεων μέσω της παρακολούθησης βιντεοσκοπημένων συνεντεύξεων με ασθενείς ή συγγενείς του αρρώστου.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η αξιολόγηση θα γίνει μέσω προφορικών εξετάσεων (70%) σε συνδυασμό με τον προφορικό βαθμό του φοιτητή που θα πηγάζει από τη συμμετοχή του στις εργαστηριακές ασκήσεις κατά τη διάρκεια του εξαμήνου (30%).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Η τέχνη της επικοινωνίας στο χώρο της υγείας: ένας πρακτικός οδηγός**

Συγγραφέας: Melissa Piasecki

Εκδότης: Εκδόσεις Παπασωτηρίου

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2008

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Βασικές Δεξιότητες Συμβουλευτικής**

Συγγραφέας: Richard Nelson-Jones

Εκδότης: Πεδίο Α.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009

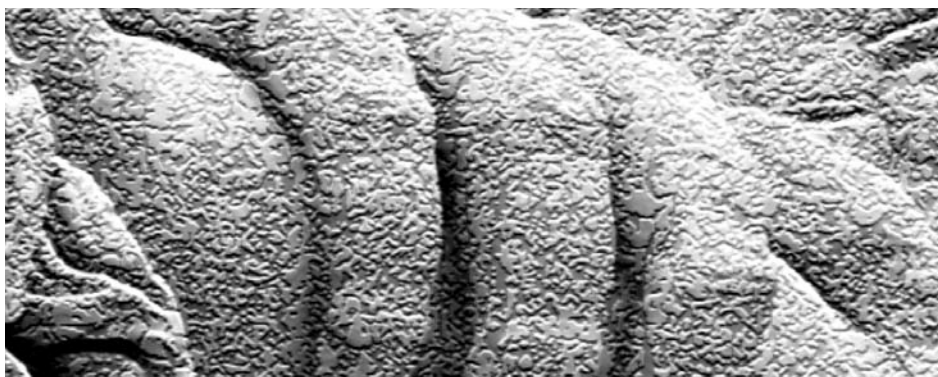
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ: “Δεξιότητες Επικοινωνίας στο χώρο της υγείας”, Δανάη Παπαδάτου 2011 (σε ηλεκτρονική μορφή)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ

Δανάη Παπαδάτου (Καθηγήτρια)

Αντωνία Πασχάλη (Επικ. Καθηγήτρια)

στ'

στ' εξάμηνο

ΕΞΑΜΗΝΟ 6^ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας εβδομάδας				Ώρες διδασκαλίας εξαμήνου				
	Θεωρ.	Ασκήσεις			Θεωρ.	Ασκήσεις			Σύνολο
		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.	
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	3			3	39			39	78
2. ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II	3			4	39			52	91
3. ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II	1		1	4	13		13	52	78
4. ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2			4	26			52	78
5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	1	1			13	13			26
6. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ	2			3	26			39	65
									416
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΨΥΧΟΔΡΑΣΤΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ	3				39				39
2. ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΝΔΟΣΚΟ- ΠΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΔΟΣΚΟΠΙ- ΚΗΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗΣ	1			2	13			26	39
3. ΝΕΦΡΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	1			2	13			26	39
4. ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ II	2	2			26	26			52
5. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΜΗΤΡΟ- ΤΗΤΑΣ-ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ	2			2	26			26	52
6. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΑΓ- ΓΕΙΑΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ	2			2	26			26	52
7. ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	1			2	13			26	39
									312

στ'

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. Ψυχιατρική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Στο μάθημα αυτό παρουσιάζονται μέσα από μια εισαγωγή στη ψυχοπαθολογία οι έννοιες της ψυχικής υγείας-αρρώστιας, η ψυχολογική θεώρηση της ανάπτυξης της προσωπικότητας, η προσαρμοστική ικανότητα του ανθρώπου, οι μηχανισμοί άμυνας και οι παράγοντες του μικρό και μακροπεριβάλλοντος στην ψυχική υγεία.

Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη ψυχιατρική εξέταση του ψυχιατρικού αρρώστου, τη θεραπευτική σχέση και συμμαχία, τα ταξινομικά συστήματα και τη ψυχιατρική σημειολογία.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Η Ψυχιατρική και η Ιατρική ιστορική εξέλιξη. επιστημολογική προσέγγιση. Ψυχική υγεία, ψυχική αρρώστια. Ιδεολογία. Ψυχολογική θεώρηση της ανάπτυξης της προσωπικότητας. Η προσαρμοστικότητα του ανθρώπου. Μηχανισμοί άμυνας. Μικρο- και μακρο- περιβάλλον και ψυχική υγεία.
- Η ψυχιατρική εξέταση του ψυχιατρικού αρρώστου. Θεραπευτική σχέση, συμμαχία. Ταξινομικά συστήματα. Ψυχιατρική Σημειολογία.
- Η βιολογική θεώρηση των ψυχικών διαταραχών
- Οργανικές ψυχικές διαταραχές: Ψυχιατρική νοσολογία και θεραπευτική αποκατάσταση. (Άνοιες: οργανικά ψυχοσύνδρομα).

- Αναπτυξιακές διαταραχές.
- Ψυχικές διαταραχές, οφειλόμενες στη χρήση οινόπνεύματος και ψυχοδραστικών ουσιών. Ψυχιατρική νοσολογία, θεραπευτική αποκατάσταση.
- Σχιζοφρένεια και λοιπές ψυχωτικές διαταραχές: Νοσολογία, θεραπευτικές προσεγγίσεις.
- Διαταραχές της διάθεσης (συναισθηματικές διαταραχές). Νοσολογία, θεραπευτικές προσεγγίσεις.
- Αγχώδεις και σωματόμορφες διαταραχές. Ψυχοσωματική Ιατρική, Ψυχιατρικά προβλήματα σε σωματικές αρρώστιες.
- Διαταραχές της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς του ενήλικου (μοντέλα ανάπτυξης της προσωπικότητας).
- Διαταραχές σχετιζόμενες με τη σεξουαλική συμπεριφορά (παραφιλίες, διαταραχές σεξ).

Κλινικό μέρος

- Παρακολούθηση κλινικών ψυχιατρικών περιπτώσεων σε Ψυχιατρικές Κλινικές και Κέντρα Ψυχικής Υγείας
- Παρουσιάζεται *in vivo* η κλινική, διαγνωστική προσέγγιση
- Συζητούνται οι θεραπευτικές προσεγγίσεις.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ερωτήσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Κλινική Ψυχιατρική**
Συγγραφέας: Μιχάλης Γ. Μαδιανός
Εκδότης: Εκδόσεις Καστανιώτη
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2006

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Εισαγωγή στην
Ψυχιατρική**
Συγγραφέας: N.C. Andreasen, D.W. Black
Εκδότης: Εκδόσεις Παρισιάνου
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2007

- **3^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Εγχειρίδιο Κλινικής
Ψυχιατρικής**
Συγγραφέας: Sadock Benjamin, Sadock Virginia
Εκδότης: Εκδόσεις Λίτσας
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γιώργος Αλεβιζόπουλος (Καθηγητής),
Γεώργιος Καλλιέργης (Αναπλ. Καθηγητής)
Χατζούλης Μιχαήλ (Επίκ. Καθηγητής)

2. Παθολογική Νοσηλευτική II (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση θεωρητικών και κλινικών γνώσεων για την παροχή εξατομικευμένης φροντίδας, με τη μέθοδο της νοσηλευτικής διεργασίας, σε ενήλικες ασθενείς με οξεία ή χρόνια παθολογικά νοσήματα. Η νοσηλευτική φροντίδα θα αναλυθεί μέσα σε ένα πλαίσιο, στο οποίο προτάσσονται οι νοσηλευτικές διαγνώσεις και παρεμβάσεις, με έμφαση στην αιτιολόγηση της κάθε παρέμβασης. Οι φοιτητές θα καθλιεργήσουν την κριτική σκέψη και θα αναπτύξουν δεξιότητες λήψης απόφασης στην κλινική πρακτική.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εκτίμηση, νοσηλευτική διάγνωση, προγραμματισμός, εφαρμογή προγράμματος και αξιολόγηση αποτελέσματος της νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με:
  - Διαταραχές του ουροποιητικού συστήματος - Οξεία νεφρική ανεπάρκεια
  - Χρόνια νεφρική ανεπάρκεια - Μέθοδοι υποκατάστασης της νεφρικής λειτουργίας
  - Διαταραχές του κυκλοφορικού συστήματος
  - Καρδιακή ανεπάρκεια
  - Αιματολογικές διαταραχές
  - Αναπνευστικές διαταραχές
  - Διαταραχές οξυγόνωσης
  - Μυοσκελετικές διαταραχές
  - Νευρολογικές διαταραχές
  - Αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο
  - Διαταραχές όρασης-ακοής
  - Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα
- Νοσηλευτική φροντίδα των ατόμων που βιώνουν απώλεια, θρήνο και θάνατο.

Κλινικό μέρος

Κλινική άσκηση σε επιλεγμένες παθολογικές κλινικές, εξωτερικά ιατρεία και εργαστήρια. Στο πλαίσιο της κλινικής άσκησης ο φοιτητής θα συμμετέχει στη νοσηλευτική φροντίδα, υπό την εποπτεία κλινικών εκπαιδευτών/νοσηλευτών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική. Κριτική σκέψη κατά τη φροντίδα του ασθενούς**

Συγγραφέας: Priscilla LeMone, Karen Burke, Gerene Bauldoff

Εκδότης: Δημ. Λαγός

Επιμέλεια: Ηρώ Μποροκαλάκη

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2014

Τόμος Β

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική Εννοιες και Πρακτική**

Συγγραφέας: Susan C. Dewit

Εκδότης: Π.Χ. Πασχαλίδης - Broken Hill

Επιμέλεια: Αικ. Λαμπρινού, Χρυσ. Λεμονίδου

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009

Τόμος Β

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Ηρώ Μποροκαλάκη (Καθηγήτρια)

Νικόλαος Φώτος (Επικ. Καθηγητής)

3. Χειρουργική Νοσηλευτική II (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση από τον φοιτητή, θεωρητικών και κλινικών γνώσεων σχετικά με: τη νοσηλευτική και σημειολογική αξιολόγηση ασθενών με χειρουργικά προβλήματα, την εφαρμογή παρεμβατικών δεξιοτήτων, την παράθεση παραδειγμάτων και πλάνων για τη νοσηλευτική θεραπευτική αντιμετώπιση διαταραχών και επειγουσών περιπτώσεων που παρουσιάζονται στη κλινική πρακτική, καθώς και σχετικά με την αντιμετώπιση του ογκολογικού ασθενή.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Στομίες: λειτουργία και φροντίδα
- Στομίες: πρόληψη και νοσηλευτική αντιμετώπιση των επιπλοκών.
- Ο ρόλος της νοσηλευτικής στη χορήγηση υγρών και ηλεκτρολυτών περιεγχειρητικά.
- Επείγουσες παρεμβάσεις στο χειρουργημένο ασθενή I.
- Επείγουσες παρεμβάσεις στο χειρουργημένο ασθενή II.
- Ο ρόλος της νοσηλευτικής στις παρακλινικές εξετάσεις.
- Αρχές χειρουργικής ογκολογικής νοσηλευτικής.
- Πρόληψη και νοσηλευτική αντιμετώπιση ημφοιδήματος.
- Αξιολόγηση και νοσηλευτική αντιμετώπιση των συμπτωμάτων χειρουργημένων ασθενών, με προχωρημένη νεοπλασματική νόσο – ανακουφιστική φροντίδα.
- Πρόληψη και αντιμετώπιση της ναυτίας και του εμμέτου μετά από επικουρικές θεραπείες.

- Ο ρόλος της φυσικής θεραπευτικής και των συμπληρωματικών θεραπειών, στο χειρουργημένο για κακοήθη νόσο ασθενή.
- Ο ρόλος της διατροφής και της ορθομοριακής στο χειρουργημένο ασθενή για καλοήθη και κακοήθη νόσο ασθενή.
- Οξειδωτικό stress σε χειρουργημένους ασθενείς για καλοήθη και κακοήθη νόσο.

Εργαστηριακό μέρος

Οι φοιτητές εκπαιδεύονται κατά ομάδες με τη βοήθεια εργαστηριακών προσομοιωτών-προπλησμάτων, στην εφαρμογή παρεμβατικών δεξιοτήτων επειγουσών και μη (παρακεντήσεις, διασωλήνωση) οι οποίες μπορεί να αποβούν σωτήριες για τη ζωή του ασθενούς, καθώς και στη χρήση βασικών χειρουργικών εργαλείων. Επίσης, γίνεται παράθεση παραδειγμάτων για την κατανόηση και νοσηλευτική αντιμετώπιση χειρουργικών ασθενών με νοσηλογικές οντότητες και διαταραχές που παρουσιάζονται στην κλινική πρακτική, προκειμένου στη συνέχεια να ενταχθούν ομαλά στη κλινική τους άσκηση.

Κλινικό μέρος

Κλινική άσκηση:

- Στο χειρουργικό τμήμα – Συμμετοχή στη νοσηλευτική φροντίδα των αρρώστων
- Στο χειρουργείο – στα παθολογοανατομικό εργαστήριο
- Στην ανάνηψη
- Στο μικροβιολογικό εργαστήριο
- Σε μονάδες πόνου
- Σε τμήματα επειγουσών περιπτώσεων
- Σε μονάδες ανακουφιστικής φροντίδας

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Ελένη Θεοδοσοπούλου (Καθηγήτρια)

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Ονομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Χειρουργική
Νοσηλευτική**

Συγγραφέας: Αησιίλαος Γρ. Σουμίλιας

Εκδότης: Λίτσας

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 1997

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Ονομασία 2^{ου} συγγράμματος: **Παθολογική
Χειρουργική Νοσηλευτική Τόμος Β**

Συγγραφέας: Osborn K.S., Wraa C.E., Watson A.

Εκδότης: Broken Hill Publishers, LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

4. Ψυχιατρική Νοσηλευτική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η παροχή θεωρητικών και κλινικών γνώσεων πάνω στην ολοκληρωμένη νοσηλευτική φροντίδα του ψυχικά αρρώστου καθώς και την εκμάθηση προσαρμογής και εφαρμογής των αρχών της ψυχικής υγείας σε όλους τους τομείς της νοσηλευτικής (Ψυχιατρικό Νοσοκομείο, Γενικό Νοσοκομείο, Κέντρα Κοινωνικής Ψυχικής Υγιεινής και αλλού).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στην Ψυχική Υγεία και στην Ψυχιατρική Νοσηλευτική – Ιστορική Αναδρομή – Νομικά και Ηθικά θέματα.
- Διεργασία Ψυχιατρικής Νοσηλευτικής – Σχέδια Φροντίδας – Σύστημα Ταξινόμησης Νοσηλευτικών Διαγνώσεων (NANDA).
- Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας στο Γενικό Νοσοκομείο – στο Ψυχιατρικό Νοσοκομείο – στην Κοινότητα – Ο ρόλος του Ψυχιατρικού Νοσηλευτή.
- Επικοινωνία – Θεραπευτική σχέση – Κλινική Συνέντευξη.
- Νοσηλευτική διεργασία των αγχωδών διαταραχών.
- Νοσηλευτική διεργασία των Ψυχωσικών Διαταραχών – Σχιζοφρένεια.
- Νοσηλευτική διεργασία των Διπολικών Διαταραχών.
- Νοσηλευτική παρέμβαση στην Κρίση/αυτοκαταστροφή.
- Διαταραχές προσωπικότητας – Διαταραχές Διατροφής.

- Ψυχιατρικές Νοσηλευτικές παρεμβάσεις σε ειδικές ομάδες πληθυσμού (AIDS – καρκίνος – χρήση ουσιών).
- Ψυχιατρική Νοσηλευτική παιδιού και εφήβου.
- Ο ρόλος του Νοσηλευτή στη χορήγηση ψυχοφαρμάκων.
- Ειδικές Θεραπευτικές Παρεμβάσεις στην Ψυχιατρική Νοσηλευτική (ψυχοθεραπείες – εναλλακτικές θεραπείες – συμπληρωματικές θεραπείες).

Κλινικό μέρος

Κλινικές ασκήσεις πραγματοποιούνται σε:

- Νοσοκομεία ψυχικών παθήσεων.
- Ξενώνες και προστατευόμενα διαμερίσματα
- Ψυχιατρικές κλινικές γενικού νοσοκομείου, με κύρια έμφαση στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Ψυχικής Υγείας, όπως νοσοκομεία ημέρας και Κ.Ψ.Υ.
- Οι ασκήσεις των φοιτητών θα γίνονται βάσει γραπτού οδηγού με σκοπό την καλλιέργεια και εκμάθηση δεξιοτήτων στην εξατομικευμένη νοσηλευτική φροντίδα των ψυχικά αρρώστων, στη θεραπευτική επικοινωνία με ψυχικά αρρώστους, στη διεργασία με τη διεπιστημονική θεραπευτική ομάδα και στην τέχνη της αγωγής υγείας ατόμων, οικογενειών και κοινωνικών ομάδων σε θέματα ψυχικής υγείας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτή και κλινική μελέτη περίπτωσης ψυχικά αρρώστου βάσει οδηγού.
Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Ψυχιατρική
Νοσηλευτική - Νοσηλευτική Ψυχικής
Υγείας**

Συγγραφέας: Ευμορφία Κούκια

Εκδότης: ΒΗΤΑ Ιατρικές Εκδόσεις

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2014

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Νοσηλευτική
Ψυχικής Υγείας - Ψυχιατρική Νοσηλευτική**

Συγγραφέας: Αφροδίτη Ραγιά

Εκδότης: Ιωάννης Β. Παρισιάνος

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2007

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Ευμορφία Κούκια (Επικ. Καθηγήτρια)

5. Μεθοδολογία της Έρευνας (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η πληροφόρηση του φοιτητή σε θέματα που αφορούν την ανάλυση των σύγχρονων μεθοδολογικών τάσεων και των ερωτημάτων τα οποία προσπαθεί να αντιμετωπίσει η έρευνα των θεμελιών φυσικών (βιοϊατρικών) και κοινωνικών επιστημών και να διερευνήσει τα στοιχεία της επιστημονικής σκέψης συσχετίζοντας αυτά με τη χρήση τους στην εξήγηση και πρόβλεψη των φαινομένων της πραγματικότητας. Παρουσίαση ειδικών θεμάτων στατιστικής μεθοδολογίας με εφαρμογή στην έρευνα των επιστημών υγείας και χρήση στατιστικών πακέτων για στατιστική ανάλυση ερευνητικών ερωτημάτων είτε σε επιδημιολογικές μελέτες είτε σε κλινικές δοκιμές.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Επιστημονική έρευνα. Χαρακτηριστικά της επιστημονικής έρευνας. Σκοπός της έρευνας. Τύποι έρευνας. Πείραμα – Υπόδειγμα - Θεωρία. Περιορισμοί της επιστημονικής έρευνας.
- Οργάνωση εργαστηριακής έρευνας.
- Περιορισμοί εργαστηριακής έρευνας. Πλήθισιο αξιολόγησης δεδομένων πειραματικών ερευνών.
- Βασικές αρχές εφαρμογής ερωτηματολογίων και κλιμάκων για τη συλλογή δεδομένων. Δημοσκοπικές μελέτες. Μη πειραματικές μελέτες.
- Είδη και σχεδιασμός επιδημιολογικών ερευνών.
- Διαμόρφωση ερευνητικών ερωτημάτων και ερευνητικών υποθέσεων. Ο ρόλος και η διάρθρωση του ερευνητικού πρωτοκόλλου. Είδη και σχεδιασμός δειγματοληψίας. Μέγεθος δείγματος.
- Εισαγωγή στον ερευνητικό σχεδιασμό. Βασικές αρχές κλινικών δοκιμών και σημασία για την "evidence based" νοσηλευτική πρακτική.
- Στατιστική ανάλυση ερευνητικών ερωτημάτων είτε σε επιδημιολογικές μελέτες είτε σε κλινικές δοκιμές.
- Εφαρμογή των στατιστικών μεθόδων όπου και θα χρησιμοποιηθεί το Στατιστικό Πακέτο SPSS – Δύο εργαστήρια στους υπολογιστές
- Ηθική της έρευνας στις επιστήμες υγείας.
- Βιβλιογραφική ανασκόπηση.
- Αξιολόγηση ερευνητικών δημοσιεύσεων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Ονομασία συγγράμματος: **Μεθοδολογία
Νοσηλευτικής Έρευνας**

Συγγραφέας: Αναστάσιος Μερκούρης

Εκδότης: ΕΛΛΗΝ

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2010

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Ονομασία συγγράμματος: **Μεθοδολογία
Έρευνας. Εφαρμογές στο Χώρο της Υγείας**

Συγγραφέας: Α. Σαχίνη Καρδάση

Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2000

- **3^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Ονομασία συγγράμματος: **Μεθοδολογία
της Έρευνας και της Ανάλυσης
Δεδομένων για τις Επιστήμες της Υγείας**

Συγγραφέας: Δημοσθένης Παναγιωτάκος

Εκδότης: Μαρία Τσακουρίδου και ΣΙΑ Ο.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Εμμανουήλ Βελονάκης (Καθηγητής),

Ουρανία Δαφνή (Καθηγήτρια),

Αντώνιος Σταματάκης (Αναπλ. Καθηγητής)

Πέτρος Γαϊάνης (ΕΔΙΠ)

6. Νοσηλευτική Λοιμώξεων (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η εκμάθηση των μέτρων πρόληψης και των μεθόδων επιτήρησης των Νοσοκομειακών Λοιμώξεων (ΝΛ).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Ορισμοί ΝΛ.
- Ταξινόμηση ΝΛ.
- Επιδημιολογική αλυσίδα ΝΛ.
- Προγράμματα πρόληψης και ελέγχου ΝΛ.
- Υγιεινή στο χώρο του νοσοκομείου.
- Πρόληψη λοιμώξεων σε ασθενείς με καρκίνο.
- Πρόληψη ΝΛ του ουροποιητικού συστήματος.
- Πρόληψη ΝΛ του αναπνευστικού συστήματος.
- Πρόληψη ΝΛ του εγχειρητικού τραύματος.
- Πρόληψη ΝΛ από IV θεραπεία.
- Πρόληψη λοιμώξεων σε ΜΕΘ.
- Συστήματα καταγραφής και παρακολούθησης ΝΛ.
- Υγιεινή των χεριών.

Κλινικό μέρος

Παρακολούθηση ασθενούς με ΝΛ, καταγραφή ΝΛ, καταγραφή αντιβιοτικών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Επίδοση κατά τη διάρκεια της κλινικής άσκησης 50%
Γραπτές εξετάσεις 50%

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**
Ονομασία συγγράμματος: **Λοιμώξεις σχετιζόμενες με τη φροντίδα υγείας**
Συγγραφέας: Ελένη Αποστολοπούλου
Εκδότης: Ελένη Αποστολοπούλου
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Θεόδωρος Κατσούλας (Επικ. Καθηγητής)

■ Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1. Ψυχοδραστικές Ουσίες (Ε)

Μάθημα συνδιδασκαλίας με την Ιατρική.

ΣΚΟΠΟΣ

Αυτό το μάθημα έχει σχεδιαστεί για να δώσει μια γενική εικόνα της διάγνωσης, της φροντίδας και της διαχείρισης των ατόμων που κάνουν χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών. Έμφαση θα δοθεί στον ορισμό εννοιών όπως αυτή της κατάχρησης και εξάρτησης από ψυχοδραστικές ουσίες καθώς και της κατανόησης του κοινού υποστρώματος που οδηγεί στην ανάπτυξη διαταραχών που σχετίζονται με τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών. Θα παρουσιασθούν επίσης οι συνέπειες της κατάχρησης ουσιών, καθώς και η αξιολόγηση των "κινδύνων" που συνδέονται με την κατάχρηση ουσιών. Επίσης θα συζητηθούν βασικές δεξιότητες αναγνώρισης της τοξίκωσης από ναρκωτικές ουσίες καθώς και τα συμπτώματα στέρησης. Οι γενικές αρχές της θεραπείας των διαταραχών που σχετίζονται με την κατάχρηση ουσιών καθώς και η πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια για την πρόληψη της κατάχρησης ουσιών θα είναι ο τελευταίος άξονας του μαθήματος αυτού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Η χρήση ψυχοδραστικών ουσιών στην ιστορία του ανθρώπου
- Οι ομάδες των ψυχοδραστικών (ναρκωτικών) ουσιών
- Το ατομικό και επιδημιολογικό περίγραμμα του χρήστη στην Ελλάδα σε σχέση με τη διεθνή εμπειρία
- Βασικοί ορισμοί (κατάχρηση, εξάρτηση, σύνδρομο στέρησης κ.ά.)
- Βιοψυχοκοινωνικοί παράγοντες επαγωγής της χρήσης ναρκωτικών

- Διάγνωση και ταυτοποίηση της χρήσης ουσιών
- Νοσολογικές οντότητες σχετιζόμενες με τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών
- Αντιμετώπιση διαταραχών σχετιζόμενων με τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών από τις διάφορες δομές παροχής υπηρεσιών υγείας
- Οξέα συμβάματα σχετιζόμενα με τη χρήση ψυχοδραστικών ουσιών
- Θεραπευτική αντιμετώπιση του χρήστη και κοινωνική επανένταξη
- Μοντέλα ανάπτυξης νέων θεραπευτικών μεθόδων
- Μέθοδοι πρόληψης της χρήσης ουσιών
- Νομικό πλαίσιο αντιμετώπισης του χρήστη

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Εξαρτησιογόνες Ουσίες (Ναρκωτικά)**

Συγγραφέας: Α. Κουτσελίνης

Εκδότης: Παρισιάνος

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2002

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Ναρκωτικά**

Συγγραφέας: Λιάππας Γιάννης

Εκδότης: Σ. Πατάκης

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Γιώργος Αλεβιζόπουλος (Καθηγητής),

2. Ενδοσκοπήσεις Πεπτικού – Νοσηλευτική Ενδοσκοπήσεων και Ενδοσκοπικής Χειρουργικής (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η παρουσίαση και η εξοικείωση των φοιτητών με τις διαγνωστικές και θεραπευτικές δυνατότητες των ενδοσκοπήσεων του πεπτικού συστήματος και των ελάχιστα επεμβατικών χειρουργικών τεχνικών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Ενότητα I

- Γενικά στοιχεία ενδοσκοπήσεων.
- Εξοπλισμός.
- Βασικές αρχές καθαρισμού και απολύμανσης ενδοσκοπίων.
- Οργάνωση και λειτουργία ενδοσκοπικής μονάδας.
- Ενδείξεις, αντενδείξεις, επιπλοκές διαγνωστικών ενδοσκοπήσεων.
- Ενδείξεις, αντενδείξεις, επιπλοκές θεραπευτικών ενδοσκοπήσεων.

Ενότητα II

- Ιστορική εξέλιξη Ενδοσκοπικής Χειρουργικής.
- Εξοπλισμός.
- Οργάνωση λαπαροσκοπικής χειρουργικής αίθουσας
- Νοσηλευτική υποστήριξη Μονάδας Ελάχιστα Επεμβατικής Χειρουργικής
- Ενδείξεις, αντενδείξεις και επιπλοκές λαπαροσκοπικής χειρουργικής.
- Ενδείξεις, αντενδείξεις και επιπλοκές θωρακοσκοπικής χειρουργικής.
- Χειρουργική υποβοηθούμενη από υπολογιστές.

Κλινικό μέρος

- Εξοικείωση με τη λειτουργία και την οργάνωση του ενδοσκοπικού εργαστηρίου.
- Συντήρηση, απολύμανση και φύλαξη ενδοσκοπικού εξοπλισμού.
- Προετοιμασία και νοσηλευτική φροντίδα ασθενούς κατά τη διάρκεια και μετά την ενδοσκόπηση.
- Ενεργός συμμετοχή στη διενέργεια διαγνωστικών και θεραπευτικών ενδοσκοπήσεων.
- Εξοικείωση με τη λειτουργία και την οργάνωση της χειρουργικής λαπαροσκοπικής αίθουσας.
- Καθαρισμός, αποστείρωση και συντήρηση εξοπλισμού ενδοσκοπικής χειρουργικής.
- Συμμετοχή την νοσηλευτική ομάδα της χειρουργικής ενδοσκοπικής αίθουσας.
- Συμμετοχή στην προεγχειρητική προετοιμασία και τη μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Προφορικές ή γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Ενδοσκοπήσεις πεπτικού**

Συγγραφέας: Χρ. Μαυρογιάννης

Εκδότης: Εκδόσεις Βήτα

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2008

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γεράσιμος Μπανάτσος (Καθηγητής),

Χρήστος Μαυρογιάννης (Καθηγητής),

Κωνσταντίνος Μπίρμπας (Αναπλ. Καθηγητής)

3. Νεφρολογική Νοσηλευτική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση ειδικών βασικών γνώσεων για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ασθενείς με παθήσεις των νεφρών καθώς και η νοσηλευτική αντιμετώπισή των.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Νοσηλευτική αντιμετώπιση ασθενούς με οξεία νεφρική ανεπάρκεια.
- Νοσηλευτική αντιμετώπιση ασθενούς με χρόνια νεφρική ανεπάρκεια.
- Προετοιμασία του ασθενούς για εργαστηριακές εξετάσεις.
- Προετοιμασία του ασθενούς για απεικονιστικές εξετάσεις.
- Βασικές αρχές αιμοκάθαρσης – τεχνικές. Αγγειακή προσπέλαση.
- Νοσηλευτική φροντίδα σθενών που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση.
- Έλεγχος λοιμώξεων στη μονάδα αιμοκάθαρσης.
- Νοσηλευτική φροντίδα ασθενών που υποβάλλονται σε περιτοναϊκή κάθαρση.
- Νοσηλευτική φροντίδα ασθενών που υποβάλλονται σε μεταμόσχευση νεφρού.
- Φροντίδα παιδιού με νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου.

- Η δίαιτα στη χρόνια νεφρική ανεπάρκεια.
- Πρότυπα κλινικής πρακτικής στη νεφρολογική νοσηλευτική.
- Ποιότητα ζωής των ασθενών σε εξωνεφρική κάθαρση.

Κλινικό μέρος

Οι φοιτητές θα ασκηθούν σε ειδικές νεφρολογικές μονάδες.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Νεφρολογική Νοσηλευτική**

Συγγραφέας: Βασιλική Μάτζιου-Μεγαπάνου
Εκδότης: Δημ. Λαγός
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Δεν υπάρχει.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Βασιλική Μάτζιου (Καθηγήτρια)

4. Κοινωνική Νοσηλευτική II (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Στο μάθημα περιγράφεται το θεωρητικό πλαίσιο ανάπτυξης της νοσηλευτικής φροντίδας στην κοινότητα πληθυσμιακών ομάδων με προβλήματα υγείας. Δίδεται η δυνατότητα στους φοιτητές να κατανοήσουν τη σημασία ανίχνευσης των αναγκών υγείας του ατόμου και της οικογένειας, καθώς και της σημασίας του ορθού προγραμματισμού και παροχής νοσηλευτικής φροντίδας για υποδειγματική και αποτελεσματική αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων Κοινωνικής Νοσηλευτικής, στις μονάδες Βραχείας Νοσηλείας, στις Υπηρεσίες Κατ' οίκον Νοσηλείας καθώς και στις Υπηρεσίες παροχής Νοσηλευτικής Φροντίδας χρονίως πασχόντων με ειδικές ανάγκες (καρδιαγγειακές και αναπνευστικές παθήσεις, σακχαρώδη διαβήτη, καρκίνο, Aids, προβλήματα τρίτης ηλικίας, προβλήματα ψυχικής υγείας).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Θεωρητικό πλαίσιο ανάπτυξης της νοσηλευτικής φροντίδας στην κοινότητα πληθυσμιακών ομάδων με προβλήματα υγείας.
- Ειδικές ανάγκες υγείας πληθυσμού στην κοινότητα.
- Ανίχνευση των αναγκών υγείας του ατόμου και της οικογένειας, καθώς και της σημασίας του ορθού προγραμματισμού και παροχής νοσηλευτικής φροντίδας για υποδειγματική και αποτελεσματική αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων Κοινωνικής Νοσηλευτικής, στις μονάδες Βραχείας Νοσηλεί-

ας, στις Υπηρεσίες Κατ' οίκον Νοσηλείας καθώς και στις Υπηρεσίες Παροχής Νοσηλευτικής Φροντίδας Χρονίως Πασχόντων με Ειδικές Ανάγκες. Στελέχωση των υπηρεσιών.

- Ρόλοι και αρμοδιότητες των νοσηλευτών. Η επικοινωνία σε νοσηλευτική παρέμβαση στη φροντίδα χρόνιων ασθενών.
- Κατ' οίκον νοσηλεία.
- Οικογενειακή νοσηλευτική.
- Μεθοδολογία αγωγής υγείας σε ειδικές ομάδες πληθυσμού με προβλήματα ακοής, όρασης και περιορισμένης κινητικότητας.
- Υπερήλικες με προβλήματα υγείας στην Κοινότητα.
- Άτομα με καρδιαγγειακές και αναπνευστικές παθήσεις.
- Άτομα με σακχαρώδη διαβήτη.
- Άτομα με καρκίνο.
- Άτομα με Aids.
- Άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας.

Φροντιστηριακό μέρος

Παρουσίαση φροντιστηριακών ασκήσεων με προβλήματα Κοινωνικής Νοσηλευτικής και ταυτόχρονη χρήση βιβλιοθήκης της σχολής. Διδακτική μεθοδολογία PBL (Problem Basic Learning).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

50% τελικής βαθμολογίας μαθήματος Εργασία από φροντιστηριακή άσκηση.

50% τελικής βαθμολογίας μαθήματος από τελική γραπτή εξέταση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Κατ' οίκον Νοση-
λευτική Φροντίδα - Έννοιες, Δεξιότητες,
Εφαρμογές**

Συγγραφέας: Α. Καλοκαιρινού-Αναγνωστοπού-
λου, Θ. Αδαμακίδου

Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2014

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Νοσηλευτική της
Οικογένειας**

Συγγραφέας: Α. Καλοκαιρινού-Αναγνωστοπού-
λου, Μ. Αθανασοπούλου-Βουδούρη

Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις ΒΗΤΑ

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2010

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Αθηνά Καλοκαιρινού (Καθηγήτρια)

5. Νοσηλευτική Μητρότητας – Γυναικολογίας (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος νοσηλευτική της μητρότητας είναι να αποκτήσουν οι φοιτητές βασικές γνώσεις για τη νοσηλευτική φροντίδα της γυναίκας κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, του τοκετού και της λοχείας. Σκοπός του μαθήματος Γυναικολογία, είναι να ευαισθητοποιηθούν οι φοιτητές στην πρόληψη-αναγνώριση και αντιμετώπιση των γυναικολογικών παθήσεων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Βιολογικές και ψυχολογικές αλλαγές που συμβαίνουν στην έγκυρο γυναίκα.
- Παρακολούθηση της εγκυμοσύνης με κλινικές και εργαστηριακές εξετάσεις και να διακρίνουν τις φυσιολογικές μικροανωμαλίες της εγκυμοσύνης από παθολογικές καταστάσεις.
- Προετοιμασία της εγκύου για τον τοκετό και τη μητρότητα.
- Φυσιολογικό τοκετός (έναρξη, συμπτώματα, στάδια).
- Τρόποι ανακούφισης από τον πόνο του τοκετού.
- Επεμβατικός τοκετός.
- Πρώτη εξέταση του νεογέννητου (Apgar score).

- Παρακολούθηση και τη νοσηλευτική του φροντίδα τις πρώτες ώρες μετά τον τοκετό.
- Λήψη γυναικολογικού ιστορικού.
- Γυναικολογική εξέταση της ασθενούς.
- Βασικότερες και συχνότερες φλεγμονές.
- Καλοήθεις και κακοήθεις όγκοι των έσω και έξω γεννητικών οργάνων.
- Νοσηλευτική παρέμβαση σε γυναικολογικές χειρουργικές παθήσεις.
- Συχνότερες διαταραχές της εμμηνού ρύσης.
- Γενικές γνώσεις για τη σημαντική περίοδο της ζωής της γυναίκας την κλιμακτήριο – εμμηνόπαυση.

Κλινικό μέρος

Η κλινική άσκηση των φοιτητών θα διεξαχθεί σε Μαιευτικές Κλινικές Νοσοκομείων στα τμήματα: Αίθουσα τοκετών, Εξωτερικά μαιευτικά και γυναικολογικά ιατρεία κύησης υψηλού κινδύνου, ρεχωρίδων και γυναικολογικών παθήσεων, ώστε οι φοιτητές να γνωρίσουν και να εφαρμόσουν όσα διδάχθηκαν στα πλαίσια της θεωρητικής διδασκαλίας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Σύγχρονη Μαιευτική
και Γυναικολογία**

Συγγραφέας: Γεώργιος Κρεατσάς
Εκδόσεις: Broken Hill Publishers LTD
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 1998

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Νοσηλευτική
Μητρότητας**

Συγγραφείς: Deitra Lelhard Lowdermilk,
Sharron E. Perry
Εκδότης: Εκδόσεις Λαγός
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2003

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Νικόλαος Σαθάκος
(Αναπλ. Καθηγητής Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ)

6. Νοσηλευτική Καρδιαγγειακών Νοσημάτων (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση θεωρητικών και κλινικών γνώσεων για την παροχή εξατομικευμένης φροντίδας, με τη μέθοδο της νοσηλευτικής διεργασίας, σε ενήλικες ασθενείς με οξεία ή χρόνια καρδιολογικά νοσήματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εκτίμηση ασθενών με καρδιολογικά προβλήματα υγείας (νοσηλευτικό ιστορικό, κλινική εξέταση, παρακλινικός έλεγχος)
- Ηλεκτροκαρδιογράφημα (φυσιολογικό - παθολογικό)
- Συνεχής αιμοδυναμική παρακολούθηση
- Νοσηλευτική φροντίδα ασθενών με:
  - Αρτηριακή υπέρταση
  - Οξεία στεφανιαία σύνδρομο
  - Καρδιακές αρρυθμίες
  - Καρδιογενή καταπληξία
  - Καρδιακή ανεπάρκεια
  - Μόνιμο βηματοδότη – εμφυτεύσιμο απινιδιστή
  - Καρδιακό καθετηριασμό – αγγειοπλαστική
  - Καρδιοχειρουργική επέμβαση
  - Μεταμόσχευση καρδιάς
- Καρδιακή αποκατάσταση

Κλινικό μέρος

Κλινική άσκηση σε επιλεγμένες καρδιολογικές κλινικές, καρδιολογικές και καρδιοχειρουργικές μονάδες. Στο πλαίσιο της κλινικής άσκησης ο φοιτητής θα συμμετέχει ενεργά στη φροντίδα του ασθενή, υπό την εποπτεία κλινικών εκπαιδευτών ή των υπεύθυνων νοσηλευτών του αντίστοιχου τμήματος.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Νόσοι της Καρδιάς και Νοσηλευτική Φροντίδα. Ολιστική προσέγγιση**

Συγγραφέας: Ηρώ Μπροκαλάκη

Εκδότης: Δημ. Λαγός

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2014

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Δεν υπάρχει

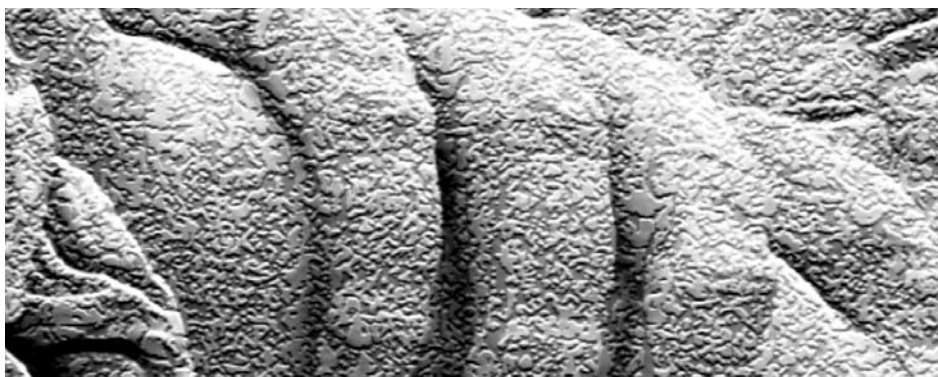
ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Ηρώ Μπροκαλάκη (Καθηγήτρια),

Νικόλαος Φώτος (Επικ. Καθηγητής)

7. Ορθοπαιδική Νοσηλευτική (Ε)

Το μάθημα δε θα διδαχθεί κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016.

ζ'

ζ' εξάμηνο

ΕΞΑΜΗΝΟ 7^ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας εβδομάδας				Ώρες διδασκαλίας εξαμήνου				
	Θεωρ.	Ασκήσεις			Θεωρ.	Ασκήσεις			Σύνολο
		Φροντ.	Εργ.	Κθιν.		Φροντ.	Εργ.	Κθιν.	
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	2		1	4	26		13	52	91
2. ΕΝΤΑΤΙΚΟΛΟΓΙΑ	2			4	26			52	78
3. ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΙΑ	2			4	26			52	78
4. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	2			2	26			26	52
5. ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	4			2	52			26	78
									377
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ – ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ	1			1	13			13	26
2. ΔΙΑΣΥΝΔΕΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	2				26				26
3. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ	2				26				26
4. ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΝΟΗΣ (όριο 60)	1			1	13			13	26
									104

ζ'

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. Παιδιατρική Νοσηλευτική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση επιστημονικών γνώσεων και κλινικών δεξιοτήτων για την παροχή ολοκληρωμένης εξατομικευμένης φροντίδας στο νοσηλευόμενο παιδί. Ο σχεδιασμός της νοσηλευτικής φροντίδας βασίζεται στη νοσηλευτική διεργασία με έμφαση στην αξιολόγηση της κατάστασης του παιδιού σε όλα τα στάδια εφαρμογής της. Στόχος είναι η ανάπτυξη κριτικής σκέψης για την κατανόηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων και αναγκών του παιδιού και της οικογένειας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή του παιδιού στο νοσοκομείο. Ο ρόλος του νοσηλευτή. Επιπτώσεις της νοσοκομειακής νοσηλείας στην συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού.
- Οικογενειοκεντρική φροντίδα .Επώδυνες διαδικασίες .Προετοιμασία παιδιών και γονέων
- Νοσηλευτική προσέγγιση του παιδιατρικού πόνου
- Νοσηλευτική φροντίδα νεογνών
- Νοσηλευτική φροντίδα παιδιών με αναπνευστικά προβλήματα
- Φροντίδα παιδιού με καρδιακές παθήσεις
- Νοσηλευτική φροντίδα παιδιού με οξεία – χρόνια νεφρική ανεπάρκεια. Μέθοδοι υποκατάστασης νεφρικής λειτουργίας
- Φροντίδα παιδιών με προβλήματα γαστρεντερικού συστήματος
- Νεανικός σακχαρώδης διαβήτης – Νοσηλευτικές παρεμβάσεις

- Φροντίδα παιδιού με κακοήθη νοσήματα
- Νοσηλευτική φροντίδα παιδιού με μνηνγγίτιδα – AIDS
- Ορθοπαιδικά προβλήματα στην παιδική ηλικία. Νοσηλευτική φροντίδα
- Φροντίδα παιδιού με εγκαυματική νόσο

ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ – ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΜΕΡΟΣ

Σκοπός

- Η απόκτηση βασικών επιστημονικών γνώσεων για τις ιδιαιτερότητες των παιδιατρικών νοσηλευτικών διαδικασιών
- Η πρακτική εφαρμογή συγκεκριμένων παιδιατρικών νοσηλευτικών διαδικασιών
- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων στην εφαρμογή των παιδιατρικών νοσηλευτικών διαδικασιών
- Η διαμόρφωση θετικής στάσης απέναντι στη φροντίδα των παιδιών, νέων και των οικογενειών τους
- Η εφαρμογή σύγχρονων εκπαιδευτικών τεχνικών με έμφαση στην ενεργητική συμμετοχή των φοιτητών (εισήγηση, επίδειξη, μελέτη περίπτωσης, παιχνίδι ρόλων, προσομοίωση, ομάδες εργασίας).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό / Εργαστηριακό μέρος

- Νοσηλευτική αξιολόγηση παιδιατρικού ασθενή. Ενημέρωση και προετοιμασία για επώδυνες διαδικασίες
- Λήψη και αξιολόγηση των ζωτικών σημείων στα διαφορετικά στάδια ανάπτυξης του παιδιού.

- Ατομική υγιεινή σε: α) πρόωρα, β) νεογνά, βρέφη, γ) παιδιά.
- Περιποίηση διασωληνωμένου/ κατακεκλιμένου παιδιού ή/και βρέφους. Διδασκαλία βασικών τεχνικών μηχανικού αερισμού. Εξάσκηση στη διενέργεια ενδοτραχειακής αναρρόφησης διαμέσου: α) τραχειοσωλήνα β) τραχειοτομίας.
- Ιδιαιτερότητες κατά τη χορήγηση των φαρμάκων στα παιδιά. Τρόποι και μέθοδοι χορήγησης φαρμάκων και υπολογισμός παιδιατρικών δόσεων.
- Χορήγηση ενδοφλέβιων υγρών και περιποίηση κεντρικών καθετήρων
- Βασικές αρχές και μέτρα προστασίας χορήγησης χημειοθεραπευτικών
- Ιδιαιτερότητες στη χορήγηση οξυγόνου στα παιδιά
- Διδασκαλία τεχνικών ελέγχου ροιμώξεων. Επίδειξη μεθόδων/τεχνικών λήψης καλλιέργειών. Εργαστηριακή άσκηση στην λήψη δειγμάτων για εργαστηριακό έλεγχο και καλλιέργεια
- Εκτίμηση του πόνου στα παιδιά. Εργαστηριακή άσκηση στην χρήση κλιμάκων πόνου.
- Έλεγχος θρέψης και ενυδάτωσης του παιδιού. Εργαστηριακή άσκηση στην τοποθέτηση ρινογαστρικού σωλήνα και έλεγχο της θέσης του.
- Εργαστηριακή άσκηση στη διενέργεια κα-

θητηριασμού της ουροδόχου κύστεως και τη διενέργεια μικροϋποκλήσμου.

- Βασική καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση στα παιδιά.

Κλινικό μέρος

Κλινική άσκηση στα παιδιατρικά νοσοκομεία.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις (50%).
- Εργαστήριο Παιδιατρικής Νοσηλευτικής (50%)

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Παιδιατρική Νοσηλευτική. Βασικές Αρχές στη Φροντίδα Παιδιών**

Συγγραφέας: Βασιλική Μάτζιου

Επιμέλεια: Βασιλική Μάτζιου

Εκδότης: Δημ. Λαγός

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2011

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Δεν υπάρχει

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Βασιλική Μάτζιου (Καθηγήτρια)

2. Εντατικολογία (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση θεωρητικών και κλινικών γνώσεων, που θα επιτρέψουν την ακριβή εκτίμηση και τη σωστή θεραπευτική παρέμβαση στην αντιμετώπιση κρίσιμων καταστάσεων σε ασθενείς Μονάδων Εντατικής Θεραπείας/νοσηλείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Φιλοσοφία και αρχές εντατικής θεραπείας – Η ελληνική πραγματικότητα.
- Φαρμακοθεραπεία στη ΜΕΘ.
- Καταστολή και αναλγησία στη ΜΕΘ.
- Ύδωρ – ηλεκτρολύτες και οξεοβασική ισορροπία.
- Μεταγγίσεις προϊόντων αίματος.
- Διατροφή.
- Απεικονιστικές μέθοδοι στη ΜΕΘ.
- Monitoring στην ΜΕΘ.
- Διακομιδές.
- Ηθικά και νομικά θέματα στη ΜΕΘ.
- Το σοκ και η αντιμετώπιση του.
- Αναπνευστική ανεπάρκεια τύπου I και II – Βαρύ άσθμα.
- Νεφρική ανεπάρκεια.
- Γαστρεντερική ανεπάρκεια.
- Λοιμώξεις στη ΜΕΘ.
- Χειρουργικές λοιμώξεις στη ΜΕΘ.
- Αιμορραγίες και αιμόσταση.
- Ψυχιατρικά προβλήματα.
- Φροντίδα υπερηλίκων.
- Ο ογκολογικός άρρωστος στη ΜΕΘ.

- Καρδιακά προβλήματα στη ΜΕΘ – καρδιο-Πνευμονική Αναζωογόνηση.
- Στεφανιαία νόσος.
- Πνευμονικά νοσήματα στην ΜΕΘ.
- Ενδοκρινικά προβλήματα στη ΜΕΘ.
- Σακχαρώδης διαβήτης και ο βαριά άρρωστος της ΜΕΘ.
- Ο άρρωστος με AIDS στη ΜΕΘ.
- Δερματολογικά προβλήματα στη ΜΕΘ.
- Αγγειολογικά επείγοντα και αγγειοχειρουργικά περιστατικά στην ΜΕΘ.
- Νευρολογικά νοσήματα στη ΜΕΘ.
- Νευροχειρουργικά περιστατικά στη ΜΕΘ.
- Οξεία κοιλία.
- Αιμορραγία πεπτικού.
- Ηπατοπάθειες στη ΜΕΘ.
- Μεταμοσχεύσεις.
- Εγκαύματα.
- Φαρμακευτικές Δηλητηριάσεις.
- Βλάβες από περιβαλλοντικούς παράγοντες (Θερμοπληξία, Υποθερμία, Ηλεκτροπληξία, Κεραυνοπληξία) στη ΜΕΘ.
- Κύηση και ΜΕΘ.
- Αντιθρομβωτική θεραπεία στη ΜΕΘ.
- Πολυοργανική ανεπάρκεια.

Κλινικό μέρος

Κλινική Εντατικής Νοσηλείας του ΓΝΑ «ΚΑΤ» ή/και άλλων νοσοκομείων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ερωτήσεις με απαντήσεις πολλαπλών επιλογών.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Σύγχρονη
Εντατικολογία – Current**

Συγγραφείς: Bongard F., Sue D,
Γ. Μπαητόπουλος

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2005

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία: **Μονάδα Εντατικής Θεραπείας**

Συγγραφέας: Paul El. Marino

Εκδότης: Λαγός

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009
(3η έκδοση)

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γεώργιος Μπαητόπουλος (Καθηγητής),

Γεώργιος Φιλντίσης (Καθηγητής)

Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

3. Επείγουσα Νοσηλευτική & Εντατική Νοσηλεία (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Το μάθημα "Επείγουσα Νοσηλευτική και Εντατική Νοσηλεία" σκοπό έχει να προσφέρει στο φοιτητή της Νοσηλευτικής τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να παρέχει αποτελεσματική και ποιοτική φροντίδα στον βαριά πάσχοντα άρρωστο. Συνθέτει βασικές γνώσεις από την προηγούμενη μαθησιακή πορεία με την εφαρμογή τους στις ειδικές κατά περίπτωση νοσηλευτικές παρεμβάσεις, προσανατολίζει και χαρτογραφεί τη νοσηλευτική φροντίδα μέσα στο σύγχρονο πλαίσιο της ΜΕΘ και καθοδηγεί τη νοσηλευτική πρακτική στον ιδιαίτερο ρόλο που καταλαμβάνει στο πλαίσιο της συνεργασίας της διεπιστημονικής ομάδας. Γίνεται μέσα από τη διδασκαλία έντονη προσπάθεια να αποσαφηνιστεί ο διακριτός ρόλος του νοσηλευτή, η αρμονία και αυτοτέλεια του αντικειμένου της επιστήμης μας αλλήλα και η ωφελιμότητα και αναγκαιότητα της ομαδικής εργασίας.

Οι φοιτητές λαμβάνουν τα απαραίτητα θεωρητικά και πρακτικά εφόδια για να αναλάβουν ένα συνεχώς αυξανόμενο όγκο κλινικών καθηκόντων σε εξειδικευμένο επίπεδο. Η αξιολόγηση των κλινικών παραμέτρων του αρρώστου, η έγκαιρη και βασισμένη σε ενδείξεις παρέμβαση, σύμφωνα με τις αρμοδιότητές τους, η γνώση του χειρισμού συσκευών υποστήριξης των ζωτικών οργάνων και λειτουργιών των αρρώστων, συνδυάζονται για τη δημιουργία σχεδίων νοσηλευτικής φροντίδας για ομάδες βαρέως πασχόντων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στην Επείγουσα και Εντατική Νοσηλευτική. Αρχές φροντίδας του βαρέως πάσχοντα.
- Συνεχής παρακολούθηση (monitoring) του αναπνευστικού, νοσηλευτική φροντίδα αρρώστου με αναπνευστική ανεπάρκεια.
- Συνεχής παρακολούθηση (monitoring) αιμοδυναμικών παραμέτρων και νοσηλευτική τεκμηρίωση. Αιμοδυναμική σταθεροποίηση του αρρώστου
- Συνεχής παρακολούθηση (monitoring) του ΗΚΓ. Βασικές αρρυθμίες και αντιμετώπισή τους
- Παρακολούθηση και νοσηλευτική φροντίδα αρρώστου με καταπληξία.
- Παρακολούθηση και νοσηλευτική προσέγγιση αρρώστου με καρδιακή ανεπάρκεια
- Παρακολούθηση και νοσηλευτική φροντίδα αρρώστου με οξύ στεφανιαίο σύνδρομο
- Παρακολούθηση και νοσηλευτική φροντίδα πολυτραυματία
- Παρακολούθηση και νοσηλευτική φροντίδα αρρώστου με κρανιοεγκεφαλική κάκωση ή αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο
- Νοσηλευτική φροντίδα αρρώστου με αιμορραγία από το γαστρεντερικό ή βαριά παγκρεατίτιδα
- Παρακολούθηση και νοσηλευτική φροντίδα αρρώστου με οξεία νεφρική ανεπάρκεια

- Νοσηλευτική φροντίδα αρρώστου με ενδοκρινικές διαταραχές
- Παρακολούθηση και νοσηλευτική φροντίδα αρρώστου με σήψη
- Παρακολούθηση και νοσηλευτική φροντίδα αρρώστου με έγκαυμα
- Ειδικά νοσηλευτικά θέματα, όπως φροντίδα κεντρικών φλεβικών καθετήρων, πρόληψη λοιμώξεων στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας, Ορθή κατά πάθηση θέση του αρρώστου στη νοσοκομειακή κλίνη κλπ.

Κλινικό μέρος

Πραγματοποιείται κλινική άσκηση σε Μονάδες Εντατικής Θεραπείας δημόσιων νοσοκομείων, όπου οι φοιτητές παρακολουθούν και αναλαμβάνουν, υπό επίβλεψη, την κλινική φροντίδα βαρέως πασχόντων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Ερωτήσεις με απαντήσεις πολλαπλών επιλογών

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Ονομασία συγγράμματος: **Επείγουσα Νοσηλευτική -ΜΕΘ**

Συγγραφείς: MS Baird, JH Keen, PL Swearingen
Εκδόσεις: Βήτα Ιατρικές Εκδόσεις
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2010

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Θεόδωρος Κατσούλας (Επικ. Καθηγητής)
Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

4. Νοσηλευτική Αναισθησιολογία (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση των βασικών γνώσεων της νοσηλευτικής αναισθησιολογίας από το φοιτητή, προκειμένου να είναι σε θέση να ασκεί αυτόνομο περιεγχειρητικό νοσηλευτικό έργο, να ενταχθεί ισότιμα στην αναισθησιολογική ομάδα και να συμμετέχει σε όλες τις πράξεις, παρεμβάσεις και δραστηριότητές της, συμπεριλαμβανόμενης και της μονάδας μετανασθητικής φροντίδας, εντός και εκτός χειρουργείου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Ιστορία της νοσηλευτικής αναισθησιολογίας και βασικές αρχές αναισθησιολογίας και νοσηλευτικής αναισθησιολογίας.
- Αναισθησιολογικό μηχάνημα.
- Αναισθησιολογικός εξοπλισμός και νέες τεχνολογίες στη νοσηλευτική αναισθησιολογία.
- Προεγχειρητικός έλεγχος, αξιολόγηση εργαστηριακών ευρημάτων και απεικονιστικών εξετάσεων, νοσηλευτικό αναισθησιολογικό ιστορικό.
- Καθετηριασμός περιφερικών και κεντρικών φλεβών, αρτηριών, πνευμονικής αρτηρίας στο χειρουργείο.
- Βασικές αρχές αερισμού και οξυγόνωσης του αρρώστου με όλες τις μεθόδους. Σύστημα ασκός-βαλβίδα-μάσκα, συσκευή τύπου Ambu, λάρυγγική μάσκα, ενδοτραχειακή διασωλήνωση με λάρυγγοσκόπιο, ενδοτραχειακή διασωλήνωση με ινοσκοπικό βρογχοσκόπιο.

- Πλήρες monitoring στη νοσηλευτική αναισθησιολογία.
- Προνάρκωση και εισαγωγή στην αναισθησία. Ενδοφλέβια και πτητικά αναισθητικά.
- Μυοχαλαρωτικά φάρμακα.
- Αναλγητικά φάρμακα, διεγχειρητική και μετεγχειρητική αναλγησία.
- Τοπικά αναισθητικά και περιφερικοί νευρικοί αποκλεισμοί.
- Περιοχική αναισθησία.
- ΚΑΡ.Π.Α. στο χειρουργείο. Μονάδα μετανασθητικής φροντίδας.

Κλινικό μέρος

Κατά τη διάρκεια της κλινικής άσκησης, ο φοιτητής συμμετέχοντας στις δραστηριότητες του αναισθησιολογικού τμήματος και της μονάδας μετανασθητικής φροντίδας, θα ασκηθεί στα εξής:

- Προεγχειρητική νοσηλευτική αναισθησιολογική εξέταση και αξιολόγηση του αρρώστου.
- Αποσυναρμολόγηση, συναρμολόγηση, κατανόηση του τρόπου λειτουργίας και αποστείρωση του αναισθησιολογικού μηχανήματος.
- Διεγχειρητική παρακολούθηση και πλήρες monitoring.
- Παρασκευή νοσηλευτικών αναισθησιολογικών διαλυμάτων.
- Χορήγηση φαρμάκων εφ' άπαξ ή με αντλίες, ενδοφλεβίως και επισκληριδίως.
- Τοποθέτηση ενδοφλέβιων και ενδοαρτηριακών καθετήρων.
- Αερισμός και οξυγόνωση του αρρώστου με όλες τις μεθόδους.

- Συμμετοχή στη χορήγηση γενικής αναισθησίας.
- Συμμετοχή στη χορήγηση περιοχικής αναισθησίας και στην εφαρμογή περιφερικών νευρικών αποκλεισμών.
- Συμμετοχή στη νοσηλεία των ασθενών της μονάδας μεταναισθητικής φροντίδας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Αναισθησιολογία**
Συγγραφέας: Αργυρώ Φασουλήκη
Εκδότης: Εκδόσεις Broken Hill Publishers LTD
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2005

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Εισαγωγή στην Αναισθησιολογία**
Συγγραφέας: Κανιάρης Π., Γερολουκά-Κωστοπαναγιώτου Γ.
Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 1993

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Ευάγγελος Κωνσταντίνου (Αναπλ. Καθηγητής)

5. Παιδιατρική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η Παιδιατρική διαφέρει των άλλων ειδικοτήτων λόγω της ενασχόλησής της με εξελισσόμενους και ωριμάζοντες οργανισμούς. Η συνεχής εξέλιξη και η ωρίμανση του ανθρώπου, και η προσαρμογή του από την εμβρυϊκή ζωή μέχρι την ενηλικίωση, αφορούν την σωματική, την νοητική και την συναισθηματική σφαίρα. Το αντικείμενο της Παιδιατρικής έχει εντυπωσιακά επεκταθεί κατά τις πρόσφατες δεκαετηρίδες. Αφενός μεν οι μεγάλες πρόοδοι της βιοϊατρικής επιστήμης μέσω των τεχνολογικών εξελίξεων και της μοριακής βιολογίας, αφετέρου δε η καλύτερη κατανόηση και ερμηνεία του συναισθηματικού κόσμου του βρέφους, του παιδιού και του εφήβου, οδήγησαν στην πληρέστερη κατανόηση της φυσιολογικής βιολογίας, της παθοφυσιολογίας, αλλά και στην καλύτερη θεραπευτική αντιμετώπιση πολλών παθήσεων της παιδικής ηλικίας. Τα θεωρητικά μαθήματα έχουν σκοπό να αποδώσουν τις προόδους και τις εξελίξεις της Παιδιατρικής και της Νεογνολογίας, όσον αφορά τα συχνότερα προβλήματα και αντιπροσωπευτικά νοσήματα των βρεφών, των παιδιών και των εφήβων. Με τις προφορικές παραδόσεις επιτελείται προσπάθεια να γίνει καλύτερη κλινική προσέγγιση των ασθενών, μέσω των ιδιαιτεροτήτων της ηλικίας τους.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Παιδιατρικό ιστορικό και φυσική εξέταση / Θρέψη, διατροφή.
- Το νεογέννητο (περίθαλψη, νοσήματα, παθήσεις).
- Λοιμώδη νοσήματα / Ενεργητική και παθητική ανοσοποίηση.
- Αναπνευστικό, πεπτικό, κυκλοφορικό, ουροποιογεννητικό σύστημα.
- Μεταβολικά νοσήματα / Νοσήματα αίματος.
- Νεοπλάσματα / Ρευματοπάθειες της παιδικής ηλικίας.
- Νευρομυικές παθήσεις και ορθοπαιδικά προβλήματα.
- Αλλεργία / Παιδιατρική δερματολογία
- Παιδοχειρουργικά προβλήματα.

Κλινικό μέρος

- Βασικός σκοπός της κλινικής άσκησης είναι η εξοικείωση του φοιτητή με το παιδί, από το πρόωρο νεογνό μέχρι τον έφηβο, η αναγνώριση των βασικών χαρακτηριστικών του φυσιολογικού, της νόσου και της φροντίδας του είτε στο εξωτερικό ιατρείο όσο και στο θάλαμο του Νοσοκομείου. Αναμένεται από τον φοιτητή να μάθει τη λήψη του ιστορικού του ασθενούς και πώς να τον εξετάζει. Βάσει των ως άνω στοιχείων ο φοιτητής θα πρέπει να αναπτύξει μία αδρή διαφοροδιαγνωστική σκέψη. Θα πρέπει να ευαισθητοποιηθεί στην ανάληψη των στοιχείων που του παρέχονται από το ιστορικό, τη φυσική εξέταση και τις συνήθειες εργαστηριακές δοκιμασίες. Στο σύντομο διάστημα της άσκησης θα τονισθεί τόσο η φυσιολογία, όσο και παθοφυσιολογία των παιδιατρικών νοσημάτων, για να επεξηγηθεί και να κατανοηθεί η λήψη των ορθών θεραπευτικών αποφάσεων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Προφορικές ή γραπτές εξετάσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Βασική Παιδιατρική**

Συγγραφέας: Karoor Barnes

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Επιμέλεια: Κωνσταντίνος Τσουμάκας, Ιωάννα Παυλοπούλου

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2015

Επίτομο

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Επίτομη Κλινική Παιδιατρική**

Συγγραφέας: Mary Rudolf, Tim Lee, Malcolm Levene

Εκδότης: Παρισιάνου Α.Ε.

Επιμέλεια: Κωνσταντίνος Τσουμάκας

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2015

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Σύγχρονη Παιδιατρική**

Συγγραφέας: Tom Lissauer, Graham Clayden

Εκδότης: Π.Χ. Πασχαλίδης - Broke Hill

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2008

(Κωδικός βιβλίου στον Εύδοξο: 44731)

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Κωνσταντίνος Τσουμάκας (Καθηγητής),
Ιωάννα Παυλοπούλου (Επικ. Καθηγήτρια)
Ευάγγελος Μπόζας (ΕΔΙΠ)

■ Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1. Πνευμονολογία – Νοσηλευτική Αναπνευστικών Νοσημάτων (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η εξοικείωση και η απόκτηση ικανοτήτων για την φροντίδα υγείας ασθενών που πάσχουν από αναπνευστικά νοσήματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Ανατομία και φυσιολογία αναπνευστικού

- Ιστορικό, φυσική εξέταση, ακτινολογικός έλεγχος.
- Η μηχανική και ο έλεγχος της αναπνοής της αναπνοής, ο πνευμονικός αερισμός, η αιματική ροή και η ανταλλαγή αερίων, η εκτίμηση τους και η ερμηνεία των ευρημάτων του ελέγχου της πνευμονικής λειτουργίας.
- Σπιρομετρία και Προβλεπόμενες τιμές.
- Τα αέρια αίματος στον έλεγχο της πνευμονικής λειτουργίας.
- Διαγνωστικές και θεραπευτικές επεμβάσεις στην πνευμονολογία.
- **Νόσοι των αεραγωγών:**
Άσθμα, ΧΑΠ, βρογχεκτασίες-κυστική ίνωση, απόφραξη μεγάλων αεραγωγών
- **Διάμεσα νοσήματα:**
Ιδιοπαθής διάμεση πνευμονία, Πνευμονικές εκδηλώσεις κολληγονώσεων, Σαρκοείδωση, Κυψελιδική πρωτείνωση, Ιστιοκύτωση, Αποφρακτική βρογχιολίτιδα.
- **Νοσήματα του πνευμονικού παρεγχύματος:**
ARDS, Ηωσινοφιλική πνευμονία, Μεταμόσχευση πνεύμονα.

- **Νοσήματα της πνευμονικής κυκλοφορίας:**

Πνευμονική υπέρταση, Πνευμονική θρομβοεμβολική νόσος, Σύνδρομο Διάχυτης κυψελιδικής αιμορραγίας.

- **Νοσήματα του υπεζωκότα:**

Πνευμοθώρακας-αιμοθώρακας, Υπεζωκοτικές συλλογές, εμπύημα.

- Νοσήματα μεσοθωρακίου.

- **Νοσήματα του έλεγχου της αναπνοής:**

Οξεία και χρόνια ανεπάρκεια αερισμού Άπνοια του ύπνου και οι μέθοδοι μελέτης της.

- Νοσήματα από επαγγελματικές εκθέσεις και περιβαλλοντικές επιδράσεις.

- Λοιμώξεις του αναπνευστικού.

- Νεοπλάσματα του πνεύμονα.

- Η συμμετοχή του νοσηλευτή στην φροντίδα των αναπνευστικών νοσημάτων, συγκεντρωτικά.

Κλινικό μέρος

Η άσκηση των φοιτητών θα γίνεται στην Κλινική Εντατικής Νοσηλείας και στο Εργαστήριο Λειτουργικού Ελέγχου Πνευμόνων, Βρογχοσκοπήσεων και Υπερβαρικής Οξυγονοθεραπείας η υποδομή των οποίων είναι επαρκής. Αν κριθεί απαραίτητο μπορεί να χρησιμοποιηθούν και άλλες κλινικές και εργαστήρια του χώρου της υγείας.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ερωτήσεις με απαντήσεις πολλαπλών επιλογών.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Ονομασία 1^{ου} συγγράμματος: **CURRENT - Σύγχρονη πνευμονολογία - διάγνωση και θεραπεία**

Συγγραφείς: M. Hanley, C. Welsh,
Γ. Μπαθτόπουλος

Εκδότης: Broken Hill Publishers, LTD
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2007

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Παύλος Μυριανθεύς (Καθηγητής)
Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

2. Διασυνδεδετική Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εκπαίδευση των φοιτητών στην αντιμετώπιση των ασθενών του Γενικού Νοσοκομείου, οι οποίοι νοσηλεύονται σε μη ψυχιατρικούς τομείς, και εμφανίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας κατά την νοσηλεία τους. Επίσης η παροχή γνώσεων που αφορά στην υποστήριξη και εκπαίδευση των συγγενών και των επαγγελματιών υγείας που εμπλέκονται στη φροντίδα του ασθενή. Προς τούτο δίνεται έμφαση στη συνεργασία του Ψυχιατρικού τομέα με το Παθολογικό και Χειρουργικό Τομέα στα προβλήματα του φάσματος της ψυχικής υγείας των νοσηλευόμενων ασθενών, στην υποστήριξη του νοσηλευτικού και ιατρικού προσωπικού των προαναφερόμενων τομέων ως επίσης στη συνεργασία σε επίπεδο εκπαιδευτικό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στην Διασυνδεδετική Ψυχιατρική (Οι έννοιες της Ψυχοσωματικής Ιατρικής, του βιοψυχοκοινωνικού προτύπου - Υπηρεσίες της Διασυνδεδετικής Ψυχιατρικής στο Γενικό Νοσοκομείο).
- Ψυχιατρική Νοσηλευτική Αξιολόγηση - Θεραπευτική Σχέση – Επικοινωνία
- Ψυχιατρικά και ψυχολογικά προβλήματα ασθενών
- Ψυχοογκολογία
- Ψυχικές διαταραχές χειρουργικών ασθενών
- Ψυχικές διαταραχές παθολογικών ασθενών
- Ψυχικές διαταραχές χρονίως πασχόντων
- Χρήση ουσιών, Αλκοόλ – Ο επιθετικός ασθενής

- Μαιευτική – Γυναικολογία και ψυχοπαθολογικές εκδηλώσεις
- Ειδικές ομάδες ασθενών (παιδιά, έφηβοι)
- Ψυχικές διαταραχές ηλικιωμένων ασθενών (ανοϊκά σύνδρομα)
- Ψυχοφαρμακολογία στη Διασυνδεδετική Ψυχιατρική Νοσηλευτική
- Το Δευτερογενές Τραυματικό Στρες και η επαγγελματική εξουθένωση των επαγγελματιών υγείας - Ο ρόλος του Συμβούλιου-Διασυνδεδετή στην υποστήριξη του προσωπικού

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Διασυνδεδετική Ψυχιατρική**

Συγγραφείς: Α. Λύκουρας, Κ. Σολδάτος, Γ. Ζέρβας
Εκδότης: ΒΗΤΑ Ιατρικές εκδόσεις ΜΕΠΕ
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2009

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Δεν υπάρχει άλλο σύγγραμμα στο εμπόριο που να καλύπτει την ύλη του μαθήματος.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γεώργιος Καλλιέργης (Αναπλ. Καθηγητής)
Ευμορφία Κούκια (Επικ. Καθηγήτρια)
Μιχάλης Χατζούλης (Επικ. Καθηγητής)
Αντωνία Πασχάλη (Επικ. Καθηγήτρια)

3. Συμπληρωματικές Θεραπείες (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος. Το παρών μάθημα δίνει την δυνατότητα στους φοιτητές, να γνωρίσουν, το γνωστικό αντικείμενο των συμπληρωματικών θεραπειών, μέσα από την σύγχρονη και έγκυρη επιστημονική γνώση, μετά από μακρόχρονη μελετητική έρευνα και κριτική ανάλυση. Θα συμβάλει, στο να μάθουν να καλλιεργούν τη συνδυαστική και κριτική σκέψη, σχετικά με τον άρρωστο και αυτό θα βελτιώσει, τον τρόπο διαχείρισης και αντιμετώπισης του αρρώστου και της νόσου, σε όλα τα επίπεδα, της εντελούς και συνδυαστικής φροντίδας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

Ειδικότερα, θέματα τα οποία θα αναπτυχθούν-αναλυθούν είναι.

- Η φιλοσοφία και η ιστορική προσέγγιση των συμπληρωματικών θεραπειών.
- Η διεθνής εμπειρία, εκπαίδευση – Νομοθεσία και η διασφάλιση της ποιότητας στην θεραπεία.
- Ο παραδοσιακός Κινέζικος βελονισμός.
- Ο ηλεκτροβελονισμός κατά Voll.
- Η συμβολή των συμπληρωματικών θεραπειών, στον πόνο και στις δυσανεξίες.
- Η συνδυαστική θεραπευτική, το πρότυπο του Harvard και άλλων νοσοκομείων και Πανεπιστημίων.

- Έρευνα και κλινική εφαρμογή, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας.
- Η θεωρία του Reckeweg, ομοτοξικολογία.
- Ορθομοριακή θεραπευτική.
- Ανθοϊάματα.
- Αντιμετώπιση οξειδωτικής δράσης σε επίπεδο βασικών βιομορίων.
- Η συμβολή της φυσικής θεραπευτικής και της υπερθερμίας σε ασθενείς με κακοήθη νόσο.
- Ο ρόλος της διατροφής στην υγεία και ευεξία του ατόμου (διατροφική βιοχημεία, θεραπευτική διατροφολογία, το οξειδωτικό βάρος στο ανθρώπινο σώμα) εξατομικευμένη προσέγγιση του ασθενή και όχι της νόσου.

Φροντιστηριακό μέρος

- Ανάλυση κλινικών περιπτώσεων και ανάπτυξη θεραπευτικών πρωτοκόλλων, προκειμένου ο φοιτητής, να εξοικειωθεί, με τις βασικές γνώσεις των συμπληρωματικών θεραπειών και να κατανοήσει και τη σχέση τους, σε συνδυαστικό επίπεδο με την κλασική θεραπευτική.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις (ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής και περιπτώσεις αρρώστων για βραχεία ανάλυση και ανάπτυξη).

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Όνομασία συγγράμματος: **Συμπληρωματικές
θεραπείες – Διατροφική θεραπευτική.**

Συγγραφέας: Phyllis A, Balch, cnc

Επιμέλεια: Ελένη Θεοδοσοπούλου,
Γεώργιος Γκιόνης.

Εκδότης: Λίτσας

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2012

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Ελένη Θεοδοσοπούλου (Καθηγήτρια)

4. Μηχανική Υποστήριξη της Αναπνοής (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η εξοικείωση και η απόκτηση ικανοτήτων εφαρμογής μηχανικής υποστήριξης της αναπνοής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Φυσιολογία του αναπνευστικού.
- Αρχές μηχανικού αερισμού.
- Λειτουργία αναπνευστήρων.
- Αλληλεπιδράσεις πνεύμονα αναπνευστήρα.
- Νοσήματα που απαιτούν μηχανική υποστήριξη της αναπνοής-Ενδείξεις μηχανικής υποστήριξης της αναπνοής.
- Μακροχρόνια υποστήριξη αερισμού.
- Διάφορες τεχνικές τεχνητού αερισμού.
- Χειρισμός του.
- Αναπνευστήρα ανάλογα με το νόσημα.
- Ειδική παρακολούθηση των ασθενών υπό μηχανική αναπνοή.
- Μηχανική υποστήριξη με επεμβατικό και μη επεμβατικό μηχανικό (περιγραφή όλων των δυνατοτήτων του σήμερα).
- Απελευθέρωση από τον αναπνευστήρα
- Κόστος καθημερινής φροντίδας σε σχέση με τη βασική νόσο.
- Ψυχολογική, ιατρική, νοσηλευτική και φυσικοθεραπευτική υποστήριξη του ασθενή υπό μηχανική υποστήριξη.

Κλινικό μέρος

Κλινική Εντατικής Νοσηλείας και Εργαστήριο Λειτουργικού Ελέγχου Πνευμόνων, Βρογχοσκοπήσεων και Υπερβαρικής Οξυγονοθεραπείας ή/και οι ανάλογες δραστηριότητες άλλων νοσοκομείων.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ερωτήσεις με απαντήσεις πολλαπλών επιλογών.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Ονομασία συγγράμματος: **Μηχανική Υποστήριξη της Αναπνοής στην Επείγουσα Ιατρική και Εντατική Θεραπεία**

Συγγραφείς: Γ. Μπαλτόπουλος,

Π. Μυριανθείς

Εκδότης: Broken Hill Publishers, LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2005

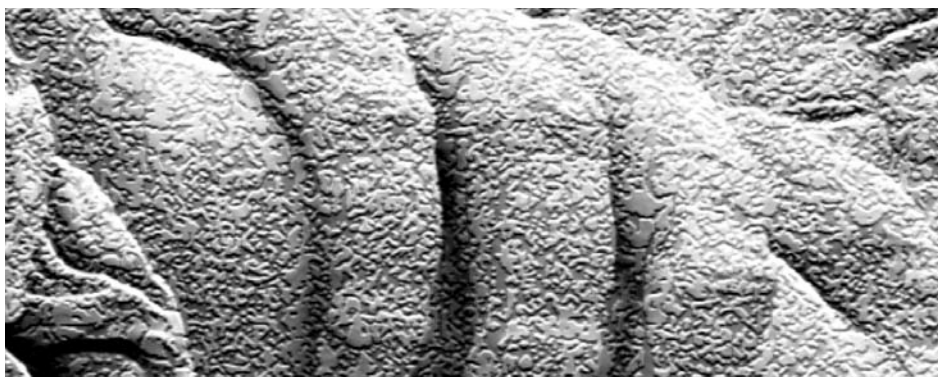
ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Παύλος Μυριανθείς (Καθηγητής)

Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

n'

n' εξάμηνο

ΕΞΑΜΗΝΟ 8^ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ	Ώρες διδασκαλίας εβδομάδας				Ώρες διδασκαλίας εξαμήνου				
	Θεωρ.	Ασκήσεις			Θεωρ.	Ασκήσεις			Σύνολο
		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.		Φροντ.	Εργ.	Κλιν.	
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	2	1		3	26	13		39	78
2. ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				16				208	208
3. ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ	2			1	26			13	39
4. ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ & ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ	2				26				26
									351
ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ									
1. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΕ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ	1		1		13		13		26
2. ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΧΡΟΝΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ	2			2	26			26	52
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	2				26				26
4. ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΛΟΓΙΑ (όριο 60)	2			2	26			26	52
5. ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ	1			1	13			13	26
									182

■ Υποχρεωτικά μαθήματα

1. Διοίκηση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η παροχή γνώσεων στους φοιτητές αναφορικά με τις λειτουργίες της διοίκησης και συγκεκριμένα του προγραμματισμού, της οργάνωσης, της διεύθυνσης και της αξιολόγησης. Έμφαση δίδεται στη διαχείριση των ανθρωπίνων πόρων και στην ανάπτυξη του νοσηλευτικού προσωπικού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στη θεωρία της διοίκησης.
- Διαδικασία Σχεδιασμού.
- Βάσεις Σχεδιασμού.
- Στελέχωση και προγραμματισμός – Συστήματα ταξινόμησης ασθενών και μοντέλα στελέχωσης.
- Κατάρτιση προϋπολογισμού.
- Διαδικασία λήψης αποφάσεων.
- Αξιολόγηση – Διαδικασία ελέγχου.
- Διοίκηση – Εισαγωγή Αθλητών.
- Συμμετοχική Διοίκηση.
- Παρακίνηση προσωπικού.
- Επικοινωνία μέσα στον οργανισμό.
- Επίλυση συγκρούσεων.
- Ανάπτυξη προσωπικού.

Κλινικό μέρος

Η άσκηση των φοιτητών διεξάγεται σε Νοσηλευτικές Διευθύνσεις Νοσοκομείων, Νοσηλευτικά Τμήματα/Κλινικές και Ειδικές Μονάδες και Τμήματα.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις 80%.

Γραπτή εργασία 20%.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Διοίκηση και Ηγεσία. Θεωρία και Εφαρμογή στις Νοσηλευτικές Υπηρεσίες**

Συγγραφείς: Bessie Marquis, Carol Huston
Επιστημονική Επιμέλεια: Δ. Καϊτελίδου,
Π. Πρεζεράκος

Εκδότης: Ιατρικές Εκδόσεις Λαγός Δημήτριος
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2010

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Διοίκηση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών**

Συγγραφείς: Αναστάσιος Μερκούρης
Εκδότης: Γ. Παρίκος και ΣΙΑ Ο.Ε.
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2010

• 3^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Αποτελεσματική Ηγεσία και Διοίκηση στις Υπηρεσίες Υγείας**

Συγγραφείς: Sullivan E., Decker Ph
Μετάφραση-Επιμέλεια: Θ. Μπελλιάλη
Εκδότης: Γκιούρδας και ΣΙΑ Ο.Ε.
Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2008

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΕΣ

Δάφνη Καϊτελίδου (Επικ. Καθηγήτρια)
Όλγα Σίσκου, Εντεταλημένη Διδασκαλίας

2. Κλινική Νοσηλευτική (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Κύριοι στόχοι της κλινικής άσκησης είναι:

- Ο εμπλουτισμός των γνώσεων που έχουν ήδη αποκτήσει οι φοιτητές κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, εφ' όσον τους δίνεται η δυνατότητα για τις εφαρμόσουν στην καθημερινή νοσηλευτική πρακτική.
- Η εξοικείωση των φοιτητών με τον κλινικό χώρο και με εργασίες σχετικές με τις σπουδές και τα ενδιαφέροντα τους ώστε να ενταχθούν ευκολότερα στο σύστημα παροχής φροντίδων υγείας.

Επιπλέον η κλινική άσκηση των φοιτητών στοχεύει στα ακόλουθα:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες στη φροντίδα ατόμων, οικογενειών, ομάδων, εφαρμόζοντας τις αρχές της πρόληψης, της θεραπείας και της αποκατάστασης.
- Να αναγνωρίσουν τους ρόλους και τις ευθύνες της νοσηλευτικής στην πράξη, στους κλινικούς χώρους παροχής φροντίδας υγείας.
- Να συνδέσουν τις θεωρητικές γνώσεις, που έχουν αποκομίσει μέχρι στιγμής, με την πρακτική, για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση των στρατηγικών της νοσηλευτικής φροντίδας, με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών των ασθενών σε όλα τα στάδια της ζωής τους.
- Να χρησιμοποιήσουν τις αρχές νοσηλευτικής αξιολόγησης προκειμένου να προσδιορίσουν τις ανάγκες των ασθενών και των οικογενειών τους ως βάση για την εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας στη φροντίδα της υγείας.

- Να εφαρμόσουν τις δεξιότητες ανάληψης ευθύνης και δημιουργικής σκέψης, και λήψης κλινικών αποφάσεων στο σχεδιασμό και συντονισμό σύνθετης νοσηλευτικής φροντίδας, ενσωματώνοντας τις αρχές διοίκησης.
- Να εφαρμόσουν τις αρχές ηθικής και δεοντολογίας στη νοσηλευτική πρακτική όσον αφορά σε διαφορετικές κοινωνικές, πολιτισμικές και οικονομικές ομάδες
- Να αναγνωρίσουν και να αναλύσουν θέματα προγραμματισμού και πολιτικής υγείας που επηρεάζουν τη νοσηλευτική πράξη στις υπηρεσίες υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ & ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Η συνολική διάρκεια της κλινικής άσκησης θα είναι 6 εβδομάδες, για 8 ώρες κάθε ημέρα, από Δευτέρα έως Πέμπτη, προκειμένου να συμπληρωθούν οι 208 ώρες που απαιτούνται για την ολοκλήρωσή της, σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών.

Τις ημέρες της κλινικής άσκησης (4 ημέρες/εβδομάδα), κατά τη διάρκεια όλη του προηγούμενου χρονικού διαστήματος των έξι εβδομάδων, δε θα γίνεται παράλληλα κάποιο άλλο θεωρητικό ή εργαστηριακό μάθημα. Οι θεωρητικές ώρες των άλλων δύο υποχρεωτικών μαθημάτων (Διοίκηση Νοσ. Υπηρεσιών και Ψυχιατρική Νοσηλευτική), καθώς και κάποιων κατ' επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων, θα διδάσκονται καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου, την μία ημέρα την εβδομάδα, κατά την οποία δεν θα ασκούνται οι φοιτητές στο Νοσοκομείο. Η απαιτούμενη σύζευξη της πρακτικής με τη θεωρία στα εν λόγω μαθήματα, θα επιτελείται, καθ' όλο αυτό το χρονικό διάστημα.

μα, μέσω των επιβληπόντων καθηγητών, με τους οποίους οι φοιτητές θα μπορούν να συζητούν και να αναλύουν τις κλινικές τους εμπειρίες, να λύνουν πιθανές απορίες που τους έχουν δημιουργηθεί και να αντιμετωπίζουν προβλήματα.

Η διδασκαλία όλων των υπόλοιπων μαθημάτων του 8ου εξαμήνου (των κατ' επιλογήν υποχρεωτικών και της κλινικής άσκησης των υποχρεωτικών), θα πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια των 7 πρώτων εβδομάδων του εαρινού εξαμήνου, δηλαδή πριν την έναρξη της κλινικής άσκησης των 6 εβδομάδων.

Εύλογο χρονικό διάστημα πριν την έναρξη της κλινικής άσκησης θα αναρτηθεί κατάλογος με επιλεγμένα Νοσοκομεία και με συγκεκριμένα Τμήματα του Παθολογικού και Χειρουργικού τομέα τα οποία οι συντονιστές θα έχουν προεπιλέξει ως καταλληλότερα για τους σκοπούς της κλινικής άσκησης. Ο αριθμός των θέσεων σε κάθε Νοσοκομείο και Τμήμα θα είναι περιορισμένος και οι φοιτητές θα δηλώνουν το χώρο διεξαγωγής της κλινικής τους άσκησης, έγκαιρα σε προκαθορισμένη χρονική περίοδο, με βάση την προτίμησή τους και με σειρά προτεραιότητας.

Το σύνολο των φοιτητών του 8ου εξαμήνου θα μοιρασθεί σε τόσες ομάδες όσα είναι και τα μέλη ΔΕΠ – Νοσηλευτές του Παθολογικού και Χειρουργικού τομέα. Κάθε μέλος ΔΕΠ θα είναι επιβλέπων καθηγητής για μία ομάδα φοιτητών. Οι επιβλέποντες καθηγητές θα συντονίζουν την κλινική άσκηση και θα είναι υπεύθυνοι για την τελική αξιολόγηση των φοιτητών της ομάδας τους. Λόγω του ότι μέρος

της κλινικής άσκησης των φοιτητών θα πρέπει να περιλαμβάνει και τη φυσική εξέταση του ασθενή, τα μέλη ΔΕΠ-Κλινικοί Ιατροί του Παθολογικού και Χειρουργικού Τομέα θα συμμετέχουν στην κλινική άσκηση μέσω του συντονισμού κλινικών εκπαιδευτών ιατρών, που θα ασκήσουν τους φοιτητές στο πεδίο αυτό.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Οι φοιτητές στο σύνολό τους θα παραδίδουν στον επιβλέποντα καθηγητή τους, γραπτή εργασία (ημερολόγιο κλινικής πρακτικής) για τη συγγραφή της οποίας θα δίδονται αναλυτικές οδηγίες ως προς το περιεχόμενο. Η εργασία αυτή δεν θα είναι μια απλή αναφορά των εργασιών που επιτέλεσαν, αλλά θα απαιτεί την κριτική ανάλυση των κλινικών εμπειριών τους, με βιβλιογραφική τεκμηρίωση. Παράλληλα θα παραδίδουν έντυπο αξιολόγησης-βαθμολόγησης από τους κλινικούς εκπαιδευτές ή προϊστάμενους των αντίστοιχων τμημάτων που ασκήθηκαν (Παθολογικού και Χειρουργικού Τομέα). Στο έντυπο θα καταγράφονται οι εργασίες τις οποίες διεκπεραίωσε ο φοιτητής και θα γίνεται αξιολόγηση με βάση μια κλίμακα (άριστος, πολύ καλός, καλός, μέτριος, αδιάφορος). Εάν ο εκπαιδευτής το επιθυμεί μπορεί να γράφει και κάποια σχόλια για το φοιτητή που άσκησε. Το έντυπο θα παραδίδεται σε σφραγισμένο επίσημο φάκελο και ο φοιτητής δεν θα γνωρίζει το περιεχόμενο της αξιολόγησης. Η αξιολόγηση των κλινικών εκπαιδευτών θα συσυνολογίζεται στην τελική αξιολόγηση του φοιτητή.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Η Νοσηλευτική στην Κλινική Πράξη**

Συγγραφείς: Berman, Snyder, Jackson

Εκδότης: Δημ. Λαγός

Επιμέλεια: Ηρώ Μπροκαλιάκη

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2010

Τόμοι: I, II

- **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία συγγράμματος: **Κλινικές Δεξιότητες στην Παιδιατρική Νοσηλευτική**

Συγγραφείς: Bindler, Ball

Επιμέλεια: Βασιλική Μάτζιου

Εκδότης: Λαγός Δημήτριος

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα 2009

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Νοσηλευτές μέλη ΔΕΠ

Μαρία Καθαφάτη (ΕΔΙΠ)

Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

Υπεύθυνη: Ηρώ Μπροκαλιάκη (Καθηγήτρια)

3. Ανακουφιστική Φροντίδα (Υ)

ΣΚΟΠΟΣ

Η καλλιέργεια των απαραίτητων γνώσεων, δεξιοτήτων και πεποιθήσεων των φοιτητών ώστε να είναι ικανοί να παρέχουν θεραπευτική υποστηρικτική νοσηλευτική φροντίδα σε ασθενείς – οικογενειακό περιβάλλον με χρόνια νοσήματα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη ικανότητας συνεργασίας με τη διεπιστημονική ομάδα σε κάθε ασθενή-οικογένεια και τους εθελοντές, για την αξιολόγηση και κάλυψη των οργανικών ψυχοκοινωνικών και πνευματικών αναγκών στις ποικίλες υπηρεσίες παροχής ανακουφιστικής φροντίδας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Παρελθόν, παρόν και προοπτική του Διεθνούς Κινήματος της Ανακουφιστικής Φροντίδας (Ιστορική εξέλιξη, Διεπιστημονική Ολιστική Προσέγγιση ασθενούς/οικογένειας, Μονάδες Παροχής Ανακουφιστικής Φροντίδας).
- Επικοινωνία με τον ασθενή, οικογένεια, μέλη ομάδος υγείας, εθελοντές, κοινοτικές υπηρεσίες. Προβλήματα και Δυνατότητες.
- Υποστήριξη ασθενών – οικογενειακού περιβάλλοντος κατά τη χορήγηση ανακουφιστικής αντινεοπλασματικής θεραπευτικής αγωγής.
- Αρχές αξιολόγησης και αντιμετώπισης των συμπτωμάτων. Αξιολόγηση πρόληψη και ανακούφιση του χρόνιου πόνου.
- Νοσηλευτική θεραπευτική αντιμετώπιση ασθενών με ναυτία, έμμετο, διάρροια, δυσκοιλιότητα, καχεξία και κόπωση.
- Νοσηλευτική θεραπευτική αντιμετώπιση ασθενών με δύσπνοια, κακοήθη ασκίτη, και φλεγμονώδη έλκη.
- Αρχές αξιολόγησης και αντιμετώπισης ψυχοκοινωνικών και πνευματικών αναγκών αρρώστου – οικογένειας. Αντιμετώπιση ασθενών με σύγχυση.
- Αντιμετώπιση επειγόντων καταστάσεων σε ασθενείς με απειλητικά για τη ζωή νοσήματα.
- Λήψη δύσκολων κλινικών αποφάσεων. Ηθικά διλήμματα στην άσκηση εκπαίδευση και έρευνα της ανακουφιστικής φροντίδας.
- Ποιότητα φροντίδας και Ποιότητα Ζωής στις δομές παροχής Ανακουφιστικής Φροντίδας.
- Φροντίδα ασθενών τις τελευταίες ημέρες της ζωής. Υποστήριξη αρρώστου – οικογένειας στη διαδικασία του θρήνου.
- Αρχές ανακουφιστικής φροντίδας ατόμων με μη κακοήθη νοσήματα.
- Υποστήριξη για εκείνους που φροντίζουν ασθενείς στο τελικό στάδιο της ζωής.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

- **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Ονομασία 1^{ου} συγγράμματος: Θα διανεμηθούν οι σημειώσεις: **"Ανακουφιστική φροντίδα"**, Ελισάβετ Πατηράκη

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Ελισάβετ Πατηράκη (Καθηγήτρια)
Δανάη Παπαδάτου (Καθηγήτρια)
Στυλιανός Κατσαραγάκης (Λέκτορας Παν/μίου Πελοποννήσου)

4. Νομοθεσία & Νοσηλευτική Ευθύνη (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Αυτό το μάθημα έχει σχεδιαστεί για να παρουσιάσει βασικά στοιχεία νομοθεσίας που σχετίζονται με τα επαγγέλματα υγείας και ειδικότερα αυτό του νοσηλευτή. Έμφαση θα δοθεί στον ορισμό εννοιών όπως αυτές της αμέλειας, του επαγγελματικού απορρήτου, των νομικά καθορισμένων υποχρεώσεων των νοσηλευτών έναντι των ασθενών τους, των συναδέλφων τους και των λοιπών επαγγελματιών. Θα παρουσιασθούν επίσης οι συνέπειες της κατάχρησης εξουσίας, καθώς και η αξιολόγηση των "κινδύνων" που συνδέονται με την κατάχρηση αυτή. Επίσης θα συζητηθούν δικαστικές υποθέσεις και θα παρουσιασθεί η βασική δομή της εξειδίκευσης της δικανικής νοσηλευτικής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Στοιχεία ποινικής και αστικής νομοθεσίας
- Ποινικές ευθύνες
- Αστικές υποχρεώσεις
- Νοσηλευτική νομοθεσία I
- Νοσηλευτική νομοθεσία II
- Δικανική νοσηλευτική
- Θεωρίες βίας
- Οικογενειακή βία
- Κοινωνική βία
- Εξέταση θύματος σεξουαλικής επίθεσης
- Ο νοσηλευτής σε κλινική ψυχικού τραύματος
- Διερεύνηση θανάτου και διασφάλιση πειστηρίων σε δομές υγείας
- Ο νοσηλευτής στο δικαστήριο

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Δικανική Ψυχιατρική.**

Συγγραφέας: Γ. Αλεβιζόπουλος.

Εκδότης: Επιστημονικές Εκδόσεις

Παρισιάνου Α.Ε.

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2015

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία 2^{ου} συγγράμματος: **Ιατροδικαστική Διερεύνηση του Θανάτου**

Συγγραφέας: Μ. Μιχαηλοδημητράκης

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2001

Εκτός των ανωτέρω επιλογών λόγω του περιεχομένου του μαθήματος και της πολυθεματικότητάς του, υπάρχουν αναρτημένες σε ηλεκτρονική μορφή, οι Σημειώσεις "Δικανική Ψυχιατρική" του διδάσκοντα Καθηγητή Γιώργου Αλεβιζόπουλου.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γιώργος Αλεβιζόπουλος (Καθηγητής)

Μιχαήλ Χατζούλης (Επικ. Καθηγητής)

■ Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα

1. Νοσηλευτική Πρακτική Βασισμένη σε Ενδείξεις (E)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων που θα επιτρέψουν στον μελλοντικό νοσηλευτή να συγκεντρώσει, να αξιολογήσει και να εφαρμόσει ερευνητικά και άλλα τεκμηριωμένα δεδομένα με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας, την ισχυροποίηση της επιστημονικής βάσης της νοσηλευτικής και την προαγωγή της νοσηλευτικής θεωρίας και έρευνας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην κριτική αξιολόγηση της νοσηλευτικής πρακτικής και των δεδομένων, καθώς και στις στρατηγικές εφαρμογής των τεκμηριωμένων δεδομένων στην πράξη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Εισαγωγή στην τεκμηριωμένη νοσηλευτική πρακτική. Κλινική αποτελεσματικότητα και εφαρμογή τεκμηριωμένων δεδομένων. Οφέλη τεκμηριωμένης πρακτικής.
- Περιορισμοί και κίνδυνοι τεκμηριωμένης νοσηλευτικής πρακτικής.
- Ποσοτικά και ποιοτικά ερευνητικά δεδομένα στην τεκμηριωμένη νοσηλευτική πρακτική.
- Αρχές και ιδιαιτερότητες διαφορετικών ερευνητικών προσεγγίσεων στη Νοσηλευτική. Επιστημονικό παράδειγμα και εφαρμογή ερευνητικών δεδομένων.
- Κριτική αξιολόγηση ερευνητικών δεδομένων. Εργαλεία, κριτήρια και μέθοδοι αξιολόγησης ερευνητικών δεδομένων.
- Ο ρόλος της θεωρίας στην τεκμηριωμένη

νοσηλευτική πρακτική. Κριτήρια και μέθοδοι αξιολόγησης θεωρητικών μοντέλων.

- Εφαρμογή τεκμηριωμένων δεδομένων στην πράξη. Προβλήματα, εμπόδια και στρατηγικές.
- Ερευνητικά δεδομένα και ανάπτυξη κλινικών δεξιοτήτων, λήψη κλινικών αποφάσεων και επίλυση κλινικών προβλημάτων.
- Ανακλαστική διεργασία και τεκμηριωμένη νοσηλευτική πρακτική.
- Διαμόρφωση κλινικών οδηγιών και πρωτοκόλλων.
- Τεκμηριωμένα δεδομένα στην εφαρμογή νοσηλευτικής διεργασίας. Ολοκληρωμένοι αλγόριθμοι νοσηλευτικής φροντίδας
- Εφαρμογή τεκμηριωμένης πρακτικής και κλινική μάθηση. Νοσηλευτική διοίκηση και εφαρμογή τεκμηριωμένης νοσηλευτικής πρακτικής.
- Επίδραση τεκμηριωμένης νοσηλευτικής πρακτικής στην ανάπτυξη νοσηλευτικής θεωρίας, και σε θέματα επαγγελματικής άσκησης της νοσηλευτικής.

Κλινικό μέρος

Οι φοιτητές ασκούνται σε κλινικούς χώρους ανά ομάδες στην κριτική αξιολόγηση της νοσηλευτικής πρακτικής και στην ανακλαστική διεργασία και τηρούν κλινικό ημερολόγιο.

Εργαστηριακό μέρος

Οι φοιτητές ασκούνται στην αναζήτηση και αξιολόγηση δεδομένων που εντοπίζονται σε διεθνείς βάσεις δεδομένων (MEDLINE, PubMed, Cinahl, Cochrane Library).

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις: 80% της τελικής βαθμολογίας.

Κλινικό Ημερολόγιο/συμμετοχή στο εργαστήριο: 20% της τελικής βαθμολογίας.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Σε όλους τους φοιτητές θα διανεμηθούν οι Σημειώσεις: **“Εισαγωγή στην Τεκμηριωμένη Νοσηλευτική Πρακτική”**. Σημειώσεις από τις Πανεπιστημιακές Παραδόσεις Ελισάβετ Παπαθανάσογλου.

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Μαρία Καθαφάτη (ΕΔΙΠ)

2. Νοσηλευτικά Προβλήματα Παιδιών με Χρόνια Προβλήματα (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η παροχή εξειδικευμένων γνώσεων για την κατανόηση των ιδιομορφιών της φροντίδας στα παιδιά με χρόνια νοσήματα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Αρχές στη φροντίδα παιδιού με χρόνια νόσημα.
- Ανάγκες γονέων για την φροντίδα παιδιού με χρόνια νόσημα.
- Επιπτώσεις της χρόνιας αρρώστιας στο παιδί και την οικογένεια.
- Εκπαίδευση παιδιού και οικογένειας για την αντιμετώπιση του βρογχικού άσθματος στο σπίτι.
- Το παιδί με σακχαρώδη διαβήτη στο σπίτι.
- Φροντίδα παιδιού με επιληψία.
- Φροντίδα παιδιών που πάσχουν από καρκίνο.
- Καρκίνος στα παιδιά. Προσωπική στάση, εικόνα σώματος. Στρατηγικές πρόληψης.
- Φροντίδα παιδιών που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση και περιτοναϊκή διάλυση.
- Φροντίδα παιδιού με χρόνια πόνο.
- Παιδική παχυσαρκία
- Οξυγονοθεραπεία στο σπίτι.
- Ποιότητα ζωής στα παιδιά με χρόνια νόσημα.

Κλινικό μέρος

- Κλινική άσκηση σε παιδιατρικά νοσοκομεία (τμήματα με χρόνια νοσήματα)

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Νοσηλευτική Φροντίδα Παιδιών με χρόνια Νοσήματα**

Συγγραφέας: Βασιλική Μάτζιου

Εκδότριας: Δημ. Λαγός

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2015

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Δεν υπάρχει

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ

Βασιλική Μάτζιου (Καθηγήτρια)

3. Κοινωνική Ψυχιατρική (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή του φοιτητή της Νοσηλευτικής στη θεωρία και πράξη της κοινωνικής ψυχιατρικής των ατόμων που νοσούν από μια χρόνια ψυχική διαταραχή (σχιζοφρενικές διαταραχές, διπολικές διαταραχές, νοτικές καθυστερήσεις, εξαρτήσεις από ουσίες και οινόπνευμα). Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στις έννοιες της πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης. Επίσης στις έννοιες της χρησιμότητας, της χρονιότητας, του ιδρυματισμού, της λειτουργικότητας και στην πρόκληση μειονεξιών ανικανότητας και αναπηρίας ενώ παρέχονται οι γνώσεις για την διαδικασία εφαρμογών της μεταβατικής φάσης της αποκατάστασης (μερική νοσηλεία) και της κύριας φάσης της (κοινωνική, στεγαστική και επαγγελματική αποκατάσταση) καθώς και την αξιολόγηση του αποτελέσματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

- Η Ψυχική Υγεία της Κοινότητας
  - Η ιδεολογία της κοινοτικής ψυχιατρικής
  - Κοινοτική ψυχιατρική και κοινοτική ψυχική υγιεινή
  - Οι βασικές αρχές της κοινοτικής ψυχιατρικής
  - Το Κέντρο Κοινοτικής Ψυχικής Υγιεινής: Διοικητικά-Οργανωτικά θέματα
- Κοινοτική Ψυχική Υγιεινή: Η παρέμβαση στην κοινότητα με την κοινότητα
  - Παρέμβαση και συμβουλευτική στο σχολείο
  - Η αγωγή υγείας ως μέθοδος προαγωγής της ψυχικής υγείας της κοινότητας
  - Ο Ψυχίατρος και οι άλλοι επαγγελματίες ψυχικής υγιεινής στην διαδικασία της κοινοτικής παρέμβασης
  - Το Κέντρο Κοινοτικής Ψυχικής Υγιεινής ως φορέας προληπτικής πολιτικής
- Η ομάδα ψυχικής υγείας, ο εθελοντισμός, η εκπαίδευση
  - Οι ρόλοι των επαγγελματιών της ψυχικής υγιεινής στο ΚΚΨΥ
  - Ο ρόλος των εθελοντών στο ΚΚΨΥ
- Κλινικά θεραπευτικά θέματα στην Κοινοτική Ψυχιατρική
  - Ιδρυματισμός στην κοινότητα
  - Οι νόσοι εξάρτησης
  - Η αντιμετώπιση του αρρώστου που δε συνεργάζεται
  - Η πολυπροβληματική οικογένεια
- Κρίσεις, άτομα υψηλού κινδύνου, επικινδυνότητα
  - Η κρίση και η αντιμετώπισή της στην κοινότητα
  - Τα άτομα υψηλού κινδύνου: η προσέγγιση και η προστασία τους
  - Η κοινότητα, ο ψυχικά άρρωστος και οι όψεις της επικινδυνότητας: το νομικό πλαίσιο της ψυχιατρικής πράξης
- Ψυχοθεραπείες, Συμβουλευτική και Ομάδες Αυτοβοήθειας στην Κοινοτική Ψυχιατρική
- Κοινωνικά Υποστηρικτικά Συστήματα (Social Support Systems)
- Τι είναι η Ψυχιατρική/Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση

- Η διαδικασία της πρόκλησης ανικανότητας και αναπηρίας
- Η ιστορική εξέλιξη της Ψυχιατρικής/ Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης
- Οι ιδεολογικές επιδράσεις στην Ψυχιατρική/Ψυχοκοινωνική Αποκατάσταση
- Η ψυχοκοινωνική λειτουργικότητα και αποκατάσταση
  - Ο χρόνιος ψυχικά άρρωστος (Ορισμοί)
  - Η λειτουργικότητα
- Ψυχιατρική και ψυχοκοινωνική αποκατάσταση στην πράξη
- Κύρια φάση της αποκατάστασης: ψυχο-κοινωνική στεγαστική αποκατάσταση
- Παιδοψυχιατρική και ψυχοκοινωνική αποκατάσταση
- Ψυχοκοινωνική αποκατάσταση και περιβάλλον
- Μακροπεριβάλλον: στάσεις, διακρίσεις, στίγμα και ψυχοκοινωνική αποκατάσταση
- Η οργάνωση προγράμματος ψυχιατρικής/ ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• 1^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Κοινωνική Ψυχιατρική και Κοινωνική Ψυχική Υγιεινή**

Συγγραφέας: Μιχάλης Γ. Μαδιανός

Εκδότης: Εκδόσεις Καστανιώτη

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2000

• 2^η ΕΠΙΛΟΓΗ

Όνομασία συγγράμματος: **Ψυχιατρική και Αποκατάσταση**

Συγγραφέας: Μιχάλης Γ. Μαδιανός

Εκδότης: Εκδόσεις Καστανιώτη

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2005

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Γεώργιος Καλλιέργης (Αναπλ. Καθηγητής)

4. Επείγοντολογία (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Η απόκτηση θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων, που θα επιτρέψουν την ακριβή εκτίμηση και τη σωστή θεραπευτική και νοσηλευτική παρέμβαση στην αντιμετώπιση όθλου του φάσματος κρίσιμων και επείγουσών καταστάσεων σε επίπεδο Τμήματος Επείγοντων. Επίσης η απόκτηση γνώσεων για τη διαλογή των ασθενών του Τμήματος Επείγοντων.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γ. Μπαθτόπουλος,
Γ. Φιλντίσης,
Π. Μυριανθέας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Μέρος Ι. Ειδικά Θέματα Επείγοντολογίας

- Προσέγγιση του ασθενούς του Τμήματος Επείγοντων
- Προνοσοκομειακή επείγουσα παροχή υπηρεσιών
- ΕΚΑΒ και άλλα συστήματα διακομιδής
- Πυρηνικοί, βιολογικοί & χημικοί παράγοντες: Όπλα μαζικής καταστροφής
- Μαζικά ατυχήματα & καταστροφές
- Νομικά θέματα της Επείγουσας Ιατρικής
- Επείγουσες επεμβάσεις

Μέρος ΙΙ. Αντιμετώπιση Συννηθισμένων Επείγοντων Προβλημάτων

- Βασική & προχωρημένη καρδιο-αναπνευστική αναζωογόνηση
- Προβλήματα αεραγωγού
- Σοκ (Καταπληξία)

- Ο πολυτραυματίας ασθενής
- Αναπνευστική δυσχέρεια
- Θωρακικό άλγος
- Κοιλιακό άλγος
- Αιμορραγία γαστρεντερικού συστήματος
- Κώμα
- Συγκοπή (syncope) λιποθυμία/ανακοπή
- Σπασμοί
- Κεφαλαλγία
- Αρθρίτιδα & οσφουαλγία

Μέρος ΙΙΙ. Επείγοντα Τραυματιολογικά Περιστατικά

- Κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις
- Τραύμα γναθοπροσωπικού κρανίου & τραχήλου
- Τραύμα θώρακα
- Τραύμα κοιλίας
- Τραύμα ουρογεννητικού συστήματος
- Τραύμα σπονδυλικής στήλης & νωτιαίου μυελού
- Επείγουσες καταστάσεις στην Ορθοπαιδική
- Τραύμα άκρας χείρας
- Φροντίδα τραύματος

Μέρος ΙV. Μη-Τραυματιολογικές Επείγουσες Καταστάσεις

- Επείγουσες καταστάσεις στην Οφθαλμιατρική
- Επείγουσες καταστάσεις του ωτός, της ρινός, των ιγμορείων, του στοματοφάρυγγα & του στόματος
- Επείγουσες καταστάσεις στην Πνευμονολογία
- Επείγουσες καταστάσεις στην Καρδιολογία

- Καρδιακές αρρυθμίες
- Επείγουσες καταστάσεις στη Γαστρεντερολογία
- Επείγουσες καταστάσεις στη Νευρολογία
- Μαιευτικές & γυναικολογικές επείγουσες καταστάσεις & βιασμός
- Επείγουσες καταστάσεις ουρογεννητικού συστήματος
- Αγγειοχειρουργικές επείγουσες καταστάσεις
- Αιματολογικές επείγουσες καταστάσεις
- Επείγουσες καταστάσεις ροιμωδών νοσημάτων
- Μεταβολικές & ενδοκρινολογικές επείγουσες καταστάσεις
- Επείγουσες καταστάσεις υγρών, ηλεκτρολυτών & οξεοβασικής ισορροπίας
- Εγκαύματα & εισπνοή καπνού
- Νοσήματα που οφείλονται σε φυσικούς & περιβαλλοντικούς παράγοντες
- Δηλητηριάσεις
- Επείγουσες καταστάσεις στη Δερματολογία
- Επείγουσες καταστάσεις στην Ψυχιατρική
- Επείγουσες καταστάσεις στην Παιδιατρική

Κλινικό μέρος

Γι' αυτό το ακαδημαϊκό έτος δεν προτείνεται άσκηση. Με την εγκατάσταση μας στο Γ.Ν. Άγιοι Ανάργυροι, θα αρχίσει να προσφέρεται και η κλινική άσκηση.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

• **1^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **Current – Σύγχρονη Επείγοντολογία, Διάγνωση και Θεραπεία**

Συγγραφείς: C.K. Stone, R.L. Humphries, Γ.Ι. Μπαητόπουλος

Επιμέλεια: Γ.Ι. Μπαητόπουλος

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2008

• **2^η ΕΠΙΛΟΓΗ**

Όνομασία 1^{ου} συγγράμματος: **NMS Επείγουσας Ιατρικής**

Συγγραφείς: P.D. Biddnger, J.N. Adler, S.H. Plantz, D.A. Stearns, W. Gaooman

Επιμέλεια: Γ.Ι. Μπαητόπουλος

Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2008, 2^η έκδοση

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Ερωτήσεις με απαντήσεις πολλαπλών επιλογών.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

Γεώργιος Μπαητόπουλος (Καθηγητής),
Γεώργιος Φιλντίσης (Αναπλ. Καθηγητής),
Παύλος Μυριανθεύς (Αναπλ. Καθηγητής)
Άννα Κορομπέλη (ΕΔΙΠ)

5. Παιδικά Ατυχήματα και Δηλητηριάσεις (Ε)

ΣΚΟΠΟΣ

Τα παιδικά ατυχήματα αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτου στην παιδική ηλικία. Τα τελευταία χρόνια αφού έχει γίνει πια αποδεκτό πως τα ατυχήματα και κύρια τα παιδικά και οι δηλητηριάσεις, δεν οφείλονται σε έλλειψη τύχης, αληθιά σε ανθρώπινο λάθος, σε αμέλεια, άγνοια ή περιφρόνηση του κινδύνου, αποτελούν πρώτιστη φροντίδα των Υπηρεσιών Υγείας όλων των προηγμένων χωρών και γίνονται μεγάλες προσπάθειες για την πληρέστερη μελέτη των αιτιών, της επιδημιολογίας, της αντιμετώπισης και κυρίως της πρόληψης, ενώ παράλληλα συστήνονται ειδικά κέντρα, όπου τα θύματα των ατυχημάτων αντιμετωπίζονται συντονισμένα και έγκαιρα από ομάδες ειδικών λειτουργιών της Υγείας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Διδακτικό μέρος

- Ατυχήματα-ιδιαιτερότητες των παιδικών ατυχημάτων.
- Επιδημιολογικά στοιχεία.
- Η παθογένεια των συνεπειών από τα ατυχήματα
- Είδη και ταξινόμηση των παιδικών ατυχημάτων.
  - Οικιακά ατυχήματα και δηλητηριάσεις
  - Ατυχήματα στους χώρους αναψυχής

– Τροχαία ατυχήματα

– Επαγγελματικά ατυχήματα

– Περιβαλλοντικά ατυχήματα

– Μη ταξινόμησιμα

- Το παιδί μετά το ατύχημα - η αντιμετώπιση του τραυματισμένου παιδιού.
- Νοσηλευτικά προβλήματα.
- Η πρόληψη των παιδικών ατυχημάτων.

Κλινικό μέρος

Σε συνεργασία με τα κατάλληλα κέντρα των Παιδιατρικών Νοσοκομείων εκπαιδεύονται οι φοιτητές στις πρώτες βοήθειες και στις μεθόδους αντιμετώπισης των τραυματιών.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Γραπτές ή προφορικές εξετάσεις.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

Όνομασία συγγράμματος: **Παιδικά Ατυχήματα**

Συγγραφέας: Κων/νος Τσουμάκας

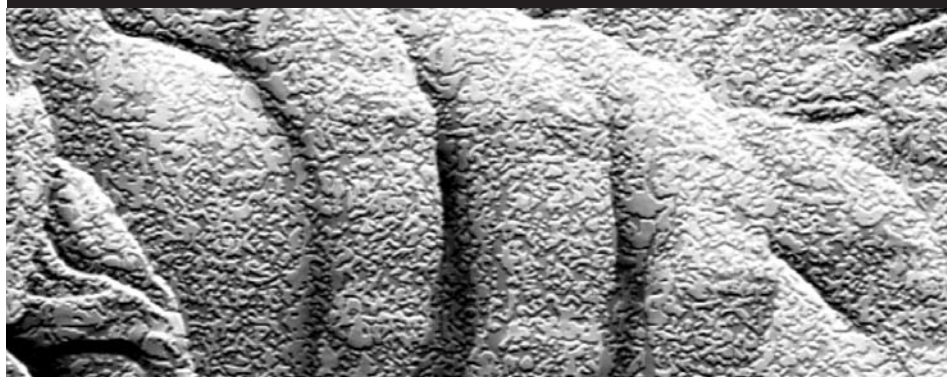
Εκδότης: Broken Hill Publishers LTD

Τόπος, έτος έκδοσης: Αθήνα, 2006

ΔΙΔΑΣΚΩΝ

Κωνσταντίνος Τσουμάκας (Καθηγητής)

μεταπτυχιακά

**μεταπτυχιακές
σπουδές**

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

Το Τμήμα Νοσηλευτικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών είναι ένα από τα πρώτα Τμήματα που οργάνωσε και λειτούργησε Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) το οποίο λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1993/94.

Αρμόδιο όργανο διοίκησης του ΠΜΣ είναι η Συνέλευση Τμήματος η οποία απαρτίζεται από τον Πρόεδρο του Τμήματος, τα μέλη ΔΕΠ της Συνέλευσης Τμήματος, έναν εκπρόσωπο των προπτυχιακών φοιτητών και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

Το Τμήμα Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών λειτουργεί το Αναμορφωμένο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 38460/Β7 ΦΕΚ 738/1.4.2013, ΦΕΚ 938/18.4.2013, ΦΕΚ 1847/29.07.2013) και απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στις εξής Κατευθύνσεις:

ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ: με Ειδικεύσεις:

- α) Δημόσια Υγεία
- β) Κοινωνική Νοσηλευτική
- γ) Διαπολιτισμική Νοσηλευτική

ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ: με Ειδικεύσεις:

- α) Γαστρεντερολογική Νοσηλευτική
- β) Εντατική και Επείγουσα Νοσηλευτική
- γ) Νοσηλευτική Καρδιαγγειακών Νόσων
- δ) Ογκολογική Νοσηλευτική και Ανακουφιστική Φροντίδα
- ε) Παιδιατρική Νοσηλευτική
- στ) Πρόληψη και Έλεγχος Λοιμώξεων
- ζ) Χειρουργική Νοσηλευτική
- η) Ψυχική Υγεία

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΠΕΙΓΟΥΣΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

-ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΥΓΕΙΑ: με Ειδικεύσεις:

- α) Διαχείριση Κρίσεων και Επείγουσών Καταστάσεων
- β) Ταξιδιωτική και Διεθνής Υγεία

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ Π.Μ.Σ.

Στο ΠΜΣ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι Τμημάτων: Επιστημών Υγείας (Νοσηλευτικής, Ιατρικής, Οδοντιατρικής, Φαρμακευτικής, Σχολής Αξιωματικών Νοσηλευτικής των Ενόπλων Δυνάμεων), Κοινωνιολογίας, Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Ψυχολογίας και αντιστοίχων Τμημάτων συναφούς γνωστικού αντικείμενου των Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Επίσης γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Τμημάτων Νοσηλευτικής καθώς και άλλων Τμημάτων συναφούς γνωστικού αντικείμενου των ΤΕΙ.

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

Η προκήρυξη για την εισαγωγή στο ΜΔΕ θα γίνεται κάθε 2 έτη, σε ημερομηνία που θα αποφασίζεται από τη Συνέλευση του Τμήματος και θα γίνεται ανάρτησή της στην ηλεκτρονική διεύθυνση του Τμήματος. Ως εκ τούτου, κατά το ακαδ. έτος 2015/2016 δεν θα γίνει προκήρυξη, καθώς έγινε κατά το ακαδ. έτος 2014-15.

Πληροφορίες για το Τμήμα και το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών παρέχονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος στη διεύθυνση <http://www.nurs.uoa.gr>.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

Ο αριθμός εισακτέων στο παρόν ΠΜΣ ορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε 150 συνολικά ετησίως και θα προκηρύσσεται κατά κύκλο, δηλαδή κάθε δύο έτη. Υποψήφιοι που ισοψηφούν με τον τελευταίο θα θεωρούνται επιτυχόντες και θα εγγράφονται

ως υπεράριθμοι με την προϋπόθεση ότι έχουν συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επιλογής τον γενικό βαθμό κατάταξης (5) πέντε. Ο αριθμός εισακτέων για κάθε ειδικείωση μπορεί να αναπροσαρμόζεται με πρόταση της Συνέλευσης.

Συγκεκριμένα για το ακαδημαϊκό έτος 2014/15, ο αριθμός εισακτέων ανά Ειδικείωση προκηρύχθηκε ως εξής:

Κατεύθυνση Δημόσια Υγεία με ειδικεύσεις:	Θέσεις
α) Δημόσια Υγεία	10
β) Κοινωνική Νοσηλευτική	10
γ) Διαπολιτισμική Νοσηλευτική	10
Κατεύθυνση Κλινική Νοσηλευτική με ειδικεύσεις:	
α) Γαστρεντερολογική Νοσηλευτική	10
β) Εντατική και Επείγουσα Νοσηλευτική	12
γ) Νοσηλευτική Καρδιαγγειακών Νόσων	13
δ) Ογκολογική Νοσηλευτική και Ανακουφιστική φροντίδα	10
ε) Παιδιατρική Νοσηλευτική	10
στ) Πρόληψη και Έλεγχος Λοιμώξεων	10
ζ) Χειρουργική Νοσηλευτική	10
η) Ψυχική Υγεία	15
Κατεύθυνση Διαχείριση Κρίσεων και Επείγουσών Καταστάσεων - Ταξιδιωτική και Διεθνής Υγεία με ειδικεύσεις:	
α) Διαχείριση Κρίσεων και Επείγουσών Καταστάσεων	20
β) Ταξιδιωτική και Διεθνής Υγεία	10

Ο ελάχιστος αριθμός προκειμένου να πραγματοποιηθεί κάθε ειδικείωση είναι 5 επιτυχόντες εγγεγραμμένοι φοιτητές.

Πληροφορίες για το Τμήμα και το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών παρέχονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος στη διεύθυνση <http://www.nurs.uoa.gr>.

ΔΙΔΑΚΤΡΑ

Κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής συμπεριλαμβανομένων των υποτρόφων του ΙΚΥ, καθώς και των εγγεγραμμένων αθληοδαπών μεταπτυχιακών φοιτητών, υποχρεούνται να καταβάλουν δίδακτρα που καθορίζονται σε 1200 ευρώ μέχρι τη λήψη του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης. Η εγγραφή του μεταπτυχιακού φοιτητή γίνεται στη Γραμματεία του Τμήματος Νοσηλευτικής. Τα δίδακτρα καταβάλλονται σε 2 ισόποσες δόσεις και συγκεκριμένα μέχρι 30 Νοεμβρίου για το χειμερινό εξάμηνο και μέχρι 28 Φεβρουαρίου για τα εαρινό. Η εξόφληση οφειλομένων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη του ΜΔΕ.

Σε κάθε σειρά εισαγόμενων φοιτητών (ανά διετία), απονέμεται το βραβείο Γ. Καρβουντζή ύψους χιλίων πεντακοσίων 1500 ευρώ στον έχοντα την υψηλότερη βαθμολογία μεταξύ όλων των εισαγομένων της ίδιας χρονιάς, κατά την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών του σπουδών.

Με εισήγηση της ΣΕ και έγκριση της Συνέλευσης του Τμήματος, μπορεί να δίδεται αποζημίωση στους διδάσκοντες στο παρόν ΠΜΣ.

Ποσοστό 10% επί των εσόδων για κάθε χρονιά εισαγομένων μεταπτυχιακών φοιτητών, επιστρέφεται με μορφή βραβείων στον πρώτο αριστούχο μεταπτυχιακό φοιτητή κάθε Ειδίκευσης, ποσό που δεν θα υπερβαίνει τα 1200 ευρώ για έκαστο αριστούχο.

Πληροφορίες για το Τμήμα και το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών παρέχονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος στη διεύθυνση <http://www.nurs.uoa.gr>.

Διαπανεπιστημιακό - Διατμηματικό Πρόγραμμα "Οργάνωση και Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας-Πληροφορική Υγείας"

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από το ακαδημαϊκό έτος 1998-1999 εγκρίθηκε η λειτουργία του Διαπανεπιστημιακού-Διατμηματικού ΠΜΣ με τίτλο "Οργάνωση και Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας – Πληροφορική Υγείας". Από το ακαδημαϊκό Έτος 2014-2015 είναι σε ισχύ το νέο ΦΕΚ (ΦΕΚ 3675/31.12.2014) του Δ-Δ ΠΜΣ με τα παρακάτω Συνεργαζόμενα Τμήματα: Τμήμα Νοσηλευτικής (συντονιστικό Τμήμα), Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και Τμήμα Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, το Τμήμα Βιομηχανικής Διοίκησης & Τεχνολογίας, το Τμήμα Πληροφορικής και το Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Αρμόδιο όργανο διοίκησης του Δ-Δ ΠΜΣ αποτελεί η Ειδική Διαπανεπιστημιακή Διατμηματική Επιτροπή, η οποία συγκροτείται από μέλη ΔΕΠ των οικείων Τμημάτων και τα οποία εκλέγονται μεταξύ όρων των μελών ΔΕΠ κάθε Τμήματος.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Αντικείμενο του παρόντος Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) είναι η παροχή εξειδικευμένων επιστημονικών γνώσεων σε πτυχιούχους ανωτάτης εκπαίδευσης ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των υπηρεσιών Φροντίδας Υγείας με σύγχρονες μεθόδους της Οργάνωσης της Διοίκησης, της Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης των Υπηρεσιών της Φροντίδας Υγείας, της Πληροφορικής και της Τεχνολογίας στον Τομέα της Υγείας.

ΑΠΟΝΕΜΟΜΕΝΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

Το Δ-Δ ΠΜΣ απονέμει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα

Ειδίκευσης (ΜΔΕ), στις κατευθύνσεις:

1. Οργάνωση και Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας
2. Πληροφορική της Υγείας

Η χρονική διάρκεια για την απονομή του ΜΔΕ είναι 4 εξάμηνα.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΤΥΧΙΟΥΧΩΝ

Στο εν λόγω Δ-Δ ΠΜΣ γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής συναφούς γνωστικού αντικείμενου με τις κατευθύνσεις του Προγράμματος. Επίσης γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι των Τ.Ε.Ι. συναφούς γνωστικού αντικείμενου με τις κατευθύνσεις του Προγράμματος.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΙΤΗΣΕΙΣ

Αιτήσεις για συμμετοχή στο Δ-Δ Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών υποβάλλονται στην Κεντρική Γραμματεία του Τμήματος Νοσηλευτικής (Δήλου 1Α, τηλ. 2107461499, κ. Αθανάσιος Θεοδωρόπουλος) σε ειδικό έντυπο που χορηγείται από τη Γραμματεία.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το εν λόγω Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στη Γραμματεία του Διαπανεπιστημιακού Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Παπαδιαμαντοπούλου 123, Γουδή, τηλ. 210-7461492, κα Μάρθα Χαραλαμπίδου).

Πληροφορίες για το Τμήμα και το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών παρέχονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος στη διεύθυνση <http://www.nurs.uoa.gr>.

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ

Για το Διδακτορικό Δίπλωμα η προκήρυξη είναι ανοικτή από 14/09/2015 έως 30/6/2016. Η επιλογή όρων των υποψηφίων γίνεται σύμφωνα με κριτήρια που καθορίζονται από το Νόμο 3685/2008 και τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας του Διδακτορικού.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

(Σύμφωνα με τις διατάξεις
του άρθρ. 9 του Ν. 3685/2008)

Δεκτοί για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής γίνονται: (δεύτερο εδάφιο της παρ. 1β άρθρου 9, του Νόμου 3685/2008)

- Απόφοιτοι ΑΕΙ, Τ.Ε.Ι., Α.Σ.ΠΑΙ.ΤΕ ή ισότιμων σχολών κάτοχοι ΜΔΕ
- Απόφοιτοι σχολών ή τμημάτων με κύκλο σπουδών διάρκειας 5 ετών με υποχρέωση εκπόνησης πτυχιακής εργασίας για τη λήψη πτυχίου
- Απόφοιτοι σχολών ή τμημάτων με κύκλο σπουδών διάρκειας 6 ετών

Πληροφορίες για το Τμήμα και το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών παρέχονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος στη διεύθυνση
<http://www.nurs.uoa.gr>

Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών σε Συνεργασία με Άλλα Τμήματα/Σχολές

1. Οργάνωση και διαχείριση ανακουφιστικής και υποστηρικτικής φροντίδας χρονίως πασχόντων" σε συνεργασία με την Ιατρική Σχολή του ΕΚΠΑ.
2. "Κλινική Βιοχημεία – Μοριακή Διαγνωστική" σε συνεργασία με το Τμήμα Βιολογίας, Χημείας, Νοσηλευτικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.
3. "Μοριακή Ιατρική" σε συνεργασία με την Ιατρική Σχολή, το τμήμα βιολογίας του ΕΚΠΑ και τα τρία Εθνικά Ερευνητικά Κέντρα:
  - α) Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών Ακαδημίας Αθηνών (ΙΙΒΕΑΑ)
  - β) Ερευνητικό Κέντρο Βιοϊατρικών Επιστημών A. Fleming και
  - γ) Το Ελληνικό Ινστιτούτο Pasteur.

Πληροφορίες για το Τμήμα και το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών παρέχονται στην ιστοσελίδα του Τμήματος στη διεύθυνση <http://www.nurs.uoa.gr>.

curriculum

curriculum

Historical Perspective

The Department of Nursing was first established in 1979 with a four-years study program in the School of Medicine of the National and Kapodistrian University of Athens and its first opening was at the academic year 1980-81.

Since the academic year 1983-84, the Department of Nursing is equal with the other Departments of the University according to the law for the Higher Educational Institutes, the 2424/83 decision of the Council of State, the Bl.959/22-8-83 Ministry Decision and the since 25-7-83 decision of the senate of the National and Kapodistrian University of Athens. Since then, The Department of Nursing was included in the School of Health Sciences as an independent department.

Since the academic year 2005-2006, the Academic training of the students of the Military Nursing Academy is offered by the Department of Nursing of the National and Kapodistrian University of Athens, while the military training is offered in the Military Academy according to their internal schedule.

Mission

The Nursing Science together with the Medicine, Dentistry and Pharmacy, consist the Health Sciences. The Department of Nursing aims at the spherical education of scientific nurses. The subjects of the theoretical and practical education refer to the prevention, treatment and rehabilitation of the healthy or ill people, their family and their community.

The Place

The Department of Nursing is established at the building located at 123 Papadiamantopoulou Str, in Goudi. This building includes 4 teaching rooms, 7 laboratories, 21 offices and some more space for secondary purposes. At 8

Tetrapoleos Street (Goudi) are located the laboratories of Anatomy and Physiology as well as offices of the teaching personnel. In 5 Feidipiou Street (Goudi) is the Paediatric laboratory, in 42 Davaki Pindou Street (Goudi) is the Community Centre for the Psychiatric Health of the Department and in 1 Koropiou Street is the teaching room for the post-graduate studies program. The Secretariat of the Department is located at the University buildings at 75 Micras Asias street (Goudi, tel. 210-7462008).

Organization and Function

The personnel of the Department of Nursing is distributed in 5 divisions:

- Basic Science Division
- Division of Internal Medicine - Nursing
- Division of Surgical - Nursing
- Division of Public Health
- Division of psychiatric Health and Science of Behavior

Elected Governing Body

President: Professor Chryssoula Lemonidou

Vice President: Professor Elisabeth Patiraki

Sections Directors

Public Health: Prof. Athena Kalokairinou

Psychiatric Health & Behavioral Sciences: Professor George Alevizopoulos

Internal Medicine-Nursing: Professor Hero Brokalaki

Basic Sciences: —

Surgical-Nursing: Professor George Baltopoulos

The Faculty of Nursing comprises the following Laboratories & Departments:

Laboratories

- **Department of Internal Medicine-Nursing**
  - Nursing Skills' Laboratory
  - Pediatric Research Laboratory
  - Gastrointestinal and Liver Unit
  - Infections Disease Laboratory

- **Department of Basic Sciences**

- Biology-Biochemistry
- Anatomy - Histology - Embryology
- Physiology and Clinical Neurophysiology

- **Department of Public Health**

- Prevention
- Demography
- Clinical Epidemiology
- Health Informatics
- Center for Health Services Management and Evaluation
- Biostatistics
- Laboratory of Community Health Nursing

- **Department of Psychiatric Health & Behavioral Sciences**

- Psychopathology-Neuropsychology. Unit of Social Psychiatry-Center for Psychiatric Health

- **Department of Surgical Nursing**

- Functional control of Lungs, Bronchoscopy and Hyperbaric Oxygen-therapy, Unit for Sleep Studies and Center for the Evaluation and Identification for the need of Respiratory Support

Hospital Departments

- **Department of Internal Medicine-Nursing**

1. Department of Internal Medicine
2. Department of Pediatric, including
  - Pediatric clinic
  - Unit for Endocrinology, Metabolism and Diabetic Center
  - Unit for Clinical Genetics
  - Unit for Pediatric Gastroenterology, Diet and Obesity
3. Unit for the Study and Investigation of Respiratory Diseases Pediatric

- **Department of Surgical-Nursing**

1. Department of Surgery
2. Intensive Care Unit

CURRICULUM **FOR THE UNDERGRADUATE DEGREE IN NURSING**

COURSES PER SEMESTER

FIRST SEMESTER					
<i>COURSES</i>	LEC	LAB	SEM	CL. PR.	TOTAL
COMPULSORY					
Anatomy – Histology – Embryology I	3	2			5
Biochemistry	3				3
Cell Biology	4	1			5
Biostatistics	2		2		4
Introduction to Nursing	2				2
ELECTIVES					
Bioethics	2				2
Introduction to Psychology	1		1		2
Introduction to Informatics and Data Analysis	2	1	1		4
Biophysics	2				2

SECOND SEMESTER					
<i>COURSES</i>	LEC	LAB	SEM	CL. PR.	TOTAL
COMPULSORY					
Anatomy – Histology – Embryology II	2	2			4
Epidemiology	2		1		3
Health Economics	3				3
Fundamentals of Nursing I	3	3			6
Health Informatics	2	1	1		4
ELECTIVES					
Human Genetics	2				2
Clinical Nutrition	2				2
Biology of Behaviour	2				2
Health Sociology	2		1		3

THIRD SEMESTER					
<i>COURSES</i>	LEC	LAB	SEM	CL. PR.	TOTAL
COMPULSORY					
Pharmacology	2		1		3
Microbiology	2		1		3
Community Nursing I	2			4	6
First Aid	2	1			3
Fundamentals of Nursing II	2			3	5
Physiology I	4				4
ELECTIVES					
Biomedical Informatics & Technology	2				2
Nursing Theories	1		1		2
Radiation Protection	1		1		2
Oxygen Therapy	1			1	2

FOURTH SEMESTER					
<i>COURSES</i>	LEC	LAB	SEM	CL. PR.	TOTAL
COMPULSORY					
Prevention	2		2		4
Physiology II	4				4
Nursing Care Delivery Systems	2		1	2	5
Surgery – Physical Examination (Semeiography)	2			2	4
Health Psychology	3		1		4
Internal Medicine I	2				2
Ethical Issues in Health Care	1		1		2
ELECTIVES					
Transcultural Nursing	1		1		2
Hospital Information Systems	2				2
Occupational Health	2	2			4
Nursing Assessment	1	1			2
Dermatology Nursing	2				2
Communication Skills	1		1		2
Pathophysiology of Diseases	2				2

FIFTH SEMESTER					
<i>COURSES</i>	LEC	LAB	SEM	CL. PR.	TOTAL
COMPULSORY					
Internal Medicine II	4			2	6
Surgery	4			3	7
Medical Nursing I	3			4	7
Perioperative Nursing I	1		1	4	6
Management Health Services and Quality Assurance	2		1		3
ELECTIVES					
Rehabilitation of Patients with Chronic Diseases	1			1	2
Oncology Nursing	2			2	4
Gerontology Nursing	2			2	4
Neurological/Neurosurgical Nursing	1	1			2
Communication Skills	1		1		2

SIXTH SEMESTER					
<i>COURSES</i>	LEC	LAB	SEM	CL. PR.	TOTAL
COMPULSORY					
Psychiatry	3			3	6
Mental Health Nursing	2			4	6
Medical Nursing II	3			4	7
Perioperative Nursing II	1	1		4	6
Infection Control Nursing	2			3	5
Research Methodology	1		1		2
ELECTIVES					
Psychoactive Substances	3				3
Orthopaedic Nursing	1			2	3
Community Nursing II	2		2		4
Maternal and Gynaecological Nursing	2			2	4
Nephrology Nursing	1			2	3
Endoscopy Nursing	1			2	3
Cardiovascular Nursing	2			2	4

SEVENTH SEMESTER					
<i>COURSES</i>	LEC	LAB	SEM	CL. PR.	TOTAL
COMPULSORY					
Pediatric Nursing	2	1		4	7
Emergency Medicine & Intensive care	2			4	6
Emergency Nursing & Intensive care	2			4	6
Pediatrics	4			2	6
Anaesthesiology Nursing	2			2	4
ELECTIVES					
Mental Health Nursing Liaison	2				2
Complementary Therapies	2				2
Pulmonology-Nursing of Pulmonary Diseases	1			1	2
Mechanical Ventilation	1			1	2

EIGHT SEMESTER					
<i>COURSES</i>	LEC	LAB	SEM	CL. PR.	TOTAL
COMPULSORY					
Nursing Management	2		1	3	6
Clinical Nursing Practice				16	16
Palliative Care	2			1	3
Legislation and Nursing Responsibility	2				2
ELECTIVES					
Evidence Based in Nursing Practice	1	1			2
Nursing Problems of Children with Chronic Diseases	2			2	4
Emergency Medicine	2			2	4
Psychosocial Rehabilitation	2				2
Pediatric Trauma and Intoxications	1			1	2

COURSE DESCRIPTION

Anatomy, Histology and Embryology I

The objective of this course is to provide a basic understanding and working knowledge of the clinical anatomy, histology and embryology, and to give the students a concise account of the development of the human body. The material selected for inclusion is related to the organization and function of the human respiratory, cardiovascular, digestive, urinary, reproductive and endocrine system and tissue. Also, the structure and function for understanding gross anatomy and an explanation of many of the congenital anomalies that are seen in clinical practice.

Anatomy, Histology and Embryology II

The objective of this course is to provide a basic understanding and working knowledge of the clinical anatomy, histology and embryology, and to give the students a concise account of the development of the human body. The material selected for inclusion is related to the organization and function of the human respiratory, cardiovascular, digestive, urinary, reproductive and endocrine system and tissue. Also, the structure and function for understanding gross anatomy and an explanation of many of the congenital anomalies that are seen in clinical practice.

Anesthesiology Nursing

The course focuses on various types of anesthesia with regard to uses, advantages, disadvantages and nursing responsibilities.

Biochemistry

The aim of the course is to analyze the biochemical processes occurring in mammalian cells, to relate the biochemical events at the cellular level to the physiological processes occurring in the organism and to present examples of deviant biochemical processes in human disease.

Bioethics

This course is designed to provide students with frameworks for approaching ethical issues and to

enhance the student's understanding of ethical issues in nursing and health care.

Biology of Behaviour

Biological mechanisms and brain areas regulating behaviour:

- Neurobiology of stress and addiction.
- Hormonal influences on reproductive and feeding behaviour.
- Learning & Memory.
- Sex differences in cognitive abilities.

Biology of the Cell

The aim of the course is to help students understand the mechanisms underlying the phenomena of life. It includes the following topics: Macromolecules, basic techniques for the study of cells, biological membranes, cellular interactions, synthesis of DNA, RNA, and proteins, cytoskeleton, mitochondria and chloroplasts, cell cycle and its control, biology of cancer.

Biomedical Informatics and Technology

This subject will provide to the student the understanding of the principles of Biomedical technology devices as these are encountered in the hospital and health care environment. The emphasis is given on principles of Biomedical Informatics, biomedical Technology and bioinformatics, signal Processing Principles, imaging Devices, tomography Devices, safety Issues, introduction to Bioinformatics.

Biophysics

Biophysics is an integrated approach of physics to biology, medicine and biomedical technology. The material in these lectures is structured as a 13-week, one-semester course and it progresses from the basic concept of the mechanics of objects and fluids to the theory of waves and electromagnetism and the interaction of electromagnetic radiation with matter. It deals with the various spectroscopic techniques such as optical and mass spectrometry, gas chromatography, magnetic resonance spectroscopy, X-ray diffraction analysis and gel electrophoresis.

Biostatistics

This course provides an introduction to basic statistical procedures used in health care research. It also provides the basic knowledge necessary for the comprehension of variability in biological phenomena as well as for the classification, analysis, evaluation, description and display of data.

Cardiovascular Nursing

The course aims to prepare students for assessment of cardiovascular function, how to incorporate assessment of cardiac risk factors into the health history and physical assessment of the patient, how to use assessment parameters appropriate for determining the status of cardiovascular function, how to identify the clinical significance and related nursing implications of the various tests and procedures used for diagnostic assessment of cardiac function.

Clinical Nursing Practice

The course aims to the implementation by the students in clinical practice of the knowledge acquired during their studies. Emphasis is given in the development of critical thinking and clinical skills according to the nursing care and education of patients and their family, based on the principles of Nursing Process.

Communication Skills

Purpose of this course is to sensitize students to the dynamics involved in the patient – health care provider relationship and to develop specific communication skills that will help nurses to understand effectively, support and collaborate with patients and family members throughout the course of the disease.

Community Nursing I

This course focuses on the theories and principles underlying current community health nursing practice. The focus of care is on family and community. Particular emphasis is placed on assessing and intervening for and with a target population. The nursing role is developed with

emphasis on health maintenance, health promotion and disease prevention, as facilitated by health education and appropriate use of community resources. Critical inquiry using research and epidemiological processes is fostered by didactic and clinical learning experiences.

Community Nursing II

This course focuses on the role of community health nursing practice in relation to populations with special health needs. Particular emphasis is placed on assessing and intervening with individuals and groups with special health needs, such as home nursing, transcultural nursing, disaster nursing, etc.

Complementary Therapies

Main purpose of the subject is to give students the chance to learn about the scientific background of complementary treatments, through current long-term research and critical evaluation. It will also promote integrative and critical thinking, optimizing the offered healthcare.

Dermatology Nursing

The aim of this course is to present the essential knowledge of common dermatological diseases. Also it focuses to the assessment of clinical manifestations and the appropriate nursing interventions in the prevention and management of these diseases.

Emergency Medicine

The aim of the course is to introduce the principles of patient management in emergency situations and specifically in hospital emergency departments.

That is to provide appropriate knowledge and clinical skills regarding a variety of clinical situations including medical, surgical and trauma conditions.

Specific emphasis is given on nursing evaluation, triage and initial therapeutic measures and management decisions in an emergency department environment.

Emergency Medicine and Intensive Care Emergency Nursing and Intensive Care

These courses focus on the care given to patients with urgent and critical needs. The emergency care is viewed as a holistic concept that includes the patient, the family and significant others. An emphasis is given in the physiological and psychological homeostasis.

Endoscopy Nursing

The course includes: Principles of diagnostic and therapeutic endoscopy of the gastrointestinal tract and the biliary tree. Role of the endoscopy nurse.

Epidemiology

The course aims at the understanding of mortality and morbidity, the individual's characteristics (constitutional, environmental, behavioural), which influence the occurrence of disease (risk factors) and finally the measures of comparison, as well as the notions of the confounder or modifier. Upon completion of the course the student should be able to understand an epidemiologic study.

Ethical Issues in Health Care

The aim of this course is to extend the knowledge base of professional nursing to include ethical practice. The student will become familiar with human rights that concern health care. It focuses on the recognition of ethical issues as they arise in nursing practice and on the application of critical thinking in ethical decisions.

Evidence Based in Nursing Practice

This course provides an introduction to evidence-based practice and the critical appraisal of best evidence literature. Students learn to formulate clinical questions in answerable format, search for and identify best evidence, and appraise that evidence for rigor and applicability to a clinical problem. Best evidence consists of pre-appraised individual studies and overviews. Basic principles of scientific inquiry, quantitative and qualitative research methods and research ethics are intro-

duced in the context of clinically relevant research.

First Aid

The course instructs students on the actions that have to be taken in an emergency situation. Topics include: emergency resuscitation measures, patients with hemorrhage due to trauma and hypovolemic shock, heat stroke, cold injuries, anaphylactic reaction, poisoning etc.

Fundamentals of Nursing I, II

The courses focus on the actions basic to nursing practice – those commonly planned and implemented to meet the healthcare needs of individuals at any age, at any point along the health – illness continuum. The nursing actions include taking vital signs, and the health history, assessing health needs, maintaining safety, administering medications, following aseptic techniques to prevent and control the spread of microorganisms, and providing perioperative care.

Gerontology Nursing

The aim of this course is to give students the essential knowledge in order to recognize and understand problems faced by older people and their caregivers. It will facilitate the student's ability to identify and use therapeutic interventions effectively. Emphasis is given on legal and ethical issues in the care of older people.

Health Economics

To give the student a basic understanding of the fundamentals of economy theory and of the economic forces that determine behavior in the health sector. Elements of demand and supply for health care, income and price determination, output measurement, and assessment are discussed.

Health Informatics

The course offers a broad coverage of the multidisciplinary and inter-disciplinary area of Health Informatics. Applications of the Hospital Informa-

tion Systems, Nursing Systems, Biostatistical Analysis Tools, Expert and Diagnostic Systems as well as Computer Imaging, Bio-medical Signal Processing and of Multimedia Education Systems are introduced both during the lectures and the laboratory classes.

Health Psychology

The purpose of the course is to provide knowledge that will contribute to an effective interaction with patients and families under various conditions of illness and health. Special emphasis will be given to the psychosocial care of adult and child patients facing chronic and life threatening disease. In addition, the course will provide opportunities for the development of active listening skills that will facilitate communication among nurse, patient, family members and colleagues.

Health Sociology

Comparison and contrast of the biomedical and the psychosocial holistic model for the total comprehension of health and illness.

Hospital Information Systems

Health informatics aims at the process of collection and data processing for the extraction of information dealing mainly with data of hospitalized patients. The HIS course studies the methodology of designing systems, the software development, the application of information systems and the way of assessing them. Special emphasis will be given to the clinical and the administrative subsystems of the Hospital Information Systems. Existing HIS will be demonstrated. Development of an HIS sample will be performed using a data base development system.

Human Genetics

Aim of the course is the understanding of the mechanisms of human genetic diseases, both monogenic and polygenic, as well as those due to chromosomal aberrations. The basis and social and ethical questions arising during genetic counseling are discussed. Methods such as linkage analysis and positional cloning are also presented.

Infection Control Nursing

The course gives the necessary theoretical and clinical knowledge for the recognition of the risk factors for Nosocomial Infections which are transmitted to patients and personnel. Special emphasis is given to high risk hospital sections (ICU, operating rooms etc.)

Internal Medicine I, II

The aim of these courses is to present the essential knowledge of current internal medicine (pathophysiology, clinical manifestations, therapeutic modalities). Emphasis is given to assessment of symptoms and signs of human diseases and introduction to health history, diagnostic procedures and management of the most common disease entities.

Introduction to Informatics and Data Analysis

The course introduces the basic notion of Informatics, Computer Science and Information Science. The students acquire knowledge and experience in using Computer Systems by learning operating systems, application and programming computer tools from a user-oriented point of view.

Introduction to Nursing

The course explores the foundations for nursing practice from the perspective of the nurse and of a holistic understanding of the individual. Students of nursing are introduced to an evolving, challenging and rewarding profession and discipline and are provided with a knowledge base to ground the development of caregiving skills and professional relationships and behaviors.

Introduction to Psychology

The purpose of this course is to provide basic knowledge in contemporary psychology and will address the following topics: a) the science of psychology, b) functions of human behavior, c) theories of personality and d) developmental psychology. Students will also have the opportunity to visit community health programs that provide mental health services in the area of Athens.

Legislation and nursing responsibility

This course introduces the legal process, the roles and responsibilities of the multi-disciplinary nurse and forensic professionals, and the civil and criminal applications of forensic nursing in the judicial process. The course will prepare nurses to interface with the legal system. The recognition, collection, analysis and preservation of physical evidence are presented. The sources of law, legal systems, civil and criminal systems, interaction between the law and forensic science in the courtroom, fact versus expert witness, and tasks of the fact finder will be reviewed. Specific forensic nursing competencies for professional caring practice will be applied to discussion of medical-legal issues.

Management of Health Services – Quality Assurance

The study of health services for the purpose of preparing students as potential leaders in nursing administration to function in hospitals, public health and other care delivery agencies.

This course focuses on the concept of quality assurance, the accountability on the part of the health professions to society for the quality, appropriateness, and cost of health services provided.

Maternal and Gynaecological Nursing

The course focuses on the health issues of pregnancy, delivery and the post-partum period. Particular emphasis will be given to the role of the nurse in the management of these issues.

Mechanical Ventilation

The aim of this course is to introduce and teach the principles of mechanical assistance of the ventilation in emergency and critical care setting. Specifically the aim of the course is to help students to understand how a ventilator works, when and how mechanical ventilation is implemented in acute medicine. Another aim is to make mechanical ventilation easy and familiar to nursing students and give clinical skills for the everyday practice of mechanical ventilation.

Medical Nursing I & II

These courses focus on the theory underlying the principles involved in the planning of nursing interventions appropriate for adults with various complex health problems. The nursing process is used for identifying and solving health problems in order to meet a person's health care and nursing needs. Students must use critical thinking skills in their clinical practice.

Mental Health Nursing

To help students learn the basic scientific principles and clinical practices of psychiatric nursing, concerning the prevention of mental disorders, nursing care, therapy and rehabilitation of mental patients.

Microbiology

The study of the structure and the basic characteristics of bacteria, viruses, fungi and parasites as well as host-parasite interactions. Emphasis is given to taxonomy and the virulence factor of pathogenic microorganisms (bacteria, viruses, parasites).

Nephrology Nursing

This course focuses on the role of the kidney in the regulation of fluid and electrolyte balance, acid-base balance, and blood pressure. The assessment parameters for determining the status of renal and urinary function are presented. Emphasis is given to the use of nursing process to formulate a plan of care for patients undergoing assessment of the urinary/renal system and for patients with urinary and renal health problems.

Neurological-Neurosurgical Nursing

The course provides the scientific knowledge and promotes nursing skills development concerning the holistic care of patients with neurological or neurosurgical health problems as well as the support and collaboration with family members. The course focuses on nursing assessment parameters for determining the functional status of nervous system in communicative and non-communicative patients and emphasizes in nursing care plans for patients with stroke, aneurysm, epilepsy, convulsions, nervous system infections,

vertebral column injuries, increased intracranial pressure and neurodegenerative diseases.

Nursing Assessment

This course provides an introduction to nursing Assessment which is the first step of the Nursing Process. The students develop the skills needed for nursing diagnosis, decision making, nursing implementation, care delivery and nursing plans. Assessment is a key component of nursing practice, required for planning and provision of patient and family centred care. Students learn to take the patient history and vital signs, to assess the general appearance, to implement physical examination in the whole body in specific types of patients, in collaboration with the multidisciplinary health care team, so as to achieve goals and health outcomes.

Nursing Care Delivery Systems

This course focuses on the operational models for patient care delivery, which support professional nursing practice. The organization of patient care is addressed in ways that enable nursing to be attractive and viable in an environment of high technology and constant change.

Nursing Management

This course analyzes nursing management across organizational settings and compares management practice across settings. Students develop collaborative, managerial and writing skills.

Nursing Problems of Children with Chronic Diseases

The provision of specialized knowledge so as to achieve the comprehension of the difficulties which arise in the care of children with chronic diseases. The care of children and teenagers with life-threatening diseases requires active and holistic approach with emphasis on their physical, social and psychological care. The student must be aware of the basic principle, needs, specificities and impact of any chronic disease on the child and his family.

Nursing Rehabilitation of Patient with Chronic Diseases

The course will consider the very complex needs

of patients with chronic diseases. The care of these individuals will be considered across care settings with particular emphasis to the age span.

Nursing Theories

This course will explore the conceptual and theoretical basis of nursing. Selected conceptual models of nursing will be analyzed with emphasis on implications for nursing practice. Interrelationships among theories, practice and research will be stressed.

Occupational Health

This course addresses all levels of prevention within the scope of occupational health nursing practice. Program and policy issues are discussed using as examples the health needs of working populations such as women, shift workers and disabled workers, adolescents and aging workers. The importance of drawing on existing knowledge and research findings is emphasized, particularly as it relates to the occupational health nursing role in practice and policy decisions.

Oncology Nursing

This course provides the student with the knowledge and understanding of concepts essential to oncology nursing. Current knowledge and research in principles of carcinogenesis and therapeutics of cancer treatment, psychosocial responses to cancer and the quality of life of the individual with cancer, and the care of the terminally ill patient (palliative care) will be presented. Ethical, legal and health care system issues which influence nursing practice in oncology will be addressed.

Orthopaedic Nursing

The aim of the course is to provide the necessary knowledge related to the musculoskeletal system and how it works in health. The ability to observe, recognize and report abnormal functioning is presented. Emphasis is given to the basic nursing skills required for a careful assessment of the individual patient's needs and plan of care.

Oxygen Therapy

The aim of the course is to introduce the principles and practice of oxygen administration in the com-

mon clinical practice. It includes the mechanisms of action of oxygen under normobaric and hyperbaric conditions, the appropriate indications and contraindications as well as the complications that must be avoided. Specific emphasis is given on the safe application of oxygen under pressure in an effort to treat certain diving accidents and medical disorders, according to the approved indications. Also, the course underlines the role of the nursing staff which is very important in patient management.

Palliative Care

The course will provide students with the appropriate knowledge skills and attitudes to offer therapeutic supportive and palliative nursing care. The focus will be on understanding the philosophy and principles underpinning palliative care that is an approach that improves the quality of life of patients and families facing the problems associated with life-threatening illness, through the prevention and relief of suffering by means of early identification and impeccable assessment and treatment of pain and other problems, physical, psychosocial and spiritual. Special emphasis is given to enhance students' appreciation for a team approach to patient care, especially for the terminal patient.

Pathophysiology of Diseases

This course presents basic knowledge on the cellular mechanisms underlying the disease process. It includes description of the altered function of all major human systems as it relates to the most common diseases.

Pediatrics

The purpose of the course is to provide a basic knowledge of pediatric theory and practice necessary for practicing scientific nursing care. Emphasis is given to the special needs of newborn infants, children and adolescents with reference to physical, emotional, mental health and performance.

Pediatric Nursing

This course focuses on the unique health and developmental needs of infants, children and adolescents. A goal of the course is to develop

perspectives on health and illness in children emphasizing family – centered care that incorporates screening, teaching and health counseling. The student will use the nursing process to provide comprehensive care to children.

Pediatric Trauma and Intoxications

Purpose: The recording of the causes and particularities of children's accidents in order to offer better organized treatment and mainly to prevent them.

Perioperative Nursing I, II

The purpose of these courses is to allow students to explore the needs of the adult in the surgical setting. It aims to facilitate students in applying the knowledge gained from previous courses to clinical practice. The course focuses on concepts related to care of the adult with acute care needs particularly in relation to surgical nursing from the time the patient is prepared for and instructed about the forthcoming surgical procedure, through the immediate preoperative period, into the operative phase and the recovery from anesthesia and convalescence of these individuals. Attention focuses on the psychological as well as the physiologic reactions of the patient.

Pharmacology

The aim of the courses are to provide students with the necessary knowledge in order to understand the mechanism of action of drugs, their interactions with the biological substrate and their applications in disease prevention, diagnosis and therapy.

Physiology I, II

The study of the functions of the human body and its components and the chemical and physical processes involved.

Prevention

The aim of the course is: a) to understand the philosophy of prevention, its characteristics and to compare it to therapeutics; b) to evaluate its contribution to disease control and to the decrease of morbidity and mortality, as well as the promotion of health; c) to study the main preventive

programs implemented in Greece; d) to propose further preventive measures for the most important health problems.

Psychiatry (General – Social)

The course includes: introduction to psychopathology, taxonomic system concerning mental health, discussion of the organic, psychodynamic and social factors of mental illness, rehabilitation, prevention. The course is delivered through lectures and video tapes presenting case studies.

Psychoactive substances

This course is designed to provide an overview of the diagnosis, care and management of people who use drugs. Emphasis will be placed on defining concepts such as abuse and dependence on psychoactive substances and the understanding of the common substrate that leads to the development of disorders related to use of psychoactive substances. The effects of substance abuse and the assessment of "risks" associated with substance abuse are also discussed. The students will be also trained to basic skills to recognize the toxicity of drugs and major withdrawal symptoms. The principles of treatment of disorders associated with substance abuse and primary, secondary and tertiary prevention of substance abuse will be the final focus of this course.

Psychosocial Rehabilitation

The course introduces the student to the basic concepts and processes of psychosocial rehabilitation of chronic mental patients and their mainstreaming into the community. The definitions, concepts and categories of psychosocial rehabilitation, are presented as well as the chronicity of schizophrenia and the characteristics of institutionalization.

Pulmonology – Nursing of Pulmonary Diseases

The aim of the course is to teach common pulmonary diseases regarding aetiology, epidemiology, pathophysiology, clinical presentation, diagnosis and treatment. Specific emphasis is given on necessary knowledge and procedures regarding nursing diagnosis and provides nursing skills in the process of care, management and treatment in patients having pulmonary diseases.

Radiation Protection

The objective of the course is to provide the fundamental principles of Radiation Protection in medical field. By completing this course, students will acquire knowledge on: a) The use of ionizing radiation (and produce the systems) for diagnostic purposes in medicine b) Radiation Protection Regulations of ionizing radiation in medical applications c) Practical ways of radiation protection of patients and staff from the use of ionization radiation for diagnostic purposes in medicine.

Research Methodology

The aim of the course is to teach the principles of scientific knowledge. Topics examined within the framework of the course include: Epistemology as metatheory of science. Classification of sciences, the analysis of structure and function of scientific knowledge. Hypothesis, theories, concepts, scientific explanation and prognosis and the design of scientific studies and analysis of data.

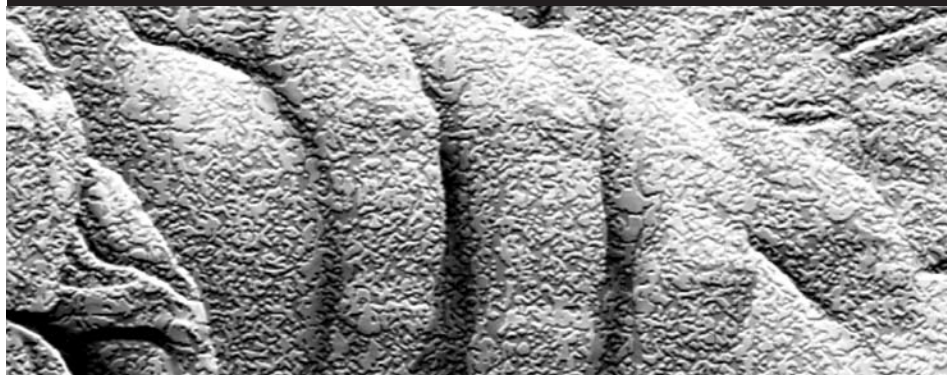
Surgery I, II (Physical Examination Semeiography)

The aim of these courses is to present the essential theoretical background related to surgical indications and classifications of general physical assessment with emphasis on fluid and electrolyte balance and disturbances, nutritional status, respiratory status, cardiovascular status, hepatic and renal function, immunologic function and previous medication therapy. The concept of informed consent and family considerations are presented.

Transcultural nursing

This course explores how professional nursing interacts with the concept of culture. It is a specific cognitive specialty in nursing that focuses on global cultures and comparative cultural caring, health, and nursing phenomena. It is a body of knowledge based in anthropology and supported by nursing theory, research, and practice. The goals of transcultural nursing is to give culturally congruent nursing care, and to provide culture specific and universal nursing care practices for the health and well-being of people or to aid them in facing adverse human conditions, illness or death in culturally meaningful ways.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΜΕΛΗ ΔΕΠ

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΟΜΕΑΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ-EMAIL
ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ-ΨΥΧΟΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	210-7718320 giorgosalevizopoulos@gmail.com
ΒΕΛΟΝΑΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	210-7461475 evelonak@nurs.uoa.gr
ΔΑΦΝΗ ΟΥΡΑΝΙΑ	ΒΙΟΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ	ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	210-7461456 dafni@cc.uoa.gr
ΘΕΟΔΟΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461496 etheodosopoulou@yahoo.gr
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΥ ΑΘΗΝΑ	ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	210-7461449 athkal@nurs.uoa.gr
ΛΕΜΟΝΙΔΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ	ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461479 clemonid@cc.uoa.gr
ΜΑΝΤΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	210-7461460 jmantas@cc.uoa.gr
ΜΑΤΖΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461482 Vmatziou@nurs.uoa.gr
ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΑ-ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΗ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7246372 210-7461443 chmavrogiannis@gmail.com
ΜΠΑΛΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ-ΠΝΕΥΜΟΝΟΛΟΓΙΑ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-3501698 gbaltop@nurs.uoa.gr
ΜΠΟΝΑΤΣΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	ΓΕΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461496 bonatsos@hol.gr
ΜΠΡΟΚΑΛΑΚΗ-ΠΑΝΑΝΟΥΔΑΚΗ ΗΡΩ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461481 heropan@nurs.uoa.gr
ΜΥΡΙΑΝΘΕΥΣ ΠΑΥΛΟΣ	ΕΝΤΑΤΙΚΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΑ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461496 210-6280156 pmiriant@nurs.uoa.gr
ΠΑΠΑΔΑΤΟΥ ΔΑΝΑΗ	ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	210-7461463 dpap@nurs.uoa.gr
ΠΑΤΗΡΑΚΗ ΕΛΙΣΑΒΕΤ	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461464 epatiraki@nurs.uoa.gr
ΣΟΥΡΤΖΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	210-7461474 psourtzi@nurs.uoa.gr
ΤΣΟΥΜΑΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7709316 210-7461443 ctsoumak@nurs.uoa.gr
ΦΙΛΑΝΤΙΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΕΝΤΑΤΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΥΠΕΡΒΑΡΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461458 210-3501196 gfildis@nurs.uoa.gr

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΟΜΕΑΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ-EMAIL
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ	ΒΑΣΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461480 mgjannak@nurs.uoa.gr
ΚΑΚΛΑΜΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΓΕΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461496 ikakla@med.uoa.gr
ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	210-7718320 gkallerg@nurs.uoa.gr
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΝΟΣ/ΚΗ ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΟΛΟΓΙΑ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461496 ekonstan30@yahoo.com
ΜΠΙΡΜΠΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	ΓΕΝΙΚΗ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461477 birbas@otenet.gr
ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΒΙΟΛΟΓΙΑ-ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	210-7461452

ΕΠΙΚΟΥΡΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΟΜΕΑΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ-EMAIL
ΔΙΟΜΗΔΟΥΣ ΜΑΡΙΑΝΝΑ	ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ – ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ	ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	210-7461438
ΕΛΕΥΣΙΝΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461497 ielefs@com.gr
ΚΑΪΤΕΛΙΔΟΥ ΔΑΦΝΗ	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ- ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ	ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	210-7461470 dkaitel@cc.uoa.gr
ΚΑΤΣΟΥΛΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-3501196
ΚΟΥΚΙΑ ΕΥΜΟΡΦΙΑ	ΨΥΧΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	210-7718320 ekoukia@nurs.uoa.gr
ΜΑΡΙΟΛΗΣ-ΣΑΦΑΚΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	ΒΑΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	210-7461442
ΠΑΣΧΑΛΗ ΑΝΤΩΝΙΑ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ	ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	210-7718320
ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ	ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7713605 idpavlop@yahoo.gr
ΦΩΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461454 nikfotos@nurs.uoa.gr
ΧΑΤΖΟΥΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ	ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	210-7718320

Τμήμα Νοσηλευτικής

ΑΠΟΧΩΡΗΣΑΝΤΑ ΜΕΛΗ ΔΕΠ	ΒΑΘΜΙΔΑ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΠΡΥΤΑΝΙΚΗ ΑΠΟΦ.	ΦΕΚ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ
Αναστασόπουλος Δημήτριος	Καθηγητής	Παραίτηση λόγω εκλογής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (11-05-2015)	58/22-5-2015	516/4-6-2015
Ανδρουλάκης Ιωάννης	Καθηγητής	Παραίτηση Αρ.πρ.Τμ. 088/19-09-2011	2197/23-09-2011	732/30-09-2011
Αποστολοπούλου Ελένη	Καθηγήτρια	Συμπλήρωση του ορίου ηλικίας 31-08-2014	2537/15-04-2014	595/9-5-2014
Καρβουντζής Γεράσιμος	Καθηγητής	Λόγω θανάτου 10-12-01	-----	-----
Κελέκης Δημήτριος	Καθηγητής	Παραίτηση α.π. αίτησης 24/9/96 Κατατέθηκε στη ΓΣ 26/9/96	3378/22-11-96	195/11-12-96
Κυριακού Κυριάκος	Καθηγητής	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31/8/98	3855/22-12-97	02/19-1-98
Λιαρόπουλος Λυκούργος	Καθηγητής	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-08-2011	2100/05-05-2011	382/16-06-2011
Μανώλης Ευάγγελος	Καθηγητής	Μετακίνηση στο Τμήμα Οδοντιατρικής ΕΚΠΑ	407/07-06-2011	431/30-06-2011
Μόνος Δημήτριος	Καθηγητής	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-8-06	8740/27-4-06	129/11-5-06
Παπαευαγγέλιου Γεώργιος	Καθηγητής	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-8-98	3855/22-12-97	2/19-1-98
Παπαδάκης Νικόλαος	Καθηγητής	Παραίτηση α.π. αίτησης 1353/1-3-00	5030/15-3-00	103/24-4-00
Πηέσσας Σταύρος	Καθηγητής	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-8-98	3855/22-12-97	2/19-1-98
Σαρόγλου Γεώργιος	Καθηγητής	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-08-2011	2100/05-05-2011	382/16-06-2011
Σιώμος Κωνσταντίνος	Καθηγητής	Παραίτηση απ. αίτησης 088/19-9-2011		
Στυλιανοπούλου Φωτεινή	Καθηγήτρια	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-08-2015	47/20-04-2015	430/7-5-2015
Τζαβάρας Αθανάσιος	Καθηγητής	Παραίτηση α.π. αίτησης 355/6-12-95	3070/22-2-96	44/14-3-96
Δουράτσος Δημήτριος	Αναπληρωτής Καθηγητής	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-8-00	4626/22-6-99	103/1-7-99
Κατοστάρας Θεοφάνης	Αναπληρωτής Καθηγητής	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-08-2011	2100/05-05-2011	382/16-06-2011
Πλατή Χρυσάνθη	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-8-98	3855/22-12-97	2/19-1-98
Σουμιάς Αγνωσία	Αναπληρωτής Καθηγητής	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-8-97	3418/6-2-97	21/19-2-97
Στρατάκης Κωνσταντίνος	Αναπληρωτής Καθηγητής	Ακύρωση διορισμού α.π. εγγρ. Δ/σης Δ/κου 14533/21-5-02	Λόγω μη κατάθεσης δικαιοδογητικών	
Υφαντόπουλος Ιωάννης	Αναπληρωτής Καθηγητής	Παραίτηση α.π. αίτησης 240/13-10-93	2274/1-12-93	155/7-12-93
Κεφαλάς Θρασύβουλος	Επίκουρος Καθηγητής-μόνιμος	Παραίτηση α.π. αίτησης 436/4-1-96	3042/6-2-96	34/28-2-96
Νομικός Ιάκωβος	Επίκουρος Καθηγητής-μόνιμος	Παραίτηση α.π. αίτησης 1799/17-7-01	6125/30-7-01	188/28-8-01

Νώτης Φίλιππος	Επίκουρος Καθηγητής-μόνιμος	Παραίτηση α.π. αίτησης 679/12-11-99	4765/26-11-99	217/21-12-99
Παπαπετρόπουλος Ανδρέας	Επίκουρος Καθηγητής	Παραίτηση α.π. αίτησης 1962/8-7-03	7186/25-7-03	193/13-8-03
Πριάμη Μαρία	Επίκουρη Καθηγήτρια	Συμπλήρωση ορίου ηλικίας 31-8-04	7406/25-2-04	69/5-3-04
Ευσταθόπουλος Νικόλαος	Λέκτορας	Παραίτηση α.π. αίτησης 979/23-6-88	-----	-----
Βαρδιάμπασης Νικόλαος	Λέκτορας	Παραίτηση α.π. αίτησης 648/13-2-89	-----	-----

ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ ΛΑΜΠΡΟΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ ΙΟΥΛΙΟΣ-ΘΕΟΛΟΓΟΣ

ΚΟΥΒΑΡΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΣ

ΛΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΛΙΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ

ΜΑΔΙΑΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΜΠΑΡΤΣΟΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΡΑΓΙΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ

ΣΑΡΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΣΙΩΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΣΠΑΡΟΣ ΛΟΥΚΑΣ

ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ

ΜΕΛΗ ΕΤΕΠ

		ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ΒΙΟΛΑΚΗ ΝΑΥΣΙΚΑ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ & ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΛΗΨΗΣ	210-7461485
ΔΡΟΣΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ – ΒΙΟΧΗΜΕΙΑΣ	210-7461442
ΖΩΓΑΣ ΣΠΥΡΟΣ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	210-7461447 210-7461448
ΚΑΛΑΦΑΤΗ ΜΑΡΙΑ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΛΙΝΙΚΟΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ	210-7461486
ΚΟΝΙΑΡΗ ΕΥΗ	ΗΠΑΤΟΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ	210-6427379
ΚΟΥΛΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ – ΝΕΥΡΟΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	210-7718320
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ	210-7461445
ΜΠΑΣΜΠΑΝΟΥ ΜΑΡΙΑ	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ – ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ	210-7461496
ΣΟΥΜΙΛΑ ΜΑΡΙΑ	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ	210-7461443

Γραμματεία

			ΤΗΛΕΦΩΝΟ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ: ΕΛΕΝΗ ΜΑΝΤΖΟΥΡΑΝΗ			210-7461402
ΓΚΟΥΖΟΥΜΑ ΣΟΦΙΑ			210-7461403
ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ			210-7461499
ΚΑΡΒΕΛΑ ΟΥΡΑΝΙΑ			210-7461507
ΛΙΑΠΙΚΟΥ-ΓΡΙΒΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ			210-7461498
ΜΠΑΡΜΠΟΪ ΑΘΗΝΑ			210-7461507
ΜΠΙΤΣΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑ			210-7461502
ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ			210-7461441
<hr/>			
ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ			
ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ	ΠΕ - ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ	Ι.Δ.Α.Χ.	210-7718320
<hr/>			
ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ			
ΜΠΟΖΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΠΕ - ΒΙΟΛΟΓΟΣ	Ε.ΔΙ.Π.	210-7713605
<hr/>			
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ			
ΓΑΛΑΝΗΣ ΠΕΤΡΟΣ	ΠΕ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΗΣ	Ε.ΔΙ.Π.	210-7461471
<hr/>			
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΛΙΝΙΚΟΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ			
ΚΑΛΑΦΑΤΗ ΜΑΡΙΑ	ΠΕ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ	Ε.ΔΙ.Π.	210-7461486
<hr/>			
ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟΣ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΣ			
ΚΟΡΟΜΠΕΛΗ ΑΝΝΑ	ΠΕ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΡΙΑ	Ε.ΔΙ.Π.	210-7461496

www.nurs.uoa.gr

2015/2016